

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ

ΣΠΟΥΔΩΝ

στην

ΝΑΥΤΙΛΙΑ

**«Η Εφαρμογή στην Ελληνική Έννομη Τάξη του
Μοντέλου των Ελευθέρων Οικονομικών Ζωνών**

**Η Περίπτωση των Λιμανιών &
Ναυπηγοεπισκευαστικών Ζωνών**

Διεθνής Πρακτική & Εμπειρία»

Του Μεταπτυχιακού Φοιτητού:

Σίμου Σ. Παπαχαραλαμπους

Διπλωματική Εργασία

που υποβλήθηκε στο Τμήμα Ναυτικών Σπουδών

του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των

απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού

Διπλώματος Ειδικευσής στην Ναυτιλία

Πειραιάς

Σεπτεβρίος 2013

Δήλωση Αυθεντικότητας- Ζήτηματα Copyright

Το άτομο το οποίο εκπύει την Διπλωματική Εργασία φέρει ολοκλήρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού η οποία ορίζεται στην βάση των εξής παραγόντων : του σκόπου και χαρακτήρα της χρήσης (εμπορικός, μη κερδοσκοπικός ή εκπαιδευτικός) την φύση του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες ή χάρτες) του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με όλο το κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή στην γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου.

Σελίδα Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή που ορίστηκε από την ΓΣΕΣ του Τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών Πανεπιστημίου Πειραιώς σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Ναυτιλία.

Τα μέλη της Επιτροπής ήταν :

- Ο κος. Μιχάλης Παζαρζής (*Επιβλέπων Καθηγητής*),
- Ο κος. Γεώργιος Σαμιώτης,
- Ο κος. Ανδρέας Μερίκας

Η εγκρίση της Διπλωματικής Εργασίας από το Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιά δεν υποδήλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Πρόλογος κ' Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία υπό τον τίτλο : «*Η εφαρμογή στην ελληνική έννομη τάξη του μοντέλου των Ελευθέρων Οικονομικών Ζωνών- Η περίπτωση των Λιμανιών & Ναυπηγοεπισκευαστικών ζωνών-Διεθνής Πρακτική & Εμπειρία*» εκπονήθηκε στα πλαίσια ολοκλήρωσης των σπουδών μου στο Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Ναυτιλία του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Σκοπός της εργασίας είναι η μελέτη και εμβάθυνση επί του διεθνούς πλαισίου που διέπει τις Ειδικές Οικονομικές Ζώνες, τόσο σε ακαδημαϊκό επίπεδο, όσο και επί των διεθνών παραδειγμάτων που προσφέρονται προς παρατήρηση κ' εξέταση.

Για την ολοκλήρωση της παρούσης πραγματοποιήθησαν επισκέψεις, στην βιβλιοθήκη του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, της Παντείου Σχολής, του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (Α.Σ.Ο.Ε), καθώς και στους Τομείς του Εμπορικού & Ναυτικού Δικαίου, καθώς και του Διεθνούς Δικαίου του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Θέλω δια της παρούσης να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες, αντιστοίχως στους λειτουργούς των ανωτέρω αναφερόμενων βιβλιοθηκών για την καθοδήγηση και βοήθεια που μου παρείχαν, κατά την εκπόνηση της παρούσης μελέτης.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τον κο. Μιχάλη Παζαρζή, επιβλέποντα καθηγητή αυτής της διπλωματικής εργασίας, τόσο για την υποστήριξη που μου παρείχε, όσο και για την καθοδήγηση του στην συγκρότηση της εργασίας αλλά και για το κλίμα της άγαστης, της μεθ' ημών, συνεργασίας καθόλη την διάρκεια της εκπόνησης της παρούσης.

Εν συνεχεία, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κο. Γεώργιο Σαμιώτη, επίκουρο καθηγητή για τις συμβουλές και την καθοδήγηση του, καθώς και τον καθηγητή κο. Ανδρέα Μερικά, τόσο για την παρουσία του στην Εξεταστική Επιτροπή, αλλά και για την παρακίνηση του να ασχολήθω με το θέμα της παρούσης.

Περίληψη

Σκόπος της παρούσης εργασίας είναι η διασαφήνιση της εννοιας «*Ειδική Οικονομική Ζώνη-Special Economic Zone*», ως γεωγραφικού προσδιορισμού, εντός του οποίου, ισχύουν διαφορετικοί διοικητικοί, φορολογικοί και οικονομικοί κανόνες σε σχέση με την επικρατεία της χώρας εντός της οποίας έχουν εγκαθιδρυθεί.

Στόχος των Ειδικών Οικονομικών Ζώνων είναι η προσελκυσή Αμέσων Ξένων Επενδύσεων. Ενώ η εξελίξη τους στο διεθνές στερέωμα μπορεί να χαρακτηριστεί ραγδαία και ταχέως αυξανόμενη, εντούτοις η Ευρωπαϊκή Ένωση, δια του καθ' ύλην αρμοδίου οργάνου της-η *Ευρωπαϊκή Επιτροπή*- για λόγους που αναλύονται παρακάτω, περαμένει «*σκεπτική*» εναντί της λειτουργίας του, του υπό ανάλυση, σχήματος.

Θέση του συγγραφέος είναι πως μεσούσης της χειρότερης χρηματοοικονομικής κρίσης που έχει αντιμετωπίσει τότε η Ευρωπαϊκή Ένωση, αποτελεί τρόπον τίνα, «*πολυτέλεια*» τόσο για την χώρα μας, όσο και κάτ' επεκτάση για την Ενωμένη Ευρώπη, η μη εξέταση της λειτουργίας της, υπό αυστηρούς κανόνες και εποπτεία.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται :

- *Στις κοινές πρακτικές και αρχές που ακολουθούνται κατά την εφαρμογή του,*
- *Στην διοικητική υποστήριξη,σε περίπτωση εισαγωγής του στην χώρα μας,*
- *Στην νομική θεμελίωση της νομιμότητας του.*

Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις μας μπορούν να ανευρεθούν στο τέλος της παρούσης μελέτης.

Λεξεις Κλειδιά: *Ειδικές Οικονομικές Ζώνες, Αμέσες Ξένες Επενδύσεις, Πειραιάς, Νομιμοποίηση.*

Abstract

The purpose of this study is to clarify the concept of «*Special Economic Zone – S.E.Z*», as a “*technical*” concept that describes a geographical area in which different *administrative, fiscal and financial* rules are applied in connection with the territory of the country in which they are founded in.

The purpose of S.E.Zs is to attract Foreign Direct Investment (*FDI*).

While their evolution; world-wide can be described as *rapid* and *fast growing*, in the European Union, however, for reasons that we identify in the following study, seems to be «*skeptical*», as for establishing and operating them into the European jurisdiction. It is our belief that under these particular hard economical circumstances; this behavior; such as this, shown by Greece and Europe alike, can be described as some kind of “*negligend*” at their behalf- not considering even the possibility of operating them, under the laws and supervision of the European Community.

Particular mention is made to the:

- *The common practices and principles followed in their implementation;*
- *Their administrative status, if introduced in our country;*
- *Their legal basis for legitimacy; if introduced into the Hellenic Republic;*

Our conclusions and proposals can be found at the end of this Thesis.

Επιβλέπων Καθηγητής : Κος. Μιγάλης Ι. Παζαρζής

Περιεχόμενα:

- i. **Δήλωση Αυθεντικότητας**, σελ. 3,
- ii. **Σελίδα Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής**, σελ. 4,
- iii. **Πρόλογός και Ευχαριστίες**, σελ. 5,
- iv. **Περίληψη**, σελ. 6,

Abstract, σελ. 7,

1^ο Κεφάλαιο, σελ. 15,

Εισαγωγή-Περιγραφή του Σκοπού της Εργασίας.

2^ο Κεφάλαιο, σελ. 16,

**Τι είναι & τι θεωρείται ως Ειδική Οικονομική Ζώνη (Ε.Ο.Ζ)-
Παραδείγματα από την Διεθνή Εμπειρία.**

- i. Εισαγωγή,
- ii. Ορισμός,
- iii. Σκοπός των Ε.Ο.Ζ,
- iv. Γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ των διεθνών & εγχωρίων αγορών,
- v. Παράδειγμα χωρών που εφήρμισαν το μοντέλο:
 - a. **Ρωσία,**
 - 1. Εισαγωγικά,
 - 2. Σκοπός- Πλεονεκτήματα,
 - 3. Λόγοι Αποτυχίας,
 - 4. Νέο Ξεκίνημα,
 - b. **Κίνα,**
 - 1. Εισαγωγή,
 - 2. Το Ιστορικό Υπόβαθρο,
 - 3. Η Στρατηγική,

4. Το Πρόγραμμα Δημιουργίας Ειδικών Οικονομικών Ζωνών,
5. Παρελκόμενα,
6. Το Μέλλον & οι Προοπτικές του Εγχειρήματος,

c. Πολωνία,

1. Εισαγωγή,
2. Ιστορικό Πλαίσιο,
3. Οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες,
4. Τα Τεχνικά Χαρακτηριστικά,
5. Η Προβληματική κατά την Έναρξη των Διαπραγματεύσεων με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα,
6. Η Κυβερνητική Τακτική,
7. Facts & Figures,

d. Γαλλία,

3^ο Κεφάλαιο, σελ.56,

Η Διαχρονική Προσέγγιση των Επενδυτικών Κεφαλαίων από Ελληνική Διοίκηση & Δικαιοσύνη

- i. Εισαγωγή,
- ii. Η Θέση της χώρας μας,
- iii. Ο Θεσμός της Δικαιοσύνης,
- iv. Η Προϊστορία των Ξένων Επενδύσεων στην Χώρα.
- v. Συμπερασματικά,

4^ο Κεφάλαιο, σελ. 71,

Ο Σκοπός Δημιουργίας Ειδικής Οικονομικής Ζώνης -Τύπος-Χαρακτηριστικά & Πλεονεκτήματα αυτής-Ο Ναυτιλιακός Τομέας

- i. Εισαγωγικά - Γιατί θέλουμε Ξένες Επενδύσεις,
- ii. Ξένες Επενδύσεις,
- iii. Προτεινόμενη Στρατηγική,
 - a) Γεωργία, Ερευνά & Τεχνολογίας,
 - b) Ο Ναυτιλιακός Τομέας,

1. Εισαγωγή,
2. Βασικές Έννοιες και μεγέθη,
3. Το λιμάνι του Πειραιά – Στρατηγική του Σημασία,
 - a) Η συμμετοχή του σε Ειδική Οικονομική Ζώνη,
 - b) Τα πλεονεκτήματα,
 - c) Η χωροθέτηση της Ε.Ο.Ζ,
4. Η Κρουαζιέρα,
5. Η Εμπορική Ναυτιλία,
 - a) Εισαγωγή,
 - b) Τα Ποιοτικά Χαρακτηριστικά του Ελληνικού Εμπορικού Στόλου,
 - c) Οι προτάσεις για την Ναυτιλία,
6. Τα Ναυπηγεία,
 - a) Εισαγωγή,
 - b) Η Ναυπηγική Βιομηχανία στην Ευρωπαϊκή Ένωση,
 - c) Η εν’ Ελλάδι Ναυπηγοεπισκευαστική Κατάσταση,
 - d) Τα αίτια της Κρίσης στον Κλάδο,
 - e) Δυνατότητες και Προοπτικές του Κλάδου,
- iv. Το Προτεινόμενο Μοντέλο Ειδικής Οικονομικής Ζώνης,
 - a) Εισαγωγή,
 - b) Τεχνικά Χαρακτηριστικά του Μοντέλου,
 - c) Το Εργασιακό Καθεστώς,
- v. Συμπεράσματα,

5^ο Κεφάλαιο, σελ. 129,

Η θεώρηση των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων από πλευράς Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου

- i. Εισαγωγικά,
- ii. Προσδιορισμός του Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου - Σχέσεις Διεθνούς Οικονομικού και Κλασσικού Δικαίου,
- iii. Το Περιεχόμενο του Διεθνούς Οικονομικού Δίκαιου,
- iv. Παράγοντες των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων,
 - a) Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί,
 - b) Πολυεθνικές Επιχειρήσεις,

- c) *Η Νέο-Φιλελεύθερη Τάση,*
- v. *Η τωρινή Κατάσταση,*
- vi. *Αποσαφηνίσεις των όρων «Ξένη Επένδυση» & «Αλλοδαπός Επενδυτής»,*
 - a) *Ο ρόλος τους στην Παγκόσμια Οικονομία,*
 - b) *Διεθνές Εμπόριο και Άμεσες Ξένες Επενδύσεις,*
 - c) *Η Χρυσή Γέφυρα μεταξύ Επενδυτή και Χώρας Υποδοχής,*
- vii. *Η Πολλαπλότητα των πηγών του Διεθνούς Επενδυτικού Δίκαιου,*
 - a) *Εισαγωγή,*
 - b) *Το Δίκαιο της Χώρας Υποδοχής,*
 - c) *Ειδικές Διατάξεις του Δικαίου της Χώρας Υποδοχής,*
- viii. *Συμπεράσματα,*

6^ο Κεφάλαιο, σελ 155,

Η Κοινοτική & Εθνική Βάση Εγκαθίδρυσης των Ε.ΟΖ

- i. *Εισαγωγικά,*
- ii. *Οι Ειδικές Ζώνες στην Ελλάδα,*
 - a). *Η Προϊστορία,*
 - b). *Η Τωρινή Κατάσταση,*
 - iii. *Το Ερέθισμα,*
 - iv. *Η Κοινοτική Διάσταση,*
 - a. *Ελεύθερες Ζώνες- Ειδικές Οικονομικές Ζώνες,*
 - b. *Η Στάση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έναντι της Κίνησης Κεφαλαίων (1980-2000),*
 - c. *Η Στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης,*
 - v. *Η Κοινοτική Πτυχή,*
 - a). *Εισαγωγικά,*
 - b). *Ο Βασικός Κανόνας της Απαγόρευσης των Ενισχύσεων,*
 - c). *Το Πλαίσιο της κατ' εξαίρεση Συμβατότητας των Περιφερειακών Ενισχύσεων, με την Κοινή Αγορά,*

d). Στόχοι- Μορφές-Νομική Αξιολόγηση των Περιφερειακών Ενισχύσεων,

1. Οι Επενδυτικές Ενισχύσεις,

2. Οι Ενισχύσεις για την Δημιουργία Απασχόλησης,

3. Οι Λειτουργικές Ενισχύσεις,

e. Ο Προσδιορισμός των υπό Ενίσχυση Περιοχών,

f. Αναθεώρηση των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τις Περιφερειακές Ενισχύσεις (2006-2013),

g. Συμπεράσματα,

vi. Το Ημεδαπό Δίκαιο,

a). Εισαγωγή,

b). Το Ελληνικό Σύνταγμα,

1. Οι Θεμελιώσεις Αρχές,

2. Η Διάκριση των Δικαιωμάτων,

c). Ο Προβληματισμός,

d). Το Κρατικό Φαινόμενο,

e). Η Σχέση Δικαιωμάτων κ' Κράτους,

1. Η Πλήρης Κανονιστικότητα κ Αγωγιμότητα των Δικαιωμάτων και άλλες θεωρήσεις,

2. Η Ερμηνεία μας,

vii. Τα Σημεία της Σύγκρουσης,

a). Το Συνδικαλιστικό Δικαίωμα-(Άρθρο 23, Παράγραφος 1, του Συντάγματος),

- b). Το Δικαίωμα της Απεργίας- (Άρθρο 23, Παράγραφος 2, του Συντάγματος),
- c). Η Γενική Αρχή της ισότητας- Η Φορολογική Ισότητα & Δικαιοσύνηiii. Η Ρεαλιστική Οπτική των Πραγμάτων,
- ix. Το Δίκαιο της Ανάγκης,
a). Κύρια Χαρακτηριστικά,
b) Ιστορική Διαδρομή,
c). Πότε Εφαρμόζεται, x. Η Σύννομη Νομοθετική Πρόβλεψη των Ε.ΟΖ, Ο ρόλος του Οικονομικού Συντάγματος,
- x. Συμπεράσματα,

7ο Κεφάλαιο, σελ. 229,

Επίλογος,

Συμπεράσματα,

A. **Βιβλιογραφία**, σελ. 233,

- i. Ελληνική,
ii. Αγγλική,

B. **Μελέτες-Αρθρογραφία & Ιστοσελίδες**, σελ. 235

- i. Ελληνική,
ii. Αγγλική,

.....

1^ο Κεφάλαιο

Εισαγωγή

«.....Δεν έχουμε αιώνιους εχθρούς και δεν έχουμε αιώνιους φίλους. Μόνο τα συμφέροντα μας είναι αιώνια και αυτά πρέπει να υπηρετούμε.....»

(*Χένρι Τζον Παλμερστόν, Μπρόουντλαντς 1784–Μπρόκετ Χολ 1865- Άγγλος πολιτικός, διετέλεσε πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας κατά τις περιόδους 1855-1858 κ' 1859-1865*).

Πότε άλλοτε, στα χρόνια της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας, δεν ήταν τόσο έντονη όσο σήμερα, η αίσθηση την κοινωνικής απελπισίας, της επαπειλούμενης χρεοκοπίας και του γενικού αισθήματος του αδιεξόδου που έχει περιέλθει η πατρίδα μας και δη σε περίοδο μειζόνων γεωπολιτικών ανακατατάξεων τόσο σε **Παγκόσμιο κ' Ευρωπαϊκό** (αμφισβήτηση της μοναδικής μέχρι στιγμής, Υπερδύναμης, των Η.Π.Α από την Κίνα-σταδιακή αποχώρηση της Γερμανίας από το Γαλλογερμανικό άξονα –ανάδειξη της σε κυρίαρχο δύναμη της ηπείρου) όσο και σε **Μεσανατολικό επίπεδο** («αραβική άνοιξη» - σταδιακή ανάδειξη της Τουρκίας σε περιφερειακή υπερδύναμη στην περιοχή).

Παρόλη λοιπόν, την έντονη μεταβλητότητα στην διεθνή πολιτική και οικονομική σκηνή εξακολουθούμε, ως κοινωνία, να πράττουμε το ακριβώς αντίθετο, από ότι πρεσβεύει η παραπάνω ρήση, τουλάχιστον αυτό δείχνουν οι μέχρι στιγμής πράξεις μας.

Περαιτέρω, παραφράζοντας την περίφημη φράση του αμερικανού Τζορτζ Κέβαν, πατέρα του θεωρήματος της «στρατηγικής ανάλυσης» της Ε.Σ.Σ.Δ κατά την περίοδο του ψυχρού πολέμου :

«...μια κοινωνία δεν ζει για να ασκεί οικονομική πολιτική. Ασκεί οικονομική πολιτική για να μπορεί να ζει...».

Τα παραπάνω αποφθέγματα, η πολιτική ηγεσία αλλά και η κοινωνία πρωτίστως, δεν κατανόησαν ποτέ πλήρως αρνούμενες την πρακτική εφαρμογή τους, εξοβελίζοντας τα στην σφαίρα του φανταστικού. Ίσως, εάν είχαν δεχτεί την υπόστασή τους να μην «καταλήγαμε» στην σημερινή κατάσταση, ή, έστω, να είχαμε απαλύνει τα αποτελέσματα αυτής στην κοινωνία μας.

Ως εκ' τούτου, σκοπός της παρούσης είναι να προτείνει μέτρα ή έστω επιλογές όπως η **δημιουργία Ειδικών Οικονομικών Ζωνών**-οι οποίες κατά την άποψης μας, «υπηρετούν» πιστά το νόημα- των δύο παραπάνω αποφθεγμάτων επιτυγχάνοντας παραλλήλως :

- Την ενίσχυση των συμφερόντων της χώρας, τόσο σε οικονομικό, και διπλωματικό πεδίο όσο και,
- Την εξασφάλιση της ομαλή διαβίωσης του κοινωνικού συνόλου οδηγώντας, σε συνδυασμό και με άλλα μέτρα, την χώρα, εκτός κρίσης-μνημόνιου και καθεστώτος διεθνούς επίτηρησης.

2^ο Κεφάλαιο

Τι είναι & τι θεωρείται ως Ειδική Οικονομική Ζώνη (Ε.Ο.Ζ)

Παραδείγματα από την Διεθνή Εμπειρία

i. Εισαγωγή

Ξεκινώντας την παρούσα ανάλυση θα προσπαθήσουμε να αποδώσουμε στον τίτλο του παρόντος κεφαλαίου, σαφές & κατανοητό περιεχόμενο, έτσι ώστε άμεσα και δίχως περιστροφές να αποδοθεί το ακριβές νόημα των αναφερόμενων όρων και εννοιών.

«Οδηγός» μας σε αυτή την προσπάθεια, ήτοι την σκιαγράφιση του παραπάνω οικονομικού μοντέλου θα αποτελέσει η ελληνική κ' ξένη βιβλιογραφία & θεωρία, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια.

Χαρακτηριστικό της διαμορφωμένης κατάστασης σε ότι αφορά το σαφή ορισμό της υπό ανάλυση έννοιας, ήτοι των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών είναι ο εντοπισμός, στην διεθνή βιβλιογραφία & αρθρογραφία, άνω των **είκοσι (20*)**, διαφορετικών τεχνικών όρων δια των οποίων αποδίδεται η παραπάνω έννοια. Το γεγονός αυτό αποτελεί σαφή ένδειξη της συχνότητας χρήσης της, η οποία, καθώς αποδεικνύεται και από την σημειολογική εξέταση της- διαρκώς εξελίσσεται προσλαμβάνοντας νέες διαστάσεις και δυναμική, νοηματοδοτώντας ολοένα και περισσότερες έννοιες, του σύγχρονου επιχειρηματικού και οικονομικού γίνεσθαι.

- *= 1. «*Customs Zone*»,
- 2= «*Customs free Zone*»,
- 3. = «*Duty Free Export-Processing Zone*»,
- 4= «*Export Free Zone*»,
- 5= «*Export Processing Zone*»,
- 6= «*Foreign Trade Zone*»,
- 7= «*Free Economic Zone*»,
- 8= «*Free Export-Processing Zone*»,
- 9= «*Free Export Zone*»,
- 10= «*Free Production Zone*»,
- 11= «*Free Trade Zone*»,
- 12= «*Free Zone*»,
- 13= «*Industrial Export-Processing Zone*»,
- 14= «*Industrial Free Zone*»,
- 15 = «*Investment Promotion Zone*»,
- 16= «*Joint Enterprise Zone*»,
- 17= «*Maquiladora*»,
- 18= «*Privileged Export Zone*»,
- 19= «*Special Economic Zone*»,
- 20= «*Tax Free Trade Zone*»,
- 21= «*Tax Free Zone*»,
- 22= «*Zone of Joint Entrepreneurship*» .

Οι πρώτες **σύγχρονες** προσπάθειες εφαρμογής του παραπάνω μοντέλου έγιναν στην *Ιρλανδία*¹ (*Republic of Ireland-1959- Shannon Free Zone*) η οποία υφίσταται ακόμη ως σχήμα καθώς και στο *Πουέρτο-Ρίκο*^{1α} (*συνδεδεμένο κράτος με τις Η.Π.Α σε ότι αφορά την εξωτερική πολιτική & ασφάλεια, θεωρείται δε από ορισμένους ως η 51^η πολιτεία του Ομοσπονδιακού κράτους των Η.Π.Α*). Η πρώτη χώρα όμως η οποία πιστώνετε με την επιτυχή εφαρμογή, αυτού του τολμηρού δημιουργήματος είναι η **Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας** (*People's Republic of China*).

ii. Ορισμός

Έχοντας λοιπόν το παραπάνω δεδομένο υπόψη, θα εξετάσουμε το ορισμό που δίδει η *Παγκόσμια τράπεζα Εμπορίου*² (**World Trade Bank**), ένα από τα κατεξοχήν θέσμια όργανα του παγκοσμίου χρηματοπιστωτικού συστήματός, για τις **Ειδικές Οικονομικές Ζώνες** (εφεξής **E.O.Z**):

«... A demarcated geographic area contained within a country's national boundaries where the rules of business are different from those that prevail in the national territory.

These differential rules principally deal with investment conditions, international trade and customs, taxation, and the regulatory environment; whereby the zone is given a business environment that is intended to be more liberal from a policy perspective and more effective from an administrative perspective than that of the national territory ...».

Το παραπάνω χωρίο σε ελεύθερη μετάφραση, μπορεί να αποδοθεί στην ελληνική γλώσσα ως εξής:

«...Ειδική Οικονομική Ζώνη θεωρείται ως μια γεωγραφική περιφέρεια εντός εθνικών συνόρων όπου, το κατά τόπον εφαρμοζόμενο επιχειρηματικό δίκαιο διαφοροποιείται από το εθνικό, κυρίως σε τομείς, όπως των επενδύσεων, του διεθνούς εμπορίου, των τελωνειακών δασμών & φόρων, του φορολογικού συστήματος καθώς και του εν' γένει νομοθετικού ρυθμιστικού πλαισίου και στην όποια (E. O. Z) εφαρμόζεται ένα πιο φιλελεύθερο και επιχειρηματικά, αποτελεσματικό καθεστώς, σε σχέση με αυτό που ισχύει στην υπόλοιπη εθνική επικράτεια...».

Διαβάζοντας λοιπόν τον παραπάνω ορισμό τα σημεία τα οποία ορίζουν τον χαρακτήρα καθώς και τον σκοπό των Ε.Ο.Ζ, στα οποία θα πρέπει να επικεντρωθούμε, είναι τα εξής :

- *Εφαρμογή σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιφέρεια,*
- *Η επιθυμητή διαφοροποίηση επιτυγχάνεται με την απονομή χαρακτηριστικών κ' ιδιοτήτων, αποκλειστικά εντός αυτής, δημιουργώντας ένα ειδικό καθεστώς το οποίο αποτελεί «φάρο» προσέλκυσης, μια «Lingua Franca», κατανοητή προς την διεθνή επενδυτική κοινότητα καθιστώντας σάφες πως είναι ασφαλές και επικερδές, να εναποθέσουν προς επένδυση, εντός της χώρας, τα κεφάλαια τους*

Τα δε, σημεία διαφοροποίησης (από το υφιστάμενο καθεστώς) εντοπίζονται στου παρακάτω τομείς:

- *Στο εφαρμοζόμενο επενδυτικό δίκαιο,*
- *Στους εφαρμοζόμενους εθνικούς κανόνες σε ότι αφορά το διεθνές εμπόριο,*
- *Στους τελωνειακούς δασμούς και φόρους,*
- *Στο φορολογικό σύστημα.*
- *Αποδίδονται χαρακτηριστικά «νέο – φιλελεύθερης» τόπον τίνα προελεύσεως στην εν' λόγω περιφέρεια με ότι επακόλουθα αυτό συνεπάγεται, στην λειτουργία της, κατά τόπον, διοικητικής μηχανής.*

Περαιτέρω δε, για την κατανόηση της παρούσας θα πρέπει να επισημανθεί η διαφοροποίηση και ο διαχωρισμός, μεταξύ της **E.O.Z**, με τα παραπάνω χαρακτηριστικά που της αποδώσαμε και της **Ζώνης Ελευθέρου Εμπορίου** (*Free Trade Areas-F.T.Z-πληροφοριάκα οι Ελευθερές Ζώνες Λιμένων -Free-Ports - F. T, αποτελούν την έκφανση των F. T. Z όταν υλοποιούνται και εφαρμόζονται εντός περιοχής, με εγγύτητα σε λιμάνι*), η οποία ως έννοια μπορεί να είναι συγγενής, να μοιράζεται κοινά χαρακτηριστικά, αλλά η ενδελεχής εξέταση θα καταδείξει τόσο την εννοιολογική διαφοροποίηση μεταξύ τους, όσο και την διαφορά στους στόχους που θέτουν προς υλοποίηση-παρόλο πρώιμο-οι Ε.Ο.Ζ ως έννοια εμπειρικλείουν και τις F. T. Z, ήτοι οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες μπορούν να λειτουργήσουν και έως Ζώνες Ελευθέρου Εμπορίου, αλλά όχι και το αντίστροφο.

Πριν προχωρήσουμε περαιτέρω με την ανάλυση μας θεωρούμε σκόπιμο να ορίσουμε τις *F. T. Z³*, σύμφωνα και με όσα επιτάσσει η Κοινοτική Νομοθεσία (*άρθρα 166-181*

του βασικού Καν. (ΕΟΚ) 2913/92 «Περί θεσπίσεως του Κοινοτικού Τελωνειακού Κώδικα», άρθρα 799-814 των διατάξεων εφαρμογής Καν. (ΕΟΚ) 2454/93 & Οδηγία 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις υπηρεσίες στην Εσωτερική Αγορά και της εναρμονιστικής νομοθεσίας), ούτως ο ώστε ο αναγνώστης δια της παράθεσης των δύο παραπάνω ορισμών (**E.O.Z vs F.T.Z**), να οδηγηθεί σε ασφαλή συμπεράσματα, σε ότι αφορά τον νόημα και το σκοπό τους:

«... Η ελεύθερη ζώνη αποτελεί τελωνειακό θεσμό που χρησιμοποιείται για τη διευκόλυνση του εξωτερικού εμπορίου με την παροχή κινήτρων για συγκέντρωση και διανομή εμπορευμάτων, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη του διαμετακομιστικού εμπορίου.

Η διευκόλυνση αυτή του εξωτερικού εμπορίου συνίσταται στη μη επιβάρυνση των εισαγομένων εμπορευμάτων με δασμούς και φόρους που εφαρμόζονται κατά την εισαγωγή, καθώς και στη μη εφαρμογή των προβλεπομένων για την εισαγωγή μέτρων εμπορικής πολιτικής ...».

Επιπροσθέτως στην ελεύθερη ζώνη εμπορίου επιτρέπεται η άσκηση δραστηριοτήτων βιομηχανικής ή εμπορικής φύσης ή παροχής υπηρεσιών. Η άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών πρέπει να γνωστοποιείται προηγουμένως στις τελωνειακές αρχές, οι οποίες μπορούν να εφαρμόζουν ορισμένες απαγορεύσεις ή περιορισμούς ανάλογα με τη φύση των εμπορευμάτων ή τις ανάγκες της τελωνειακής επιτήρησης. Οι τελωνειακές αρχές μπορούν να απαγορεύουν την άσκηση δραστηριότητας σε ελεύθερη ζώνη στα πρόσωπα τα οποία δεν παρέχουν όλα τα εχέγγυα που κρίνονται απαραίτητα για την τήρηση των διατάξεων της σχετικής νομοθεσίας

iii. Ο Σκοπός των E. O. Z

Γιατί να θελήσουμε να προχωρήσουμε, ως Ελληνική κοινωνία, με το σχεδιασμό και την εφαρμογή του παραπάνω διοικητικού μοντέλου, το οποίο, κατά μια άποψη, «*διαιρεί και διασπά*» την *διοικητική, νομική & οικονομική* ενότητα της χώρας, υιοθετώντας, ένα **μοντέλο** ανάπτυξης, χρονικής διάρκειας τουλάχιστον πενταετίας, για το οποίο, οι επικρίνοντες υποστηρίζουν πως η εφαρμογή του «*τραυματίζει ανεπανόρθωτα*» την έννοια του κράτους δίκαιου ακόμα-ακόμα και αυτής της εννοίας

της ισότητας, ενώ η ωφέλεια που αποδίδει χαρακτηρίζεται, πάντα κατά την παραπάνω άποψη ως *μειωμένης αξίας*.

Σαφή απάντηση στο παραπάνω πραγματικό ερώτημα μπορεί να δοθεί μόνο εάν λάβουμε υπόψη την *σκοπιμότητα* δημιουργίας του παραπάνω μοντέλου:

Στα πλαίσια της *Παγκοσμίας Οικονομικής Γεωγραφίας*, διαπιστώνεται πως η χόροθέτηση παραγωγικών δραστηριοτήτων στις διάφορες χώρες εξαρτάται από την *διαθεσιμότητα* και το *σχετικό κόστος* των χώρων αυτών στους *συντελεστές παραγωγής* που οι παραγωγικές δραστηριότητες απαιτούν⁴.

Το κεφάλαιο αναζητεί «*γόνιμο έδαφος*» για να «*ευδοκιμήσει*», αυτός άλλωστε είναι και ο σκοπός του, εντός του καπιταλιστικού συστήματος, σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς:

«... Η επίτευξη του μεγίστου δυνατού αποτελέσματος με την διάθεση των λιγότερων διαθεσίμων μέσων...»^{4α}.

Ενώ, ήδη από την δεκαετία του 1980, έγινε εμφανής, στις Η.Π.Α αλλά και στην Ευρώπη η τάση αναβίωσης της φιλελεύθερη θεωρία (*περιορισμός του δημοσίου τομέα της εθνικής οικονομίας και υποκατάσταση του από ιδιωτικούς φορείς*), εμβληματική ρήση της οποίας αποτελεί το:

« Laisse le faire; Laisse passé », σε ελεύθερη μετάφραση : «Αφήστε τα (κεφάλαια) ελευθέρω, (περιορίστε και/ή καταργήστε του περιορισμούς».

- *Αλλά ανάπτυξη που ? &*
- *Γιατί να προτιμηθεί η χώρα μας ?*

Δηλαδή ενώ το κράτος «*υποχωρεί*» από τον ρόλο του ως ρυθμιστή αλλά και ενεργό μέρος της εθνικής οικονομίας (π. χ *ως επενδύτης*) όπως διετύπωσε, μεταξύ άλλων, η αντί-κυκλική οικονομική θεωρία (*Κένυς*) τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη για τις εθνικές κυβερνήσεις το παραπάνω κεφαλαιακό «*κενό*» να αναπληρωθεί είτε από το *εγχώριο* κεφάλαιο ή το *διεθνές*, με τις μορφές που προσλαμβάνει, όπως θα εξετάσουμε παρακάτω. Η ελευθεριότητα στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις (*απόρροια γαρ της παγκοσμιοποίησης*) και δη στην διεθνή μετακίνηση του κεφαλαίου, συνεπώς αποτελεί το «*ακανθώδες*» *ζήτημα* της εποχής, μας καθώς «*οι χώρες που δεν το διαθέτουν, το επιθυμούν, οι χώρες που το*

διαθέτουν δεν επιθυμούν να βιώσουν των άμεσων και έμμεσων συνεπειών που ανακύπτουν, άμα την απομάκρυνση του», συνεπώς το καίριο ζήτημα είναι γιατί να επιλέξει το κεφάλαιο να φύγει από μια χώρα και να έρθει σε μια άλλη, στην περίπτωση μας να εισρεύσει στην Ελλάδα.

Η διεθνής εμπορική κοινότητα, ανέκαθεν αναζητούσε τόπους για την ασφαλή τοποθέτηση των κεφαλαίων της και πρωτεύοντως για την ασφαλή αποθήκευση και μετακίνηση των προϊόντων και εμπορευμάτων τους.

Παραδείγματα τέτοιων «φιλικών» προς το εμπόριο περιοχών, εντοπίζονται ήδη από τον προηγούμενο αιώνα, στο Γιβραλτάρ, το Αμβούργο την Σιγκαπούρη-περιοχές όμορες σε λιμάνια & διαμετακομιστικά κέντρα^{4β}. Ειδικότερα, πριν δεκαετία του 1970, παρατηρούμε την στενή τους σχέση με τις προσπάθειες εκβιομηχάνισης των χωρών υποδοχής, ενώ κατά την δεκαετία του 1970 όπου την πρωτοκαθεδρία στην ίδρυση τέτοιου είδους ζωνών ανέλαβαν οι χώρες τη Λατινικής Αμερικής και Νοτιοανατολικής Ασίας παρατηρούμε πώς παράλληλα επιχειρείται αλλαγή από την εκβιομηχάνιση προς το μεταποιητικό κ' μεταπρατικό τομέα, με έμφαση στο φθινό εργατικό προσωπικό που προσέφεραν οι παραπάνω χώρες (Λατινικής και Νοτιοανατολικής Ασία). Σίγουρό είναι πάντως πως ο σχεδιασμός από την δεκαετία του 70 προσέλκυσε κεφαλαία από το εξωτερικό, αλλάζοντας ουσιαστικά το προσανατολισμό των οικονομιών εκείνων των χωρών από καθαρά *εισαγωγικό* σε *εξαγωγικό*, φέρνοντας σε επαφή το διεθνές κεφάλαιο με τις κατά τόπον οικονομίες κοινωνίες και επηρεάζοντας ριζικά όχι μόνο στον οικονομικό τομέα της αλλά βελτιώνοντας πολλούς άλλους τομείς στις κατά τόπον κοινωνίες, όπως αυτών των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Οι συνήθεις *στόχοι και/ή στρατηγική* δημιουργίας τέτοιου είδους ζωνών, πάντα σύμφωνα με την Παγκοσμία Τράπεζα⁵ είναι οι εξής τέσσερις :

- i. *Η προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων,*
- ii. *Η υποστήριξη μια πιο μακροπρόθεσμής οικονομικής πολιτικής, εξυπηρετώντας την εθνική οικονομία ως εργαλείο ανάπτυξης αυτής, λειτουργώντας ουσιαστικά ως καταλύτης εξελίξεων, οδηγώντας στην ριζική αναμόρφωση της εθνικής οικονομία,*
- iii. *Ως μέσο απορρόφησης της εγχώριας ανεργίας,*

- iv. *Σαν πεδίο πειραματισμού για νέες πολιτικές ανάπτυξης, από τις εγχώριες πολιτικές ελίτ, όπου σε περιορισμένο χώρο μπορούν να παρατηρήσουν τα αποτελέσματα οικονομικών πολιτικών που δύνανται να εφαρμοσθούν και σε ολόκληρη την χώρα.*

Εκ' των ανωτέρω, κατανοούμε πώς ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του παραπάνω μοντέλου δεν πρέπει να είναι κάτι σπασμωδικό και βραχυπρόθεσμο, τουναντίον θα πρέπει να έχει προηγηθεί ενδελεχής μελέτη και κατανόηση των προβλημάτων αλλά και των πλεονεκτημάτων μια οικονομίας έτσι ώστε, να υιοθετήσουμε τα θετικά γνωρίσματα αυτής, χωρίς τα «βαρίδια» που την ακολουθούν και να τα εφαρμόσουμε εντός μια συγκεκριμένης γεωγραφικής περιφέρειας. Η πορεία από το μείζων στο έλασσον απέχει, μπορεί να φάνει δύσκολη, προβληματική και επικίνδυνη με την εφαρμογή όμως του συγκεκριμένου μοντέλου, αυτή ακριβώς την πορεία προς την εξόδο από την κρίση, εν' τέλει, διασφαλίζουμε. Το καίριο ζητούμενο, εν' μέσω οικονομικής κρίσης, είναι τόσο η εξέλιξη της εφαρμοζόμενης εθνικής στρατηγικής καθώς όπως και οι εξελίξεις έχουν, αποδείξει περίτρανα οι αγορές προηγούνται τόσο της ακαδημαϊκής θεωρίας, των εθνικών κυβερνήσεων όσο κ' των υπερεθνικών ενώσεων κρατών και οργανισμών, έχοντας ουσιαστικά «αλώσει εκ' των έσσω» και τους τρεις, ως άνω, φορείς πολιτικής εξουσίας.

Τα κυριότερα δεδομένα έτσι όπως προκύπτουν από τα στοιχεία της Παγκοσμίας Τράπεζας⁶ είναι πως το περί ου ο λόγος μοντέλο ανάπτυξης παίρνει (α) **γιγαντιαίες διαστάσεις**.

Ενδεικτικά παραθέτουμε τα κάτωθι στοιχεία:

- Από το 1986 κατεγράφησαν σε 47 χώρες- 175 ζώνες, το 2006 βρίσκουμε 3, 500 ζώνες σε 130 χώρες,
- Πάνω από 40.000.000 εκατομμύρια άνθρωποι απασχολούνται εντός αυτών.

Αλλά και η (β) **ισχυρή ανάπτυξη** την οποία παρουσίασαν συνολικά οι χώρες οι οποίες επέλεξαν να προχωρήσουν με την εφαρμογή του. Χαρακτηριστικά, όπως αναφέρει η Παγκόσμια Τράπεζα, μεταξύ του 1990 και 2000 είδαν το Α.Ε.Π τους να αναπτύσσεται κατά 85% μέσο όρο συγκρινόμενο με την δεκαετία 80 & 1990. Επίσης ένα σημαντικό στοιχείο που αναδύεται ως χαρακτηριστικό γνώρισμα των Ε.Ο.Ζ είναι η εμφανής διαφορά τους με τα πρώτα μοντέλα έτσι όπως προέκυψαν στο οικονομικό

στερέωμα. Συγκεκριμένα τα πρώτα μοντέλα έτσι όπως αναπτυχθήκαν στην θεωρία και υλοποιήθηκαν, βασίστηκαν στο *χαμηλό εργατικό κόστος* που προσέφεραν ως δέλεαρ στους υποψήφιους επενδυτές, πλέον όμως οι εν' λόγω χώρες (*Βιετνάμ-Κίνα-Μπαγκλαντές*) για να παραμείνουν στην πρωτοπορία θα πρέπει να εξελίξουν το μοντέλο τους με τέτοιο τρόπο ώστε να παραμείνουν ελκυστικός τόπος για τους ξένους επενδυτές και για το διεθνές κεφάλαιο.

Η πρωτοπορία αυτή, πάντοτε κατά την ίδια μελέτη θα πρέπει να αναζητηθεί στην διασύνδεση των με την τοπική οικονομία, όχι μόνο με φυσικούς δεσμούς κάτι φυσιολογικό, εάν αναλογιστούμε πως αυτό είναι κατανοητό να επιζητείται αφού προδιαθέτει και ευνοεί την ανάπτυξη τους, αλλά επιπλέον με στρατηγικής φύσεως συμφωνίες μετατοπιζόμενα (*τα κράτη*) από την παροχή **φορολογικών** κινήτρων σε μια συνολική αναθεώρηση του επιχειρηματικού κλίματος προς άρση των οιοδήποτε δυσχερειών προκύπτουν.

Όπως στον *φυσικό ανταγωνισμό*, τα είδη εξελίσσονται έτσι κατά μια λογική θα πρέπει, και οι *διοικητικοί κ' επιχειρηματικοί σχεδιασμοί να εξελίσσονται* από «απλές» μορφές, σε πιο «εξελιγμένες», σύμφωνα με την *Δαρβίνειο* θεωρία. Περαιτέρω δε, είναι γεγονός πως οι εν λόγω οικονομικές ζώνες δεν επικεντρώνονται πλέον μόνο στην βιομηχανία, αλλά και σε άλλους τομείς όπως των κατασκευών, της τεχνολογίας & βιοτεχνολογίας τον ναυτιλιακό και τουριστικό τομέα, κάτι που δεν θα πρέπει να μείνει απαρατήρητο από τις επιχειρηματικές και ακαδημαϊκές ελίτ της χώρας, οι οποίες με σαφήνεια θα πρέπει να επισημάνουν τα εθνικά **στρατηγικά πλεονεκτήματα** που δύνανται να αποτελέσουν την «*θεμελίο λίθο*» ενός τέτοιου εγχειρήματος, αλλά και να καθοδηγήσουν την χώρα προς την εγκαθίδρυση και την εφαρμογή τους εντός εθνικού χώρου.

Διευρύνοντας περαιτέρω την σκέψη μας, τρία θέματα είναι που θα πρέπει να μας απασχολήσουν σε ότι αφορά την επιτυχή εγκαθίδρυση μιας Ε.Ο.Ζ, συγκεκριμένα:

1. *Η προσέλκυση ξένων εταιριών στην Ε.ΟΖ καθώς και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας εντός αυτών*
2. *Η διασφάλιση της οικονομικής τους βιωσιμότητας δια της παροχής καταλλήλων υλικοτεχνικών υποδομών, εξασφαλίζοντας κατά αυτόν τον τρόπο την καταλυτική δύναμή της «μεταμόρφωσης» που δύνανται να φέρουν, **μεσοπρόθεσμα**, εντός της οικονομίας όπου τάσσονται και λειτουργούν,*

3. *Η απόδοση «κοινωνικού» μερίσματός, ήτοι διάφορων μορφών απόδοσης ωφελειών, στην τοπική κοινωνία, ούτως ώστε να αποτελέσει και τον συνεκτικό δεσμό μεταξύ των.*

Σχολιάζοντας τα παραπάνω, θα μπορούσαμε να πούμε τα εξής:

Η διεθνής τάση είναι ο περιορισμός του εθνικού κράτους στον παραδοσιακό ρόλο του «φύλακα». Τα απαιτούμενα κεφάλαια για την κάλυψη των όποιων κοινωνικών αναγκών θα πρέπει να αναζητηθούν άλλου, είτε από την εγχώριο αγορά, είτε την διεθνή, ειδικά στη περίπτωση όπου η εγχώρια δεν δύναται να καλύψει τις παραπάνω ανάγκες. Βασική λειτουργία, των Ε.Ο.Ζ είναι η **προσέλκυση επενδύσεων & η διεξαγωγή** του εν γένει εμπορίου. Δια της «εντάσεως» των εμπορικών πράξεων, εισρέει περισσότερο συνάλλαγμα στην εγχώρια οικονομία, περισσότερες θέσεις εργασίας δημιουργούνται, ξένο κεφάλαιο εισρέει στην τοπική οικονομία, όλα μαζί υπό-βοηθούν την έλευση της οικονομικής ανάπτυξης. Αναλύοντας σε διαφορετικό επίπεδο την επιτυχία των Ε.Ο.Ζ, θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε την αρχή, πως απλούστατα, **«εκμεταλλετόμαστε»** στο έπακρο, τα πλεονεκτήματα της τοπικής οικονομίας (π. χ φθηνό εργατικό δυναμικό) **και απομονώνουμε τις παθογένειες** και εν' γένει αδυναμίες της. Το παραπάνω μοντέλο κρίνεται ως άκρως επιτυχημένο στις χώρες όπου εφαρμόστηκε, όπως την Κίνα, Ονδούρα, Βιετνάμ, Νότιο Κορέα, Μαδαγασκάρη και Ελ Σαλβαδόρ.

Επίσης είναι πασιφανές πως σε πολιτικό επίπεδο, τα κράτη και κατά συνέπεια οι κυβερνήσεις που θα θελήσουν να εφαρμόσουν ένα τέτοιο μοντέλο στην επικράτεια τους θα πρέπει να είναι **υποστηρικτικές & υπομονετικές** σε ότι αφορά την εφαρμογή του, λόγω της στροφής της παγκόσμιας οικονομίας σε μακρό-οικονομικό περιβάλλον καθώς και στο διεθνές ρυθμιστικό περιβάλλον.

Συγκεκριμένα, δια στοχευόμενων πολιτικών θα πρέπει:

- *Να παράσχουν ακόμα μεγαλύτερη ελευθερία στον ιδιωτικό τομέα, σε ότι αφορά την διαχείριση (management) των λόγω ζωνών,*
- *Να παράσχουν τις κατάλληλες υποδομές, πέραν του ρυθμιστικού περιβάλλοντος καθώς και η χωροθέτηση τους κοντά σε λιμάνια και μεγάλες οδικές αρτηρίες αποτελεί το κλειδί της επιτυχία των, όπως μας μαθαίνει και η διεθνής εμπειρία και πρακτική, καθώς τα παραπάνω στοιχεία προκαθορίζουν την*

προσβασιμότητα των ζωνών στις διεθνείς αγορές (*market access*)-καίριο σημείο για την επιτυχία τους,

- Η νομοθέτηση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος καθώς και η εφαρμογή του παίζουν καίριο ρόλο καθώς αποτελούν τον οδηγό αλλά και την ένδειξη της δέσμευσης των τοπικών αρχών προς τους υποψηφίους επενδυτές, ότι θα τηρήσουν τα υποσχόμενα.

iv. Γέφυρα Επικοινωνίας μεταξύ των Διεθνών & Εγχωρίων Αγορών

Ένας εκ' πιο σημαντικών σκοπών της Ε.Ο. Ζ, ίσως ο πλέον σημαντικός για τη περίπτωση μας (*Ελληνική Οικονομία*), είναι πως αποτελεί τη «*γέφυρα*», τον συνεκτικό δεσμό μεταξύ της εγχωρίας οικονομίας με την παγκοσμία & το διεθνές κεφάλαιο το οποίο, στην παρούσα περίοδο θέλουμε να προσελκύσουμε διακαώς στην χώρα μας.

Παίρνοντας το παράδειγμα της *Ε.Σ.Σ.Δ*⁷ η οποία επί 70 συναπτά έτη ήταν κατεξοχήν θιασώτρια της οικονομίας με κεντρικό σχεδιασμό και με καίρια θέση και πρωταγωνιστική στο σοσιαλιστικό στρατόπεδο, παρόλα-ταύτα, υιοθέτησε τις *Ε.Ο.Ζ*, κάτι που είχε κάνει στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και η άλλη ηγέτιδα δύναμή του σοσιαλιστικού στρατοπέδου, η Κίνα.

Συνεπώς, εάν παραμείνουμε στον στο παραπάνω σκοπό της Ε.Ο.Ζ και τον αναλύσουμε περαιτέρω, θα πρέπει να αναφέρουμε ο, τι:

- Από τους πρωταρχικούς σκοπούς της είναι η εισαγωγή νέων τεχνολογιών, τεχνικών και τεχνοτροπιών από το εξωτερικό. Η εκάστοτε χώρα που εφαρμόζει την ζώνη κατ' ουσία αποσκοπεί σε ένα εργαλείο «απελευθέρωσης» αυτής από το παλαιό της οικονομικό μοντέλο.*
- Περαιτέρω, θα πρέπει να λειτουργήσει πέραν της γέφυράς με το εξωτερικό και ως συνδετικό στοιχείο της ενδοχώρας με το εξωτερικό. Ήτοι, τα όποια οφέλη προκύψουν από την χρήση της Ε.Ο.Ζ σε εθνικό επίπεδο, θα πρέπει διαμέσου των Ε.Ο.Ζ να διοχετευθούν στο εσωτερικό, λειτουργώντας κατά αυτόν τον τρόπο ως την βαλβίδα «αποσυμπίεσης». Επίσης θα ήταν και μια καλή ευκαιρία ώστε πρώτες ύλες και εργατικό δυναμικό να διοχετευθούν εντός των ζωνών, διαχέοντας έτσι τα όποια θετικά στοιχεία και στο εσωτερικό της χώρας.*
- Δια της λειτουργίας κοινοπραξιών μεταξύ των εθνικών και των αλλοδαπών εταιριών θα μπορέσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα την τεχνογνωσία («*know**

how») του επιχειρείν, πράγμα το οποίο μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας είχε ξεχάσει παντελώς. Παράλληλα θα γίνει και μεταφορά τεχνογνωσίας πράγμα πολύ σημαντικό το οποίο δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε, ειδικά σε αυτήν περίοδο.

- iv. Προσδοκείται να δημιουργήσει ισχυρούς δεσμούς με το εξωτερικό και παράλληλα θα εντυπώσει και πάλι στην μνήμη του λαού την έννοια της επιχειρηματικότητας, φέρνοντας την σε άμεση επαφή με τα ευεργετικά για το κοινωνικό σύνολο, αποτελέσματα της, κυριολεκτικά «έξω από την αυλή του σπιτιού της», άνευ, αυτήν την φορά, των κρατικών ενισχύσεων και του πατερναλισμού, μοντέλο που κυριάρχησε κυρίως την δεκαετία του 1980. Το κυριότερο πρόβλημα της Ελληνικής Οικονομίας άλλωστε πέραν από την έλλειψη ανταγωνιστικότητας είναι η δόμηση της ως κεντρικά σχεδιασμένης & κρατικά υποκινούμενης, σχηματίζοντας ένα κακέκτυπο κρατικού καπιταλισμού, επιβεβαιώνοντας ουσιαστικά αυτούς που διατύπωναν την θέση πώς η Ελληνική Οικονομία ήταν μέχρι πρότινος η τελευταίου του είδους της-σοβιετικού τύπου-οικονομία, εν ζωή στην Ευρώπη.*
- v. Τέλος, καθώς είναι, προάγγελος εξελίξεων, σε θέματα οικονομικού και νομισματικού ενδιαφέροντος, εξίσου σημαντικό είναι να αναφέρουμε και τον «αέρα» αλλαγής που επιφέρει σε θεσμικό, νομικό και πολιτικό πλαίσιο εντός της χώρας στην οποία δραστηριοποιείται, αποδίδοντας έντονο τόνο φιλελεύθερου πνεύματος.*

v. Παραδείγματα χώρων που εφήρμοσαν το παραπάνω μοντέλο

Όπως προαναφέραμε, πολλές χώρες εφήρμοσαν το παραπάνω μοντέλο, άλλες με επιτυχία, άλλες με λιγότερη από το αναμενόμενο.

Τούτο οφείλεται με σειρά παραγόντων που επηρεάζουν την πορεία εξέλιξης του ως άνω εγχειρήματος. Πριν προχωρήσουμε με την ανάλυση μας, το σημαντικό που θα πρέπει να σημειώσουμε ώστε να προϊδεάσουμε τον αναγνώστη του παρόντος, είναι πώς μεταξύ αυτών (παραγόντων καθυστέρησης/αποτυχίας του εγχειρήματος) εντοπίζουμε :

- *Τον μη σαφή και εκ' των προτέρων προσδιορισμό του επιθυμητού στόχου,*
- *Τον πρόχειρο σχεδιασμό τόσο στο στάδιο της θεωρητικής του υποστήριξη όσο και στο στάδιο υλοποίησης του,*

- Την έλλειψη υπομονής & προσοχής, εκ' μέρους της πολιτικής ηγεσίας, ακόμα και στην τελευταία λεπτομέρεια,
- Την απουσία διαφήμισης του (**marketing**) σε επίπεδο κοινωνίας,

Εάν τα παραπάνω στοιχεία ελλείπουν, τότε κατά πάσα πιθανότητα, έχουμε στα χέρια μας ένα καταστροφικό οικονομικό μοντέλο ενώ θα σπαταλήσουμε μια «χρυσή εφεδρεία» για ανάκαμψη, από μια «φαρέτρα» της οποίας τα βέλη ολοένα και λιγοστεύουν. Ως εκ' τούτου, έχοντας τα παραπάνω υπόψη, θα ασχοληθούμε με χαρακτηριστικά παραδείγματα χωρών, τα οποία κατά την άποψη μας αποτελούν κατά το αγγλοσαξονικό όρο «**Leading Cases**» (υποδείγματα προς εφαρμογή) του εγχειρήματος που θέλουμε να παρουσιάσουμε:

- Της **Ρωσίας**, (ακριβώς την μετά-σοβιετική περίοδο-διακυβέρνηση Γιέλτσιν), ως παράδειγμα χώρας με «**κακή**» εφαρμογή του παραπάνω μοντέλου.*
- Της **Κίνας**, ως το πλέον επιτυχημένο μοντέλο, παγκοσμίως, τόσο σε θεωρία όσο και πράξη, παράδειγμα προς μίμηση για την κάθε χώρα που θα θελήσει να εφαρμόσει «εν τοις πράγμασιν» το ως άνω περιγραφόμενο εγχείρημα.*
- Της **Πολωνίας**, της οποίας το παράδειγμα μας ενδιαφέρει τα μάλλα, καθότι όντας μέλος της μεγάλης Ευρωπαϊκής οικογένειας, κατάφερε να συγκεράσει μέχρι τώρα τις αντίρροπες ροπές πετυχημένα, ήτοι την σχετική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,*
- ενώ θα πρέπει να γίνει σύντομη μνεία στο **Γαλλικό** παράδειγμα, καθώς οι παραπάνω χώρες (Γαλλία –Πολωνία) υπήρξαν οι «**πιονέροι**», τρόπον τινά, της υλοποίησης της εν' λόγω στρατηγικής εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δη στην Ευρωζώνη⁸.*

Θεωρούμε δε, πως δια της προβολής των παραπάνω χωρών, παρουσιάζουμε συνολικά τόσο σε Ευρωπαϊκό όσο και Παγκόσμιο επίπεδο την εικόνα του ως άνω μοντέλου, παρουσιάζοντας, κατά την άποψη μας, τις πλέον αντιπροσωπευτικές πτυχές του ως άνω φαινομένου, ευελπιστώντας στην, όσο το δυνατόν, ολοκληρωμένη απόδοση της εικόνας του.

a. Ρωσία

1. Εισαγωγικά

⁹Ξεκινώντας την ανάλυση μας, θα πρέπει να επισημάνουμε καταρχάς πώς η Ρωσία χώρα πλούσια σε πρώτες ύλες και ανθρώπινο δυναμικό, ανέκαθεν, έπασχε από τάση υπέρ-συγκεντρωτισμού της κεντρικής εξουσίας.

Τούτο οφείλεται σε πολλούς & διαφόρους λόγους περισσότερους ιστορικούς, οι οποίοι δεν μπορούν να αναλυθούν στην παρούσα και οι οποίοι κληρονομήθηκαν ως νοοτροπία στο Σοβιετικό μοντέλο εξουσίας ως διαδόχου καταστάσεως της Τσαρικής Ρωσίας η οποία με την σειρά της «πέρασε», στην Ρωσική Ομοσπονδία Κρατών. Περαιτέρω για να εξηγηθεί γιατί ανέκυψε ζήτημα δημιουργίας Ε.Ο.Ζ πρώτα στο Ε.Σ.Σ.Δ και μετά στην Ρωσία θα πρέπει να εξετάσουμε την χόροθέτηση των, εν' λόγω, ζώνων.

Ενώ, κατά την Σοβιετική περίοδο ο ρόλος τους, (*γεωγραφικά τοποθετημένες, περιφερειακά της Ρωσίας, ήτοι Ρωσική Άπω Ανατολή-Βλαδιβοστόκ*), ήταν περισσότερο βοηθητικός της κεντρικής εξουσίας χωρίς να είναι, πρωτίστως η προσέλκυση κεφαλαίων & επενδύσεων. Συγκροτημένες ως ζώνες αποθήκευσης και προμήθειας της Ρωσίας με πολύτιμες πρώτες ύλες, λειτουργώντας κατ' ουσία ως αποθηκευτικοί χώροι, όχι μόνο πρώτων υλών, αλλά και για ανεπιθύμητου ανθρώπινο δυναμικού, (*αντίθετου πολιτικά με το καθεστώς*) το οποίο χαρακτηρίζετο ως «*αντιφρονούντες*» εξορίζονταν με συνοπτικές διοικητικές διαδικασίες στις λόγω ζώνες¹⁰.

Με την ιστορική αλλαγή του καθεστώτος (*περεστρόικα και η συνακόλουθη πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού το 1989- διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ -1991*), η κατάσταση σε αυτές τις περιοχές επιδεινώθηκε, καθώς το νέο καθεστώς αδύναμο να κατοχυρώσει την εξουσία του, απεσύρθη προς όφελός των τοπικών *τοπαρχών/διοικητών* οι οποίοι ανέλαβαν να αναπληρώσουν το «κενό» εξουσίας, ενώ παράλληλα οι γειτνιαζουσες χώρες εποφθαλιμούσαν την εν λόγω περιοχή λόγω και της στρατηγικής των θέσεως.

11

2. Σκοπός-Πλεονεκτήματα

Θεωρητικά τουλάχιστον, στην ζώνη της ρωσικής Άπω Ανατολής, θα μπορούσε να αποτελέσει την *υποθετική αγορά* όπου συναντώνται:

- ✓ *οι Ρωσικές πρώτες ύλες και ενέργεια,*
- ✓ *το Ιαπωνικό κεφάλαιο επενδύσεων,*

- ✓ το *Αμερικανικό* επιχειρείν,
- ✓ με το άφθονο σε αριθμούς εργατικό δυναμικό της *Κίνας*,

Δημιουργώντας ίσως την πλέον δυναμική περιοχή της Παγκόσμιας Οικονομίας.

Αυτή η ιδέα και η υλοποίηση της οποίας ταλανίζει χρόνια τις ρωσικές ελίτ. Ήδη από το 1922, ο επαναστάτης και κραταιός, σοβιετικός ηγέτης, Βλαντίμιρ Ιλίτς Λένιν είχε πει ^{11α}:

«Θα προτείνουμε στα κεφάλαια των ανεπτυγμένων χώρων να κατασκευάσουν έναν οδικό υπέρ-άξονα ανάμεσα σε Λονδίνο, Μόσχα, Βλαδιβοστόκ και Πεκίνο, θα τους πούμε έτσι ότι θα μπορέσουν να αποκτήσουν πρόσβαση στα αμύθητα πλούτη της Σιβηρίας».

Πρωτύτερα δε, η Τσαρική Ρωσία είχε ολοκληρώσει μια σιδηροδρομική γραμμή μήκους 9.300 χιλιομέτρων προς το Βλαδιβοστόκ σε χρόνο ρεκόρ, μόνο για τον δει να πέφτει στα χέρια των Μπολσεβίκων κατά την Οκτωβριανή επανάσταση. Εξίσου το ίδιο όραμα είχε υιοθετήσει και ο σοβιετικός ηγέτης Νικήτα Χρουστσόφ, ο οποίος εμπνεύστηκε ειδικότερα την ανάπτυξη της πόλης από την επίσκεψη του σε μια άλλη παραθαλάσσια πόλη του Ειρηνικού-το Σαν Φρανσίσκο των Η.Π.Α.

Ερχόμενοι στο σήμερα, ο τωρινός ηγέτης της Ρωσίας, Βλαντίμιρ Πούτιν, οραματίζεται και πάλι την ταχεία ανάπτυξη της ρωσικής Άπω Ανατολής. Κατά την διάρκεια της πρόσφατης συνόδου κορυφής της Οικονομικής Συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (APEC) που έλαβε χώρα στο Βλαδιβοστόκ επιβεβαίωσε τον ίδιο στόχο, υπογραμμίζοντας την *στρατηγική στροφή* της χώρας του από την Ευρώπης της κρίσης, στις αναπτυσσόμενες οικονομίες της περιοχής Ασίας-Ειρηνικού, ανακοινώνοντας παράλληλα και την δημιουργία σχετικού Υπουργείου για την ανάπτυξη της Ρωσικής Άπω Ανατολής.

Με την διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ, να ξεθωριάζει στην μνήμη, οι φόβοι για μια ανερχόμενη αποικιοκρατική Κίνα, κυρίαρχη στα ανατολικά αναβιώνει. Οι αντιθέσεις εκατέρωθεν των συνόρων είναι έντονες, τα κινεζικά εδάφη ανθούν και προσελκύουν όλο και περισσότερους εργάτες, ενώ η ρωσική Άπω Ανατολή, αδειάζει, με τους κατοίκους της να κινούνται δυτικά.

Ο πληθυσμός (1,3 δισεκατομμύρια) της Κίνας χρειάζεται τους φυσικούς πόρους της ρωσικής Σιβηρίας και Άπω Ανατολής, το πετρέλαιο, τα ορυκτά και την ξυλεία της για τα οποία όπως επισημαίνουν οι ειδικοί: « **είναι φθηνότερο να τα αγοράσει παρά να πολεμήσει γι' αυτά**».

Η λύση/απάντηση που προσπάθησαν και προσπαθούν οι εγχώριες ελίτ να δώσουν στην παραπάνω κατάσταση, ήρθε δια της νομοθετήσεως, *Ειδικών Οικονομικών Ζωνών*, περιφερειακά της Χώρας (*Ρωσική Άπω Ανατολή, Καλίνινγκραντ, Κουρίλλες Νήσοι κτλ*).

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 μέχρι και το 1996, είχαν νομοθετηθεί 18 τέτοιου είδους ζώνες, μόνο που ουσιαστικά, μόνο δύο λειτούργησαν με περιορισμένη επιτυχία, αυτή του **Καλίνινγκραντ** και στο **Nakhondka**.

3. Λόγοι Αποτυχίας

Η θεωρία τους αποδίδει κυρίως στην :

- *Έλλειψη σαφούς νομοθεσίας σε ότι αφορά τους δασμούς και φόρους στις εν' λόγω περιοχές,*
- *Σύγκρουση μεταξύ των Νόμων που εγκαθίδρυναν τις παραπάνω Ζώνες, με παλαιότερους υφιστάμενους που ερχόμενοι σε σαφή αντίθεση μαζί τους, δημιούργησαν «νομοθετικό κενό», καθώς ο ένας ακύρωνε το άλλον.*

Ενώ όμως η αποτυχία τους έχει αποδοθεί περισσότερο σε νομική αβελτηρία εκ' μέρους του νομοθετικού σώματος, οι «πραγματικοί» λόγοι οι οποίοι μαζί με τους νομικούς οδήγησαν σε αποτυχία το ρωσικό εγχείρημα, ήταν:

- *Η έλλειψη χρηματοδότησης των ζωνών, κυρίως σε υποδομές (λιμάνια, οδικές οδοί, τρένα & σιδηροδρομικές γραμμές) στοιχείο απαραίτητο στο υποψήφιο επενδύτη όπου ερχόμενος σε αυτές για επενδύσεις, ψάχνει να βρει ήδη ένα περιβάλλον «ζεστό» προς αυτόν και δεν θα πρέπει να αφηθεί η πρωτοβουλία να το δημιουργήσει ο ίδιος, κατά το δοκούν*
- *Η Οικονομική και πολιτική αστάθεια, στοιχεία που ο κάθε επενδυτής αποφεύγει ή συνειδητά τουλάχιστον προσπαθεί να αποφύγει,*
- *Ενώ φάνηκε η αναγκαιότητα θεσμοθέτησης αυτοδιαχείρισης των εσωτερικών υποθέσεων αυτής, μέσω μιας **Ανεξάρτητης Αρχής**, πράγμα πρωτόγνωρο για τα*

δεδομένα της τότε μετά-σοβιετικής Ρωσίας¹², αυτή ουδέποτε συνεστήθει από το ρωσικό κράτος

- Τέλος η **διαφθορά και η διαμάχη** που ξέσπασε μεταξύ των Ρώσων νομοθετών, με αφορμή τον σκοπό των ζωνών αυτών αλλά ουσιαστικά για τον τελικό έλεγχο αυτών, έκανε εξαιρετικά φειδωλή την «Δούμα» (Ρωσική Βουλή), τόσο στην έγκριση φορολογικών και άλλων ατελειών, όσο και στην νομοθέτηση νομικών μέτρων για την αυτονόμηση της ζώνης, νομικά και διοικητικά από την κεντρική εξουσία, οδηγώντας στο μαρασμό και εν' τέλει στην αποτυχία.
- Κοινό στοιχείο δε, στην λόγους για τους οποίους απέτυχαν οι Ε.Ο.Ζ είναι πώς ενώ είχαν νομοθετηθεί, τα Προεδρικά Διατάγματα τα οποία θα εφήρμοζαν τους νόμους έλλειπαν σε λεπτομέρειες, ενώ κατά μερικούς μελετητές χαρακτηρίζονταν από «**προχειρότητα**», χωρίς να περιέχουν τα ακριβή γεωγραφικά όρια αυτών, ακριβείς διοικητικές διαδικασίες, ενώ η διοικητική διακυβέρνηση αυτών ανατίθετο σε πλείονες, της μίας, διοικητικές επιτροπές, ακολουθώντας το Σοβιετικό γραφειοκρατικό μοντέλο.
- Τέλος, επεξηγώντας την έννοια της νομικής ασάφειας, αναφέρουμε πώς δικαιώματα όπως της βιομηχανικής ιδιοκτησίας βρίσκονταν σε «γκρι» καθεστώς, το δίκαιο εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων ήταν ατελές, ενώ ανύπαρκτο ήταν το περιβαλλοντολογικό πλαίσιο προστασίας εντός των ζωνών.

4. Νέο Ξεκίνημα

Θα πρέπει να σημειώσουμε πάντως, πως πέραν της αρχικής αυτής αποτυχίας, η Ρωσική Δούμα πέρασε νέο Νόμο το 2004 με καλύτερα αποτελέσματα από τα αναμενόμενα όπως επισημαίνουν διάφοροι αναλυτές, επικεντρώνοντας αυτήν την φορά την προσοχή, στην διόρθωση των λαθών που έγιναν, σε παλιότερες προσπάθειες, δίδοντας βάση τόσο στο διεθνές παράδειγμα, όσο και στην πρώιμη προσπάθεια που έγινε εγχωρίως¹³, δίδοντας έμφαση στις εξής αρχές:

- i. Σχηματισμό της Ε.Ο.Ζ, αφού ληφθούν υπόψη τα ειδικά οικονομικά συμφέροντα της περιοχής, εντός της οποίας εντοπίζεται.
- ii. Προσεκτικό σχεδιασμό μέχρι και της τελευταίας λεπτομέρειας, σε ότι αφορά το νομικό και διοικητικό καθεστώς των, υπό ανάπτυξη, Ε.Ο.Ζ ειδικότερα σε ότι αφορά την ανακήρυξη, λειτουργία και τον τερματισμό αυτής.

- iii. *Οριοθέτηση των Ζωνών, με σαφή και ορισμένα γεωγραφικά όρια.*
- iv. *Θέληση από την πλευρά των Αρχών να χρηματοδοτήσουν τις πάσης φύσεως υποδομές, αναγκαίες για την επιτυχία αυτής, πριν ξεκινήσουν με την ανακήρυξη της.*
- v. *Ευνοϊκή μεταχείριση στον υποψήφιο, ημεδαπό ή αλλοδαπό, επενδυτή, σε σχέση με το εσωτερικό της υπόλοιπης χώρας.*
- vi. *Δέσμευση του κράτους ότι θα τηρηθούν τα υπεσχημένα (**Pacta sunt Cervada**).*

Η εντύπωση που αποκομίζουμε με την συνολική θέαση της Ρωσικής εκδοχής, είναι πως οδηγός, πρότυπο & υπόδειγμα στην προσπάθεια εγκαθίδρυσης του υπό εξέταση μοντέλου ήταν το Κινεζικό. Ανεξαρτήτως των ειδικών εκείνων συνθηκών που δεν επέτρεψαν την επιτυχία του ρωσικού εγχειρήματος, το, τότε, πρόιμο για την εποχή του εγχείρημα, έδωσε το έναυσμα στις ρωσικές ελίτ, «τρέξουν» το μοντέλο, να δουν τα προβλήματα του και τις δομικές του αδυναμίες, ούτως ώστε να επανέλθουν δριμύτεροι με την υλοποίηση του.

Τέλος, να σημειώσουμε πως μέχρι σήμερα η Ρωσία, έχει διοχετεύσει 21 δις δολάρια^{13α} στις ως άνω περιοχές για να προσελκύσει επενδυτές, τουρίστες και λάτρεις των τυχερών παιγνίων από την Ασία, σε μια συντονισμένη προσπάθεια να πείσει τους ντόπιους να μην εγκαταλείψουν τις εν' λόγω περιοχές, με φτωχά μέχρι στιγμής αποτελέσματα. Γεγονός που κατά ιδίαν άποψη οφείλεται πρωτίστως στον κακό και/ή πρόχειρό σχεδιασμό του εγχειρήματος, ως συνολικής προσπάθειας.

Συνεχίζουμε παρουσιάζοντας το κινεζικό παράδειγμα, καταλύτη και πρωταίτιο του συντελεσθέντος οικονομικού θαύματος της χώρας, τα αποτελέσματα & επιτεύγματα της οποίας θαυμάζει ο δυτικός κόσμος.

b. Κίνα

1. Εισαγωγή

Για να κατανοήσουμε το μέγεθός της κοσμοϊστορικής αλλαγής που επιχείρησε και πέτυχε η Κίνα εφαρμόζοντας στην επικράτεια της το παραπάνω επιχειρηματικό μοντέλο, θα πρέπει να υπομνήσουμε, στον αναγνώστη, βασικά ιστορικά στοιχεία της χώρας, τα οποία θα καταδείξουν το μέγεθός την σημασία αλλά και την ριζοσπαστικότητα αυτού του μέτρου που έλαβε η κινεζική ελίτ, η οποία πιστώνεται,

κάτα την απόψη μας με την εφαρμογή για πρώτη φορά σε χώρα του *Υπαρκτού Σοσιαλισμού*, ενός ακραιφνούς *Καπιταλιστικού* οικονομικού εργαλείου.

2. Το ιστορικό Υπόβαθρό

Η Κίνα, μετά την επαφή της με τον δυτικό κόσμο, μέσω του Μαγγελάνου, είχε σταθερές εμπορικές σχέσεις με τον δυτικό κόσμο, ειδικότερα από τον 18^ο, 19^ο & 20^ο αιώνα, χωρίς βέβαια την αποφυγή των αμοιβαίων προστριβών και εντάσεων μεταξύ των δυτικών δυνάμεων και της ντόπιας αστικής τάξης (*πόλεμοι του τσαγιού*) για το έλεγχο του εμπορίου και των πρώτων υλών.

Παραλείποντας πολλά ιστορικά γεγονότα, καίριας σημασίας για την κινεζική ιστορία, παράλειψη για την οποία απολογούμαστε, θα εξετάσουμε την περίοδο περί τα τέλη της δεκαετίας του 1940, με την επικράτηση του **Μάο Τσε Τουνγκ** (*Mao Zedong*) στο πολυετή εμφύλιο επί της εθνικιστικής παράταξης-της οποίας ηγείτο ο στρατηγός **Τσιάνγκ Καϊ Σεκ**-και την συνακόλουθη άνοδο του στην εξουσία.

Δια της επικρατήσεως του Μάο, ή άλλως επονομαζόμενου και «*μεγάλου Τιμονιέρη*», μία νέα περίοδος ανέτελλε για την μεγάλη χώρα της Άπω Ανατολής, η **Μαοϊκή** περίοδο (1949-1976), η οποία μαζί με πολλά *αμφιλεγόμενα* μέτρα, πολιτικοκοινωνικής μορφής, τα οποία πάρθηκαν κατά περίοδο αυτή, έφεραν την χώρα στο χείλος της οικονομικής καταστροφής¹⁴ μαζί με την αδήριτη ανάγκη διατροφής 900 εκατομμυρίων ανθρώπων. Ως εκ' τούτου, η διάδοχη πολιτική ηγεσία μετά τον θάνατο του Μάο, βρέθηκε πολύ νωρίς με πραγματικά ακανθώδη ζητήματα τα οποία όχι μόνο «*άγγιζαν*» τις ιδεολογικές «*κόκκινες γραμμές*» του καθεστώτος αλλά είχαν να κάνουν και με την διασφάλιση της συνέχειας του Κινεζικού έθνους, το οποίο αντιμετώπιζε το κίνδυνο της πείνας.

Σύνθητες φαινόμενο στην ιστορία, όπως και στην πραγματική ζωή, οι αλλαγές δεν πρόεκυψαν κατόπιν ακαδημαϊκής ερευνάς & παρότρυνσης, μέσα από τον δοκιμαστικό σωλήνα της θεωρίας, αλλά η επιτακτική ανάγκη να γίνει κάτι, οδήγησε την τότε ηγεσία και συγκεκριμένα τον Πρόεδρο **Ντε Ξιο Πινγκ** (*Deng Xiaoping*) να πάρει άμεσες αποφάσεις για την επίλυση των προβλημάτων, μεταξύ των οποίων πρωτίστως ήταν η αντιμετώπιση του επερχόμενου φάσματος της πείνας του πληθυσμού. Σημαντικό στοιχείο για την κατανόηση των αποφάσεων που πάρθηκαν, αλλά και την τροπή των γεγονότων είναι πώς η πλειονότητα της τότε νέας ηγεσίας

της Κίνας, συμπεριλαμβανομένου και του νέου Πρόεδρου της, ήταν μέτοχοι θετικής εκπαίδευσης (*πολιτικοί μηχανικοί*)¹⁵, συνεπώς είχαν μια πιο **πραγματιστική** αντίληψη για την αντιμετώπιση της πραγματικότητας και των προβλημάτων που αυτή έφερνε μαζί της, μακριά από αγκυλώσεις και ιδεοληψίες.

3. Η Στρατηγική

«Development by any means, without altering social stability»

*Den Xiaoping*¹⁶

Έχοντας πλέον λάβει τις σκληρές αποφάσεις της, η ηγεσία της Κίνας προχώρησε με την υλοποίηση του σχεδίου το οποίο, θα οδηγούσε την χώρα έξτος κρίσης. Με δεδομένο πως το μέχρι στιγμής οικονομικό σύστημα με γνώμονα την εσωτερική και μόνο ανάπτυξη και κατανάλωση είχε αποτύχει και ενώ τα πρώτα σπέρματα της παγκοσμιοποίησης αναδύονταν στον ορίζοντα, η ανάγκη για την υιοθέτηση ενός εξωστρεφούς οικονομικού συστήματος ήταν εμφανής. Αναλύοντας την Ταϊλανδεζική οικονομία η οποία κατά την περίοδο εκείνη άνθιζε, με μια άνοδο *10,1 %* του Α.Ε.Π για την επταετία μεταξύ των ετών 1965 και 1972, υιοθετήθηκε από την Κινεζική πολιτική ηγεσία, ως υπόδειγμα.

Τρεις παράγοντες κατά κύριο λόγο επηρέασαν κατά κύριο λόγο το οικονομικό πρόγραμμα σταθεροποίησης, σε πρώτη φάση και ανάπτυξης της χώρας:

- *Ανάπτυξη,*
- *Διαθρωτικές αλλαγές &*
- *Πολιτική σταθερότητα.*

Να σημειώσουμε επίσης πως η πολιτική ηγεσία της Κίνας, υπό την ηγεσία του Ντένγκ Ξιάο Πινγκ, δεν δίστασε ακόμα και να κάνει ριζοσπαστικά για την εποχή της πράγματα, ακόμα και στην οικονομική θεωρία, όπου εισήγαγε στην οικονομική επιστήμη το όρο **«Σοσιαλισμός της Αγοράς»** (*Market Socialism*), ουσιαστικά συνδυάζοντας, στοιχεία από τις δύο θεωρίες του Σοσιαλισμού και Καπιταλισμού, εφαρμόζοντας κατά μια έννοια, ένα είδος οικονομικού συγκρητισμού των παραπάνω θεωριών, πνευματικό προϊόν των οποίων μπορούμε να πούμε πως είναι και η δημιουργία των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών στην Κίνα.

Επιγραμματικά θα μπορούσαμε να πούμε πώς η Κίνα ποτέ δεν υιοθέτησε, *ψύχη τε και σώματι* στην ιδέα παρέμβασης του «*αόρατου χεριού*» στην αγορά, τουναντίον εξαιτίας ίσως και της εθνικής ιδιοσυγκρασίας και ψυχισμού, «*πίστεψαν*» στην ύπαρξη του «*αοράτου χεριού*» του κράτους¹⁸, του οποίου η *υπευθυνότητα και αφοσίωση* απέναντι στην επιτυχία της εθνικής οικονομίας, των ημεδαπών επιχειρηματιών και επιχειρήσεων, υιοθετήθηκαν ως τα βασικά πιστεύω του κινεζικού μοντέλου ανάπτυξης.

4. Το Πρόγραμμα Δημιουργίας Ειδικών Οικονομικών Ζωνών

«Development requires getting rid of all the notions that hinder it,

Changing all the practices and regulations that prevent it, and liberating itself from economic burdens»

*Jiang Zemin*¹⁹

Αφού σκιαγραφήθηκε το περίγραμμα των γεγονότων, που αιτιοκρατικά οδήγησαν Κίνα, στην εκπόνηση του νέου οικονομικού προγράμματος το πρώτο πράγμα που αμέσως κατάλαβαν οι ιθύνοντες ήταν πώς λόγω του τεραστίου μεγέθους της χώρας, τότε δεν θα ήταν δυνατόν να κατανεμηθούν ομοιόμορφα σε όλη την χώρα οι απαραίτητοι πόροι και το δυναμικό για την εκκίνηση του, από κάπου έπρεπε να γίνει η αρχή και μετέπειτα εκτίμησαν πως ως καταλύτης, θα «*διαχυθούν*» με την σειρά τους τα αποτελέσματα αυτού, σε όλη την χώρα, («*spillover effect*»).

Ως εκ' τούτου, έχοντας προ-αποφασίσει (4) τέσσερις βασικές **Πολιτικές** εκ-μοντερνοποίησης της χώρας ήτοι :

1. *Απελευθέρωση της Αγροτικής Παραγωγής,*
2. *Προσέλκυση ξένων επενδύσεων,*
3. *Επιθετική εξαγωγική πολιτική,*
4. *Δημιουργία Ειδικών Οικονομικών Ζωνών,*

Ξεκίνησαν με την δημιουργία καταρχήν τεσσάρων (4) υπό ομάδων Ζωνών οι οποίες εντάσσονται στο, ως άνω, υπ' αριθμόν (4):

1. *Οικονομικές και Τεχνολογικές Ζώνες Ανάπτυξης (Economic and Technological Development Zones-E.T.D.Z),*

2. Ζώνες Ελευθέρου Εμπορίου (*Free Trade Zones-F.T.Z*),
3. Ζώνες Ανάπτυξης Υψηλής Τεχνολογίας (*High Tech Industry Development Zones- H.T.I.D.Z*),
4. Ζώνες Οικονομικής Συνεργασίας (*Zones for Economic Cooperation*),
5. Εξαγωγικές Ζώνες (*Export Processing Zones-E.P.Z*)

Οι αρχικές ζώνες που ιδρυθήκαν ήταν στην επαρχία Guangdong²⁰:

1. Της **Zhuhai**, κοντά στο λιμάνι του Μακάο,
2. Της **Shenzhen**, ίσως και της πλέον επιτυχημένης κινεζικής Ζώνης, απέναντι από το Hong Kong,
3. Της **Shantou**, ενώ ,
4. Της **Xiamen**, στην επαρχία Fujian, νότια από την επαρχία Guangdong.

Οι **στόχοι**²¹ όπως ετέθησαν κατά την συγκεκριμένη περίοδο, ήταν :

1. Να εισαχθούν εντός της χώρας, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις είτε από Αμερικάνικες, είτε από Ευρωπαϊκές εταιρίες, εισάγοντας παράλληλα και την απαραίτητη τεχνογνωσία κ' εξοπλισμό,
2. Στην άμεση βελτίωση των ικανοτήτων (*managerial skills*) σε ότι αφορά την διεξαγωγή και ολοκλήρωση διεθνών επιχειρηματικών συμφωνιών,
3. Να χρησιμοποιηθεί η εμπειρία που θα προκύψει από την τις Ειδικές Οικονομικές Ζώνες, έτσι ώστε να διοχετευθούν από την κυβέρνηση σε όλη την χώρα,
4. Να βελτιωθεί η θέση της χώρας σε διεθνές επίπεδο, τόσο από πλευράς εμπορίου, εγχώριας επιχειρηματικότητας όσο και το βιοτικό επίπεδο, αυξάνοντας το ποσοστό εξαγωγών της καθώς και τα συναλλαγματικά της επίπεδα,
5. Να δημιουργήσει όσον το δυνατόν περισσότερες θέσεις εργασίας,
6. Να επηρεάσει υπέρ της, (τόσο σε οικονομικό-πολιτικό όσο κ' ψυχολογικό επίπεδο) τις περιοχές της Ταιβάν (Εθνικιστική Κίνα), αλλά και του Χονγκ Κονγκ, Βρετανική αποικία, η οποία μετέπειτα αποδόθηκε (το 2000) στην Κίνα.

Εάν παρακολουθήσουμε τους αριθμούς πραγματικά θα «εκπλαγούμε» από την επιτυχία του παραπάνω εγχειρήματος, κατατάσσοντας το ίσως ως ένα από πλέον επιτυχημένα οικονομικά πειράματα, όλων των εποχών:

- Σε έξι μόλις χρόνια από την εγκαθίδρυση τους (1985), δημιουργήθηκαν πάνω από 1.300 κοινοπραξίες κινεζικών εταιριών με αλλοδαπά νομικά πρόσωπα, προσελκυσθήκαν 1,2 δις \$ σε ξένες επενδύσεις, θεμελιωθήκαν πάνω από 900 νέα εργοστάσια, με νέο τεχνολογικό εξοπλισμό και μηχανήματα, τα οποία παρήγαγαν προϊόντα και εξοπλισμό άνω των 4,8 δις γουαν (εθνικό νόμισμα της Κίνας), πέντε φορές πάνω από το 1979²².
- Εάν προχωρήσουμε χρονολογικά την ερευνά μας, θα διαπιστώσουμε τα εξής (1978-2008)²³:
 - Ανά έτος, κατά μέσο όρο αύξηση 10% του ΑΕΠ,
 - Αύξηση στο διεθνές εμπόριο-τρίτη κατά σειρά στο κόσμο σε εισαγωγές και εξαγωγές,
 - Αύξηση των συναλλαγματικών αποθεμάτων (1,8 δις \$ το 2008),
 - Μείωση της καταγεγραμμένης φτώχιας από το 67% σε 17%, σε μόλις 25 έτη,
- Δημιουργία²⁴ μέχρι στιγμής, παραπάνω από 300 εκατομμύρια θέσεων εργασίας (2006),
- Καταγραφή²⁵ της Shenzhen για το 2011, σε παγκοσμία πόλη **Δημοσίων Αρχικών Εγγραφών Μετοχών (IPO)**, όπου πραγματοποιήθηκαν περισσότερες δημόσιες εγγραφές από ο, τι τα χρηματιστήρια Νέας Υόρκης, Χονγκ Κονγκ και Λονδίνου μαζί. Συγκεκριμένα, το χρηματιστήριο της κινεζικής πόλης φιλοξένησε πέρσι 236 IPO's (Initial Public Offering-Αρχική Δημόσια Προσφορά Μτχ) έναντι μόλις 69 που πραγματοποιήθηκαν στην Νέα Υόρκη, αντλώντας συνολικά κεφάλαια ύψους **20,6 δις ευρώ**, σύμφωνα με στοιχεία του Reuters. Αντιστοίχως οι αμοιβές αρκετών κινεζικών εταιριών που προσέφεραν υπηρεσίες αναδόχου για τα IPOs στο κινεζικό χρηματιστήριο υπερέβησαν τις αμοιβές ηγετικών εταιριών στην Επενδυτική Τραπεζική (**Investment Banking**) όπως της **Goldman Sachs** και της **UBS**.

Πέραν όμως των επιτευγμάτων που μπορεί να μετρηθούν ποσοτικά, θα πρέπει να τονίσουμε και την ραγδαία πρόοδο που έχει κάνει η Κινεζική κοινωνία, ακριβώς εξαιτίας της παρουσίας των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, σε θέματα δικαίου και θεσμών, όπου κυριολεκτικά «εξαναγκάστηκε» η Κινεζική κυβέρνηση, για να παράσχει το επιθυμητό επίπεδο ασφαλείας στους υποψηφίους επενδυτές, όχι μόνο να εισαγάγει, αλλά και να τελειοποιήσει (δυτικής έμπνευσης & προέλευσης) νομικούς

θεσμούς και διαδικασίες-που πλέον μπορούν να απολαύσουν όχι μόνο αλλοδαποί επενδυτές αλλά και ο γηγενής πληθυσμός, όπως²⁶:

- *Πτωχευτικό Δίκαιο,*
- *Δίκαιο Πνευματικών Δικαιωμάτων,*
- *Δίκαιο Ελευθέρου Ανταγωνισμού,*
- *Αντιμονοπωλιακό Νόμο*
- *Σύγχρονο κ' σταθερό Φορολογικό δίκαιο,*
- *Επιχειρηματικό Δίκαιο.*

Περαιτέρω, η Κίνα κατανόησε την ανάγκη να συμμετοχής σε διεθνή fora όπως του Οργανισμού Παγκοσμίου Εμπορίου (WTO), όπου και έγινε δεκτή το 2001. Σημαντικό γεγονός καθώς σηματοδοτεί το αναντίρρητο γεγονός της συνειδητοποίησης από την πολυπληθέστερη χώρα στο κόσμο πώς είναι μέρος και αυτή ενός, κατ' ελάχιστον μεν, ομοφώνως δε, συμφωνημένου διεθνούς πολιτικού-οικονομικού, εμπορικού κ' διπλωματικού, συστήματος αξιών και θεσμών.

Οι *Ειδικές Οικονομικές Ζώνες* συμβολίζουν και/ή αντικατοπτρίζουν ένα σημαντικό βήμα εξέλιξης στην μακραίωνη κινεζική ιστορία, όπου ο αποκεντρωτισμός επιχειρήθηκε και επέτυχε, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, σε μια χώρα όπου ο, ανά τους αιώνες, αγώνας της κεντρικής εξουσίας με τις περιφέρειες είναι αδυσώπητος, άλλοτε οικονομικός και άλλοτε, κατά τα παρελθόντα έτη πραγματικός. Πλέον όμως μπορούμε να διατυπώσουμε την άποψη πως οι εν' λόγω Ζώνες αποτελούν περισσότερο κομμάτι της παγκοσμιοποιημένης Οικονομίας παρά της Κινεζικής²⁷.

Συνεπώς, γίνεται κατανοητό από τον αναγνώστη της παρούσας πως διαμέσου της βελτίωσης της οικονομίας, η κοινωνία συνολικά, βελτιώνει το βιοτικό της επίπεδο εξελισσόμενη, απολαμβάνοντας, το μέχρι στιγμής, κερδηθέν «μέρισμα» της.

5. Παρελκόμενα

Για αν αποδώσουμε την συνολική εικόνα του υπό εξέταση εγχειρήματός θα πρέπει να αναφέρουμε και τις παρενέργειες του εγχειρήματος, τόσο στο επίπεδο του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και της οικονομίας. Η Κίνα, λόγω των εξαιρετικών μεγεθών ανάπτυξης, καταναλώνει τόσο πολύ που βρίσκεται υπό των διεθνών στάνταρ ασφαλείας στην επάρκεια νερού (30% κάτω από του παγκοσμίου μέσο όρο),

καλλιεργήσιμης γης (40% κάτω), ενώ το ίδιο επαναλαμβάνεται για τα δάση (20%), μεταλλεύματα (60%) και πετρέλαιο (11%). Παράλληλα καταναλώνει το 48%, 40%, 32% και 25 %, της παγκοσμίου παραγωγής, αντιστοίχως σε τσιμέντο, κάρβουνο, ατσάλι και βωξίτη δημιουργώντας μια ανισορροπία στην παγκοσμία ζήτηση αλλά και σημαντική επιβάρυνση του περιβάλλοντος, τόσο στον αέρα αλλά και στο υπέδαφος και στους υδροφόρους ορίζοντες της.

Περαιτέρω, σε ο, τι αφορά την εξέταση των παρενεργειών, όχι τόσο σε ευθεία σύνδεση με το παραπάνω επενδυτικό επιχειρηματικό σχήμα που εξετάζουμε, άλλα περισσότερο με τα **αποτελέσματα** που αυτό φέρει (αύξηση εισοδήματος-επενδύσεις κτλ), η πολιτική ηγεσία της Κίνας βρίσκεται ενώπιον ενός πολύ σοβαρού διλήμματος:

Που θα διοχετευθεί όλος αυτός ο συσσωρευμένος πλούτος:

Όπως είδαμε και παραπάνω, για το μεγαλύτερο διάστημα της τελευταίας 30ετίας, οι ηγέτες της Κίνας αγωνιούσαν για την φτώχεια του πληθυσμού και κατά πόσο η χώρα θα ξεπεράσει τα δομικά της προβλήματα. Πλησιάζει όμως η εποχή που η πολιτική ηγεσία της χώρας, σε ανώτατο επίπεδο, θα πρέπει να απαντήσει σε ένα ακόμα μανιχαϊστικού τύπου ερώτημα.

«Που θα διαθέσει το πλεόνασμα αφθονίας που έχει σωρεύσει»

Ο Ντέγκ Ξιαοπίνγκ, ανήγγειλε το 1979^{27α} ότι απώτερος στόχος για τον εκσυγχρονισμό της Κίνας είναι να δημιουργηθεί μια σχετικά ευκατάστατη κοινωνία, όπου οι πολίτες της δεν θα μάχονται μόνο για τα προς το ζην. Έκτοτε, για περισσότερο από μια δεκαετία οι Κινέζοι βίωσαν αυτή την ουτοπική για τα δικά τους μέτρα και σταθμά εκδοχή της κοινωνίας.

Στην «Κοινωνία της Αφθονίας», ο συγγραφέας Τζον Κένεθ Γκαμπριέλ υποστηρίζει (1958), πως η εμμονή των Η.Π.Α για την **ποσότητα** των προϊόντων που θα παράξει, θα πρέπει να δώσει την θέση της στην **ποιότητα ζωής** που παράσχει στους πολίτες της. Είθισται, πάντα κατά το συγγραφέα ότι οι φτωχοί έχουν πλήρη συνείδηση των προβλημάτων που τους ταλανίζουν αλλά και των απαιτούμενων λύσεων για τα ξεπεράσουν, ενώ σύνηθες φαινόμενο, στην εποχή μας οι πλούσιοι διοχετεύουν τον πλούτο τους σε λάθος σκοπούς.

Κατά αντιστοίχιση, με το παραπάνω χωρίο, η σύγχρονη Κίνα, παρουσιάζει τα συμπτώματα μιας «κοινωνίας εν' Αφθονία»:

- Η πολιτική ηγεσία της χώρας, εδώ και μια γενία ασχολείται μόνο με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, εις βάρος των λοιπών αναγκών αυτής.
- Η ανισότητα έχει κατακλύσει την κοινωνία, ως φαινόμενο, στραγγαλίζοντας την,
- Η κατανάλωση έχει αυξηθεί σε υπερβολικό βαθμό, εις βάρος των δημοσίων επενδύσεων σε δημόσια κοινωνικά αγαθά, όπως η περίθαλψη, η εκπαίδευση και οι συντάξεις.

Η μετακίνηση των Κινέζων από τις αγροτικές περιφέρειες σε εργοστασιακές μονάδες τους στέρει ουσιαστικά από όλα τα δικαιώματα τους στην κοινωνία. Η Τζιαντζου η μεγαλύτερη πόλη στην περιφέρεια την Γουαντογκ έχει φτάσει στο αστρονομικό αριθμό των 15.000.000 κατοίκων εκ' των οποίων όμως μόνο τα τρία (3) εκατομμύρια είναι καταγεγραμμένα στα αρχεία του κράτους. Τα υπόλοιπα δώδεκα (12) εκατομμύρια, δεν έχουν απολύτως κανένα δικαίωμα σε στέγη, εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, ενώ λαμβάνουν και εξαιρετικά χαμηλά ημερομίσθια. Οι υποστηρικτές της άποψης, αναζητούν τρόπους για την ενίσχυση της εγχώριας ζήτησης. Στην κορυφή της ατζέντας τους βρίσκεται η οικονομική ενίσχυση των χαμηλόμισθων, η πρόσβαση όλων των πολιτών στις υπηρεσίες υγείας και εν' γένει κοινωνικές υπηρεσίες, ο τερματισμός του υπερβολικού κύματος αστυφιλίας καθώς των «πλασματικών επιδοτήσεων», στις εξαγωγές. Συνεπώς όπως γίνεται κατανοητό, το θέμα που ανακύπτει πλέον δεν είναι μόνον η προσέλκυση επενδύσεων και η συνακόλουθη ρευστότητα που ακολουθεί, αλλά και η κατάλληλη διανομή στην κοινωνία, των κερδηθέντων ωφελημάτων, ούτως ώστε αυτή συνολικά να είναι επωφελημένη και όχι κομμάτια της.

Ενώ οι προκάτοχοι της εξουσίας έπρεπε να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα της φτώχειας , η νέα γενιά θα πρέπει να ξεφύγει, αρχικώς και εν' συνεχεία να αντιμετωπίσει την παγίδα της «αφθονίας» στον ιδιωτικό κλάδο και της «αθλιότητας» στο δημόσιο βίο, όπως έγραψε πριν από πολλά χρόνια ο επιφανής διανοητής Τζόν Κένεθ Γκάμπριελθ.

Εν' ολίγοις η ανισοκατανομή των ωφελειών ανακύπτει ως το κυριότερο πρόβλημα, κατά την άποψη μας, το οποίο χρεία την άμεση αντιμετώπιση του

6. Το μέλλον & οι Προοπτικές του εγχειρήματος^{27β}

Παρόλα ταύτα, οι προοπτικές του κινεζικού εγχειρήματος φαντάζουν ευοίωνες στα μάτια του δυτικού παρατηρητή και αυτό διότι καθώς φαίνεται οι διαχειριστές του έχουν αναπτύξει αντανακλαστικά που προσιδιάζουν σχεδόν με δαρβινικά, ήτοι:

«προσαρμόζομαι για να επιβιώσω»

Η κινεζική κυβέρνηση, κατανοώντας τα μηνύματα της εποχής, έχοντας στα χέρια της μελέτες που μιλάνε για το τέλος των ζωνών με την παρούσα μορφή τους, έχει ξεκινήσει με τους πειραματισμούς σε ότι αφορά τα **όρια** την **μορφή** και τους τυχόν **περιορισμούς** των, ενώπιον του 21^ο αιώνα.

Σαν δείγμα αυτής της αλλαγής, θα πρέπει να αναφερθούμε στο λιμένα της Κιανχάι, στην δυτική ακτή της Σεντζέν, όπου σε ένα χώρο σχεδόν 15 τετραγωνικών χιλιομέτρων, η κινεζική κυβέρνηση έχει οριοθετήσει μία ζώνη για να δοκιμάσει ακόμα πιο ειδικές πολιτικές από ότι συνήθως εφαρμόζονται σε μια Ε.Ο.Ζ. Στόχος της είναι να προσελκύσει «σύγχρονες βιομηχανίες του τομέα των υπηρεσιών». Η φορολογία των επιχειρήσεων στην ζώνη αυτή ανέρχεται μόνο στο 15% των κερδών **ενώ δεν φορολογούνται τα εισοδήματα** επαγγελματιών, νομικών συμβούλων, λογιστών, των εν' γένει **δημιουργικών ατόμων** που στοχεύει να προσελκύσει.

Παράλληλα όμως το μεγάλο στοίχημα της κινεζικής κυβέρνησης είναι να συλλέξει το κεφάλαιο το οποίο αν και δημιουργημένο εξαιτίας των αρχικών Ε.Ο.Ζ και των διευκολύνσεων που αυτές παρείχαν, μεταφέρθηκε σε ασφαλείς φορολογικούς προορισμούς, εκτός χώρας. Από πρόχειρους υπολογισμούς της κινεζικής κυβέρνησης, περί τα 550 δισεκατομμύρια γουάν βρίσκονται σε τραπεζικούς λογαριασμούς στο Χονγκ Κονγκ, αλλά 60 δισεκατομμύρια γουάν στην Σιγκαπούρη ενώ 35 δισεκατομμύρια γουάν τοποθετημένα σε τράπεζες στο Λονδίνο, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη της «*Bourse Consult*». Τα κεφάλαια αυτά λόγω των περιορισμών συναλλάγματος που έχει θέσει η κινεζική κυβέρνηση για την κυρίως Κίνα, δεν μπορούν να επιστρέψουν. Οι τράπεζες βεβαίως μπορούν να επενδύσουν σε επιχειρήσεις στο εσωτερικό της χώρας, αλλά και πάλι τα λεφτά αυτά μπορούν να μπλοκαριστούν στους ελέγχους συναλλάγματός, που στο

Κανχάι εύκολα μπορούν να παρακαμφθούν. Οι επιχειρήσεις που δρουν με βάση το Κανχαι, θα τύχουν διευκολύνσεων για την προσέλκυση των γουάν που βρίσκονται στο εξωτερικό. Οι δε τράπεζες του Χονγκ-Κόνγκ θα μπορούν πιο εύκολα να διεισδύσουν στην εν' λόγω ζώνη, ενώ κατά αυτό τον τόπο θα μπορέσει να προλειανθεί το έδαφος για μεγαλύτερο διασυνοριακό δανεισμό. Ο προγραμματισμός της κινεζικής κυβέρνησης προβλέπει το 2020 να έχει ολοκληρωθεί η ζώνη της Κιανχαι, όπου οι έλεγχοι στις κινήσεις κεφαλαίου μπορεί να είναι πιο χαλαροί σε όλη την επικράτεια της Κίνας.

Τα παραπάνω στοιχεία μας υποδεικνύουν την αλλαγή πολιτικής που η Κινεζική ηγεσία έχει αποφασίσει ήτοι την σταδιακή απαγκίστρωση από το μοντέλο των ξεχωριστών γεωγραφικών ζωνών όπου οι εταιρίες απολαμβάνουν φορολογικών και άλλων ευεργετημάτων, και τον προσανατολισμό σε μια ακόμα πιο επιθετική πολιτική, όπου οι επιχειρήσεις όχι μόνο θα απολαμβάνουν των συγκεκριμένων προνομίων που απολάμβαναν και με το «παλαιό καθεστώς» αλλά θα ενθαρρύνεται η επιχειρηματική πρωτοβουλία έτσι ώστε να πλέον να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους δημιουργώντας κατά αυτόν τον τρόπο όχι μόνο σχέσεις με το εξωτερικό-ο σκοπός και το ζητούμενο των παλαιών ετών-αλλά και μεταξύ τους (*συστάδα/ πλέγματα επιχειρήσεων-Cluster*)^{27γ}.

Σε κάθε περίπτωση, τα παραπάνω μας φανερώνουν μια πολιτική ηγεσία που δεν φοβάται να πειραματιστεί με το καινούργιο, δεν εφαρμόζει κάτι ως θέσφατο, *ενώ διαμορφώνει τις εξελίξεις αντί να τις ακολουθεί ως πειθήνιο όργανό της μοίρας.*

iii. Πολωνία²⁸

Αφού επισκοπήσαμε την πλέον επιτυχημένη εκδοχή, κατά την άποψη μας παγκοσμίως, του παραπάνω επιχειρηματικού μοντέλου, θα πρέπει να δούμε τι ισχύει στην ήπειρο μας και δη εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέλη της οποίας αποτελούμε από το 1981.

Η χώρα που συγκεντρώνει τα παραπάνω χαρακτηριστικά, είναι η *Πολωνία*, κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2004 και δημιουργός Ειδικών Οικονομικών Ζωνών από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 (1994).

1. Εισαγωγή

Ο λόγος για τον όποιος επιλέγει να μνημονευθεί στην παρούσα, το Πολωνικό παράδειγμα είναι διττός:

- *Η επιτυχημένη εφαρμογή των Ε.Ο.Ζ και δη εντός της Ευρωπαϊκής ηπείρου, την κατατάσσει ως ένα αξιωματικότερο παράδειγμα προς μίμηση για τις υποψήφιες χώρες που θα θελήσουν να ακολουθήσουν το παράδειγμα της,*
- *Η ένταξη της Πολωνίας το 2004 στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προϊόν μια σκληρής & μακροχρόνιας διαπραγμάτευσης μεταξύ των πολιτικών ιθυνόντων της χώρας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δεν αποτέλεσε, παρόλο που πολλοί το ανέμεναν, την θρυαλλίδα ή άλλως την έναρξη του τερματισμού και/ή παύσης των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, κάτι που εξέπληξε και συνεχίζει εκπλήσσει το νομικό και οικονομικό κόσμο της Ευρώπης και αυτό γιατί οι Ε.Ο.Ζ υφίστανται και εξακολουθήσουν να υφίστανται εντός της χώρας τουλάχιστον μέχρι το 2017, όπως θα αναλυθεί και παρακάτω*

2. Ιστορικό Πλαίσιο

Η Πολωνία γέννημα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, όπου από την διάλυση τεσσάρων (4) αυτοκρατοριών:

- i. Οθωμανικής,*
- ii. Γερμανικής,*
- iii. Αυστροουγγρικής &*
- iv. Ρωσικής (Τσαρική),*

«Ανέτειλε» κατά τους ιστορικούς της εποχής η νέα Ευρώπη, μαζί με αυτήν και το σύγχρονο κράτος της Πολωνίας. Παρόλο που το Πολωνικό έθνος πρόβαλλε στην ιστορία ήδη από την Μεσαιωνική περίοδο, με το πανίσχυρο Πολωνικό Βασίλειο, είχε ιστορικά την μοίρα να παλεύει από τα δυτικά τους περίφημους Τεύτονες ιππότες, στα ανατολικά να αντιμετωπίζει τις επεκτατικές διαθέσεις των Ρωσ., οι σχέσεις με τις Βαλτικές χώρες, στα βόρεια να μην βρίσκονται πάντα στις καλύτερες των ημερών, ενώ από τα Νότια πάντα υπήρχε ανοικτή η διαμάχη με τόσο με την Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, όσο και με έναν εκ' των διαδοχών αυτής την Αυστροουγγρική αυτοκρατορία, της όποιας μέρος εδαφικά υπήρξε κ' κομμάτι, μέχρι και την διάλυση αυτής με το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, και την υπογραφή της συνθήκης των Σεβρών το 1919, δια της οποίας υλοποιήθηκαν εμπράκτως τα πιστεύω & οι

πεποιθήσεις του τότε Πρόεδρου των Η.Π.Α, Ουίλσον, περί της «*αυτοδιάθεσης των λαών*».

Με επιφυλακτικές διαθέσεις, ως «*νεαρό*» κράτος τόσο έναντι της Σοβιετικής Ένωσης, διάδοχο κατάσταση της Τσαρικής Ρωσίας, όσο και της Γερμανίας (*δημοκρατία της Βαϊμάρη 1920-1933*) αλλά και την μετεξέλιξη αυτής την Χιτλερική Γερμανία (*Γ' Ράιχ-1933-1945*), αποτέλεσε τον τόπο έναρξης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ως «*συνέχεια*» του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Κατακτήθηκε και μοιράστηκε εξ' ημίσειας τον Σεπτέμβριο του 1939, από τους, μέχρι τότε, άσπονδους συμμάχους, Στάλιν και Χίτλερ, αντιστοίχως της Σοβιετικής Ένωσης και της Γερμανίας. Με το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου-1945-περνά κάτω από την Σοβιετική σφαίρα εξουσίας, όπου και θα παραμείνει για τα επόμενα 45 χρόνια, υιοθετώντας το κομμουνιστικό οικονομικό σύστημα και εντασσόμενη στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας το 1955, έως ότου, την κατάρρευση του τότε καθεστώτος εκ' των έσω από την ίδια την εργατική τάξη, (*κίνημα της «Αλληλεγγύης» και πρωταγωνιστή τον Λεχ Βαλέσα*), προκαλώντας και την αλυσιδωτή κατάρρευση ανατολικού μπλοκ γενικότερα.

3. *Οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες*

Με την κατάρρευση του καθεστώτος Γιαρουζέλσκι, η κοινωνία και συνακόλουθα η χώρα επέλεξαν να υιοθετήσουν το δυτικό μοντέλο ζωής. Ακριβώς λόγω της μετάβασης τόσο στο οικονομικό, όσο και στο πολιτικό, μοντέλο διαβίωσης και διακυβέρνησης, η πραγματική οικονομία της χώρας κατάρρευσε. Κατά συνέπεια, κρίθηκε ως επείγουσα και επιτακτική η εισροή άμεσων ξένων κεφαλαίων για την στήριξη τόσο την διαβίωση του λαού αλλά και της πραγματικής οικονομίας. Συνεπώς ως μέσο προσέλκυσης αυτών, κατέφυγαν στην οριοθέτηση και ανάπτυξη Ειδικών Οικονομικών Ζωνών.

Νομοθετήθηκαν για πρώτη φορά στις 20 Οκτωβρίου του 1994, με τροποποίηση του σχετικού Νόμου στις 16 Νοεμβρίου του 2000 και ξανά πάλι στις 3 Οκτωβρίου 2004²⁹.

Πέραν όμως της προσέλκυσης άμεσων ξένων κεφαλαίων, η βασική ιδέα των Πολωνών, σε ότι αφορά την στρατηγική του παραπάνω πονήματος ήταν εξής:

- i. *Η άμεση αντιμετώπιση της υψηλής ανεργίας καθώς και*

- ii. *Ανάπτυξη εκείνων των περιφερειών όπου εμφάνιζαν υψηλά ποσοστά φτώχειας και ανεργίας σε περιοχές, εντοπιζόμενες περιφερειακά της πρωτεύουσας με κάποιο ποσοστό απομόνωσης από την λοιπή χώρα.*

Παρατηρούμε πως η Πολωνική ιδέα και πολιτική για την ίδρυση και εγκαθίδρυση Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, ακολουθεί την κινεζική «πεπατημένη».

4. Τα Τεχνικά Χαρακτηριστικά

1. *Σύσταση και λειτουργία για τουλάχιστον 20 έτη,*
2. *Επιλογή και οριοθέτηση των περιοχών κατόπιν ειδικής διοικητικής διαδικασίας,*
3. *Παροχή ειδικών φορολογικών κινήτρων-ένα εκ' των πιο «δυνατών» σημείων του προγράμματος-ελκυστικών προς τον επιχειρηματίες που θα επιλέξουν την μετοίκηση της επιχείρησής τους, εντός αυτής .*
4. *Περαιτέρω, εκτός από τα φορολογικές εξαιρέσεις που αποδίδονται με ευθύνη της Κεντρικής Κυβέρνησης, οι υποψήφιοι επενδυτές μπορούν να απολαύσουν και μια πληθώρας **εξαιρέσεων και προτιμησιακών** καθεστώτων που δίδονται από τις, κατά τόπον, αρμόδιες γεωγραφικά αρχές όπως π. χ των τελών επί της ακινήτου ιδιοκτησίας.*
5. *Τα παρεχόμενα πλεονέκτημα και/ή ωφελήματα στους εκάστοτε επενδυτές, προστατεύονται νομοθετικά από, τυχόν, αλλαγή ή μεταστροφή της κοινής γνώμης και συνακόλουθα της κοινωνίας, (Άρθρο 13 του αρχικού Νόμου -1994-), καθώς όλα τα ωφελήματα, προτιμησιακά καθεστάτα, ωφέλειες και πλεονεκτήματα καθ' όλη την διάρκεια λειτουργίας της Ειδικής Οικονομικής Ζώνης δεν θα μπορούν **να ανακληθούν να αποσβησθούν ή να ακυρωθούν.***
6. *Τέλος, οι εξαιρέσεις και απαλλαγές που αποδίδονταν από τις διοικητικές περιφέρειες, σε ότι αφορά το κομμάτι των αρμοδιοτήτων που τις αφορούσε στην απονομή τους δεν υπέκειντο σε περιορισμούς, διοικητικά από την εκτελεστική εξουσία.*

Το **φορολογικό** καθεστώς αναλύεται στα εξής κάτωθι σημεία, τα οποία (άρθρο 12 του αρχικού Νόμου -1994-), εκ' των οποίων δεν μπορούν όλα να εφαρμοστούν όλα, αλλά, διαζευκτικώς, κατόπιν επιλογής του επενδυτή³⁰:

- i. *Καθεστώς Πλήρους εξαίρεσης από το Φόρο Εισοδήματος για τα 10 πρώτα έτη εγκαθίδρυσης της εταιρίας στις Πολωνικές Ε.Ο.Ζ,*

- ii. Υπαγωγή στο καθεστώς της κατά 50% μείωσης του Φόρου Εισοδήματος, από την αρχή της οικονομικής δραστηριότητας του επενδύτη, μέχρι και το τέλος της λειτουργίας της Ε.Ο.Ζ.
- iii. Διευκόλυνση της υπαγωγής και/ή ένταξης εξόδων/κόστη που δεν σχετίζονται άμεσα με την αγορά μέσων για την έναρξη και/ή συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στα έξοδα/κόστη της επένδυσης.
- iv. Πιθανότητα της αύξησης (λογιστικά) των ρυθμών απόσβεσης των μέσων (κτήρια-μηχανήματα) που μόνιμα χρησιμοποιούνται εντός της ζώνης.

Τα τελευταία δύο κίνητρα δίδονταν σε αυτούς που δεν επέλεγαν τα δύο πρώτα (**i-ii**), συνεπώς κατά μια έννοια δια των υπόλοιπων δύο (**iii-iv**) δίνεται η ευκαιρία στους υποψήφιους επενδυτές, να «χαμηλώσουν» την φορολογική του βάση νόμιμα, (είναι κάποιου είδους **φόρο-αποφυγή**), με αποτέλεσμα να πληρώνουν και κατ' αναλογία και χαμηλότερους φόρους προς το κράτος, του οποίου κατά την περίοδο εκείνη χρονικά οι φορολογικοί συντελεστές ήταν υψηλότεροι.

Το επιφορτισμένο διοικητικό όργανο με την μελέτη των φακέλων των υποψηφίων επενδύσεων προς εγκατάσταση στις περί ου ο λόγος Ε.Ο.Ζ ήταν το εκάστοτε Υπουργικό Συμβούλιο, το όπου επέλεγε για το εάν θα εγκρίνει την υπαγωγή τους στις, ως άνω, υπ' αριθμόν **i ή ii** εξαιρέσεις.

Ορισμένα από τα κριτήρια τα όποια θα πρέπει να πληρούνταν ήταν τα κάτωθι:

- i. Την δημιουργία και διατήρηση για συγκεκριμένη χρονικά περίοδο, ορισμένου αριθμού, νέων θέσεων εργασίας αποκλειστικά συνδεδεμένες με την επιχειρηματική δραστηριότητα εντός Ε.Ο.Ζ.
- ii. Δημιουργία μόνιμου γραμμής παραγωγής εντός Ε.Ο.Ζ, με αξία η οποία θα υπερβαίνει τεθειμένα εκ' του νόμου ποσοστά.
- iii. Την επίτευξη και διατήρηση για ορισμένο χρονικό διάστημα, συγκεκριμένου ποσού εισοδήματος, κερδηθέν από τις προσφερόμενες υπηρεσίες ή αγαθά παραχθέντα εντός της ζώνης.
- iv. Την επίτευξη και διατήρηση για ορισμένο χρονικό διάστημα, συγκεκριμένου ποσού εισοδήματος, κερδηθέν από παραχθείσες προσφερόμενες υπηρεσίες ή αγαθά εξαχθέντα στο εξωτερικό.

5. Η προβληματική κατά την έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα

Παρόλη την εξαιρετική επιτυχία, των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, ενδόμυχα οι πολωνικές πολιτικές ελίτ, ανέκαθεν, φοβόντουσαν την ενσωμάτωση (πολιτική και οικονομική) της χώρας είτε από τον Γερμανικό, είτε το Ρωσικό παράγοντα. Για να δώσουν οριστικό τέλος σε αυτό το σενάριο, πάρθηκε η απόφαση για την ένταξη της Πολωνίας στην Ευρωπαϊκή οικογένεια.

Τον Μάρτιο του 1998 ξεκίνησαν επίσημα οι συνομιλίες διαπραγματεύσεων. Πάγια πολιτική κ' τακτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι ο εναρμονισμός της χώρας κράτους μέλους με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα, σε ότι αφορά τουλάχιστον το νομικό υπόβαθρο και τις πολιτικές περί «ανοικτής» και «κοινής» αγοράς. Φάνηκε λοιπόν, πώς το μεγαλύτερο πρόβλημα για την ένταξη της Πολωνίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα ήταν το ζήτημα των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών και κατά πόσο & ποιο τρόπο αυτές θα εντάσσονταν στον Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. Το ανακύψαν πρόβλημα δεν εντοπιζόταν στην καθεαυτό δημιουργία και λειτουργία των Ε.ΟΖ αλλά στην άνευ ορίων κρατική βοήθεια που δίνεται στο υποψήφιο επενδυτή, καθώς αυτή συνιστά παραβίαση της έννοιας του υγιούς Ανταγωνισμού και της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς.

Το τι προβλέπει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τα ζητήματα κρατικής βοήθειας και πως αυτή εντάσσεται παραδεκτά υπό την σκέπη των περιφερειακών επιδοτήσεων, είναι θέμα που αναλύεται σε άλλο κεφάλαιο της παρούσης, παρόλα-ταύτα όμως θα πρέπει να το αναφέρουμε πως κατά το Κοινοτικό Δίκαιο, οποιαδήποτε μορφής κρατική «βοήθεια» άνω του με 65% του ποσού της επένδυσης θεωρείται ως απαγορευμένη συνεπώς κατανοούμε καλύτερα το πρόβλημα που αντιμετώπισε η Πολωνία για την ένταξη της.

6. Η Κυβερνητική Τακτική

Η Πολωνία κατάλαβε και αναγνώρισε εγκαίρως την πολεμική και τις δυσκολίες που θα αντιμετώπιζε για να γίνει, εν' τέλει, αποδεκτή από την ευρωπαϊκή οικογένεια, συμφωνώντας (Φεβρουάριος 1999) σε τροποποίηση του βασικού νόμου περί της εγκαθίδρυσης και λειτουργίας των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, η οποία έλαβε χώρα την 1 Ιανουαρίου 2001.

Η μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε την πολιτική της παρελκυστική καθώς με την τροποποίηση του παραπάνω Νόμου, η Πολωνία συμφώνησε να περιστείλει την *άνευ ορίων* κρατική βοήθεια όπως προβλεπόταν στο *άρθρο 13* του Νόμου, για εκείνους όμως τους επενδυτές που θα επένδυαν τα λεφτά τους μετά τις **31.12.2000** (για τους αρχικούς επενδυτές, το προνομιακό καθεστώς συνεχιζόταν κανονικά).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρότι έμεινε ικανοποιημένη από την Πολωνική συμμόρφωση, θέλησε να διευθετήσει και το εκκρεμές ζήτημα των επενδυτών πριν τις **13.12.2000** οι οποίοι συνέχισαν να απολαμβάνουν των προνομίων και εξαιρέσεων που τους παρείχε το Πολωνικό κράτος κατά παράβαση του Κοινοτικού δικαίου. Η Πολωνικής ηγεσία επιδεικνύοντας και πάλι τα «*γρήγορα*» *αντανακλαστικά* της, πρότεινε όπως δοθεί *13^{χρονη} περίοδο χάριτος* για τους εν λόγω επενδυτές παρέχοντας κατά αυτόν τον τρόπο το δικαίωμα να λήξει η υπεσχημένη αρχική περίοδος για την όποια είχαν παρασχεθεί τα προνόμια και οι εξαιρέσεις των Ε.Ο.Ζ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αποδέχτηκε το παραπάνω σχέδιο, αλλά εγκαινιάστηκε μια περίοδος διαπραγματεύσεων οποίες κατέληξαν σε συμφωνία το *Δεκέμβριο του 2002*.

Η Πολωνία κατανόησε καλύτερα απ' όλους πώς βρισκόμενη σε θέση αμύνης σε ότι άφορα το παραπάνω ζήτημα δεν θα την οδηγούσε πουθενά, και ακριβώς το λόγο μπήκε σε διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή γι να επωφεληθεί όσον το δυνατόν περισσότερο, ενώ παράλληλα προσπάθησε να περισώσει κάτι από την υστεροφημία της χώρας τηρώντας τα όσα είχε δια νόμου υποσχεθεί στους διεθνείς επενδυτές που της έδωσαν ψήφο εμπιστοσύνης, τοποθετώντας τα κεφάλαια τους εντός των Ε.Ο.Ζ.

Η συμβιβαστική λύση ήταν η εξής:

Οι *προ 2000* επενδυτές, τριχοτομήθηκαν σε τρεις ομάδες συμφερόντων όπου και καταταχθήκαν αναλόγως. Συγκεκριμένα :

- *Οι μικρές και μεσαίας κεφαλαιοποίησης επενδύσεις και επενδυτικά σχήματα αφέθησαν να κρατήσουν τα προνόμια και εξαιρέσεις που απόλαυαν υπό το Νόμο του 1994, μέχρι το τέλος του 2011.*
- *Επενδυτές που εισήλθαν προς τα τέλη του 1999 και θεωρούνται βάση ορισμένων κριτηρίων, μεγάλης κεφαλαιοποίησης, μπορούν να λαμβάνουν*

κρατική βοήθεια έως το 75% της επένδυσης τους, ενώ αυτοί που μπόρεσαν το 2000, μέχρι και το 50% της επένδυσης τους.

- Τέλος, οι αυτοκινητοβιομηχανίες οι οποίες πλέον συνέστησαν δικής τους εξ' ολοκλήρου ομάδα και συμφωνήθηκε όπως λάβουν έως και το 30% της επένδυσης τους.

7. «Facts and Figures³¹»

Με την πρώτη Ε.Ο.Ζ να εγκαθιδρύεται το 1996, στην περιοχή της **Mielecka**, οι αιτήσεις των επενδυτών για την εισαγωγή των κεφαλαίων τους αυξήθηκαν με γεωμετρικούς ρυθμούς, πιάνοντας το υψηλότερο καταγεγραμμένο ποσοστό αιτήσεων στο 2000.

Το 2004 ήταν σε ισχύ 14 περιοχές Ε.Ο.Ζ, στην Πολωνία, ήτοι:

1. *Kamieniogorska*,
2. *Katowicka*,
3. *Kostrzynsko-Slubicka*,
4. *Krakowska*,
5. *Legnicka*,
6. *Lodzka*,
7. *-Mielecka*,
8. *Pomorska*,
9. *Slupska*,
10. *Starachowiecka*,
11. *Suwalska*,
12. *Tarnobrzaska*,
13. *Walbrzyska*,
14. *Warminsko-Mazurska*.

Το σύνολο των καταγεγραμμένων επιχειρήσεων (**2004**), εντός των ζωνών, ανέρχεται σε 429, έχοντας προσελκύσει επενδυτικά κεφάλαια ύψους 20 δις Ζλοτου, περίπου δηλαδή **6,6 δις δολάρια**, δημιουργώντας παράλληλα **77,600** θέσεις εργασίας.

Ειδικότερα, εάν στρέψουμε την ερευνά μας ανά συγκεκριμένη περιοχή Ε.Ο.Ζ θα διαπιστώσουμε ότι:

- i. Ο αριθμός των νέων θέσεων εργασίας αυξάνεται με ρυθμό 20% ανά έτος.
- ii. Οι περιοχές της Katowicka & Milecka δημιουργούν τις περισσότερες θέσεις εργασίας μεταξύ των Ε.ΟΖ.
- iii. Οι επενδύσεις για το 2003 στην περιοχή *Kostrzynsko-Slubicka*, έπιασαν το αστρονομικό νούμερο των 600% αύξησης σε σχέση με το 2002, το 208% για την περιοχή της *Kamieniogorska*, το 167% για την *Lodzka*.

Θα πρέπει επίσης να έχουμε υπόψη πως όπως και στην περίπτωση της Κίνας η ανάπτυξη δεν μπορούσε εξίσου να διοχετευθεί παντού καθώς οι συγκεκριμένες περιοχές λειτουργούν ως προπομποί και «πειραματικό σωλήνα» εντός του οποίου θα διαπιστώσουμε την επιβεβαίωση ή όχι της υπόθεσης εργασίας μας, ως εκ τούτου είναι δύσκολο να πραγματωθεί ο ίδιος βαθμός επιτυχίας παντού. Τα παραπάνω όμως μας αποδεικνύουν πως όπως και το κινεζικό παράδειγμα, οι προσπάθειες για την εφαρμογή και εγκαθίδρυση Ε.Ο.Ζ θα πρέπει να επικεντρωθούν σε ορισμένες περιοχές, έτσι ώστε να διασφαλίσουμε στατιστικά τουλάχιστον ένα μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχίας. Το κλειδί της επιτυχίας έγκειται στην **επικέντρωση** (*focus*) των προσπαθειών σε ορισμένη γεωγραφικά περιοχή.

Περαιτέρω, συνεχίζοντας με την περιγραφή του φαινομένου και τις επιπτώσεις επί της οικονομίας της χώρας, θα πρέπει να τονίσουμε τις ωφέλειες που παρατηρούνται στις παρακείμενες γεωγραφικά περιοχές των Ειδικών Οικονομικά Ζωνών³².

Συγκεκριμένα:

- *Αύξηση της των ποσοστών της απασχόλησης στον ενεργό πληθυσμό,*
- *Βελτίωση σε τομείς όπως της εκπαίδευσης, των μεταφορικών υπηρεσιών, του πολιτιστικού επίπεδου. Υπολογίζεται δε, πως για κάθε 100 νέες θέσεις εργασίας, δημιουργούνται με την σειρά τους, στις παρακείμενες περιοχές (που δεν ανήκουν στις Ειδικές Οικονομικές Ζώνες), άλλες 50 με 100 νέες θέσεις εργασίας .*

Περαιτέρω, εάν επικαιριοποιήσουμε (2011)³³ τα διαθέσιμα στοιχεία για την χώρα, θα παρατηρήσουμε τα εξής:

Η Πολωνία είναι πρώτη μεταξύ των 24 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε κατάταξη με κριτήριο την σταθερότητα και την ανάπτυξη πέντε δεικτών:

- Παραγωγή,
- Παραγωγικότητα,
- Απασχόληση,
- Απόδοση της αγοράς εργασίας,
- Εξαγωγές για το διάστημα 2008-2011.

Η παραγωγή του επιχειρηματικού τομέα στην Πολωνία και η απασχόληση ουσιαστικά δεν υποχώρησαν στην διάρκεια της κρίσης, ενώ στα τέλη του 2011 είχαν αυξηθεί κατά 14% και 3% αντιστοίχως, σε σύγκριση με το 2008.

Στους δείκτες αυτούς, υπολογίζεται ο επιχειρηματικός τομέας, εξαιρουμένων του κατασκευαστικού, μεσιτικού και της γεωργίας, έτσι ώστε να μην συμπεριληφθούν τα κατασκευαστικά & αναπτυξιακά έργα του δημοσίου τομέα που σημείωσαν ιλιγγιώδη δραστηριότητα στην χώρα, λόγω και της ανάληψης και διεξαγωγής στην χώρα του Ευρωπαϊκού πρωταθλήματος ποδοσφαίρου (2012).

Η Πολωνία υιοθέτησε ένα πακέτο δημοσιονομικών μέτρων το 2009 και το 2010 που μάλλον βοήθησε την οικονομία. Ο ρόλος των εξαγωγών στην εθνική οικονομία ήταν σημαντικός το 2008 (περίπου το 45% του Α.Ε.Π.). Έτσι η πτώση της εξωτερικής ζήτησης είχε μικρότερο αντίκτυπο στην Πολωνία. Οι εξαγωγικές επιχειρήσεις ενισχύθηκαν και από την σημαντική υποτίμηση του πολωνικού ζλότι, έστω και αν αυτό έπληξε όσους είχαν δανειστεί σε ξένο νόμισμα.

Ουσιαστικά, μέσω των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, συμπαρασύρουμε την εθνική οικονομία προς τα εμπρός (*Domino effect*), καθώς πραγματώνεται η έκφραση που συνηθίζεται να εκφέρεται από χείλη των επισήμων και μη, ειδικά τα τελευταία χρόνια:

«Να πάρει εμπρός η πραγματική οικονομία».

d. Γαλλία³⁴

Πριν να ολοκληρώσουμε το παρόν κεφάλαιο, θα πρέπει να αναφέρουμε και το παράδειγμα της Γαλλίας η οποία παρόλο τον ηγετικό της ρόλο στην Ευρωπαϊκή

Ένωση και το μέγεθός της οικονομία της, προχώρησε στην δημιουργία περί των 100 τέτοιων είδους Ζωνών, το 1996.

Ειδικότερα, θέλουμε να προβάλλουμε το παράδειγμα της Γαλλίας για να τονίσουμε εμφατικά πως οι Ε.Ο.Ζ δεν στοχεύουν στην ανταγωνιστικότητα δια της μείωσης των μισθών, αλλά διαμέσου των φορολογικών κινήτρων, όπως της μείωσης της φορολογίας στις εξαγωγικές δραστηριότητες.

Όπως υπογραμμίζεται από διεθνείς παρατηρητές για το γαλλικό παράδειγμα, πιο σημαντική κίνηση ήταν η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, όπου στο πλαίσιο ενός μέτρου του 1996 για την αναγέννηση πόλεων με υψηλή ανεργία δημιουργήθηκαν 100 ζώνες όπου μεταξύ άλλων προβλέπετο η πενταετής εξαίρεση από τις ασφαλιστικές εισφορές, οδηγώντας άμεσα στην δημιουργία 70.000 θέσεων εργασίας αλλά και 30.000 εμμέσων θέσεων εργασίας προς υποστήριξη των άμεσων.

Προκειμένου δε, να λάβουν το πράσινο φώς των Βρυξελλών, οι Γάλλοι φρόντισαν να ακολουθήσουν τις προβλέψεις των «*de minimis*» επιδοτήσεων για κρατική βοήθεια, ύψους μέχρι και 200.000 ευρώ. Αυτό καθώς εντός της Ε.Ε όπως είδαμε και στο παράδειγμα της Πολωνίας, ανωτέρω, οι Ε.Ο.Ζ, μπορούν να εγκριθούν μόνο εφόσον υπάρχουν ειδικές συνθήκες και για περιορισμένο χρονικό διάστημα (*προϋποθέσεις που στην Ελλάδα της ύφεσης ύψους 20% την τελευταία τριετία, το κριτήριο των ειδικών συνθηκών, θεωρούμε πως υπέρ-καλύπτεται*).

Σύμφωνα πάντως με ότι προείπαμε και παραπάνω, στόχος των Ε.Ο.Ζ είναι η προσέλκυση και ξένων επενδύσεων σε αυτές-δεν λειτουργούν ανταγωνιστικά με τις τοπικές επιχειρήσεις, αλλά μάλλον συμβιωτικά με τις κατά τόπον κοινωνίες λειτουργώντας ως «*μαγνήτης*» ως προς την προσέλκυση ξένων επενδύσεων και συνεισφέροντας στην δημιουργία θέσεων εργασίας «*υψηλής εξειδίκευσης*». Προς επίρρωση των λεγομένων και αφού βρισκόμαστε το κομμάτι ανάλυσης του γαλλικού παραδείγματός, μπορούμε να αναφέρουμε το παράδειγμα της δημιουργίας εργοστασίων της Coca Cola εκεί που μέχρι πρότινος υπήρχαν ναυπηγεία που έκλεισαν, προσελκύοντας και άλλες επιχειρήσεις δημιουργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο 5.000 νέες θέσεις εργασίας σε πέντε χρόνια.

- *Το Γαλλικό μοντέλο προέβλεπε πως το είδος των επιχειρήσεων που θα εγκαθιστατο εντός των Ε.Ο.Ζ, θα πρέπει να έχουν δύο-τρεις διαφορετικούς*

παραγωγικούς προσανατολισμούς, ώστε να μην υπάρχει υπερβολικής εξάρτηση από εάν μόνο κλάδο.

- Την διοίκηση των οικονομικών ζωνών είχαν πρωτίστως η τοπική αυτοδιοίκηση, σε συνεργασία με τους ίδιους τους επιχειρηματίες.
- Η συνεισφορά της κεντρικής Κυβέρνησης έγκειτο στην προσφορά των αναγκαίων υποδομών για την υλοποίηση του εγχειρήματος, και «ευήκοα ώτα» ως προς νέες επενδύσεις και νέες διαδικασίες παραγωγής.

1= «Τεχνική Έκθεση για την δημιουργία Ειδικής Οικονομικής Ζώνης στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη», των Βασιλείου Μάργαρη, Κωνσταντίνου Μπακαλμπάση και Ελένης Σπανού, *Capital Markets Experts*, Φεβρουάριος 2012, σελίδα 13,

1^a= « *The Role of free Economic Zones in the USSR and Eastern Europe* », *United Nations Centre On Transitional Corporations*, by Peter Hansen, *United Nations New York*, March 1990, page. 1,

2= *Special Economic Zones Progress, Emerging Challenges, and Future Directions* Thomas Farole, Gokhan Akinci *World Bank* p 23,

3 =Στοιχεία εκ' της ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών, της Κυπριακής Δημοκρατίας-Τμήμα Τελωνείων-2012,

4= *Διεθνής Μετεγκατάσταση Παραγωγικών Δραστηριοτήτων*, *Εφημερίδα Καθημερινή-Ελληνική έκδοση του Economist*, Μάιος 2012, Κωνσταντίνου Μανασάκη, σελίδα 36,

4^a = «Δημόσια Οικονομικά», Κ. Φινοκαλιώτη κ' Ν. Μπάρμπα, Εκδόσεις Σακκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2001, σελίδα ν,

4^b= *The Role of free Economic Zones in the USSR and Eastern Europe*, *United Nations Centre On Transitional Corporations*, by Peter Hansen, *United Nations New York*, March 1990, page. 2,

5= *Special Economic Zones Progress, Emerging Challenges, and Future Directions* Thomas Farole, Gokhan Akinci *World Bank* p 3-4,

6= *Special Economic Zones Progress, Emerging Challenges, and Future Directions* Thomas Farole, Gokhan Akinci *World Bank* p 5,

7= *The Role of free Economic Zones in the USSR and Eastern Europe*, *United Nations Centre On Transitional Corporations*, by Peter Hansen, *United Nations New York*, March 1990, pag. 29-30,

8= *Ελεύθερες ζώνες για προσέλκυση επενδύσεων*, της Κατερίνας Σώκου, *Οικονομική Καθημερινή*, 1 Ιουνίου 2012, σελίδα 4,

9 = *Russian Draft Law on Special Economic Zones*, by Valentin A. Povarchuk, *Pacific Rim Law & Policy Journal*, April 2004, page 1,

10= *The Historical Development of the RTE*, by Davis, *supra* note 10 at pages 8-22,

11= *Russian Draft Law on Special Economic Zones*, by Valentin A. Povarchuk, *Pacific Rim Law & Policy Journal*, April 2004, page 3,

- 11^α = «Η προσπάθεια της Ρωσίας να κατακτήσει την Ανατολή-Πακτωλός χρημάτων προς το Βλαδιβοστόκ για την προσέλκυση επενδυτών», του Denis Dyomkin-Reuters, αναδημοσίευση στην Οικονομική Καθημερινή, στις 08 Σεπτεμβρίου 2012, σελίδα 8,
- 12= *Russian Draft Law on Special Economic Zones*, by Valentin A. Povarchuk, *Pacific Rim Law & Policy Journal*, April 2004, page 7,
- 13= *Russian Draft Law on Special Economic Zones*, by Valentin A. Povarchuk, *Pacific Rim Law & Policy Journal*, April 2004, page 10,
- 13^α = «Η προσπάθεια της Ρωσίας να κατακτήσει την Ανατολή-Πακτωλός χρημάτων προς το Βλαδιβοστόκ για την προσέλκυση επενδυτών», του Denis Dyomkin-Reuters, αναδημοσίευση στην Οικονομική Καθημερινή, στις 08 Σεπτεμβρίου 2012, σελίδα 8,
- 14= *China and its development model : A broad outline from a Mexican perspective*, by Arturo Orepeza Garcia, *Universidad Nacional de Mexico, Facultad de Economia, Centro de Estudios China-Mexico, Numero 3-2012, page 5*,
- 15= *China and its development model : A broad outline from a Mexican perspective*, by Arturo Orepeza Garcia, *Universidad Nacional de Mexico, Facultad de Economia, Centro de Estudios China-Mexico, Numero 3-2012, page 5*,
- 16= *China and its development model : A broad outline from a Mexican perspective*, by Arturo Orepeza Garcia, *Universidad Nacional de Mexico, Facultad de Economia, Centro de Estudios China-Mexico, Numero 3-2012, page 6*,
- 17= *China and its development model : A broad outline from a Mexican perspective*, by Arturo Orepeza Garcia, *Universidad Nacional de Mexico, Facultad de Economia, Centro de Estudios China-Mexico, Numero 3-2012, page 6*,
- 18= *China and its development model : A broad outline from a Mexican perspective*, by Arturo Orepeza Garcia, *Universidad Nacional de Mexico, Facultad de Economia, Centro de Estudios China-Mexico, Numero 3-2012, page 9*,
- 19= *China and its development model : A broad outline from a Mexican perspective*, by Arturo Orepeza Garcia, *Universidad Nacional de Mexico, Facultad de Economia, Centro de Estudios China-Mexico, Numero 3-2012, page 9*,
- 20= *Entering China Through the Sez Open Door*, by William N. Post, *Hastings International and Comparative Law Review- Spring 1987, page 577*,
- 21 = *Entering China Through the Sez Open Door*, by William N. Post, *Hastings International and Comparative Law Review- Spring 1987, page 577*,
- 22= *Entering China Through the Sez Open Door*, by William N. Post, *Hastings International and Comparative Law Review- Spring 1987, page 578*,
- 23= *China and its development model : A broad outline from a Mexican perspective*, by Arturo Orepeza Garcia, *Universidad Nacional de Mexico, Facultad de Economia, Centro de Estudios China-Mexico, Numero 3-2012, page 24-25*,
- 24= *China and its development model : A broad outline from a Mexican perspective*, by Arturo Orepeza Garcia, *Universidad Nacional de Mexico, Facultad de Economia, Centro de Estudios China-Mexico, Numero 3-2012, page 11*,
- 25= *Οικονομική Καθημερινή*, 3 Ιουλίου 2012, σελίδα 1,

26 = *China and its development model : A broad outline from a Mexican perspective*, by Arturo Orepeza Garcia, Universidad Nacional de Mexico, Facultad de Economia, Centro de Estudios China-Mexico, Numero 3-2012, page 11,

27= *Entering China Through the Sez Open Door*, by William N. Post, *Hastings International and Comparative Law Review*- Spring 1987, page 578,

27^α = «Κρίση Ευημερίας στην Κίνα», του Mark Leonard, αναδημοσίευση άρθρου του Reuters, στην Οικονομική Καθημερινή, στις 12 Αυγούστου 2012, σελίδα 11,

27^β= «Το τοπίο της απελευθέρωσης κεφαλαίων και η ειδική οικονομική ζώνη της Σεντζέν», 21 Ιουλίου 2012, αναδημοσίευση από το περιοδικό *Economist*, σελίδα 8,

27^γ = «Upgrading China's Competitiveness: From Special Economic Zones to Science and Technology Cluster», by Dr Filip De Beule & Em Prof. Dr. Daniel Van Den Bulcke-Institute of Development Policy and Management University of Antwerp,

28= *The Future of Special Economic Zones in the Aftermath of Poland's Accession to the European Union*, by Monika G. Kislowaska, *Journal of International Business and Law*, Spring 2006,

29= *The Future of Special Economic Zones in the Aftermath of Poland's Accession to the European Union*, by Monika G. Kislowaska, *Journal of International Business and Law*, Spring 2006, page 180,

30 = *The Future of Special Economic Zones in the Aftermath of Poland's Accession to the European Union*, by Monika G. Kislowaska, *Journal of International Business and Law*, Spring 2006, page 181,

31 = *The Future of Special Economic Zones in the Aftermath of Poland's Accession to the European Union*, by Monika G. Kislowaska, *Journal of International Business and Law*, Spring 2006, page 183,

32= *The Future of Special Economic Zones in the Aftermath of Poland's Accession to the European Union*, by Monika G. Kislowaska, *Journal of International Business and Law*, Spring 2006, page 185,

33 = *Οικονομική Καθημερινή*, 17 Ιουλίου 2012, σελίδα 1,

34 = «Ελευθερές Ζώνες για προσέλκυση επενδύσεων», Κατερίνας Σώκου, *Οικονομική Καθημερινή*, 17 Ιουλίου 2012, σελίδα 4.

3^ο Κεφάλαιο

Η διαχρονική προσέγγιση των Επενδυτικών Κεφαλαίων από Ελληνική Διοίκηση & Δικαιοσύνη

i. Εισαγωγή

Σε μια ώρα που η χώρα μας συνεχίζει να παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα στο τρόπο που λειτουργούν οι μηχανισμοί της καθώς βιώνει το πρωτοφανή αυτή κρίση, είναι απορίας άξιο πως δεν καταβάλλεται σοβαρή προσπάθεια ώστε να διορθωθεί το

αρνητικό επενδυτικό κλίμα που ειδικά τα τελευταία χρόνια έχει καλύψει από άκρη σε άκρη ολόκληρη την επικράτεια.

Συγκεκριμένα για πρώτη φορά, έπειτα από δεκαετίες, κάτι που «φάνηκε» το 2005, το ισοζύγιο των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων στην χώρα μας είναι αρνητικό. Σύμφωνα με στοιχεία της Τραπέζης Ελλάδος το 2004, ήταν η τελευταία χρόνια όπου το ισοζύγιο ήταν θετικό κατά 1088 εκατ. Ευρώ ενώ το 2003 κατά 585, 9 εκατ. Ευρώ¹.

ii. *Η θέση της χώρας μας κατά τους Διεθνείς Οργανισμούς*

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε την Ελλάδα να κατέχει στην θέση του ουραγού, σε ότι αφορά την προσέλκυση επενδύσεων. Μεταξύ 140 χωρών τις οποίες ο ΟΗΕ διερευνά κάθε χρόνο, χώρα μας μονίμως καταλαμβάνει τις θέσεις μεταξύ 120^{ης} και 127^{ης} θέσης. Κατά συνέπεια, χώρες όπως η Ρουάντα, το Νεπάλ, η Κένυα και άλλες χώρες αντιστοίχου επιπέδου από πλευράς διοίκησης, διαχείρισης και στελεχιακού δυναμικού, κατατάσσονται πάνω από την Ελλάδα στον αντίστοιχο πίνακα κατάταξης.

Ειδικότερα, ενώ η αύξηση των Ξένων Άμεσών Επενδύσεων στην Ελλάδα ήταν μεταξύ του 1995-2000 περίπου στο 3%, στην Ισπανία αυξήθηκαν κατά 309%, στην Πορτογαλία κατά 891% και στην Ιρλανδία κατά 1.733%.

Θα πρέπει να σημειώσουμε (για την περίπτωση που εξετάζουμε-Ελλάδα) πως την φθίνουσα πορεία των Αμέσων Ξένων Επενδύσεων την αντικαθιστά ο εξωτερικός δανεισμός (εώς το σημείο-**2010**-που οι διεθνείς αγορές έπαψαν να τροφοδοτούν το εθνικό χρέος).

Περαιτέρω, θα πρέπει να τονίσουμε την συσχέτιση^{1α} μεταξύ των δομικών προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας, όπως η γραφειοκρατία και το ασταθές φορολογικό καθεστώς και της προσέλκυσης επενδυτών ή μάλλον την αντιστρόφως ανάλογη συσχέτιση τους, εάν ποσοτικοποιήθούν.

Σύμφωνα δε, με την φετινή παγκόσμια έκθεση για τις επενδύσεις της UNACTAD (*United Nations Conference ON Trade and Development*), η χώρα μας σε σύνολο 181 χωρών κατατάσσεται για το έτος 2011, στην 142^η θέση από 134^η το 2010 ως προς το Δείκτη Προσέλκυσης Ξένων Άμεσών Επενδύσεων. Η Ελλάδα κατατάσσεται πίσω από χώρες όπως το Πακιστάν και το Τζιμπουτί. Στην πρώτη πεντάδα βρίσκονται:

- *το Χονγκ Κονγκ,*

- η Κίνα,
- το Βέλγιο,
- η Σιγκαπούρη,
- το Λουξεμβούργο και
- η Ιρλανδία.

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο στα τέλη του 2012 διατηρούσαν απόθεμα από άμεσες ξένες επενδύσεις 5,8 τρις δολάρια δηλαδή περισσότερο από ο, τι η Γερμανία, η Βρετανία και οι Η.Π.Α συνολικά. Ειδικά στην Ολλανδία κατέληξαν 3,5 τρις. δολάρια, εκ' των οποίων όμως τα 573 δις. δολάρια διοχετεύτηκαν στην πραγματική οικονομία της χώρας. Τα υπόλοιπα αφορούν τις εταιρίες ειδικού σκοπού, οι οποίοι εξυπηρετούν πολυεθνικές ώστε να αποφύγουν την φορολόγηση (το καθεστώς «εταιριών-ταχυδρομικών θυρίδων» χωρίς ουσιαστικές δραστηριότητες με στόχο την μείωση της φορολόγησης μεγάλων μητρικών ομίλων-λειτουργούν σχεδόν 23.000 τέτοιες εταιρίες στην χώρα)^{1αβ}.

Να σημειώσουμε δε, πως η παγκοσμία διασυννοριακή ροή κεφαλαίων βρίσκεται σήμερα σε επίπεδο 61% χαμηλότερα από το υψηλότερο σημείο που είχε φτάσει το 2007 πριν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, σύμφωνα με την εταιρία συμβούλων McKinsey. Παράλληλα οι περιφερειακές χώρες της Ευρωζώνης, δηλαδή η Ελλάδα, η Ιρλανδία, Ιταλία, Ισπανία και η Πορτογαλία δεχτήκαν ισχυρό πλήγμα καθώς η διασυννοριακή χρηματοδότηση έχει σχεδόν σταματήσει. Στη διάρκεια των περασμένων τριών ετών, οι ξένοι επενδυτές απέσυραν κεφάλαια ύψους περίπου 690 δις. ευρώ από την περιφέρεια. Σε παγκόσμιο επίπεδο τα δάνεια και τα επενδυτικά κεφάλαια μεταξύ των κρατών έφτασαν στην συνολική αξία των 3,52 τρις. ευρώ το 2012, μειωμένα κάρτα 61% σε σχέση με το ρεκόρ των 9,05 τρις. ευρώ που είχε καταγράψει το 2007. Η μεγάλη πτώση οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην κρίση της Ευρωζώνης καθώς η ροή κεφαλαίων προς τις αναπτυσσόμενες οικονομίες είναι πολύ πιο σταθερή, όπως εκτιμούν και οι αναλυτές της McKinsey ^{12αγ}.

Βασική μορφή ροής κεφαλαίων προς τις χώρες της περιφέρειας είναι η επίσημη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Από το παραπάνω κανόνα, η χώρας μας πρέπει να ξεφύγει.

Ως προς το δείκτη προοπτικών για την προσέλκυση Ξ.Α.Ε η Ελλάδα σε σύνολο 177 χώρων καταλαμβάνει την 59^η θέση. Με άλλα λόγια, η Ελλάς είναι χώρα χαμηλής προσέλευσης Ξ.Α.Ε αλλά με **σημαντικές δυνατότητες προσέλκυσης**, εάν βεβαίως εκμεταλλευτεί όλες τις δυνατότητες που εν δυνάμει διαθέτει.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατάταξη που έχει η Ελλάδα στους επιμέρους δείκτες που καταρτίζουν τον ***Inward FDI Potential Index***. Έτσι:

- Ως προς την **ελκυστικότητα της αγοράς** η Ελλάδα κατατάσσεται στην 75^η θέση,
- Ως προς τα προσόντα του **ανθρώπινου δυναμικού** κατατάσσεται στην 67^η θέση,
- Ως προς τις **υποδομές** στην 19^η θέση,
- Ως προς την πλευρά των **φυσικών πόρων** στην 57^η θέση.

Να σημειωθεί επίσης πως χώρες με υψηλότερη θέση στην γενική κατάταξη, όπως η Φιλανδία έχουν υψηλότερο εργατικός κόστος.

Προκύπτει δε ως συμπέρασμα της παραπάνω ερευνάς πως αν και οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις των πολυεθνικών εταιριών στην Ελλάδα είναι μόλις στο 2%, η θετική επίδραση τους είναι πολλαπλάσια ως προς την προστιθέμενη αξία, την απασχόληση, τις εξαγωγές, τους μισθούς, του καταβαλλόμενους προς το κράτος φόρους, για τα κονδύλια ερευνάς και ανάπτυξης (**R & D**) και τις κεφαλαιουχικές δαπάνες.

Επίσης, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ^{1β} (***W.E.F-Global Competitiveness***), από όπου η χώρα μας υποχώρησε τα τελευταία έξη χρόνια τριάντα θέσεις, έλαβε για φέτος την 96^η θέση, υποχωρώντας σε σχέση με πέρυσι 6 ακόμα θέσεις, (δημοσιεύτηκε στις 05 Σεπτεμβρίου 2012), η ελληνική οικονομία διαθέτει την λιγότερη ανταγωνιστική θέση μεταξύ αυτών της Ευρωζώνης & Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι συντάκτες της παραπάνω έκθεσης αποδίδουν τις χαμηλές επιδόσεις της εθνικής οικονομίας:

- ✓ Στο ασταθές περιβάλλον,
- ✓ Την ελλιπή πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίων,
- ✓ Την έλλειψη εμπιστοσύνης των επενδυτών, στις προοπτικές της χώρας,
- ✓ Την διαφθορά, την αναποτελεσματικότητα του Δημοσίου και

- ✓ Την ανελαστικότητα της αγοράς εργασίας.

Μεταξύ των παραγόντων που εμποδίζουν το «επιχειρείν», σύμφωνα με την έκθεση:

- Γραφειοκρατία,
- Πρόσβαση σε χρηματοδότηση,
- Ασυνέπεια πολιτικών που εφαρμόζονται,
- Περίπλοκο φορολογικό καθεστώς,
- Διαφθορά.

Τέλος να τονίσουμε και το ανησυχητικό στοιχείο που η έκθεση τονίζει είναι η διεύρυνση του χάσματος ανταγωνιστικότητας μεταξύ Βορρά και Νότου, όπου τα κράτη της Περιφέρειας της Ευρώπης δέχονται ισχυρότατες πιέσεις. Ενδεικτικά αν αναφέρουμε πως η Ισπανία βρίσκεται στην 36^η θέση, η Ιταλία στην 42^η θέση και η Πορτογαλία στην 49^η θέση.

Όπως τονίζει σε συνέντευξη του ο κοινοτικός επίτροπος, υπεύθυνος για την Περιφερική Ανάπτυξη, κος. Γιόχαν Χάν, τα **προβλήματα** που η Ελληνική Διοίκηση πρέπει να επιλύσει, εάν θέλει να επιτρέψει σε τροχιά ανάπτυξης, είναι^{1γ}:

1. Η μεγάλη διάρκεια επίλυσης δικαστικών υποθέσεων,
2. Η Ασαφής Φορολογική νομοθεσία,
3. Η σύγχυση μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Δημοσίας Διοίκησης.

Για να εντοπίσουμε λοιπόν το πρόβλημα στην πραγματική του διάσταση θα πρέπει να γνωρίζουμε την προϊστορία του, ενώ θα πρέπει τονίσουμε, χάριν της παρούσας ανάλυσης μας πώς η **αποτελεσματική απονομή δικαιοσύνης** μαζί με το **υγιές κανονιστικό περιβάλλον** μπορούν να συμβάλλουν τα μέγιστα, όχι μόνο στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας αλλά και στο σύνολο της Ευρωπαϊκής επικράτειας.

Ένα γρήγορο και αξιόπιστο σύστημα απονομής δικαιοσύνης βοήθα όλους τους πολίτες και το επιχειρηματικό κόσμο στο σύνολο του, είναι δε ιδιαίτερα σημαντικό για τις χώρες, σαν την δική μας **που χρήζουν άμεσης οικονομικής ανάπτυξης και ξένων επενδυτικών κεφαλαίων, είναι σίγουρο πως η βελτιωμένη νομοθεσία επιταχύνει την ανάπτυξη και ανάκαμψη και συμβάλλει στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και των ξένων επιχειρήσεων².**

iii. Ο Θεσμός της Δικαιοσύνης

Θα επικεντρωθούμε στο ζήτημα της διοικητικής δικαιοσύνης ως θέμα που αφορά ξεκάθαρα τις σχέσεις μεταξύ του διοικουμένου και του πολίτη αφενός, αφετέρου διότι τα περισσότερα επενδυτικά σχέδια προσβάλλονται ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων της χώρας, σε όλες τις διαβαθμίσεις τους³, ενώ πολλές διαφορές αφορούν φορολογικά εν' γένει ζητήματα.

Ως εκ' τούτου, από το σύνολο των **180.935** εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων: (στοιχεία ενημερωμένα μέχρι και τις 31.03.2012).

- Οι 158.183 βρίσκονται στο Διοικητικό Πρωτοδικείο,
- Για τις 18.242 έχουν ασκηθεί εφέσεις.
- Οι 2.994 βρίσκονται στο Συμβούλιο της Επικρατείας,

Από το σύνολο των εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων το Υπουργείο Οικονομικών κατηγοριοποίησε ανάλογα με την αξία 45.566 υποθέσεις (για τις υπόλοιπες δεν υπάρχουν στοιχεία στο σύστημα *taxis*).

Ειδικότερα για παραβάσεις:

- Έως **10.000** ευρώ περιλαμβάνονται 25.091 υποθέσεις,
- Από **10.001** έως **50.000** ευρώ, υπάρχουν 10.973 υποθέσεις.
- Από **50.001** έως **100.000** ευρώ οι υποθέσεις ανέρχονται σε 3068 υποθέσεις.
- Από **100.001** έως **500.000** ευρώ, οι υποθέσεις είναι 4.581.
- Από **500.001** και πάνω οι υποθέσεις ανέρχονται σε 1843.

Σύμφωνα δε, με τις αναληφθείσες, εκ' του Μνημονίου υποχρεώσεις της χώρας μας, έως και τον Ιούνιο θα έπρεπε να έχει εκδικαστεί το **50%** των εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων, με προτεραιότητα σε φορολογικές υποθέσεις το ύψος των οποίων ξεπερνά το ένα εκατομμύριο ευρώ. Επιπλέον το **80%** των υποθέσεων πρέπει να έχει εκδικαστεί έως και το τέλος του 2012 και το **100%** έως τα τέλη Ιουλίου 2013. Σύμφωνα δε με τα στατιστικά στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών, το πρώτο εξάμηνο του 2012 δικάστηκαν 3.773 υποθέσεις, δηλαδή μόλις το **2,1%** των εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων.

Συνάγεται λοιπόν αβίαστα το συμπέρασμα,:

«Όλοι οι επενδυτές θέλουν σταθερό και ξεκάθαρο πλαίσιο, μέσα στο οποίο θα λειτουργήσουν»^{3α}.

Η ανωτέρω διαπίστωση, περί σταθερότητας θεσμικού πλαισίου και δικαιοδοτικών θεσμών, βάση των οποίων διενεργείται μια ξένη επένδυση δεν είναι ακόμα μία απλή πρόταση για την ενδεδειγμένη πολιτική προσέλκυσης ξένων επενδύσεων αλλά αποτελεί και νομική υποχρέωση της χώρας μας, από την στιγμή που μετέχουμε του Οργανισμού της Παγκοσμίας Τράπεζας (δες *διαιτητικό δικαστήριο (Uncitral) απόφαση «OEPC v Ecuador» ημερομηνίας 1.07.2004, παραγρ 191 προβλέπονται τα εξής : « there is certainly an obligation not to alter the legal business environment in which the investment has been made»^{3β}.*

iv. Η Προϊστορία⁴ των Ξένων Επενδύσεων στην χώρα μας

«...Στην μεταπολεμική περίοδο, οι επενδύσεις των πολυεθνικών εταιριών γίνονται άμεσα, που σημαίνει επί τόπου παραγωγικές δραστηριότητες που φαίνονται ότι όλο και περισσότερο περιλαμβάνουν βιομηχανίες. Αυτό συνεπάγεται, ανάμεσα και σε άλλα πράγματα, την ανάπτυξη μια τοπικής αγοράς στα εξαρτημένα έθνη για την κατάλυση των διαφόρων εφευρέσεων που παράγονται από τις πολυεθνικές εταιρίες.....»^{4α}.

Η Ελλάδα ήταν παραδοσιακά μια χώρα εισαγωγής κεφαλαίων.

Κινούμενη στην περιφέρεια του διεθνούς καπιταλιστικού συστήματός, χωρίς να διαθέτει ισχυρή αστική τάξη που να επενδύει τα κεφάλαια της, στο εσωτερικό της, η χώρα ανέκαθεν βρισκόταν στην ανάγκη αναζήτησης κεφαλαίων, ώστε να επιτύχει την πολυπόθητη ανάπτυξη.

Χαρακτηριστικά, για την προπολεμική περίοδο (**προ 1940**), οι σημαντικότερες εισροές **ιδιωτικών κεφαλαίων** στην χώρα μας υπήρξαν^{4β}:

- i. Η Βρετανική επιχείρηση **Lake Copas Ltd**, η οποία ανέλαβε τις εργασίες αποξήρανσης της λίμνης Κωπαΐδας το 1887. Από τα 2.400.00 εκτάρια που αποξηράνθηκαν, τα 1.900.000 περιήλθε σταδιακά στην ξένη επιχείρηση. Το ¼ της λίμνης συμφωνήθηκε να καλλιεργείται από την ίδια την εταιρία, ενώ το λοιπό μέρος από τους κατά τόπον αγρότες. Είναι όμως χαρακτηριστικό της επαχθούς για τους αγρότες σύμβασης ότι ήταν αναγκασμένοι να παραδίδουν στην παραπάνω εταιρία τα ¾ της παραγωγής τους υπό την μορφή ενοικίου.*

Πέρασαν 65 χρόνια από την υπογραφή της συμφωνίας μεταξύ του ελληνικού δημοσίου και της παραπάνω εταιρίας για να καταργηθούν οι παραπάνω όροι της σύμβασης, ενώ οι εκτάσεις επανήλθαν υπό τον έλεγχο του κράτους μόλις το 1952.

- ii. Δύο άλλες αγγλικές επιχειρήσεις, η **Eastern Telegraph Company** και η **Cable & Wireless Company**, μεταξύ των νησιών το ανέλαβαν την τοποθέτηση τηλεγραφικών γραμμών για την επικοινωνία μεταξύ των νησιών του Αιγαίου και της ηπειρωτικής χώρας καθώς και για την τηλεγραφική σύνδεση της χώρας με τις δυτικές δυνάμεις.
- iii. Το 1925, το ελληνικό δημόσιο και η επιχείρηση **Power & Traction Fin Co**, συμφώνησαν να αναλάβει να αναλάβει η δεύτερή την εγκατάσταση του σιδηροδρομικού δικτύου που θα ένωνε Αθήνα-Πειραιά.
- iv. Την ίδια χρονιά (1925) η αμερικάνικη εταιρία **Ulen** κατασκεύασε το φράγμα του Μαραθώνα, στα περίχωρα της Αθήνας και εγκατέστησε το δίκτυο διανομής νερού προς την πρωτεύουσα. Η χρηματοδότηση του έργου έγινε αποκλειστικά από την ελληνική κυβέρνηση, αλλά η εταιρία ελάμβανε το 7,5% των καθαρών εσόδων από την παροχή νερού.
- v. Το 1926 βελγική εταιρία ανέλαβε την κατασκευή σύνδεσης των οδών Βέροιας-Καλαμπάκας με την Νότια Ελλάδα. Η αμοιβή της καθορίστηκε να είναι εκτός τους ύψους των δαπανών που διατέθηκε για τα έργα + ένα πριμ ισόποσο με το 15% της συνολικής αξίας του έργου. Πράγμα που σημαίνει ότι, πέρα από την ανυπαρξία έλεγχου και των υψηλών δαπανών που πραγματοποίησε, η εταιρία εισέπραξε και ένα υπέρογκο ποσό ως αμοιβή.
- vi. Το 1940, το ελληνικό δημόσιο παραχώρησε την εκμετάλλευση της κινητήριας δύναμης των νερών του Αχελώου, μέχρι το 2010, στην αμερικανική **Cooper and Chemicals Corporation**.

Γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω πως το δυτικοευρωπαϊκό αλλά και τα αμερικανικό κεφάλαιο σταδιακά διείσδυσαν στην ελληνική επικράτεια, γεγονός ενθαρρυντικό για την ελληνική οικονομία, περαιτέρω δε, εάν εξεταστούν οι όροι με τους όποιους τα περισσότερα συμβόλαια συνηφθησαν θα παρατηρηθούν τα εξής για την φύση των συμβάσεων⁴⁷:

Από την μία μεριά οι δανειοδοτήσεις προς το ελληνικό δημόσιο παραχωρήθηκαν με εξαιρετικά δυσμενείς όρους. Σπάνια, μέχρι τις αρχές του Β. Παγκοσμίου Πολέμου

κατέληγε στα δημόσια ταμεία το μισό από το συνολικό ύψος των δανείων καθώς το υπόλοιπο πήγαινε σε ενδιαμέσους, προμηθευτές, χαριστικές καταβολές σε τρίτους και στην καταβολή τοκοχρεολυσίων. Από την άλλη μεριά οι ξένες ιδιωτικές εταιρίες, υπέγραψαν συμβάσεις με το ελληνικό δημόσιο, που τους απέδωσαν πραγματικά εξαιρετικού ύψους κέρδη. Αυτό οφείλετε σε δύο λόγους:

- a) *Ανέλαβαν εκ' των πραγμάτων μεγάλα έργα υποδομής, καίρια για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, προσφέροντας την τεχνογνωσία που πιθανώς οι αντίστοιχες ελληνικές εταιρίες, εάν υπήρχαν, να μην την διέθεταν.*
- b) *Το ελληνικό κεφάλαιο της εποχής ήταν απασχολημένο σε περιθωριακούς τομείς της οικονομίας και δεν το ενδιέφερε η πραγματική ανόρθωση της χώρας. Κατά συνέπεια, δινόταν η εντύπωση μια χώρας που δεν είχε την θέληση ή τις δυνατότητες να πραγματοποιήσει επενδύσεις σε «ανεπτυγμένους» επιχειρηματικούς τομείς.*

Τα παραπάνω (a & b), έδωσαν και πολλά περιθώρια διείσδυσης του ξένου επιχειρηματικού κεφαλαίου σε όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομίας ακόμη και τον εμπορικό και ασφαλιστικό. Χαρακτηριστικό είναι πως το 1930, μεταξύ των 131 ασφαλιστικών επιχειρήσεων, μόνον οι 15 ελέγχονταν από ελληνικά συμφέροντα, ενώ το εμπόριο καπνού βρισκόταν κατά την ίδια περίοδο, σε ποσοστό 70%-80% τελούσε υπό ξένο επιχειρηματικό έλεγχο⁴⁷.

Κατά την περίοδο 1944-Ιουνίος 1946, η «ξένη βοήθεια» προς την Ελλάδα υπολογίζεται περί τα **4.600** εκατομ. Δολάρια. Εκ' των οποίων, τα 4.000 προέρχονται από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Ωστόσο παρόλη την οικτρή οικονομική κατάσταση, ένα μικρό ποσοστό αυτού (21%) χρησιμοποιήθηκε σε παραγωγικές επενδύσεις, το μεγαλύτερο μέρος δαπανήθηκε για στρατιωτικούς εξοπλισμούς και δαπάνες⁴⁸.

Τα γεγονότα του Β. Παγκοσμίου Πολέμου, σφράγισαν δυστυχώς ανεξίτηλα, την οικονομική εξέλιξη της χώρας για τις επόμενες δεκαετίες. Οι καταστροφές που έπληξαν το ανθρώπινο δυναμικό, την βιομηχανία, γεωργία, κτηνοτροφία και ναυτιλία μπορούν αναλογικά να συγκριθούν μόνο με αυτές που υπέστη η τότε Σοβιετικής Ένωση. Κατά την περίοδο 1940-1944 έχασαν την ζωή τους περισσότερα από 500.000 άτομα, το πιο δυναμικό κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας.

Τα μεγάλα λιμάνια, οι κυριότερες οδικές αρτηρίες, το τηλεφωνικό δίκτυο, οι σιδηροδρομικές γραμμές, τα αεροδρόμια, οι γέφυρες είχαν ως επί το πλείστον, καταστραφεί. Τα ¾ των πλοίων του εμπορικού στόλου είχε βυθιστεί. Οι ζημιές επίσης στην επαρχία ήταν εκτεταμένες. Περίπου 2.000 χωριά ισοπεδωμένα, 400.000 οικίες κατεστραμμένες, η παραγωγή σταφίδας, καπνού, δημητριακών είχε πέσει σε προπολεμικά επίπεδα, ενώ η κτηνοτροφία είχε ισοπεδωθεί με το 60% και το 80% αντιστοίχως των μεγάλων και μικρών κατοικίδιων ζώων να έχει θανατωθεί.

Ως εκ' τούτου η βοήθεια από το εξωτερικό έγινε επιτακτική ανάγκη. Βοήθεια που υλοποιήθηκε στα πλαίσια του σχεδίου Μάρσαλ, αλλά και μετά το 1950 ως επακόλουθο των συμφωνιών ένταξης της χώρας στο *Νάτο* και των Νόμων περί της προστασίας Επενδυμένων Κεφαλαίων που επακολογήσαν, ολοκληρώνοντας κατά αυτόν τον τρόπο την ένταξη της χώρας κα τυπικά στο Δυτικό μπλοκ χωρών.

Ήδη από το Σύνταγμα του 1952, προβλεπόταν στο τότε Άρθρο 112 του Συντάγματος τα εξής:

«Νόμος εφ' άπαξ εκδιδόμενος θέλει ρυθμίσει την προστασίαν των εκ' της αλλοδαπής εισαγομένων προς τοποθέτησίν εις την Χώραν κεφαλαίων».

Το 1953 εκδίδεται Νομοθετικό Διάταγμα υπ' αριθμόν 2687 της 10/10 Νοεμβρίου 1953, με τίτλο :

➤ *« Περὶ επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίου εξωτερικού».*

Το παραπάνω Διάταγμα περιλάμβανε:

« τα υφ' οιαδήποτε μορφήν εκ' του εξωτερικού εισαγόμενα [κεφάλαια], ήτοι συνάλλαγμα εξωτερικού, μηχανήματα και υλικά, εφευρέσεις, τεχνικάί μέθοδοι, ως και εμπορικά και βιομηχανικά σήματα, (άρθρο 1)

«τοποθετούμενα εις παραγωγικάς επενδύσεις», (άρθρο 2.1), ενώ σύμφωνα (παράγραφος 2, του άρθρου 2) ως παραγωγικές επενδύσεις ορίζονται: «αι αποβλέπουσαι εις την ανάπτυξη της εθνικής παραγωγής ή άλλως συμβάλλουσαι εις την οικονομικήν πρόοδο της χώρας, περιλαμβανομένης εις αυτήν και της αναπτύξεως της Λαϊκής στέγης, ως τοιαύτη νοούμενης και της των μισθοσυντήρητων».

Εκ' των ανωτέρω, παρατιθέμενων στοιχείων, γίνεται κατανοητή η αδήριτη ανάγκη της χώρας, για την προστασία των ξένων επενδυτών και των κεφαλαίων τους, ώστε να αποκατασταθεί ή εάν θέλετε αν επανεπιβεβαιωθεί η εμπιστοσύνη αυτών προς την χώρας μας και δη με *αυξημένης τυπικής ισχύος νόμο*.

Κατά την διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας (1967-1974) ^{4ε} επιβλήθηκαν δύο Αναγκαστικοί Νόμοι, ο **89/1967** «περί εγκαταστάσεως εν Ελλάδι αλλοδαπών εμποροβιομηχανικών εταιρών και ο **378/1968** « *περί συμπληρώσεως του Α.Ν 89/1967 περί εγκαταστάσεως εν Ελλάδι αλλοδαπών εμποροβιομηχανικών εταιρών*».

Ο πρώτος προέβλεπε ότι από την στιγμή που οι εμποροβιομηχανικές εταιρίες ελάμβαναν αδεία εγκατάστασης, *«απολαμβάνουν άνευ ετέρας διατυπώσεως τις δασμολογικές, φορολογικές και λοιπές διευκολύνσεις»*. Οι εταιρίες που εγκαθίσταντο στην Ελλάδα απαλλάσσονταν από την υποχρέωση καταβολής φόρων, εισφοράς, φόρου κύκλου εργασιών, φόρου πολυτελείας και παντός άλλου δικαιώματος ή κράτησης υπέρ δημοσίου ή *«οπουδήποτε υφιστάμενου ή επιβληθησόμενων εν' τω μέλλοντι δια τα εκ του εξωτερικού εισαγόμενα πάσης φύσεως είδη αναγκαιούντα δια τον εξοπλισμό των εν' Ελλάδι γραφείων τους»*.

Προβλεπόταν η ατελής εισαγωγή και κυκλοφορία Ι.Χ για το υπαλληλικό προσωπικό των εταιριών αυτού του είδους, η αυτόματη χορήγηση άδεια εργασίας για δύο έτη με δυνατότητα παράτασης, η άνευ ελέγχου ταχυδρόμηση επιστολών στο εξωτερικό κτλ. Παράλληλα επιτρεπόταν η υπερωριακή απασχόληση *«της πάσης φύσεως»*, του προσωπικού των εταιριών.

Ο δε **378/1967** προέβλεπε ουσιαστικά την επέκταση των προνομίων αυτών (**89/1967**) στις αλλοδαπές ναυτιλιακές επιχειρήσεις παντός τύπου και φύσεως. Στο άρθρο 1 προβλεπόταν ότι τα πλοία υπό ξένη σημαία, πάσης κατηγορίας, πρακτορευμένα ή διαχειριζόμενα ή αντιπροσωπευμένα ασχέτως της μορφής που θα λειτουργούσαν, απαλλάσσονταν του φόρου εισοδήματος αλλά και κάθε τέλους, φόρου, δασμού, εισφοράς ή κράτησης, υφισταμένου ή επιβληθέντος στο μέλλον για το εισόδημα που θα αποκτούσε η αλλοδαπή εταιρία.

Στο ίδιο άρθρο προβλεπόταν επίσης πως ότι οι ίδιες απαλλαγές και για τους πλοιοκτήτες και εφοπλιστές, με την διευκρίνιση ότι *«η ισχύς του παρόντος ανατρέχει εις το χρόνο ισχύος του Α.Ν 89/1967»* είχε δηλαδή αναδρομική ισχύ.

Οι ανωτέρω νόμοι, δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα.

Το πλέον χαρακτηριστικό είναι πως τα τριάντα πρώτα χρόνια (1953-1983) των προσπαθειών προσέλκυσης κεφαλαίων και επενδύσεων απέδωσαν ελάχιστο όφελος καθώς από τα 1226, 2 εκατ. Δολάρια που εισέρευσαν, τα 999,7 εξήχθησαν με διάφορες μορφές.

Επίσης σε μια άλλη κρίσιμη για την Χώρα, περίοδο, αυτή της αποκατάστασης της δημοκρατίας το 1974, η Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας που ανέλαβε την διακυβέρνηση της χώρας στις 24 Ιουλίου 1974, στην πρώτη Συντακτική Πράξη που εξέδωσε την 1^η Αυγούστου 1974, «περί της αποκαταστάσεως της δημοκρατικής νομιμότητας και ρυθμίσεως θεμάτων του δημοκρατικού βίου μέχρι του οριστικού καθορισμού του πολιτεύματος και της καταρτίσεως νέου Συντάγματος της Χώρας», επανέφερε σε ισχύ το Σύνταγμα του 1952 και με το άρθρο 9 προσέθεσε στο άρθρο 112 Σ. την ακόλουθη παράγραφο :

«Το κατ' εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου εκδοθέν Νομοθετικό Διάταγμα υπ' αριθμόν 2687 του έτους 1953 'περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίου εξωτερικού'... Διατηρεί την ην εκεκτητο τυπικήν ισχύν. Νεώτερος Νόμος εφ' άπαξ εκδιδόμενος, δύναται να τροποποιήσει το ως άνω Νομοθετικό Διάταγμα προς παροχήν μείζονος προστασίας εις τα περί ων πρόκειται κεφάλαια του εξωτερικού».

Κατά δε το Σύνταγμα του 1975, διατήρησε σε ισχύ το Ν.Δ 2687/1953, ορίζοντας σχετικά στο άρθρο 107 του Συντάγματος:

«Η πριν από την 21 Απριλίου 1967 νομοθεσία με αυξημένη τυπική ισχύ για την προστασία κεφαλαίων εξωτερικού διατηρεί την αυξημένη τυπική ισχύ που είχε και εφαρμόζεται και στα κεφάλαια που θα εισάγονται στο εξής».

Η ως άνω συνταγματική διάταξη ισχύει ακόμα.

Για την υπαγωγή ενός ξένου επενδυτή και της επένδυσης του στο ευνοϊκό καθεστώς του Ν.Δ 2867/1953, απαιτείται αίτηση που υποβάλλεται στο υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, επί της οποίας εκδίδεται «εγκριτική πράξη», με την μορφή Π.Δ ή Υ.Α. Με την πράξη αυτή εγκρίνεται η εισαγωγή κεφαλαίων στην χώρα για την τοποθέτηση τους σε παραγωγικές επενδύσεις, παρέχοντας εγγυήσεις εθνικής μεταχείρισης και μεταχείρισης μάλλον ευνοούμενου κράτους στον ξένο επενδυτή και

την επένδυση του, χορηγούνται προνόμια, κίνητρα και διευκολύνσεις συναλλαγματικής φορολογικής και διοικητικής φύσεως, τίθενται όροι για την υλοποίηση και την λειτουργία της ξένης επένδυσης. Τέλος προβλέπει την επίλυση των διαφορών που θα ανακύψουν μεταξύ του ξένου επενδύτη και του Ελληνικού Δημοσίου με διαιτησία, ορίζοντας μάλιστα ότι η διαιτητική απόφαση που θα εκδοθεί θα είναι τελεσίδικη και συνιστά τίτλο εκτελεστό, επιβεβαιωμένο από πάγια νομολογία των ημεδαπών δικαστηρίων.

Για να προσελκύσει ξένες επενδύσεις, το κράτος υποδοχής, στην περίπτωση μας η Χώρα μας, φτάνει στο σημείο να περιορίσει έναντι των ξένων επενδυτών **ακόμη και αυτό το κυρίαρχο δικαίωμα** του να μεταβάλλει την ισχύουσα νομοθεσία στο μέτρο, που μια τέτοια μεταβολή, θα μπορεί βεβαίως, να ισχύσει γενικώς, δεν μπορεί, όμως να εφαρμοστεί στην ξένη επένδυση.

Υπό το καθεστώς του Ν.Δ 2887/1953 υλοποιήθηκε μεγάλος αριθμός ξένων παραγωγικών επενδύσεων στην Ελλάδα και κυρίως νηολογήθηκε μεγάλος αριθμός πλοίων υπό την Ελληνική σημαία, σύμφωνα ειδικότερα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ως άνω Ν.Δ. Οι διατάξεις αυτές δημιουργούν ένα αυτόνομο σε σχέση με τις λοιπές ρυθμίσεις του εν' λόγω Ν.Δ πλαίσιο, ειδικά για τα νηολογούμενα στην Ελλάδα πλοία, με σκοπό την προσέλκυση υπό ελληνική σημαία πλοίων αλλοδαπών πλοιοκτητών, αλλά και την επιστροφή στο ελληνικό νηολόγιο πλοίων που ανήκαν μεν σε Έλληνες, αλλά για λόγους κλονισμένης εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία, υπήχθησαν σε άλλη σημαία.

Με την ένταξη της χώρας μας στην τότε ΕΟΚ και μετέπειτα Ε.Ο.Κ, δια του άρθρου 2 του Π.Δ 96/1993 περί της προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 88/361/ΕΟΚ σχετικά με την **κίνηση κεφαλαίων**, καταργήθηκε κάθε περιορισμός που ίσχυε μέχρι τότε μεταξύ των κατοίκων της Ελλάδος και άλλων κρατών μελών της Ε.Κ. Με την συνθήκη του Άμστερνταμ, που τέθηκε σε ισχύ από 1^η Μαΐου 1999, απαγορεύτηκε ο οποιοσδήποτε περιορισμός των κίνησης κεφαλαίων, όχι μόνο μεταξύ των κρατών μελών αλλά και μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών⁵.

Όμως, η κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών σε συνδυασμό με την ένταξη της χώρας στο στενό πυρήνα της οικογένειας των ανεπτυγμένων κρατών,

ενθάρρυναν τις ελληνικές κυβερνήσεις να υποτιμήσουν και να παροπλίσουν το δοκιμασμένο εργαλείο του Ν.Δ 2687/1953.

Πάρα την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ, η εικόνα, ακόμα και προ κρίσης, στην παγκοσμία επιχειρηματική κοινότητα ως πιθανός προορισμός αμέσων επενδύσεων ήταν, είναι και παραμένει απογοητευτική. Ο λόγος θα πρέπει να αναζητηθεί κυρίως στην **γραφειοκρατία** και την **διαφθορά**, που αποτελούν στην πραγματικότητα τις όψεις του ίδιου νομίσματος. Το αναντίρρητο γεγονός ότι ανήκουμε σε μια συγκεκριμένη ανοικτή περιφερειακή αγορά, καθιστά αναπόφευκτη την αυτόματη σύγκριση μας με τις είκοσι έξι άλλες χώρες εταίρους μας, όταν ένας ξένος επενδύτης αποφασίσει να επενδύσει σε ένα κράτος μέλος της Ε.Ε για να επωφεληθεί από τις ευκαιρίες που παρέχει η εσωτερική της αγορά. Συγκρινόμαστε με τα άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε., τα οποία φαίνεται ότι προσφέρουν καλύτερο επενδυτικό περιβάλλον στο ξένο επενδύτη που επιθυμεί να επενδύσει σε μια σταθερή αγορά σαν την δική μας. Όταν δε διαπιστώσει πως με αυτή την κίνηση (*επένδυση στην Ελλάδα*), έχει και μειονεκτήματα μια *σταθερής αγοράς (περιορισμένο περιθώριο κέρδους)* και τα μειονεκτήματα μια *αναδυόμενης αγοράς (γραφειοκρατία-διαφθορά)*⁶ τότε θα προσπαθήσει να απεμπλακεί όσον το δυνατόν γρηγορότερα από το εγχείρημα του.

Χαρακτηριστικό είναι οι χρονοβόρες διαδικασίες που απαιτούνται, υπό το παρόν νομικό καθεστώς, στην υποβολή των αιτήσεων για την υπαγωγή στο εν λόγω καθεστώς, στα συνοδευτικά πιστοποιητικά που απαιτούνται για την αίτηση, Για παράδειγμα μέχρι πρότινος οι διαθέσιμες ημέρες ενός επενδυτή για την ίδρυση μια εταιρίας φτάνουν τις 60!, ενώ στην Βρετανία επτά (*κατά άλλους μία μόνο ημέρα*), στην Ολλανδία 10 ημέρες, στην Ιρλανδία 15 ημέρες, στην Φιλανδία 23 ημέρες και στην Σουηδία 25 ημέρες.

ν. Συμπερασματικά

- ✓ *Η χώρας μας από ιδρύσεως του Ελληνικού κράτους (1832) ήταν χώρα εισαγωγής ξένων κεφαλαίων, καθότι δεν διέθετε αρκετά ίδια για αν καλύψει τις ανάγκες της,*
- ✓ *Μετά το πέρας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, καταβλήθηκε σημαντική προσπάθεια όπως προσελκύσει ξένο και παροικιακό κεφάλαιο,*

- ✓ Με την εισδοχή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η χώρα έχασε το βηματισμό της, τουλάχιστον σε ότι αφορά το κομμάτι που ερευνούμε, ητοι την προσέλκυση ξένων επενδύσεων.
- ✓ Κρίνεται ως αναγκαίο και σκόπιμο, λόγω της υφιστάμενης οικονομικής, αλλά και ένδο-συστημικής κατάστασης της χώρας, να βρεθεί τρόπος η χώρα να επανέλθει στο διεθνές επενδυτικό προσκήνιο.
- ✓ Μεταξύ των εθνικών επιλογών, τίθεται στην υπηρεσία της ελληνικής κυβέρνηση ως εργαλείο προσέλκυσης ξένων επενδυτών, εάν αποφασίσει να «χρησιμοποιήσει», το διοικητικό σχήμα των **Ειδικών Οικονομικών Ζωνών**.

1 = «Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα-Μια σχέση Αγάπης & Μίσους», του Δημήτρη Σταμπόγλη, εκδόσεις Κέρκυρα ΕΠΕ-Economia Publishing, 2008, σελίδα 7,

1^α = «Οι ξένοι επενδυτές αποφεύγουν την Ελλάδα», του Δημήτρη Μανιφάβα, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής στις 6 Ιουλίου 2012, σελίδα 19,

1^{αβ} = «Αλλαγή Ευνοϊκής Φορολόγησης ζητεί ο ΟΟΣΑ-Η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο προσελκύουν ξένες επενδύσεις και διευκολύνουν την φοροδιαφυγή», αναδημοσίευση από το Reuters- Bloomberg, στην Οικονομική Καθημερινή, 20 Απριλίου 2013, σελ 22,

1^β = http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalcompetitivenessReport_2012-13.pdf

1^γ = «Δικαιοσύνη, φορολογία και διοίκηση διώχνουν τις επενδύσεις», Σωτήρη Νίκα, Οικονομική Καθημερινή, 14 Ιουλίου 2012, σελίδα 3,

2 = «Πυλώνας για την ανάπτυξη η αποτελεσματική δικαιοσύνη», της Viviane Reding, Οικονομική Καθημερινή, 1 Ιουλίου 2012, σελίδα 6,

3 = Οικονομική Καθημερινή, Παρασκευή 6 Ιουλίου 2012, σελίδα 18,

3^α = «Η κακοδαιμονία των ιδιωτικοποιήσεων και επενδύσεων», άρθρο στην εφημερίδα « το Βήμα της Κυριακής» την Κυριακή 2 Ιουνίου 2002,

3^β = « Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις», του Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 439, σχόλιο υπ' αριθμόν 104,

4 = «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις», Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 433,

4^α = « Ιμπεριαλισμός και Οικονομική Ανάπτυξη, Ανδρέα Παπανδρέου, Αθήνα 1975, σελίδα 53,

4^β = «Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα-Μια σχέση Αγάπης & Μίσους», του Δημήτρη Σταμπόγλη, εκδόσεις Κέρκυρα ΕΠΕ-Economia Publishing, 2008, σελίδα 38,

4^γ = « Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα-Μια σχέση Αγάπης & Μίσους», του Δημήτρη Σταμπόγλη, εκδόσεις Κέρκυρα ΕΠΕ-Economia Publishing, 2008, σελίδα 38,

4^δ = «Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα-Μια σχέση Αγάπης & Μίσους», του Δημήτρη Σταμπόγλη, εκδόσεις Κέρκυρα ΕΠΕ-Economia Publishing, 2008, σελίδες 38-39,

4^ε = «Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα-Μια σχέση Αγάπης & Μίσους», του Δημήτρη Σταμπόγλη, εκδόσεις Κέρκυρα ΕΠΕ-Economia Publishing, 2008, σελίδες 23,

5= Άρθρο 56 (πρώην 73β) του ενοποιημένου κειμένου της Συνθήκης εγκαθίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

6= « Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις», Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 439,

4^ο Κεφάλαιο

Ο Σκοπός Δημιουργίας Ειδικής Οικονομικής Ζώνης

Τύπος, Χαρακτηριστικά & Πλεονεκτήματα αυτής

(Ο Ναυτιλιακός Τομέας)

i. Εισαγωγικά- Γιατί θέλουμε τις Ξένες Επενδύσεις

Η Ελλάδα των δύο Μνημονίων όπως αναφέραμε και παραπάνω, βιώνει μια πρωτοφανή οικονομική κρίση που συρρικνώνει σταδιακά την βιομηχανία και την βιοτεχνία της, αφαιρώντας ταυτοχρόνως κάθε ελπίδα από την κοινωνία για το μέλλον της.

Ο παραγωγικός ιστός της χώρας αποσυντίθεται, οι θέσεις εργασίας μειώνονται, ενώ η δημοσιονομική κατάσταση διαρκώς επιδεινώνεται. Οι νέοι, ακόμα και οι πτυχιούχοι αναγκάζονται να πάρουν τον δρόμο της μετανάστευσης εγκαταλείποντας την χώρα, προσφέροντας τις υπηρεσίες και τις γνώσεις τους σε ξένους εργοδότες, δημιουργώντας κατά αυτόν τον τρόπο προστιθέμενη αξία στο Α.Ε.Π τρίτων χωρών.

Συνέπεια των παραπάνω είναι να διαφεύγει εθνικό προϊόν το οποίο δυνητικά θα μπορούσε να παραχθεί στην χώρα μας.

Με βάση έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹, για την κοινωνική κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 64% των Ελλήνων ηλικίας από 15 έως 35 ετών δηλώνουν έτοιμο για να εγκατασταθούν σε άλλη χώρα.

Παρόλη την κρισιμότητα της κατάστασης, εξακολουθούμε θεωρούμε εφικτή την αντίστροφη του, ως άνω, ζοφερού κλίματος. Όλοι συμφωνούν πως πρέπει να δοθεί

βάση στο στοιχείο της ζήτησης. Υπάρχουν όμως εκείνοι που βάζουν πρώτα την ζήτηση που προκαλεί η **βελτίωση ή η διάσωση του καταναλωτικού εισοδήματος**, υπάρχουν και άλλοι, μεταξύ των οποίων και ο γραφών, που τοποθετεί ως υψίστης σημασίας την **αύξηση της επενδυτικής δαπάνης**, καθότι είναι προφανές πώς οι νέες επενδύσεις διαφυλάσσουν την απασχόληση^{1α}.

Θα πρέπει όμως, η πολιτική ηγεσία της χώρα να επιδείξει τα δέοντα αντανακλαστικά για την αντιστροφή του, ήδη διαμορφωμένου, εις βάρος της χώρας επενδυτικού κλίματος. Θεωρούμε πώς μεταξύ των ενεργειών αυτών θα πρέπει να ενταχθεί άμεσα και ο προγραμματισμός, με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, δημιουργίας *Ειδικών Οικονομικών Ζωνών*, με σκοπό την προσέλκυση ξένων επενδυτών & επενδύσεων καθώς και των πολύτιμων κεφαλαίων που ελέγχουν.

Για να δώσουμε στον αναγνώστη της παρούσας, ένα δείγμα της σημασίας που αντιπροσωπεύουν τα επενδυτικά κεφαλαία για την ανόρθωση μιας χώρας, αναφέρουμε τα κάτωθι:

Εντελώς σχηματικά η εξίσωση βιωσιμότητας του χρέους μας, που ισχύει κατά την ψήφιση του νόμου 4046/2012 και εξακολουθεί να ισχύει και του πλαισίου **4093/2012**, έχει ως εξής^{1β}:

$(X1-X2) - Y + Z =$ βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους, όπου:

X= Η ελληνική συμβολή ($X1 = H$ αύξηση εσόδων και $X2 = η$ μείωση δαπανών),

Y = Η συμβολή των κατοχών του δημοσίου χρέους μας και

Z= Η συμβολή των δημοσίων διεθνών δανειστών μας.

Με λίγα λόγια προσπαθώντας να εξηγήσουμε την παραπάνω εξίσωση, χάρη στην οποία διατηρούμαστε στην Ευρωζώνη, εξαρτάται από την συνέργεια της χώρας μας (X), των κατοχών του δημοσίου χρέους μας (Y) και των δημοσίων διεθνών δανειστών μας (Z). Από την χώρα μας ζητείται να πράξει τα εξής:

Να μειωθούν οι δαπάνες (*δημόσιες X2*) και αντιστοίχως να αυξηθούν τα δημόσια έσοδα ($X1$) του Προϋπολογισμού, φτάνοντας σε κάποια στιγμή σε πλεονασματικό προϋπολογισμό καθώς όπως διαπιστώσαμε ιδίοις όμμασι, κανένα κράτος δεν μπορεί να επιβιώσει με ελλειμματικούς προϋπολογισμούς, όταν αδυνατεί να δανειστεί από το

εξωτερικό όταν το χρέος τους δεν είναι εξυπηρετησιμο (βιώσιμο) και η ανάπτυξη του δεν επαρκεί για να καλύψει το κενό ή δεν ικανοποιεί πλέον τις διεθνείς αγορές πως δύναται να εξυπηρετήσει το εθνικό χρέος. Το X λοιπόν προκύπτει από την εθνική μας προσπάθεια και λαμβάνεται υπόψη καθότι επηρεάζει τόσο Y (σε ποίο βαθμό θα πρέπει να ελαφρυνθεί το δημόσιο χρέος για να καταστεί εξυπηρετησιμο) αλλά και το Z (πόσα επιπλέον δηλαδή κεφάλαια θα χρειαστούμε από τους δανειστές, από την στιγμή που εμείς ως χώρα αδυνατούμε να «βγούμε» να ζητήσουμε από τις διεθνείς αγορές).

Εάν μειωθεί το X2, δηλαδή οι δαπάνες, αναπόφευκτα θα πρέπει να καταφύγουμε στο X1, ήτοι την αύξηση των εσόδων, ήτοι την ιδιωτική οικονομία, την οποία καλούμε να αποδώσει ακόμη μεγαλύτερους φόρους την στιγμή που η φοροδοτική ικανότητα έχει πλέον εξαντληθεί και η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας αναμένεται αν προέλθει εξ' αυτής και ουχί από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Δύναται όμως να ληφθεί και ένα ακόμα σενάριο, υπόψη του αναγνώστη της παρούσας, ήτοι εάν μειώσουμε τα έσοδα μας και αυξήσουμε τις δαπάνες μας εκεί όπου έπρεπε να κάνουμε το αντίθετο, τότε η ψυχρή λογική των αριθμών μας πληροφορεί πως για επιτευχθεί αυτό, είτε το Y πρέπει να μειωθεί (περαιτέρω παραίτηση των κατόχων του δημοσίου χρέους από το μεγαλύτερο μέρος των αξιώσεων τους, ήδη επιχειρήθηκε και πραγματοποιήθηκε δύο φορές- το τρίς εξαμαρτείν ουκ ανδρός σοφού γνώρισμα εστί-), είτε το Z θα πρέπει να αυξηθεί (οι δανειστές να μας πιστώσουν κ' αλλά δάνεια, με μικρότερο επιτόκιο και ακόμη μεγαλύτερη περίοδο αποπληρωμής-πράγμα κατά τις παρούσες συνθήκες, θεωρείται απίθανο να συμβεί).

Το ζήτημα επιπλέον περιπλέκεται αφού πλέον το μεγαλύτερο μέρος του χρέους μας έχει περάσει από τον **ιδιωτικό τομέα στο δημόσιο** και τίθεται το μανιχαϊστικό δίλημμα στις, κατά τόπον, κοινωνίες (των δανειστών) εάν δέχονται το ελληνικό χρέος να μετακυλήσει από τις πλάτες του ελληνικού λάου στους εκεί φορολογούμενους, ευρωπαίων και αμερικανών για την αντιμετώπιση της δικής μας κρίσης χρέους.

Η Ειδικές Οικονομικές Ζώνες στο παραπάνω σχήμα, εάν θα έπρεπε να τις εντάξουμε κάπου θα μπουν στην πλευρά του X1 (της αύξησης των εσόδων- ως μηχανισμός ακριβώς σε αυτήν την λειτουργία αποσκοπεί, την αύξησης των άμεσων και εμμέσων εσόδων της χώρας).

ii. Ξένες Επενδύσεις

Σε πρόσφατη του αναλύση^{1γ}, το **Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (εφεξής I.O.B.E)** δημοσίευσε ανάλυση για την βιωσιμότητα του εθνικού χρέους, όπου μεταξύ άλλων τονίζει τις **θετικές επιπτώσεις** που θα έχει στο Α.Ε.Π και κατ' επέκταση στην **εξέλιξη του δημοσίου χρέους** ή έστω **κ' μικρή αύξηση** των ιδιωτικών επενδύσεων.

Σύμφωνα με τα πορίσματα της παραπάνω ανάλυσης, εάν λάβουμε υπόψη τα σημερινά δεδομένα που διαθέτουμε για την ελληνική οικονομία, εάν έχουμε :

- *Περιοχές των 11,6 δις ευρώ θα γίνουν στα επόμενα δύο χρόνια και*
- *Μηδενική εισροή εσόδων από αποκρατικοποιήσεις,*

Το δημόσιο χρέος θα ανέλθει στο **147,74%** του Α.Ε.Π το **2020**.

Εάν όμως, το κράτος εισπράξει όσα έχουν προγραμματιστεί από τις ιδιωτικοποιήσεις, τότε το χρέος πέφτει στο **130%** του Α.Ε.Π το **2020**.

Συνεπώς συνάγεται, το κάτωθι πόρισμα (εάν λάβουμε ως αληθείς τις, ως άνω, παρατιθέμενες θέσεις του ιδρύματος):

«Της ευαισθησίας του εθνικού χρέους, έστω και σε μικρές διαφορές του επίπεδου των ιδιωτικών επενδύσεων», ξένων ή εγχωρίων θα προσθέταμε.

- *Στο βασικό σενάριο, εάν οι ιδιωτικές επενδύσεις (πλην κατοικιών) αυξηθούν το 2020 κατά 10%, το χρέος θα βρίσκεται στο 147,4% του Α.Ε.Π.*
- *Αν το μόνο που αλλάζει μέχρι τότε, είναι η διαχρονική αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων, με αποκορύφωμα την αύξηση κατά 13% το 2020, τότε το χρέος εκτιμάται πως θα υποχωρήσει στο 120% του Α.Ε.Π.*
- *Αν οι επενδύσεις αυξηθούν κατά 14% το 2020 (άρα θα υπάρξει επιπλέον μικρή αύξηση και στα προηγούμενα χρόνια) τότε το χρέος υποχωρεί περαιτέρω στο 115% του Α.Ε.Π.*

Συνεπώς, καθίσταται σαφές (εάν υποθεθεί πως το πόρισμα του I.O.B.E ισχύει άνευ ετέρου) ότι:

Για να επανέλθει το ταχύτερο δυνατό η ελληνική οικονομία σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, κεντρικός άξονας για επιτευχθεί αυτός ο σκοπός είναι η προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων στην χώρα.

Επιπλέον τούτου, θεωρούμε πώς για να επιτευχθεί το παραπάνω συμπέρασμα, η πολιτική ηγεσία του τόπου πρέπει επιτέλους αποφασίσει να «**πράξει**» συνδυάζοντας καταλλήλως την απαιτούμενη **τόλμη** και **προτοβουλία** που χρειάζεται να επιδειχθεί στην παρούσα κατάσταση

Θεωρούμε πως τα μέτρα που θα παρθούν για την έξοδο της χώρας από την κρίση να είναι «**δραστικό φάρμακο**» και όχι «**ανακούφιση**» για τον «**ασθενή**», την ελληνική οικονομία.

Επανερχόμενοι στο εξεταζόμενο θέμα, για να επιτύχει το παρόν εγχείρημα και να αποδώσει, θα πρέπει πρώτον και κύριο ο προσανατολισμός της οιοδήποτε Οικονομικής Ζώνης, να δομηθεί προς ένα **εν-δυνάμει** χαρακτηριστικό της εθνικής οικονομίας που παρουσιάζει τάσεις **δυναμικής ανάπτυξης**-ούτως ώστε να αποτελέσει και τον «**θεμέλιο λίθο**» αυτής.

Ο κ. Dani Rodrik, οικονομολόγος της ανάπτυξης στο Πανεπιστήμιο του Harvard, υποστηρίζει ότι η **πρόοδος μια χώρας**² απαιτεί μια διαδικασία «**ανακάλυψης του εαυτού μας**», η οποία ωθεί τις επενδύσεις **στους τομείς που την καθιστούν μοναδική**.

Το **χαρακτηριστικό ή χαρακτηριστικά**, θα προκύψει/ουν από την **αναζήτηση** αυτού/ών στο δυναμικό εξελικτικό πλαίσιο της κοινωνίας μας, ανάμεσα σε ανθρώπους και κοινότητες που η κοινωνία μας «**γεννά**».

Η **Συνεργασία**³ προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης με στρατηγικού χαρακτήρα επενδύσεις σε όλα τα μέτωπα των αναπτυξιακών μηχανών διαφορών ειδών κεφαλαίου (**φυσικό, κοινωνικό/ανθρώπινο και δομικό/οικονομικό**) θα πρέπει να είναι ο στόχος όλων μας, ως οργανωμένης κοινωνίας και δη της παρούσας κυβερνήσεως αλλά και αυτών που έπονται.

iii. Προτεινόμενη Στρατηγική⁴

Ο βασικός κανόνας του επενδυτή είναι :

{-Αγοράζω φθηνά - Πουλώ ακριβά-}

Το παραπάνω έπραττε και πράττει το «έξυπνο» χρήμα ανά την υφήλιο. Αναζητά επενδυτικές ευκαιρίες, οι οποίες για ευνόητους λόγους βρίσκονται μακριά από τα χρηματιστήρια, τις οργανωμένες αγορές και τα ακίνητα στις ανεπτυγμένες χώρες (συνήθως λόγω της υψηλής τους κοστολόγησης).

Οι ευκαιρίες εντοπίζονται στις «αναδυόμενες» χώρες» εκεί που η παραγωγικότητα είναι χαμηλή, όπως και η χρήση σύγχρονης τεχνολογίας και οι στρεβλώσεις της αγοράς είναι ενδεχομένως μεγάλες. Εκεί, σύμφωνα με μελέτη του Νομισματικού Ταμείου (I.M.F), βρίσκονται και μεγάλες ανεκμετάλλευτες ευκαιρίες για ανάπτυξη, το οποίο διαπιστώνει το λάθος που ενέχει το θεώρημα, προς απογοήτευση και πολλών εν' Ελλάδα φωνασκούντων θα προσθέταμε, πως οι «τριτοκοσμικές» συνθήκες είναι που οδηγούν σε κέρδη όπως κάποιος με ευκολία μπορεί να παρομοιάσει τις παραπάνω συνθήκες.

Αντιθέτως, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο υποστηρίζει πως τα «πολλά» και «γρήγορα» κέρδη πηγάζουν από την αναβάθμιση της οικονομίας και των βιοτικών συνθηκών που επικρατούν στις περί ου ο λόγος περιοχές. Δηλαδή ο επενδύτης δεν θέλει, καθότι είναι ουσιαστικά κατά των συμφερόντων του, να παραμείνει ο τόπος στον οποίο έχει επενδύσει τα λεφτά του, «αναπτυσσόμενος», επειδή τον συμφέρει, όπως κάποιοι πιστεύουν.

Επενδύοντας σχετικά μικρά για τις δυνατότητες τους, μεγάλα όμως για τις παραπάνω περιοχές, *χρηματικά ποσά*, εισάγοντας *τεχνολογία*, επιχειρηματικές *πρακτικές & συνήθειες*, *οργάνωση και δυτικό θεσμικό πλαίσιο*, **κατ' ουσία-όχι** όπως έγινε (**κατ' όνομα**) στην Ελλάδα, όπου ναι μεν εισαγάγαμε δυτικό-ευρωπαϊκής προέλευσης θεσμούς θεωρώντας παράλληλα, λανθασμένα όπως αποδείχτηκε εν' τοις πράγμασιν, πως εξευρωπαϊστήκαμε αυτόματα, δίχως να περάσουμε την βάσανο της **κατ' ουσία** εφαρμογής των-υπολογίστηκε από την παραπάνω έρευνα πως κάθε επιπλέον επένδυση κατά 10%, αυξάνει τα επιχειρηματικά σχέδια και την προσέλκυση νέων επενδυτών κατά 5 %.

Συνεπώς, το πόρισμα στο οποίο το Ταμείο κατέληξε είναι πως όποιος εισέλθει στην αγορά πρώτος, **θα καρπωθεί σε μεγαλύτερο ποσοστό την ανάπτυξη που ουσιαστικά θα έχει πυροδοτήσει ο ίδιος** για τα επόμενα χρόνια ή και δεκαετίες.

Έτσι, καταλήγουμε, ως τρίτοι παρατηρητές των συμπερασμάτων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου ανάγοντας τα σε εθνικό επίπεδο (*στρεβλώσεις της αγοράς, μικρή παραγωγικότητα, σχετικά μικρή για τα ευρωπαϊκά δεδομένα διείσδυση της τεχνολογίας σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις*) πως πέραν όλων και πολλών βραχυπρόθεσμων πλεονεκτημάτων, που δύναται να επωφεληθεί ο εκάστοτε υποψήφιος επενδυτής, αυτό που μακροπρόθεσμα υποσχόμεθα ως χώρα σε αυτούς που θα επιλέξουν την χώρα μας ως τόπο επενδύσεων είναι εξής:

Ερχόμενοι στην πατρίδα μας και επενδύοντας σχετικά φθηνά, μπορούν μακροπρόθεσμα να επιτύχουν μέγιστα κέρδη και οφέλη από αυτήν τους την κίνηση, δημιουργώντας ένα ελκυστικό περιβάλλον που θα προσελκύσει και τους επόμενους επενδυτές.

Θεωρούμε λοιπόν, επιτακτική την ανάγκη θέσπισης *Ειδικών Οικονομικών Ζωνών*, ενταγμένη ως στοιχείο ενός **Μακροπρόθεσμου Επιχειρησιακού Σχεδίου**⁵ που θα στηρίζεται στην αξιοποίηση της δυναμικής κλάδων και τομέων με συγκριτικά πλεονεκτήματα στους οποίους να μπορεί να στηριχτεί το νέο αναπτυξιακό πρότυπο για την χώρα μας, ήτοι:

- *Παιδεία-Πολιτισμός,*
- *Αγροτικό Τομέα,*
- *Τουρισμό,*
- *Ναυτιλία,*
- *Ενέργεια,*
- *Ορυκτό Πλούτο,*
- *Πληροφορική & Εφαρμοσμένες Επικοινωνίες,*
- *Κλάδοι Μεταποίησης (τρόφιμα, δομικά υλικά).*

Πέραν όμως, όλων των αναγκαίων δράσεων είναι απαραίτητη η εκπόνηση ενός **Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου**, για την ελληνική οικονομία που θα θέτει το όραμα για τα επόμενα 20 με 30 χρόνια, θέτοντας στόχους & όραμα, οριοθετώντας τους στρατηγικούς τομείς ανάπτυξης της οικονομίας, την εσωτερική τους διασύνδεση και την διασύνδεση τους τόσο με το κράτος όσο και με τον ιδιωτικό τομέα, όλα στο **πλαίσιο**

μιας συντονισμένης πορείας, εκφρασμένης εντός πλαισίου ενός Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου.

Το παραπάνω **Σχέδιο** θα είναι αυτό που θα συντονίζει την **διασύνδεση** του εθνικού **Κέντρου** με την **Περιφέρεια**, καθώς και την **ειδική σχέση** των Οικονομικών Ζωνών με την ενδοχώρα. Αυτό άλλωστε είναι και το **κλειδί** της όλης κατάστασης, προσδοκούμε στην σύνδεση της εθνικής οικονομίας με τις Ειδικές Οικονομικές Ζώνες.

Όπως καθίσταται πασιφανές, κάτι τέτοιο προϋποθέτει την συνεννόηση του Κράτους με όλους τους φορείς επιχειρηματικότητας και τις υπάρχουσες εν Ελλάδι, δεξαμενές σκέψης για να καταλήξουμε στην καλύτερη δυνατή λύση, όπως θα εκφραστεί & εκπονηθεί από τα καλύτερα μυαλά της χώρας, με μοναδικό στόχο την σωτηρία της πατρίδας και του λάου της.

«Όταν αλλάζουν τα δεδομένα, αλλάζω και εγώ άποψη»

Τζόν Μειναρντ Κεινς.

Τα δεδομένα λοιπόν άλλαξαν, τόσο από οικονομικής, δημοσιονομικής αλλά και πολιτικής πλευράς και αν δεν αλλάξουμε και εμείς, η χώρα κινδυνεύει να καταστεί ο ουραγός των εξελίξεων, τόσο σε **οικονομικό** όσο και **πολιτικό-διπλωματικό** επίπεδο, ενώπιον της ευρωπαϊκής οικογένειας, της διεθνούς διπλωματικής κοινότητας, αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο, σε μια εποχή μεγάλων κινδύνων και επερχομένων συγκροτήσεων στην ευρύτερη περιοχή (*αυξανόμενη ένταση μεταξύ Ισραήλ με Ιράν, επικείμενη διεθνή επέμβαση στην Συρία, αυξανόμενη κινητικότητα & επιθετικότητα της Τουρκίας-ειδικά κατά την παρούσα περίοδο λόγω της εύρεσης και επικείμενης εκμετάλλευσης των υδρογονανθράκων-έναντι της Κύπρου και της Ελλάδος*).

Ποιο μπορεί όμως, να είναι το δομικό στοιχείο πάνω στο οποίο θα οικοδομηθούν οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες?

Οι επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων παγκοσμίως βλέπουν πολλές ενδείξεις αισιοδοξίας στο επενδυτικό περιβάλλον σύμφωνα με την Παγκόσμια Έρευνα για την Επενδυτική Εμπιστοσύνη του 2012 που διεξήχθη υπό την *Deloitte* και το *National Venture Capital Association*.

Συγκεκριμένα οι επενδυτές ευνοούν τομείς όπως της πληροφορίας (*IT*) το «*cloud computing*» και τα «*social media*».

Τα πορίσματα της έρευνας αναδεικνύουν σημαντικές προοπτικές για την συνολική βελτίωση στην εμπιστοσύνη στα επιχειρηματικά κεφάλαια παγκοσμίως ιδιαίτερα όταν εξωτερικοί παράγοντες επηρεάζουν τον κλάδο.

Η παραπάνω εταιρία σημειώνει για την Ελλάδα τα εξής:

«Στην Ελλάδα οι τομείς που παρουσιάζουν εξαιρετικά αισιόδοξες προοπτικές ανάπτυξης και αξιοσημείωτες επενδυτικές ευκαιρίες εντοπίζονται:

- ✓ στην υψηλή τεχνολογία,
- ✓ την γεωργία και τον
- ✓ στον εν' γένει χώρο της ναυτιλίας»⁶.

a. Γεωργία – Έρευνα & Τεχνολογία

Ειδικά για το ρόλο που παίζει η ερευνά και η υψηλή τεχνολογία, στην ανάπτυξη, θα πρέπει να αναφέρουμε οπωσδήποτε το παράδειγμα του κράτους του Ισραήλ⁷.

Μια χώρα, με πληθυσμό μόλις 7,5 εκατομμύρια κατοίκους, σε μια περιοχή με τεράστια πολιτικό-ιστορικά προβλήματα με τις γύρω χώρες, χωρίς φυσικούς πόρους έφτασε στο σημείο να φιλοξενεί πάνω από 60 επιχειρήσεις εισηγμένες στο *Nasdaq της Νέας Υόρκης*, περισσότερες από κάθε άλλη ξένη χώρα σε ποσοστό.

Εταιρίες κολοσσοί όπως η *Microsoft*, η *IBM*, η *Johnson*, η *Intel* έχουν πραγματοποιήσει τεράστιες επενδύσεις είτε εξαγοράζοντας τοπικές καινοτομικές επιχειρήσεις, είτε ιδρύοντας τμήματα Έρευνας και Ανάπτυξης (*R & D departments*) στην χώρα. Αξιοποιώντας την τεχνογνωσία που διαθέτουν, τις σύγχρονες αγροτικές καλλιέργειες, τα 2/3 των εγχώριων αναγκών παράγονται στην εντός της χώρας, ενώ οι εξαγωγές των αγροτικών προϊόντων υπερβαίνουν τα 2 δισεκατομμύρια δολάρια. Σημειωτέον η εθνική νομισματική πολιτική υπαγορεύει σκληρό εθνικό νόμισμα στις διεθνείς συναλλαγές την χώρας (*shekel*), ανασταλτικό παράγοντα για τις εξαγωγές της.

Τα επιτεύγματα τους δεν περιορίζονται μόνο στην αγρό-τεχνολογία αλλά σε ένα ευρύ φάσμα τομέων όπως η πληροφορική, τα φαρμακευτικά παρασκευάσματα και η βιοτεχνολογία.

Χωρίς να παραβλέπουμε την αμερικάνικη βοήθεια και προστασία που απολαμβάνει η χώρα από την ίδρυση της (1948), απότοκο ίσως κ' της ειδικής σχέσης και ηθικού βάρους που απολαμβάνει η Εβραϊκή Κοινότητα/Λόμπυ στις Η.ΠΑ, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε πως έχει συντελεστεί ένα μικρό οικονομικό θαύμα. Η ενίσχυση της έρευνας με δαπάνες 4,2% του Α.Ε.Π, η περαιτέρω προώθηση της απόλυτα εξωστρεφούς πολιτικής, των κατά τόπον πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων καθώς και η διασύνδεση τους με την παραγωγική διαδικασία αναμφίβολα είναι παράμετροι επιτυχίας, που αναντίρρητα θα πρέπει να εφαρμόσουμε. Η τεράστια δυναμικότητα των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στην παραγωγή ιδεών, στην κατοχύρωση πατέντων, δημοσιεύσεων σε διεθνή περιοδικά, σε αριθμό υποψηφιοτήτων για τα βραβεία Νομπέλ, στις πρωτιές σε σχέση μια σειρά δεικτών καταδεικνύει ότι το τρίγωνο **εκπαίδευση-έρευνα-καινοτομία** λειτουργεί σαν μια «καλοκαρδισμένη» μηχανή.

Εξίσου σημαντική είναι και η δαπάνη στον στρατό για έρευνα και τεχνολογικές στρατιωτικές εφαρμογές με δυνατότητα όμως εμπορικής αξιοποίηση σε τομείς όπως τηλεπικοινωνίες, πληροφορική, οπτικά και δορυφορικά συστήματα.

Πρόσφατη άλλωστε είναι η επίσκεψη στην χώρα του Ισραηλινού πρωθυπουργού όπου συνόψισε την προσήλωση του στην παραπάνω πολιτική με τα εξής λόγια:

«Η Ελλάδα, εκτός από τουριστικός προορισμός χρειάζεται την υψηλή τεχνολογία που θα φέρει επενδύσεις».

Εκ' των ως άνω αναφερόμενων για το κράτος του Ισραήλ και τις προσπάθειες εφαρμογή ενός μοντέλου ανάπτυξης όπου θα αποδίδει ευημερία & ευμάρεια στην κοινωνία, βασιζόμενο στους τομείς όπου, εν γένει, διαθέτει πλεονεκτήματα, συμπεραίνουμε πως «πεπατημένη» μέθοδος υπάρχει, δεν θα ανακαλύψουμε εμείς τον κόσμο όπως συνηθίζεται να λέγεται στη δημόδη, το μόνο που πρέπει να κάνουμε είναι να ακολουθήσουμε τα βήματα αυτών που προηγήθηκαν πριν από εμάς και γιατί όχι (ως κοινωνία), να τους ξεπεράσουμε .

Συνοψίζοντας τις προϋποθέσεις, για μια υποθετική Οικονομική Ζώνη με θεμέλιο-δομικό στοιχείο την έρευνα θα πρέπει, κατά την άποψη μας, να φέρει επιγραμματικά τα εξής χαρακτηριστικά⁸ :

1. *Υπαρξη μακρόχρονης και ποιοτικής ερευνας στην χώρα,*

2. *Ιδιωτικός τομέα με έμφαση στην ένταξη τεχνολογίας, δυστυχώς ο τομέας για την Ελλάδα βρίσκεται σε υστέρηση καθώς το ποσοστό της χρηματοδότησης της ερευνάς από τον ιδιωτικό τομέα, ανέρχεται περί το 0,16 % του ΑΕΠ.*
3. *Διαρκώς αυξανόμενη χρηματοδότηση της ερευνάς και δη από τον ιδιωτικό τομέα, με στόχο να φτάσουμε από το 0,57 % του 2009, στο 1,5% του ΑΕΠ το 2020, δηλαδή για να συγκρίνουμε τις καταστάσεις το ποσοστό χρηματοδότησης της Φιλανδίας στην ερευνά κατά το έτος 1985.*
4. *Η απαραίτητη & αναγκαία ύπαρξη του μακροχρόνιου συντονισμού. Οι ελληνικές κυβερνήσεις, εάν και χρηματοδότησαν κατά την τελευταία 20ετία την έρευνα από τα διαδοχικά Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, μέσω κυρίως της υλοποίησης ερευνητικών έργων με σκοπό την παραγωγή προϊόντων τεχνολογίας για επιχειρήσεις. Ο λόγος αποτυχίας των παραπάνω προγραμμάτων ήταν η έλλειψη συντονισμού και σαφών και μακροχρόνιων στόχων.*

b. Ο Ναυτιλιακός Τομέας

1. Εισαγωγή

Αποτελούν κοινό τόπο για όλους τους Ευρωπαίους⁹, οι ιστορίες για τα μεγάλα ταξίδια των εξερευνητών που αποκάλυψαν στους προγόνους μας την απεραντοσύνη του πλανήτη μας, την ποικιλία των πολιτισμών του και τους πλούσιους πόρους του. Η χώρα μας, περιβάλλεται από το υγρό στοιχείο, προικοδοτώντας τους ανθρώπους που κατοικούν σε αυτό το κομμάτι της γης με μια ιδιαίτερη σχέση-αγάπη με το υγρό στοιχείο.

Κατά την άποψη μας συγκαταλέγεται μεταξύ των τομέων από τους οποίους η χώρα μας μπορεί να «αρπαχτεί», αποτελώντας την «σανίδα σωτηρίας» της, φέρνοντας την πολυπόθητη ανάπτυξη σε αυτή την δύσκολη περίοδο, από το θανατηφόρο για την οικονομία, «σπιράλ» της ύφεσης.

2. Βασικές Έννοιες & Μεγέθη

Η βασική ιδέα, λοιπόν είναι η δημιουργία μιας Ειδικής Οικονομικής Ζώνης, συγκεκριμένα στην περιοχή του Πειραιά, όπου πέραν των τεχνικών χαρακτηριστικών/πλεονεκτημάτων που θα πρέπει να στηρίζεται στα κάτωθι στοιχεία:

- Στο Λιμάνι,
- Την Κρουαζιέρα,
- Ως Κέντρο Παροχής Ναυτιλιακών Υπηρεσιών (π. χ ναυτιλιακές, χρηματοοικονομικές & τραπεζικές υπηρεσίες),
- Στην Ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη.

Πριν ξεκινήσουμε όμως με την *ιδέα, μορφή, τα κίνητρα* για τους επενδυτές και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μιας λιμενική ή και παρά-λιμάνιας ειδικής οικονομικής ζώνης, θα πρέπει με σαφήνεια να καθορίσουμε την έννοια του **λιμανιού**.

«Η συγκέντρωση σε μια ακτή ή όχθη μεγάλου αριθμού δραστηριοτήτων, η χρησιμοποίηση μηχανημάτων και οι επενδύσεις υποδομής, δημιουργούν την έννοια του λιμανιού και της παραγωγής λιμενικών υπηρεσιών για τις παραγωγικές τάξεις και την κοινωνία.

*Το λιμάνι είναι ένας **τερματικός σταθμός** σε μια παραθαλάσσια, παραλίμνια ή παραποτάμια περιοχή όπου από το νερό προς την στεριά και το αντίθετο μπορούν άνθρωποι και εμπορεύματα να φορτοεκφορτωθούν σε και από τα πλοία.*

Ο σταθμός αυτός προϋποθέτει θαλάσσιο χώρο που τα πλοία εξυπηρετούνται για να ελλιμενιστούν και συνήθως έχει χώρους προσωρινής διαμονής επιβατών και εμπορευμάτων ενώ ταυτοχρόνως συνδέεται με άλλες μορφές μεταφοράς, εκτός των θαλάσσιων ή ποτάμιων, παρέχοντας σε αυτές τη συναφή υποδομή»¹⁰.

Τα λιμάνια, αποτελούν βασικά σημεία μετάβασης από έναν τρόπο μεταφοράς σε άλλον και έχουν ζωτική σημασία για τη διακίνηση του 90% του διεθνούς εμπορίου της Ευρώπης. Μέσω των λιμένων διακινείται το 40% των τονο-χιλιομέτρων του ενδοκοινοτικού εμπορίου. Οι λιμένες διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη συνοχή της Ευρώπης, μέσω της ανάπτυξης υπηρεσιών επιβατικών μεταφορών και πορθμείων. Η ανάπτυξη του κλάδου των κρουαζιερών έχει μετατρέψει ορισμένους λιμένες σε επίκεντρα του τουρισμού για πόλεις και ολόκληρες περιοχές.

Τα λιμάνια έχουν ουσιαστικό ρόλο στην ανάπτυξη των θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων και, σε πολλές περιπτώσεις, της εσωτερικής πλωτής κυκλοφορίας. Αυτοί οι δύο τρόποι μεταφοράς είναι οικονομικοί και μπορούν να

υποκαταστήσουν λιγότερο αειφόρους τρόπους σε μεγάλες αποστάσεις. Οι λιμένες είναι άμεση και έμμεση πηγή για περισσότερο από μισό εκατομμύριο θέσεις απασχόλησης και εξασφαλίζουν δυναμισμό και ανάπτυξη ολόκληρων περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των πλέον περιφερειακών.

Στα πλαίσια λοιπόν, της σύγχρονης αντίληψης για τις μεταφορές δίνεται η έμφαση στο λιμάνι όχι ως κατάληξη ή εκκίνηση γενικώς μίας μεταφοράς, αλλά ως ενδιάμεσο σημείο απ' όπου περνούν προϊόντα και επιβάτες. *Με άλλα λόγια, ενεργώντας ως συνδεδειγμένος κρίκος σε μια αλυσίδα μεταφοράς, το λιμάνι παρέχει τα αναγκαία για την διενέργεια αυτής της μεταφοράς.* Κατά αυτόν τον τρόπο αφού ορίσαμε την έννοια του λιμένα, εύκολα συνάγεται και ο ορισμός του *λιμενικού προϊόντος*, ήτοι η ποσότητα του φορτίου (σε τόνους ή TEUs) ή τον αριθμό των επιβατών, που διαχειρίζεται ο κάθε τερματικός σταθμός του λιμανιού σε μια ορισμένη χρονική περίοδο.

3. Το Λιμάνι του Πειραιά

α) Η Στρατηγική Σημασία^{11α} της συμμετοχής του σε Ειδική Οικονομική Ζώνη

Η ιστορία των λιμενικών αρχών στο Πειραιά ξεκίνα με τον νόμο **4748/1930**, βάσει του οποίου ιδρύεται αυτόνομος οργανισμός διοίκησης του λιμανιού με την ονομασία "Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς" (Ο.Λ.Π.). Μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία του Ο.Λ.Π.:

- Το **1950**, δημοσιεύεται ο Αναγκαστικός Νόμος 1559 περί Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς.
- Το **1973**, αρχίζει η κατασκευή της προβλήτας I στο Νέο Ικόνιο.
- Το **1999** ψηφίζεται ο νόμος 2688/99 με τον οποίο μετατρέπεται ο Ο.Λ.Π σε ανώνυμη εταιρεία. Το αναπτυξιακό πρόγραμμα του Ο.Λ.Π. χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, από το ταμείο Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από ιδίους πόρους.
- Το **2002** υπογράφεται η σύμβαση παραχώρησης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Ο.Λ.Π. Α.Ε, σύμφωνα με την οποία το Ελληνικό Δημόσιο παραχωρεί για 40 χρόνια το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης,

των γηπέδων, κτιρίων και εγκαταστάσεων της χερσαίας λιμενικής ζώνης του Λιμένος Πειραιώς στον Ο.Λ.Π. Α.Ε, ενώ

- *Το 2003 εισάγεται ο Ο.Λ.Π. Α.Ε στο Χρηματιστήριο Αθηνών με διάθεση από το Ελληνικό Δημόσιο ποσοστού 25,5% υφισταμένων μετοχών κυριότητάς του. Πρώτη ημέρα διαπραγμάτευσης η 8^η Αυγούστου 2003 .*

Ο Πειραιάς είναι το μεγαλύτερο λιμάνι της Ελλάδας και ένα από τα μεγαλύτερα της Μεσογείου, αποτελεί αναπτυξιακό μοχλό του διεθνούς εμπορίου, της τοπικής και εθνικής οικονομίας. Αποτελεί κομβικό σημείο για την ακτοπλοϊκή σύνδεση των νησιών με την ηπειρωτική Ελλάδα, διεθνές κέντρο κρουαζιέρας, κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου για την ευρύτερη Μεσόγειο, εξυπηρετώντας πλοία κάθε τύπου και μεγέθους. Εξυπηρετεί ετησίως περισσότερα από 24.000 πλοία, συμβάλλει στην ανάπτυξη της τοπικής και εθνικής οικονομίας. διαθέτει μοναδικά πλεονεκτήματα, λόγω της στρατηγικής του θέσης και των υποδομών του.

b). Τα Πλεονεκτήματα

- *Ως το φυσικό επίνειο της Αθήνας με μόλις 10Km απόσταση, αποτελεί τη κυριότερη πύλη εισαγωγών και εξαγωγών της χώρας,*
- *Με μικρή απόκλιση από τους διεθνείς θαλάσσιους εμπορικούς δρόμους κατέχει κομβική γεωγραφική θέση ως το μόνο Ευρωπαϊκό λιμάνι στην Ανατολική Μεσόγειο με τις απαραίτητες υποδομές για την εξυπηρέτηση του διαμετακομιστικού εμπορίου,*
- *Πλεονεκτική γεωγραφική θέση στο σταυροδρόμι Ασίας – Αφρικής– Ευρώπης*
- *Επαρκείς υποδομές και φυσικά βυθίσματα για την εξυπηρέτηση των μεγαλύτερων σύγχρονων πλοίων,*
- *Μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και αυτοκινήτων,*
- *Λειτουργία υπό καθεστώς ελεύθερης ζώνης τύπου II,*
- *Λειτουργία των σταθμών εμπορευματοκιβωτίων και αυτοκινήτων σε 24ωρη βάση, 365 ημέρες το χρόνο,*

- *Μεγάλος αριθμός τροφοδοτικών γραμμών (feeder services) με τα περισσότερα κύρια λιμάνια της Μεσογείου,*
- *Εφαρμογή ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος στις λειτουργίες του λιμανιού,*
- *Συνθήκες λειτουργίας και ασφάλειας βάσει των διεθνών προτύπων και κανονισμών,*

Να σημειώσουμε πως πως με την είσοδο- (2007) –της κινεζικής εταιρίας **Cosco** δια της θυγατρικής της εταιρίας «*Σταθμός Εμπορευματοκιβωτίων Πειραιώς-ΣΕΠ.Α.Ε*», η οποία ανέλαβε την διαχείριση του προβλήτα II στο Κερατσίνι, έχουν επιτευχθεί αξιοσημείωτα γεγονότα^{11β} όπως:

- *Οι ρυθμοί ανάπτυξης του Προβλήτα II που διαχειρίζεται η ΣΕΠ είναι της τάξης του 130% ετησίως με προοπτική να αυξηθεί ακόμα περισσότερο,*
- *Διακίνησε 378,9 χιλιάδες εμπορευματοκιβώτια, κατά το ημερολογιακό έτος Μάιος 2010-Μαίος 2011,*
- *Αντιστοίχως κατά την επόμενη περίοδο για το ίδιο χρονικό διάστημα ο αριθμός των εμπορευματοκιβωτίων που διακινήθηκαν από τις εγκαταστάσεις της αυξήθηκαν στις 874,6 χιλιάδες εμπορευματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων, με στόχο η διακίνηση να φτάσει τα δύο εκατομμύρια teu's,*

Τα αποτελέσματα της ΣΕΠ. ΑΕ, για το 2011, ανέδειξαν τον Πειραιά στο μεγαλύτερο σταθμό εμπορευματοκιβωτίων της Cosco, στην Ευρώπη και σε δεύτερο ανάμεσα σε όλους του υπερπόντιους σταθμούς που ελέγχει η κινεζική εταιρία, ο οποίος εκτός αυτού ελέγχει, εμπορικά, το λιμάνι της Νάπολη στην Ιταλία και της Αμβέρσας στο Βέλγιο.

Σε ότι αφορά τώρα την **διακίνηση επιβατών** θα πρέπει να σημειώσουμε πως σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής ενώ το 2011 διακινήθηκαν 6.129.699 επιβάτες έναντι 6.959.566 που είχαν διακινήθει το 2010 και 7.121.000 που διακινήθηκαν το 2009.

Αφού παραθέσαμε παραπάνω συγκεκριμένα στοιχεία τόσο για την *γεωγραφική θέση* του λιμανιού, όσο και για τους *αριθμούς* που αυτό διαχειρίζεται σε *φορτία* όσο και σε

ανθρώπους, κατανοούμε πλήρως την σημασία που έχει τόσο για την εθνική οικονομία συνολικά όσο και για την τοπική κοινωνία.

Από την απλή και μόνο «ανάγνωση» των στοιχείων, κατανοούμε πως ως χώρα διαθέτουμε το μοναδικό προσόν της «κατοχής & ιδιοκτησίας» ενός «οικοπέδου» μεγίστης **γεω-στρατηγικής θέσης** στην περιοχή.

Η σκέψη είναι απλή:

Γιατί να μην μεγεθύνουμε την αξία αυτού ακόμα περισσότερο, δίδοντας τα θεσμικά εχέγγυα για την εξύψωση κ' μεταμόρφωση του κυριολεκτικά σε μια μηχανή παραγωγής κεφαλαίου & γενικότερών ωφελειών τόσο ως προς το κράτος όσο και την ευρύτερη κοινωνία.

Ένα απλό παράδειγμα, χάριν καλύτερης κατανόησης:

«Εάν σε ένα προνομιακό διαμέρισμα με θέα στη θάλασσα, οι νόμιμοι ιδιοκτήτες του δεν διέμεναν σε αυτό και δεν επιθυμούν την πώληση του, η αμέσως επόμενη κίνηση του επιμελούς μέσου ιδιοκτήτη δεν θα είναι να παραχωρήσουν, έναντι αμοιβής, την χρήση αυτού, φροντίζοντας να το εξοπλίσουν με τελευταίας τεχνολογίας δομικά υλικά και εξοπλισμό, έτσι ώστε πολλαπλασιάζοντας την αξία του, να δελεάσουν τον πιθανό ενοικιαστή-αυξάνοντας κατά αυτόν τον τρόπο και την τιμή του ενοικίου».

Αυτή την λειτουργία θα επιτελέσει η λειτουργία μιας **Ειδικής Οικονομικής Ζώνης** για τον Πειραιά, με σαφή γεωγραφικά όρια που θα περιλαμβάνουν όλο το παραθαλάσσιο μέτωπο από την **Δραπετσώνα, το Πέραμα, το Κερατσίνι, την ακτή Μιαούλη, έως και τις μαρίνες στο Τουρκολίμανο.**

c). Η Χωρόθετηση της Ε.Ο.Ζ

Τα τελευταία 40 χρόνια, χώρες της Άπω Ανατολής όπως η Κίνα, η Σιγκαπούρη, η Μαλαισία, η Ταϊλάνδη, οι Φιλιππίνες έχουν δεχτεί μαζικώς ξένα επενδυτικά κεφάλαια στην ενδοχώρα τους.

Ειδικότερα, στις παραπάνω αναφερόμενες χώρες, περιοχές οι οποίες έχουν δεχτεί τα μεγαλύτερα ποσά ξένων επενδύσεων είναι :

- στην Μαλαισία, η **Κουάλα Λουμπούρ,**

- στην Ταϊλάνδη η **Μπανγκόγκ**,
- η **Τζακάρτα** στην Ινδονησία και
- η **Μανίλα** στις Φιλιππίνες,

Όλες περιοχές εμφανίζουν **κοινά** χαρακτηριστικά όπως:

- i. Μικρή απόσταση από κάποιο γειτονικό λιμάνι,
- ii. Πυκνότητα του πληθυσμού, σε εν' λόγω περιοχές,
- iii. Εργατικό δυναμικό εν' αφθονία, το οποίο εντοπίζεται να διαβιεί είτε σε αυτές είτε σε παρακείμενες περιοχές,
- iv. Ανεπτυγμένες υποδομές, όπως τηλεπικοινωνιακά δίκτυα, δρόμους, κτήρια και κατασκευές, ρεύμα και νερό για βιομηχανική χρήση για τους υποψήφιους επενδυτές ή επενδύτριες εταιρίες.

Βέβαια, τα παραπάνω *χαρακτηριστικά*, συνδυάζονται πάντα σε συνεργασία και σύμπνοια με τα επενδυτικά κίνητρα που δίδονται από τις κατά τόπον κυβερνήσεις για να δημιουργήσουν τις Οικονομικές Ζώνες, αλλά πέραν αυτών εμείς θα εστιάσουμε περισσότερο στα γεωγραφικά χαρακτηριστικά αυτών.

Παρατηρώντας τις παραπάνω περιοχές, κατανοούμε πώς δεν είναι ένας ο τύπος περιοχής που μπορεί να αποτελέσει παράγοντα επιτυχίας για μια Ειδική Οικονομική Ζώνη, αλλά διάφορα είδη τύπων περιοχών, όπως^{11δ}:

- a. Μητροπολιτικές Περιοχές (τα, ως άνω, i & ii στοιχεία σε αυτή την περίπτωση συνδυάζονται μεταξύ τους),
- b. Λιμάνια,
- c. Παραμεθόριες περιοχές (όπου, αντί στρατιωτικής αντιπαράθεσης να τραπούν σε περιοχές φιλίας και μετάγγισης δυναμισμού και επιχειρηματικότητας μεταξύ όμορων λαών),
- d. Σταυροδρόμια περιοχών από περνούν σημαντικές διεθνείς εμπορικές δίοδοι- (ιδέα που επανήλθε πάλι στο προσκήνιο έντονα μετά την Ασιατική κρίση του 1997-1998, της οποίας βασική ιδέα είναι η υποκίνηση οικονομικής

δραστηριότητας σε περιοχές εφραπτόμενες με μεγάλους εμπορικούς οδούς διεθνών μεταφορών-στην Ασία, παραδείγματός χάριν, παράλληλα στις οδούς μεταφοράς προϊόντων, ανέπτυξαν τουριστική δραστηριότητα καθώς και δίκτυα ενέργειας).

Αρχικά, οι περιοχές που συνδύαζαν περισσότερο τους ενός εκ' των ως άνω περιγραφόμενων χαρακτηριστικών, καθίσταντο πιο ελκυστικές σε σχέση με αυτές, πλέον αρκεί η εμφάνιση είτε του *i* ή του *ii* αρκεί για να τις χαρακτηρίσει κάποιος ως πιθανές υποψήφιες για εγκαθίδρυση E.O.Z .

Εμείς θα επικεντρωθούμε περισσότερο στους ως άνω, υπ' αριθμόν *a & b* τύπους περιοχών καθώς θεωρούμε τον Πειραιά και τις όμορες σε αυτόν περιοχές ιδανική περιοχή για την ανακήρυξη των, ως Ειδικής Οικονομικής Ζώνης, καθώς, συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά και των δύο τύπων εις «*σάρκα*» μια.

Περαιτέρω, εάν διαχειριστεί καταλλήλως η αρμοδία κρατική αρχή το ως άνω εγχείρημα, πιθανόν είναι να έχουμε την μετεξέλιξη του Πειραιά, σε Χονγκ Κονγκ της Μεσογείου, καθότι και το ομώνυμο λιμάνι της Ανατολής του ονόματος του οποίου επικαλούμαστε διαθέτει τα ίδια χαρακτηριστικά.

Ειδικότερα, σε πρόσφατη μελέτη^{11ε} για το πώς το εμπόριο άλλαξε το λιμάνι του Κονγκ Κόνγκ, αναφέρεται χαρακτηριστικά πώς ακριβώς λόγω της οριοθέτησης της των Ειδικών οικονομικών Ζωνών στην Κίνα (περιοχή του *Shenzhen-όμορη γεωγραφικά προς το λιμάνι του Χονγκ Κονγκ*), το εμπόριο γιγαντώθηκε ενώ πάντα σύμφωνα την ίδια μελέτη αναπτύχθηκε μια «*συμβιωτικού*» τύπου σχέση μεταξύ των δύο μεγεθών, από την μια το *άφθογο κινεζικό εργατικό δυναμικό*, και οι *πρώτες ύλες*, από την άλλη η *διαμετακομιστική δυνατότητα* του εν' λόγω λιμανιού τόσο προς άλλα λιμάνια καθώς και η διασύνδεση του με την οικονομική ενδοχώρα αλλά και τα *κεφάλαια* που εδρεύουν στην περιοχή, δημιούργησαν μια *ενεργή πλατφόρμα*, κατά κυριολεξία, *πολλαπλασιασμού της προστιθέμενης αξίας* των προϊόντων καθώς το παραγόμενο προϊόν της ζώνης, ήτο άμεσα διανεμητέο ανά τον κόσμο.

Παρόμοια σχέση με την ως άνω περιγραφόμενη, δημιουργήθηκε μεταξύ Κίνας με την Ταιβάν, όπου γεωγραφικά η πρώην Εθνικιστική Κίνα εντοπίζεται σε νησιωτικό σύμπλεγμα πλησίον της ηπειρωτικής Κίνα και δη στις περιοχές του ποταμού Γιαντζε εκτινάσσοντας την οικονομική ανάπτυξη στην περιοχή της Σαγκάης.

Στην περίπτωση μας, θέλουμε να επιτύχουμε κάτι ανάλογο όπου θα διασφαλίζουμε την ανάπτυξη του λιμανιού, την απασχόληση και τα επενδυτικά κεφάλαια, διαμέσου των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, έχοντας ως δομικό στοιχείο το λιμάνι του Πειραιά. Περαιτέρω δε, η διαφαινόμενη στο βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, **σύνδεση** του διαχειριζόμενου από ΣΕΠ. Α.Ε ήτοι την κινεζική Cosco «*Προβλήτας II*» με το διεθνές σιδηροδρομικό δίκτυο (*υφίσταται ήδη υπογεγραμμένη συμφωνία με την ΤΡΑΙΝΟΣΕ, η οποία και υλοποιείται*) αναμένεται να εκτινάξει την αξία της όλης περιοχής στα ύψη, τόσο σε οικονομικό, όσο και στρατηγικό σημείο για το διεθνές εμπόριο.

Η ανάπτυξη υποδομών που θα επιτρέπουν το συνδυασμό μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων **transit** από τα Βαλκάνια προς την **Ανατολική & Κεντρική Ευρώπη**, αλλά ακόμα πιο σημαντικό την **Ευρωπαϊκή Ρωσία**, παρακάμπτοντας κατά αυτόν τον τρόπο τα στενά του Βοσπόρου και την Μαύρη Θάλασσα (*ανέκαθεν όνειρό/επιδίωξη της Τσαρικής Ρωσίας, της Σοβιετικής Ένωσης και της τωρινής Ρωσικής Ομοσπονδίας*) τα όποια θα φτάνουν στο λιμάνι του Πειραιά θα εκφορτώνονται και από εκεί σιδηροδρομικώς θα διαχέονται στις παραπάνω περιοχές, αλλά ακόμα ανατολικότερα, ταχύτερα και πιο οικονομικά (*εκτιμάται πώς με την λειτουργία του σιδηροδρόμου θα περιοριστεί περίπου στο 1/3 ο χρόνος παράδοσης των εμπορευμάτων, ήτοι από τις 15 ημέρες στις 5*)^{11η}.

Τα παραπάνω στοιχεία για το λιμάνι του Πειραιά, με τα προαναφερθέντα στοιχεία πρωτύτερα, σε συνδυασμό την δημιουργία μια Ειδικής Οικονομικής Ζώνης, η οποία θα διαθέτει ως υποδομή αυτής και το λιμάνι στο καλάθι των υπηρεσιών που προσφέρει, δημιουργεί αισιοδοξία και την βεβαιότητα της επιτυχίας του όλου εγχειρήματος.

Η ιδέα είναι απλή (τα απλά πράγματα, ενίοτε είναι και πιο κατανοητά & ελκυστικά για τους υποψήφιους επενδυτές) :

«Γιατί να περιμένουμε από την τύχη, την μοίρα, από κάποιον τρίτο έστω, να μας βοηθήσει στην δύσκολη στιγμή που διανύουμε, αντί να πάρουμε οι ίδιοι την κατάσταση στα χέρια μας διασφαλίζοντας την **ανάπτυξη, εξέλιξη και βιωσιμότητα** μας».

Οι επενδύσεις που θα μπορούσε το λιμάνι μόνο του να προσελκύσει, καλύπτουν τομείς όπως της διακίνησης εμπορευματοκιβωτίων, οχημάτων, κρουαζιέρας,

ακτοπλοΐας ενώ η παρουσία ενός μεγάλου Εμπορικού Κέντρου θα μπορούσε άνετα να καταστεί βιώσιμο.^{11ζ}

Επίσης, με συμβάσεις παραχώρησης ακόμη κι ενός μικρού τμήματος λιμένα για την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών (μέθοδος των μικρών συμβάσεων)^{11θ}, εφόσον υπάρχει επενδυτικό ενδιαφέρον, θα μπορούσαν να ενταχθούν υπό την σκέπη του παραπάνω εγχειρήματος.

Η λογική όποια διέπει την παραπάνω σκέψη είναι η εξής:

«συγκεκριμένο οικονομικό αντάλλαγμα για συμφωνημένο επενδυτικό σχέδιο»

Η παραχώρηση μπορεί να ισχύσει για χρονικό διάστημα 30 ετών, ενώ η γη θα παραμείνει στο κράτος.

4. Η Κρουαζιέρα

Στο χώρο της **κρουαζιέρας**, μπορεί να ειπωθεί πώς έως 2 δίζ ευρώ θα μπορούσαν να εισρεύσουν στην εγχώρια οικονομία, κατ' έτος, ξεκινώντας από το 2016 εφόσον επιτευχθεί ο στόχος τα 2/3 των επισκεπτών της χώρας να ξεκινούν από τα ελληνικά λιμάνια, διαμέσου της κρουαζιέρας.

Για αν επιτευχθεί ο στόχος αυτός, ο αρμόδιος Έλληνας υπουργός Ναυτιλίας κ. Μουσουρούλης, σε πρόσφατη του δήλωση, διετύπωσε τις κάτωθι προτάσεις:

- Πλήρη εναρμονισμό της εγχώριας νομοθεσίας με το ανταγωνιστικό περιβάλλον (απελευθέρωση της κυκλικής κρουαζιέρας από ελληνικά λιμάνια-**Home Porting**-^{11κ} και για τα **μη κοινοτικά πλοία**-) η εν' λόγω «απελευθέρωση» πέραν ότι θα μπορούσε να επιτευχθεί στα πλαίσια μια Ειδικής Οικονομικής Ζώνης, εντασσόμενη ως ειδική διαδικασία σε πρώτης προτεραιότητας ταχεία νομοθέτηση, η οποία κίνηση δύναται να «**συμπαρασύρει**» ανοδικά και τον τομέα των υπηρεσιών στην στεριά, όπως τις ξενοδοχειακές, τις χερσαίες μεταφορές, τα πολιτιστικά και ψυχαγωγικά δρώμενα αλλά και τις αεροπορικές υπηρεσίες,
- Επένδυση κεφαλαίων σε λιμενικές υποδομές και εγκαταστάσεις, όπως συγχρόνους τερματικούς σταθμούς για τα κρουαζιερόπλοια,

- *Εισαγωγή, σύγχρονών μέσων πλοήγησης και ρυμούλκησης στο λιμάνι του Πειραιά, στα πλαίσια των παρεχομένων υπηρεσιών της Λιμενικής Αρχής,*
- *Διαμόρφωση σύγχρονου συγκοινωνιακού δικτύου, για τους επιβάτες, χωρίς καθυστερήσεις και αλλά φαινόμενα ταλαιπωρίας, το οποίο να παρέχει άμεση πρόσβαση από το λιμάνι στο κέντρο της πόλης και ειδικότερα στα με ενδιαφέρον τουριστικά σημεία αυτής, όπως εμπορικά κέντρα, αρχαιολογικούς τόπους, μουσεία.*
- *Δημιουργία ενός συμπληρωματικού προς τον Πειραιά, λιμένα, αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση των μεγάλων κρουαζιερόπλοιων, στο Φαληρικό Δέλτα, ο οποίος θα συνέβαλλε τα μέγιστα στην προσπάθεια προσέλκυσης περισσότερων και μεγαλύτερων σε χωρητικότητα κρουαζιερόπλοιων. Η κίνηση αυτή θα συνέβαλλε, σύμφωνα με την Ένωση Εφοπλιστών Κρουαζιερόπλοιων και Φορέων Ναυτιλίας, έσοδα άνω του ενός δίζ ευρώ ετησίως, περαιτέρω δε θα διευκολύνει την ταχεία διέξοδος προς τους αρχαιολογικούς χώρους των Αθηνών και του Σουνίου, όπως και προς και από το διεθνές αεροδρόμιο των Σπάτων. Επισημαίνεται δε, η πρόσφατη κίνηση της ανταγωνιστικής, προς το εγχώριο τουριστικό προϊόν, Τουρκίας, όπου ιδιωτικό κεφάλαιο προσελκύστηκε στην δημιουργία συμπληρωματικού προς το λιμάνι του Μαρμαρά, προβλήτα κοντά στην περιοχή του διεθνούς αεροδρομίου Κωνσταντινούπολης^{11λ}-κίνηση που φανερώνει το δυναμικό «momentum» του τομέα στην γείτονα χώρα.*

5. Η Εμπορική Ναυτιλία

α). Εισαγωγή

Όπως αναφέρουμε και παραπάνω θεωρούμε πώς αναπόσπαστο κομμάτι σε μια σχεδιαζόμενη Ειδική Οικονομική Ζώνη, με επίκεντρό το λιμάνι του Πειραιά και τις παρακείμενες σε αυτό περιοχές, θα πρέπει να είναι και οι παντός είδους ναυτιλιακές υπηρεσίες, όχι μόνο, ως προς την Ελληνική ναυτιλιακή βιομηχανία, αλλά προς την παγκοσμία βιομηχανία. Η σημασία που έχει ο παραπάνω τομέας για την χώρα μας είναι τεράστια, η οποία επιγραμματικά και με περιεκτικότητα μπορεί να αποτυπωθεί ως εξής¹²:

- ✓ *Πρώτον στην ανάδυση του νέου εξωστρεφούς παραγωγικού προτύπου για την χώρα μας,*

- ✓ Δεύτερον, η ελληνόκτητος ποντοπόρος ναυτιλία είναι ευρωπαϊκής σημασίας :
Με δεδομένη την σπουδαιότητα της ναυτιλιακής οικονομίας και του θαλασσιού εμπορίου για το ενδοκοινοτικό εμπόριο και τις διεθνείς συναλλαγές της ευρωπαϊκής οικονομίας, η θέση της Ελλάδας και η συμμετοχή της στην Κοινή Αγορά, την καθιστούν σημαντικό «παίκτη» σε αυτή,
- ✓ Τρίτον, είναι παγκοσμίας σημασίας, δεδομένου ότι το 90 % του παγκοσμίου εμπορίου πραγματοποιείται δια της θαλάσσης. Η ελληνόκτητη ναυτιλία ενισχύει το σήμα που εκπέμπει ολόκληρη η ελληνική οικονομία προς τους διεθνείς οικονομικούς εταίρους,
- ✓ Η ναυτιλία αποτελεί το δεύτερο κατά σειρά μεγέθους συστατικό στοιχείο του Ελληνικού Α.Ε.Π.
- ✓ Συμβάλλει στην δημοσιονομική εξυγίανση κατά την περίοδο της κρίσιμης αυτής περιόδου μέσω της συμφωνίας εφοπλιστών για την ενίσχυση των φορολογικών εσόδων, με την καταβολή επιπλέον φόρων (επιπλέον 140 εκατ. Ευρώ ετησίως)^{12α}.

Το ελληνικό κομμάτι της ναυτιλίας αφορά κυρίως στην εγκατάσταση των ναυτιλιακών εταιριών στο Πειραιά ή στην Αθήνα, κάποιες επισκευές και επιθεωρήσεις πλοίων. Οι κυριότερες επιθεωρήσεις πλοίων, η επιλογή πληρωμάτων και σημαίας για τους στόλους πλοίων διεξάγονται κυρίως εκτός Ελλάδος όπου το εργασιακό καθεστώς είναι πιο ευέλικτο. Χαρακτηριστικά θα αναφέρουμε πως για κάθε 1000 ευρώ που καταγράφονται ως προστιθέμενη αξία των υδάτινων μεταφορών, δημιουργούνται επιπλέον 1.575 ευρώ προστιθέμενης αξίας στο σύνολο των κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός πως από τη δραστηριοποίηση της ποντοπόρου ναυτιλίας δεν ευνοούνται μόνο συναφείς κλάδοι που εξυπηρετούν τις ανάγκες των εταιριών, αλλά και κλάδοι που σχετίζονται με βασικά αγαθά και υπηρεσίες της υπόλοιπης οικονομίας, που αγοράζουν τα νοικοκυριά με το επιπλέον εισόδημα που δημιουργείται κατά μήκος της αλυσίδας αξίας των θαλάσσιων μεταφορών ^{12β}.

Ανέκαθεν όμως, υφίστατο ο γενικότερος φόβος πώς αν φορολογηθούν οι εφοπλιστές, θα αποχωρήσουν ομαδικώς από την Ελλάδα (κατά την άποψη μας το να φορολογηθούν ή όχι οι εφοπλιστές είναι περισσότερο ηθικό θέμα συνέχειας για τα μέτρα λιτότητας της κυβέρνησης όπως ισχύουν για όλους).

Σε κάθε περίπτωση, μετά την οικονομική κρίση που προσφάτως βίωσε η παγκόσμια οικονομία, ναυτιλιακά κέντρα όπως το Λονδίνο και η Νέα Υόρκη έχουν καταστεί περισσότερο ακριβά, απομακρύνοντας κατά συνέπεια από την σκέψη των εφοπλιστών πιθανό σενάριο εγκατάστασης στις παραπάνω πόλεις.

Εν τέλει όμως, η επιτυχία της Ελληνικής ναυτιλίας τα περασμένα χρόνια οφείλεται κατά μεγάλο μέρος, στο γεγονός πως έμεινε εκτός του ελέγχου της εκάστοτε Ελληνικής κυβέρνησης. Έχοντας κατά νου την παραπάνω θέση, η εφαρμοστέα πολιτική θα πρέπει να έγκειται στο πώς θα μπορέσουμε να την καταστήσουμε ακόμα πιο ανταγωνιστική ενώ θα πρέπει να εφευρεθεί μια φόρμουλά ως προς τον τρόπο της τακτικής επιστροφής κάποιων εσόδων στην εθνική οικονομία. Η παραπάνω προσπάθεια απαιτεί κεφάλαια, σωστή διαχείριση, την κατασκευή υποδομών όπως ναυπηγείων και την αναβάθμιση των λιμανιών. Οι παραπάνω ενέργειες θα μπορούσαν να ενταχθούν διαμέσου των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών.

b). Τα Ποιοτικά Στοιχεία του Ελληνικού Εμπορικού Στόλου

Ενδεικτικό¹³ της σημασίας που λαμβάνει για την χώρα μας ο τομέας της ναυτιλίας είναι πώς την περασμένη 12ετία εισέρευσε ως ναυτιλιακό συνάλλαγμα στην χώρα μας **πόσο ίσο με 155 δίσ ευρώ**. Χαρακτηριστικό επίσης είναι ότι σε 3.760 πλοία υπό ελληνική διαχείριση, χωρητικότητας 264.054.167 dwt, υπό ελληνική σημαία βρίσκονται τα 2.014 πλοία, σύμφωνα πάντα με στοιχεία του Ναυτικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (NEE). Συνολικά το 91% του ελληνόκτητου στόλου, με βάση τον αριθμό των πλοίων, βρίσκεται σε νηολόγια όπως το Ελληνικό, της Λιβερίας, της Μάλτας, των νήσων Μάρσαλ, της Κύπρου κτλ.

Σημειωτέον δε, ότι τα τελευταία χρόνια, ο υπό ελληνική διαχείριση στόλος εμφανίζει σημαντική βελτίωση στα ποιοτικά του στοιχεία, καθώς ο μέσος όρος ηλικίας έχει μειωθεί στα 10,5 έτη όταν σε διεθνές επίπεδο βρίσκεται στα 12,5 έτη. Συγχρόνως συνεχίζεται το επενδυτικό πρόγραμμα ανανέωσης του στόλου. **Στα τέλη Ιουνίου του 2012** «χτιζοντο» 478 πλοία από ελληνικών συμφερόντων εταιρίες, τα οποία αναμένεται να πέσουν στην θάλασσα το 2015. Σύμφωνα δε, με στοιχεία του «*HIS Fair Play World Shipping Encyclopedia*», στις αρχές του τρέχοντος έτους οι παραγγελίες νεότευκτων πλοίων ελληνικών συμφερόντων ανήλθαν σε 439 πλοία, συνολικής χωρητικότητας 40,67 εκατ.dwt. Στα πλοία αυτά θα πρέπει να προστεθούν και άλλα 38 τα οποία παραγγελθήκαν από Έλληνες εφοπλιστές το πρώτο πεντάμηνο

του 2012, σύμφωνα με στοιχεία της Golden Destiny. Βάσει των παραπάνω στοιχείων (*HIS Fairplay World Shipping Encyclopedia*) από τα 439 ελληνικών συμφερόντων που ήταν υπό παραγγελία στις αρχές του 2012:

- Τα 152 είναι δεξαμενόπλοια που αντιπροσωπεύουν το 27,45% της παγκόσμιας ναυπηγούμενης χωρητικότητας (σε dwt), εκ' των οποίων τα 67 είναι δεξαμενόπλοια αργού και προϊόντων πετρελαίου που αντιστοιχούν στο 28,10% του παγκόσμιου dwt, τα 30 είναι δεξαμενόπλοια LNG & LPG που αντιστοιχούν στο 39,34 % της παγκόσμιας χωρητικότητας (dwt) και 55 είναι Product Tankers που αντιστοιχούν στο 18,64% της παγκοσμίας χωρητικότητας.
- Τα 220 είναι φορτηγά που αντιστοιχούν στο 12,73% της ναυπηγούμενης χωρητικότητας ,
- Τα 60 είναι πλοία μεταφορών εμπορευματοκιβωτίων που αντιστοιχούν στο 10,4%,

Έχοντας λοιπόν τα παραπάνω στοιχεία υπόψη, κρίνοντας από το δυναμικότητα που κατέχει ο εν' λόγω τομέα ειδικά για την χώρας μας, συνυπολογίζοντας το γεγονός πώς πρόκειται για υποψηφίους επενδυτές με ήδη πρότερα γνώση της χώρας και με έναν ήδη υφιστάμενο ειδικότερο συναισθηματικό δεσμό με την χώρα, όντας Έλληνες, η κίνηση **μάτ** από μέρους πλέον της επίσημης πολιτείας δεν είναι άλλη από τον σχεδιασμό και μετεξέλιξη της ευρύτερης περιοχής του Πειραιά και ειδικότερα του λιμανιού, ως ναυτιλιακό κέντρο παροχής υπηρεσιών, βασιζόμενοι στην εγκαθίδρυση *Ειδικής Οικονομικής Ζώνης*, όπου οι Ναυτιλιακές Εταιρίες, δημιουργώντας συστάδες επιχειρήσεων (*cluster*), διαμέσου του υγιούς ανταγωνισμού και της αλληλοβοήθεια μεταξύ των θα μπορέσουν να δημιουργήσουν ένα υγιές και άκρως ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, φιλικό προς τον χρήστη εφάμιλλο του «City» στο Λονδίνο.

c). Προτάσεις για την Ναυτιλία

Διαμέσου λοιπόν της χωρόθετησης *Ειδικής Οικονομικής Ζώνης*, με βάση το Πειραιά το λιμάνι και τις γύρω περιοχές, βασιζόμενοι στην ιδέα της συνεχιζόμενης βελτίωσης παροχής υπηρεσιών καθώς και την προσέλκυσης υποψηφίων επενδυτών-πελατών, προσδοκώντας στην αριστοποίηση του προσφερόμενου «καλαθίου υπηρεσιών», που θα προσφέρεται στην Ζώνη, ο Πειραιάς με όχημα την ως άνω πρόταση δύναται να

μετεξελιχθεί σε διεθνές κέντρο παροχής υψηλού επιπέδου και αξίας ναυτιλιακών υπηρεσιών, «κατακτώντας» επάξια την θέση που του αναλογεί μεταξύ των πόλεων-κέντρων παροχής ναυτιλιακών υπηρεσιών όπως το Λονδίνο πρωτίστως, το Χονγκ Κονγκ, η Νέα Υόρκη κ.α.

Οι δράσεις αυτές να σημειωθεί πώς θα βοηθήσουν άμεσα στον εκσυγχρονισμό και την κατάλληλη υποστήριξη του νηολογίου με στόχο την ενίσχυση της ελληνικής σημαίας αλλά, πιο σημαντικά, στην προσέλκυση ακόμα μεγαλύτερου ποσοστού ναυτιλιακού συναλλάγματός, βοηθώντας σιγά-σιγά τις τράπεζες της χώρας να αποκτήσουν την πολυπόθητη ρευστότητα, η οποία με την σειρά της θα διοχετευτεί στην εσωτερική οικονομία με καθαρά ιδιωτικό-οικονομικά & αναπτυξιακά κριτήρια.

Να σημειωθεί, άλλωστε πώς ανάλογη προσπάθεια (άνευ της χώροθέτησης *Ειδικών οικονομικών Ζωνών-σχεδιασμένη ως ενεργεία/δράσης εντός των στενών ορίων του Υπουργείου Ναυτιλίας*) το 2006, κατέληξε στην προσέλκυση 370 νέων πλοίων συνολικής χωρητικότητας 23 εκατομμυρίων κορών με μέσο όρο τα 6 έτη¹⁴, φέρνοντας στην χώρα τα ανάλογα έσοδα.

Ως εκ' τούτου, προτεινόμενες κινήσεις είναι :

- *Δημιουργία ενιαίας ναυτιλιακής θυρίδας (ένα φυσικό σημείο εξυπηρέτησης ενδιαφερομένων) για την εξυπηρέτηση των ναυτιλιακών εταιριών, αρμοδία για την έκδοση όλων των αναγκαίων διοικητικών εγγραφών συνδεδεμένη ηλεκτρονικά^{14α} με τις υπόλοιπες υπηρεσίες και διευθύνσεις του Υπουργείου Ναυτιλίας. Αυτές λειτουργικά θα είναι ανεξάρτητες, θα φέρουν την ευθύνη για την τήρηση των αυτοτελών βάσεων δεδομένων τους και θα ενημερώνουν το «σύστημα» με τις αναγκαίες πληροφορίες και στοιχεία, , ουσιαστικά η εφαρμογή του «private shipping» καθ' ομοίωση του «private banking». Η ομοιότητα δεν θα συνίσταται μόνο στο λεκτικό κομμάτι αλλά η ταχύτητα, ο επαγγελματισμός, η αποτελεσματική επί 24ώρου βάσεως παροχή υπηρεσιών αλλά και η εχεμύθεια που διακρίνει το «private banking» θα «μεταλαμπαδευτεί» στην ναυτιλία,*
- *Περαιτέρω εκσυγχρονισμό και απλοποίηση του υφιστάμενου καθεστώτος νηολόγησης με στόχο την ενίσχυση της ελκυστικότητας της ελληνικής σημαίας (παραμονή της ελληνικής σημαίας στην επονομαζόμενη και **Λευκή Λίστα** του διεθνούς Οργανισμού **Paris MOU**- διατήρηση της Ελληνικής σημαίας στο*

κατάλογο με τα ποιοτικά κράτη σημαίας-**Quality Flag States**- διατήρηση των προνομίων, όπως μειωμένες επιθεωρήσεις, εφοδιασμός με πιστοποιητικά ποιότητας κατά συνέπεια μειωμένα ασφάλιστρα κινδύνου^{14β},

- Σύσταση Ηλεκτρονικού Νηολογίου^{14γ}, χαρακτηριστικό είναι πως για την έκδοση εγκριτικής πράξης νηολόγησης απαιτούνται 36 υπογραφές από τρία διαφορετικά υπουργεία, ο δε ενδιαφερόμενος υποβάλλει σταδιακά 35 διαφορετικά δικαιολογητικά, ενώ προεξοφλεί πολυάριθμα παράβολα που τα προμηθεύεται από διαφορετικές υπηρεσίες έκδοσης^{14δ}, περαιτέρω αναλύοντας τα παραπάνω διαπιστώνουμε την πολυδιάσπαση του αντικειμένου σε μεγάλο αριθμό εμπλεκόμενων οργανωτικών μονάδων και υπηρεσιών εντός των τριών υπουργείων καθώς και μεγάλος αριθμός υπογραφών.
- Σχεδιασμός και υλοποίηση μονάδων εξυπηρέτησης Πλοίων και Ναυτικών, ένα δηλαδή ναυτιλιακό ΚΕΠ,
- Εκσυγχρονισμός του ΟΠΣ Βάσης Δεδομένων Πλοίων –Ναυτικών, μέσω του οποίου θα διασυνδέονται οι αρμόδιες Διευθύνσεις και Υπηρεσίες¹⁵,
- Στενότερη διασύνδεση της ναυτιλίας με την Εθνική Οικονομία-Θεσμοθέτηση Τμήματος Ναυτιλιακών Επενδύσεων για την επεξεργασία επενδυτικών προτάσεων στον κλάδο αλλά και συναφών δραστηριοτήτων^{15α}
- Την θεσμοθέτηση ενός σταθερού κ' εγγυημένου πλαισίου επενδυτικού αλλά και φορολογικού που θα συμβάλλει πρωτίστως στην **κερδοφορία της επένδυσης, με ανταλλάγματα προς την κοινωνία-όχι προς την γραφειοκρατία και την διαιώνιση αυτής,**
- Την προσέλκυση μεγάλων εταιριών διαχείρισης κ' ανάπτυξης εμπορικών στόλων διαμέσου φορολογικών και άλλων κινήτρων,
- Πλήρης απελευθέρωση του επαγγέλματος του λιμενεργάτη, στόχος που προβλέπεται άλλωστε και στις εκ' του Μνημονίου αναληφθείσες υποχρεώσεις της χώρας μας οι οποίες επαναεπιβεβαιώθηκαν δια της ψήφισης του Ν.4046/2012.

Πέραν όμως, όλων των παραπάνω δράσεων, οι οποίες είναι αναγκαίες και επιθυμητές ούτως ώστε να καταστεί ελκυστική μια Ειδική Οικονομική Ζώνη στην περιοχή που ορίσαμε παραπάνω, εντούτοις θεωρούμε πώς ακόμα και να επιτευχθεί κάποιο μέρος από τα παραπάνω προτεινόμενα μέτρα κ' ιδέες και πάλι δεν θα διαθέτουμε το **διαφοροποιούν στοιχείο**, για να θεωρηθεί ως ολοκληρωμένη, μια Ειδικού Τύπου επιχειρηματική ζώνη.

Το στοιχείο που χρειάζεται για να ολοκληρωθεί το «πάζλ» είναι οι ναυπηγοεπισκευαστικές Ζώνες.

6. Τα Ναυπηγεία

α). Εισαγωγή

Η συμμετοχή των ναυπηγοεπισκευαστικών ζωνών, θα πρέπει να θεωρείται, ως ένα εκ' των βασικών στοιχείων βιωσιμότητας μιας Ειδικής Οικονομικής Ζώνης, η οποία σε συνδυασμό με το λιμάνι του Πειραιά και τα χαρακτηριστικά που περιγράψαμε, δύναται να δημιουργήσει προς τους υποψηφίους επενδύτες το ενδιαφέρον για **συμμετοχή & επένδυση** σε κάποιον από τους προσφερόμενους τομείς του εγχειρήματος.

Δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε όμως, πώς η συμμετοχή των ναυπηγοεπισκευαστικών ζωνών στην θεωρητική κατασκευή των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, παρότι ίσως δύναται να αποτελέσει σημαντικό στοιχείο αυτής (η αξία των παρεχόμενων **υπηρεσιών και εσόδων** που δύναται να δημιουργηθούν είναι σημαντική) αποτελεί, παρόλα ταύτα εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα εξαιτίας κυρίως της ήδη διαμορφωθείσας οικονομικής τους κατάστασης αλλά και του υφιστάμενου ιδιοκτησιακού πρωτίστως κ' νομικού καθεστώτος -κυρίως αυτό του Σκαραμαγκά-απόρροια, κατά την άποψη μας, τόσο της έλλειψης στρατηγικής κατά την δεκαετία του 1980 όσο και του καθοδικού κύκλου της ναυτιλιακής οικονομίας αλλά και των αντικρουόμενων συμφερόντων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε ότι αφορά τον παραπάνω τομέα (η πολιτική ηγεσία της χώρας δεν είχε την διορατικότητα να απαιτήσει και να κατοχυρώσει καθεστώς εξαιρέσεων κατά την συνθήκη εισόδου της χώρας στις αρχές τις δεκαετίας του 1980, ενέργεια που συγκαταλέγεται εντός των δυνατοτήτων κάθε υποψήφιου κράτους-μέλους).

Πλείστες όσες φορές, αναφέρουμε την λέξη «ναυπηγείο» υποδηλώνουμε άμεσα τις δυνατότητες για *νέες ναυπηγικές κατασκευές, κυρίως λόγω της πρόσβασης που έχουν στην θάλασσα.* (υπάρχουν επιχειρήσεις άνευ αυτής της δυνατότητας, ήτοι της πρόσβασης στην θάλασσα).

Στην ενότητα αυτή ανήκουν *35 περίπου μονάδες στην περιοχή Περάματος, Κονοσούρας, Σαλαμίνας και Ελευσίνας.*

Η κατασκευαστική δραστηριότητα των ναυπηγείων αυτών περιλαμβάνει τη ναυπήγηση μικρών σχετικά σκαφών. Κατά το παρελθόν, ναυπηγήθηκαν κυρίως οχηματαγωγά πλοία ανοικτού τύπου (και λίγα κλειστού τύπου), μικρά δεξαμενόπλοια (φορτηγίδες), υδροφόρες, βοηθητικά σκάφη, γενικότερα σκάφη χωρίς υψηλές τεχνικές απαιτήσεις.

Η παρούσα, επικεντρώνεται στις παραπάνω επιχειρήσεις, ήτοι με πρόσβασή προς την θάλασσα, σαν τις πλέον ελκυστικές για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων. Πέραν αυτού όμως, εν συντομία, θα παρουσιάσουμε συνολική ευρωπαϊκή πολιτική & σκέψη για την ναυπηγική βιομηχανία στην Ε. Ε, την προϊστορία αυτής (ναυπηγό-επισκευαστική) στην Ελλάδα, την παρούσα κατάσταση, τις δυνατότητες και προοπτικές που προσφέρονται κατά την παρούσα περίοδο, αλλά και τι είδους παρεμβάσεις θα μπορούσε να πραγματοποιήσει η ελληνική κυβέρνηση, μέσω της Ειδικής Οικονομικής Ζώνης έτσι ώστε να επανετάξει στο οικονομικό χάρτη της χώρας την ναυπηγική βιομηχανία, που τόσο βολικά για κάποιους, (κυρίως εκτός Ελλάδος) χάθηκε για την χώρα μας ως οικονομική δραστηριότητα.

b). Η Ναυπηγική Βιομηχανία στην Ευρωπαϊκή Ένωση¹⁶

Η Ευρωπαϊκή ναυπηγική βιομηχανία ιδωμένη συνολικά τα τελευταία εκατό χρόνια, χαρακτηρίζεται από την μεγάλης έκτασης καταστροφή που υπέστη, στις υποδομές της κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Μετά το τέλος του πολέμου, (εν' πολλοίς οφειλόμενο στα αμερικάνικα κεφάλαια που εισέρρευσαν σωρηδόν για την αποκατάσταση της γηραιάς ηπείρου -σχέδιο Μάρσαλ), είχαν ως αποτέλεσμα, μέχρι και την δεκαετία του 1960, τα ναυπηγεία των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να εξασφαλίζουν σχεδόν το ήμισυ της παγκόσμιας παραγωγής πλοίων.

Για την ίδια χρονική περίοδο, το καίριο γεγονός που επηρέασε σημαντικά την Ευρωπαϊκή βιομηχανία, εν' συνόλω, (συμπεριλαμβανομένου και της ναυπηγικής) ήταν όταν η Γερμανία¹⁷, ζήτησε από τις νικητήριες Μεγάλες Δυνάμεις του Β' Παγκοσμίου Πολέμου να της επιτραπεί η αύξηση της παραγωγής χάλυβα (πρώτη ύλη για πολεμικό υλικό) από 11 εκ. τόνους σε 14 εκ. τόνους. Οι Γάλλοι αντιδρώντας έντονα στην παραπάνω πρόταση, αντιπρότειναν σε συνεννόηση με τις ΗΠΑ, την δημιουργία της **Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ανθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)** με **ελεγχόμενη και συντονισμένη** παραγωγή χάλυβα μεταξύ των κρατών-μέλων. Η Γερμανία, μέχρι τότε, περιοριζόταν με τη συμφωνία *ΕΚΑΧ (Παρίσι,-1951)* στη δημιουργία ενός ελεγχόμενου και περιορισμένου πρότυπου βαρείας βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένου και της ναυπηγικής.

Δια της συμφωνίας της Ρώμης, (1957-έτος σκληρής αντιπαράθεσης των δύο μπλοκ, ανατολικού και δυτικού) καθώς τα μέλη της ΕΚΑΧ προχωρούν σε μια ευρύτερη οικονομική ενοποίηση (**όχι μόνο για το χάλυβα**), η Γερμανία ουσιαστικά αποζημιώνεται και μάλιστα ωφελείται, αφού θεσμοθετήθηκε *ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών για όλα τα βιομηχανικά προϊόντα, πράγμα που προμήνυε την μελλοντική υπεροχή της γερμανικής βιομηχανίας καθώς ήταν πιο σύγχρονη τεχνολογικά*. Κατά αυτόν τον τρόπο, επιτεύχθηκε ισορροπία δυνάμεων ανάμεσα στα κράτη-μέλη με αμοιβαία συμφέροντα ενώ η Κοινότητα αποκτούσε την αναγκαία *«σπονδυλική στήλη για την ευρωπαϊκή βαριά βιομηχανία*.

Η παραπάνω εισαγωγή έγινε όχι τόσο για να εξιχνιάσει ιστορικά την δημιουργία την αναγέννηση της ναυτικής βιομηχανίας μετά το Β' Π.Π, όσο για να τονιστεί ότι η (αναγέννηση της βιομηχανίας)θα λάβαινε χώρα (με βάση τη συμφωνία της Ρώμης) μέσα σε καθεστώς **ελεύθερου εσωτερικού ανταγωνισμού** χωρίς παρεμβάσεις εκ μέρους των κρατών-μελών στη βιομηχανική τους δραστηριότητα άλλες από εκείνες που θα εξασφάλιζαν ή θα δυνάμωναν το ανταγωνιστικό περιβάλλον μέσα στην Κοινότητα.

Όμως, παρόλα τα ευοιονα σημάδια της δεκαετίας του 1960, στα μέσα της δεκαετίας του '70 (1975), το μερίδιο της Ευρωπαϊκής βιομηχανίας στη διεθνή αγορά (ναυπηγικής βιομηχανίας)είχε πέσει στο 22%.

Εκείνο τον χρόνο, το ήμισυ της διεθνούς παραγωγής πλοίων αναλογούσε πια στα ιαπωνικά ναυπηγεία, ενώ τα ναυπηγεία ορισμένων υπό ανάπτυξη χωρών, όπως η

Νότια Κορέα, καθίσταντο ήδη πολύ ανταγωνιστικά στον εν' λόγω τομέα. Η **πετρελαϊκή κρίση** (1973) και η **οικονομική ύφεση** που την ακολούθησε ανάγκασαν τους πλεονασματικούς στόλους σε μαζικές κινήσεις παροπλισμών και διαλύσεων πλοίων όπως και *ακυρώσεων των παραγγελιών*. Οι γραμμές παραγωγής, βρέθηκαν, με μια μεγάλη **υπερ-δυναμικότητα παραγωγής** (ιδίως δεξαμενόπλοιων). Η ναυτιλιακή αγορά βρισκόταν κατά την περίοδο που εξετάζουμε (όπως και σήμερα) σε κρίση και η συνεχιζόμενη μείωση των τιμών εν πολλοίς οφείλετο στις εξαιρετικά χαμηλές τιμές προσφοράς των κορεάτικων ναυπηγείων (το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και σήμερα).

Εν' μέσω ενός τέτοιου περιβάλλοντος, η τότε Ένωση στις 19 Σεπτεμβρίου 1978, σε ψήφισμα, το οποίο υιοθέτησε, υπογράμμισε την ανάγκη ύπαρξης μέσα στην Κοινότητα μιας υγιούς και ανταγωνιστικής ναυπηγικής βιομηχανίας, η δραστηριότητα της οποίας να αντιστοιχεί με τις θαλάσσιες συναλλαγές της Κοινότητας και με την *οικονομική, κοινωνική και στρατηγική της σημασία*.

Καθώς όμως, η Συνθήκη ΕΟΚ δεν παρείχε μια νομική βάση, το Συμβούλιο δεν **μόρεσε ή δεν θέλησε να πάρει** μέτρα για την αναδιάρθρωση της ευρωπαϊκής ναυπηγικής βιομηχανίας. Έτσι λοιπόν, μόνο μέσο κοινοτικής πολιτικής στον τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας απέμενε ο **συντονισμός των εθνικών ενισχύσεων**.

Επτά (7) συνολικά οδηγίες διαδέχτηκαν η μια την άλλη για την πλαισίωση των ενισχύσεων στη ναυπηγική βιομηχανία. Αποτρέποντας τον υπερθεματισμό και ενθαρρύνοντας την αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων, η **κοινοτική πλαισίωση των ενισχύσεων στη ναυπηγική βιομηχανία** συνέβαλε στο να γίνει αυτή πιο ανταγωνιστική.

Παράλληλα οι πολυμερείς διαπραγματεύσεις που ξεκίνησαν το **1989** στο πλαίσιο του Οργανισμού Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) μεταξύ των βασικών χωρών παραγωγών (Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ιαπωνίας, Νοτίου Κορέα, Νορβηγίας & Ηνωμένων Πολιτειών), που αντιπροσωπεύουν άνω του 70% της παγκόσμιας παραγωγής πλοίων, κατέληξαν τον Ιούλιο του 1994 σε συμφωνία που επιτρέπει την **κατάργηση του συνόλου των εμποδίων** στους συνήθεις όρους του ανταγωνισμού στον τομέα.

Κατά συνέπεια, ψηφίστηκε κανονισμός (από το Συμβούλιο της Κοινότητας) ως προς τις ενισχύσεις στη ναυπηγική βιομηχανία, δια του οποίου εφαρμόζονται οι όροι της συμφωνίας του ΟΟΣΑ (σεβασμός των κανονικών συνθηκών ανταγωνισμού στα

ναυπηγεία και τις επισκευές πλοίων), συμφωνία που όμως δεν εφαρμόζεται ακόμη λόγω της μη επικύρωσής της από τις ΗΠΑ (*Κανονισμός 3094/95, βλ. το τμήμα 23.5*).

Η Επιτροπή συγκεντρώνει τις προσπάθειές της στην υπεράσπιση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας από τις πρακτικές αθέμιτου ανταγωνισμού από ναυπηγικές επιχειρήσεις τρίτων χωρών και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της δια της ενθάρρυνσης της έρευνας και της υποστήριξης των βιομηχανικών συνεργασιών. Μελέτες της Επιτροπής καταδεικνύουν ότι η Νότια Κορέα προβαίνει σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην παγκόσμια αγορά ναυπηγικής βιομηχανίας με πρακτικές ντάμπινγκ. Το Συμβούλιο εξουσιοδότησε την Επιτροπή να κινήσει στον ΠΟΕ διαδικασία κατά της Κορέας τον Μάιο του 2001 και θέσπισε προσωρινό αμυντικό μηχανισμό της ναυπηγικής βιομηχανίας με σκοπό την αντιμετώπιση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών της Δημοκρατίας της Κορέας στις παγκόσμιες αγορές, έως ότου ολοκληρωθεί η διαδικασία επίλυσης διαφορών στο πλαίσιο του ΠΟΕ (*Κανονισμός 1177/2002, βλ. το τμήμα 23.5*).

Πέραν όμως της Ευρωπαϊκής, εν συνόλω, πολιτικής, έτσι όπως αυτή εκφράζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα πλαίσια της οποίας εν συντομία παραθέσαμε παραπάνω, μνεία θα πρέπει να γίνει και στην στάση της Επιτροπής στο χρόνιο ζήτημα των ναυπηγείων Σκαραμαγκά, η επίλυση του οποίου θα επιφέρει και κατακόρυφη αύξηση στην αξία του.

Είναι ακριβώς αυτή η κατάσταση των Ναυπηγείων Σκαραμαγκά που χαρακτηρίζει την προχειρότητα με την οποία αντιμετωπίστηκε ο κλάδος από την επίσημη πολιτεία για τόσα πολλά χρόνια, όπου εν' θα παραθέσουμε, έτσι ώστε ο αναγνώστης της παρούσας σχηματίσει ολοκληρωμένη άποψη για την διαμορφωμένη κατάσταση.

Όπως θα αναφερθούμε και σε άλλο κεφάλαιο (**Κεφάλαιο 5^ο**) η Ευρωπαϊκή Ένωση διαμέσου της Επιτροπής ακολουθεί αυστηρά πολιτική τομεακή πολιτική καθώς αυτή συνδέεται με την εμπορική πολιτική, η οποία θεωρείται για την βιωσιμότητας της ως πυλώνας του όλου ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

Τα μέτρα για την εμπορική πολιτική της Ένωσης^{17α}, όπως παραδείγματος χάριν οι χειρισμοί του τελωνειακού δασμολογίου, οι δασμολογικές ποσοστώσεις, τα μέτρα αντί-ντάμπινγκ, οι εμπορικές συμφωνίες και διάφορα κίνητρα των εξαγωγών έχουν περισσότερες συνέπειες πάνω στους τομείς της βιομηχανίας. Λόγω της τελωνειακής

ένωσης, τα περισσότερα από αυτά τα μέτρα βρίσκονται ήδη στα χέρια των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

Άλλα μέτρα τομεακής πολιτικής είναι **τα κίνητρα τα οποία χρησιμοποιεί η δημόσια εξουσία** για να εκσυγχρονίσει και προσανατολίσει τη βιομηχανία σε ορισμένους τομείς, όπως:

- *οι άμεσες ενισχύσεις σε ορισμένες βιομηχανίες,*
- *οι επιδοτήσεις σε ορισμένους οργανισμούς έρευνας, σε κέντρα συγκέντρωσης και διάδοσης των πληροφοριών, σε κέντρα παραγωγικότητας και σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης.*

Εξ' αυτών, κάποια τα χειρίζονται ήδη τα Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, (**χρειάζεται ευρωπαϊκός συντονισμός**) δεδομένου ότι μπορούν να νοθεύσουν τους κανόνες του ανταγωνισμού μέσα στην ενιαία αγορά.

Όμως οι πιο άμεσες και οι πιο γνωστές τομεακές ενέργειες (βρίσκονται στα χέρια των κυβερνήσεων) είναι οι *διαφόρων ειδών ενισχύσεις, όπως :*

- *Επιδοτήσεις,*
- *Δάνεια,*
- *Εκπτώσεις τόκων, κλπ.*

Οι κύριες αιτιολογίες, που τα κράτη μέλη επικαλούνται για την χορήγηση τους, είναι η αύξηση της απασχόλησης, η περιφερειακή ανάπτυξη, το εθνικό γόητρο, όταν πρόκειται για μεγάλες επιχειρήσεις που *«φέρουν τα εθνικά χρώματα»* Δεδομένου ότι οι τομεακές ενισχύσεις και οι όροι υπό τους οποίους παρέχονται διαφέρουν πολύ από κράτος σε κράτος της ΕΕ, μπορούν να επηρεάσουν τις συναλλαγές και να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό μέσα στην κοινή αγορά.

Επομένως, στόχος της κοινής βιομηχανικής πολιτικής πρέπει να είναι η δημιουργία συνθηκών που να επιτρέπουν τον περιορισμό των ενισχύσεων. Επιπλέον, η αποτελεσματικότητα των κοινών πολιτικών για την επίτευξη μεγαλύτερης συνοχής μπορεί να βελτιωθεί με την προοδευτική μείωση της έντασης των ενισχύσεων στις κεντρικές και πιο ευημερούσες περιοχές.

Γι' αυτό, τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ (*πρώην άρθρα 87 και 88 ΣΕΚ*) εγκαθιδρύουν τον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί των ενισχύσεων που τα κράτη παρέχουν άμεσα ή έμμεσα σε ορισμένες επιχειρήσεις ή σε ορισμένες παραγωγές.

Αυτές οι ενισχύσεις *πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή*, που έχει την εξουσία να τις επιτρέπει ή να τις απαγορεύει σύμφωνα με τα κριτήρια που θέτει η Συνθήκη και το παράγωγο δίκαιο. Έτσι, παρόλο που το ισχυρότερο μέσο τομεακής βιομηχανικής πολιτικής βρίσκεται ακόμη στα χέρια των κυβερνήσεων, η Επιτροπή χρησιμοποιεί *την υπερεθνική εξουσία*, την οποία της παρέχει σε αυτό το πεδίο η Συνθήκη, για να εξασφαλίζει το ότι οι εθνικές ενισχύσεις δεν νοθεύουν τον ανταγωνισμό ή δεν πηγαίνουν ενάντια σε στόχους της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ.

Το καλύτερο μέσο κατά την Επιτροπή, για την πρόληψη ενέργειες των κυβερνήσεων, που μπορεί να αντιτίθενται στο κοινό συμφέρον και συγχρόνως να επιτυγχάνεται αναδιάρθρωση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας είναι η *κοινή τομεακή πολιτική*. Αυτή αναπτύχθηκε κυρίως στους τομείς που είναι πιο ευαίσθητοι σε διεθνές επίπεδο (*σιδηρουργία, ναυπηγική βιομηχανία, υφαντουργία, αεροναυπηγική, πληροφορική, τηλεπικοινωνίες*).

Ακριβώς αυτή την πολιτική ακολουθώντας στο προσκήνιο, αλλά έχοντας και αλλά κίνητρα στο παρασκήνιο (θα γίνει μνεία αυτών παρακάτω), η Επιτροπή (Δεκέμβριος 2010)^{17β} επέβαλλε πρόστιμο 570 εκατομμυρίων ευρώ στο Ελληνικό Δημόσιο λόγω των συγκαλυμμένων επιδοτήσεων προς τα εν λόγω ναυπηγεία (*εξοπλιστικά προγράμματα του πολεμικού ναυτικού*). Συγκεκριμένα, έδωσε εντολή για την ανάκτηση, άνευ άλλης καθυστέρησης όπως το λεκτικό της απόφασης τονίζει, κεφαλαίου 562 εκατομμυρίων ευρώ + 8 εκατομμυρίων ως τόκων ανάκτησης μέχρι τις 30 Ιουνίου 2012.

Εναλλακτικά η απόφαση προέβλεπε, στην περίπτωση μη απόδοσης του ως άνω χρηματικού ποσού :

- *Την πώληση των μη στρατιωτικών περιουσιακών στοιχείων των Ναυπηγείων και την απόδοσης του προϊόντος πώλησης στο Δημόσιο,*
- *Την επιστροφή της εκχωρηθείσας γης στο Δημόσιο,*

- Την διακοπή κάθε αστικής δραστηριότητας των Ναυπηγείων για τα επόμενα 15 χρόνια, όλα αυτά εντός εξαμήνου από την κοινοποίηση της απόφασης (Δεκέμβριος 2010).

Η αντίδραση της Ελληνικής πλευράς (δια του καθ' υλήν αρμοδίου υπουργείου Οικονομικών) ήταν η δέσμευση ότι τα Ναυπηγεία Σκαραμαγκά και ενόσω έχουν λάβει κρατική ενίσχυση και/ή επιδότηση (γη + πρόσβαση στη θάλασσα + κεφάλαια) δεν θα «βγουν» στην αγορά κατασκευής πολεμικών πλοίων τρίτων χωρών (κάτι που καθυσχάσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθότι η παραπάνω ενέργεια συνιστούσε διαστρέβλωση του ανταγωνισμού κατά την άποψη της).

Να σημειώσουμε δε, πως η ανάκτηση των επιδοτήσεων^{17γ} δεν συνιστά απλή υπόθεση εξαιτίας των ιδιομορφιών της συγκεκριμένης επιχείρησης. Ένα μέρος της γης του Ναυπηγείου και μάλιστα αυτής που «βρέχεται» από θάλασσα και χρησιμοποιείται για τις εργασίες ανήκει στο ελληνικό δημόσιο («ο πνεύμονας» της επιχείρησης-εάν θεωρήσουμε ως «καρδιά» της επιχειρήσεως την γραμμή παραγωγής) και θα πρέπει να ανακτηθεί από αυτό, βάση της εναλλακτικής λύσης που δίδει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το αποτέλεσμα όμως μια τέτοιας ενέργειας είναι το Ναυπηγείο να χάσει την πρόσβαση του στη θάλασσα.

Άλλη περίπτωση που καταδεικνύει το πρόβλημα είναι της δεξαμενής «νούμερο 5», των Ναυπηγείων, η οποία δεν είναι πλωτή αλλά μόνιμη και η όποια ανήκει στα υπό ανάκληση εδάφη. Χωρίς δε την παρουσία της εν' λόγω δεξαμενής, τίθεται εν' αμφιβόλω η δυνατότητα κατασκευής πλοίων, χάνοντας και το όποιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα διαθέτουν.

Συνεπώς, παραθέτοντας παραπάνω την στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης έναντι της γενικότερης πολιτικής που άσκησε η επίσημη πολιτεία κατά την τελευταία 30ετία (κρυφές και/ή φανερές ενισχύσεις-επιδότησεις), εισερχόμαστε στην περιγραφή της τωρινής κατάστασης της βιομηχανίας.

*ε). Η Εν' Ελλάδα βιομηχανία Ναυπηγοεπισκευαστική Κατάσταση*¹⁸

Η ναυπηγοεπισκευαστική βιομηχανία στην Ελλάδα, όπως και στο εξωτερικό, είναι ο τομέας που ασχολείται με την κατασκευή, επισκευή και συντήρηση μεταλλικών, κυρίως, πλοίων, πλωτών μέσων, καθώς και μεγάλων μεταλλικών κατασκευών ξηράς (μεταφορικά μέσα, δεξαμενές καυσίμων, μεταλλικές γέφυρες, κλπ).

Μπορεί να διακριθεί σε *δύο μεγάλες κατηγορίες* :

- Η μία περιλαμβάνει τα μεγάλα ναυπηγεία και μονάδες,
- Ενώ η δεύτερη, περιλαμβάνει την υπόλοιπη μικρομεσαία ναυπηγοεπισκευαστική δραστηριότητα, αναπτυσσόμενη κυρίως στην περιοχή του **Πειραιά– Περάματος– Σαλαμίνας – Κόλπος Ελευσίνας**, η λεγόμενη **Ναυπηγοεπισκευαστική Ζώνη**.

Η σύγχρονη ναυπηγοεπισκευαστική δραστηριότητα εμφανίζεται στην Ελλάδα το 1956, σε περίοδο αλματώδους ανάπτυξης των θαλασσίων μεταφορικών μέσων, με την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Σταύρου Νιάρχου για την ίδρυση της «*Ελληνικά Ναυπηγεία Α.Ε.*», δηλαδή των γνωστών Ναυπηγείων Σκαραμαγκά.

Κατά την χρονική περίοδο 1967-1974, σε περίοδο ανόδου της διεθνούς ναυπηγοεπισκευαστικής βιομηχανίας, ιδρύονται :

- Τα «*Ναυπηγεία Ελευσίνας Α.Ε.*» (1968 – Ανδρεάδης),
- Τα «*Ναυπηγεία Χαλκίδος Α.Ε.*» (1971 – Καρράς) και
- Το «*Νεώριο– Ναυπηγεία Σύρου Α.Ε.*» (1972 – Γουλανδρής).

d). Τα αίτια της Κρίσης στον Κλάδο

Τα προβλήματα της ναυπηγοεπισκευαστικής βιομηχανίας στην Ελλάδα άρχισαν να εμφανίζονται με κατά την δεκαετία του 1980, όπου ο χώρος της ναυτιλίας γνώρισε παγκοσμία κρίση, όπως και η τωρινή. Αν και η τότε κρίση, ερμηνεύτηκε από την επιστήμη ως απότοκο της διεθνούς ενεργειακής κρίσης στα τέλη της δεκαετίας του 1970, αποτελέσματα της ήταν εξίσου βιαιάς υφής όπως και τα τωρινά.

Στα μεγάλα ναυπηγεία (τα οποία βρίσκονταν υπό κρατικό έλεγχο), δεν υπήρξε κρατική μέριμνα και πολιτική τόσο απέναντι στον κλάδο, όσο και στην αντιμετώπιση της τότε κρίσης. Ήταν η ανυπαρξία εκσυγχρονισμού σε οργάνωση και εξοπλισμό που οδήγησαν τις μονάδες αυτές σε κατάρρευση, των οποίων πλέον το μόνο στήριγμα για τη διατήρησή τους στη ζωή ήταν οι συνεχείς δανεισμοί από Τράπεζες του Δημοσίου και η κρατική ανοχή απέναντι στη μη εκπλήρωση των οικονομικών τους υποχρεώσεων προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Περαιτέρω, η με έντονους ρυθμούς αναπτυσσόμενη, ναυπηγοεπισκευαστική βιομηχανία των χωρών της Άπω Ανατολής (*Ιαπωνία, Κορέα*) συνδυάζοντας:

- *Υψηλή Παραγωγικότητα,*
- *Χαμηλό Εργατικό Κόστος και*
- *Σημαντικές Κρατικές Οικονομικές Ενισχύσεις.*

Λειτουργώντας στα πλαίσια της *καθετοποιημένης παραγωγής* μαζί με εγχωρίους βιομηχανικούς κλάδους, κατέστησαν τον εαυτό τους ασυναγώνιστο στη διεθνή αγορά και μονοπώλησαν τις ναυπηγήσεις σε εμπορικά πλοία .

Οι μεν Έλληνες εφοπλιστές πραγματοποιούν έκτοτε όλες τις παραγγελίες τους στις χώρες αυτές, στη δε εγχωρία βιομηχανία απέμεινε μόνον ο *επισκευαστικός τομέας*.

Η χαριστική βολή, όμως, ήρθε μετά την κατάρρευση του συστήματος διακυβέρνησης των σοσιαλιστικών χωρών.

Νέες αγορές άνοιξαν στην περιοχή μας (*Ουκρανία, Ρουμανία, Βουλγαρία*), ενώ και η Τουρκία εισήλθε δυναμικά στην αγορά με φθινό κόστος παραγωγής, λόγω του σημαντικά χαμηλού εργατικού κόστους που παρείχε στις υπηρεσίες της. Αποτέλεσμα ήταν το μεγαλύτερο τμήμα της αγοράς που είχε απομείνει στη χώρα μας να «καταφύγει» στις αγορές αυτές.

Η παραπάνω κατάσταση λόγω της άμεσης κρατικής επέμβασης & ανάληψης των παραπάνω μονάδων εις χείρας του Δημοσίου (*κατ' επίκληση του εθνικού χαρακτήρα του κλάδου και της κρίσιμης σημασίας του για την εθνική οικονομία-εφήρμοσε σε παγκόσμια πρώτη τον όρο της «κοινωνικοποίησης»*) αποσοβώντας τουλάχιστον κατά την περίοδο εκείνη την *πτώχευση* και το *οριστικό κλείσιμο* των γραμμών παραγωγής. Σημαντικό είναι να σημειωθεί, πώς ενώ το εν' δυνάμει πελατολόγιο της βιομηχανίας περιοριζόταν, συνάρτηση των παραγόντων που αναφέρθησαν παραπάνω (*κρίση στο τομέα, οξύς ανταγωνισμός*), όχι μόνο οι βασικές αδυναμίες του κλάδου, δεν αντιμετωπίστηκαν, αλλά αφού παγιώνεται η συμμετοχή του δημοσίου με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταρχήν, προκρίνεται ως λύση για την επιχειρηματική τους βιωσιμότητα, η απευθείας ανάθεση του εξοπλιστικού προγράμματος του Πολεμικού Ναυτικού της χώρας.

Στα επόμενα χρόνια, (δεκαετία του 2000) προκρίθηκε η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα (*υπό την μορφή συνεταιρισμού του ιδιωτικού με τον δημόσιο τομέα*)¹⁹ πάντα υπό την σκέπη του κρατισμού, αλλοιώνοντας κατ' ουσία τις δυνατότητες επέμβασης του ιδιώτη στην διοίκηση των μονάδων παραγωγής, λογικό επακόλουθο εάν αναλογιστεί κανείς την ισορροπία δυνάμεων, μεταξύ του ιδιώτη επενδύτη και του δημοσίου.

Εν συντομία, με εξασφαλισμένο πελάτη, το Ελληνικό Δημόσιο διαμέσου του Πολεμικού Ναυτικού, η εγχώρια βιομηχανία δεν μπήκε ποτέ στην διαδικασία ίασης των *προβλημάτων/αδυναμιών* που έκρουσαν τον καμπανάκι του κινδύνου, από την δεκαετία του 1980, λειτουργώντας σε απόλυτα προστατευόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον. Αδυναμίες που εν' συντομία μπορούν να περιγραφούν ως εξής²⁰:

- Χαμηλή Παραγωγικότητα:

Στις *μεγάλες μονάδες*, οφείλεται στην μη εφαρμογή μεθόδων προγραμματισμού και ελέγχου της παραγωγής, στα ανεπαρκέστατα κατά καιρούς διοίκησης, στον κομματισμό κ. λ. π.

Στις *μεσαίες και μικρές μονάδες* υπάρχουν ακόμα πιο σοβαρές ελλείψεις στην οργανωτική δομή, στην επάνδρωση με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, στην εισαγωγή συγχρόνων μεθόδων προγραμματισμού της παραγωγής και στον τεχνολογικό εξοπλισμό.

- Πεπαλαιωμένος μηχανολογικός εξοπλισμός:

Ορισμένα τμήματα εξοπλισμού στα μεγάλα ναυπηγεία είναι πολύ παλαιά και χαμηλής απόδοσης ενώ η επισκευή και συντήρησή τους είναι συχνές, πολυέξοδες και εργατοβόρες. Η αντικατάσταση αλλά και η δημιουργία υποδομών θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση αλλαγής και βελτίωσης κλίματος βιωσιμότητας των επιχειρήσεων.

- Ανεπαρκείς διοικήσεις (Management):

Οι συχνές αλλαγές διοικήσεων επέφεραν συχνότατες αλλαγές των οργανογραμμάτων των επιχειρήσεων, που είχαν σαν συνέπεια την από-στελέχωση σε μεγάλο βαθμό από ικανό και έμπειρο τεχνικό προσωπικό.

- Έλλειψη Στρατηγικής πολιτικής για την ναυπηγική βιομηχανία:

Η Πολιτεία ουδέποτε προέβλεψε, ούτε συνεισέφερε, στην δημιουργία και στον προγραμματισμό των ναυπηγικών μονάδων στην χώρα μας, παρά μόνο έδωσε ένα γενικό νομοθετικό πλαίσιο για την ίδρυση των μεγάλων μονάδων. Όταν οι ναυπηγικές μονάδες πέρασαν στον κρατικό έλεγχο η Πολιτεία αποδείχθηκε απροετοίμαστη για την ουσιαστική και την επαρκή διαχείρισή τους.

e). Δυνατότητες-Προοπτικές του Κλάδου

Παρόλη την εκτεθείσα προβληματική, εντούτοις πιστεύουμε πως η συμμετοχή της ναυπηγό-επισκευαστικής ζώνης, όπως αυτή οριοθετήθηκε χωροταξικά στο τόξο **Περάματός- Ελευσίνας- Σκαρामαγκά**, σε Ειδική Οικονομική Ζώνη μπορεί να αποδώσει εξαιρετικά οφέλη, εάν ο φορέας που θα αναλάβει το σχεδιασμό και την υλοποίηση του, διαχειρισθεί το όλο εγχείρημα τεχνοκρατικά και με επαγγελματισμό.

Τούτο διότι, εάν ανατρέξουμε στο διεθνές περιβάλλον και δη στη Μεσόγειο-Αφρικανικό μέτωπο, σημαντικά θέματα ανακύπτουν με ορμή και βιαιότητα, που αφορούν άμεσα τον ναυπηγοεπισκευαστικό τομέα.

Λόγω των πρόσφατων κοινωνικών-πολιτικών κ' θρησκευτικών αναταραχών που παρατηρήθηκαν στο Βόρειο-Αφρικανικό μέτωπο, φαινόμενο το οποίο περιγράφηκε με τον όρο «*Αραβική Άνοιξη*», αποτέλεσμα του οποίου ήταν η πτώση, των μέχρι πρότινος, όψιμων ή μη, φίλο-δυτικών καθεστώτων της περιοχής. Χώρες στυλοβάτες του αραβικού έθνους όπως η *Αίγυπτος*, η *Λιβύη* και η *Τυνησία*, καλούνται από τις τοπικές κοινωνίες, να αναθεωρήσουν ειλημμένες πολιτικές-διπλωματικές συμμαχίες προηγούμενων δεκαετιών, ξαναγράφοντας εκ' νέου τον Μεσογειακό χάρτη κατανομής δυνάμεων, ζωνών επιρροής και πολιτικών-διπλωματικών συμμαχιών. Μεταξύ των πολλών αποφάσεων που καλούνται να λάβουν είναι και η αναζήτηση νέων εμπορικών εταιρών για την κατασκευή **πλοίων επιφάνειας** για το Πολεμικό Ναυτικό τους (οι ως άνω χώρες διαθέτουν σοβιετικής προέλευσης υλικό, ξεπερασμένο τεχνολογικά-απόρροια της ειδικής σχέσης που απολάμβαναν με την ΕΣΣΔ μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1970) το οποίο χρήζει άμεσης αντικατάστασης) καθώς και **πλοίων ακτοφυλακής** με στόχο την **καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης** προς την Ευρώπη, πρόγραμμα το οποίο φημολογείται ήδη ότι θα συν-χρηματοδοτηθεί και από την Ευρωπαϊκή Ένωση²¹.

Στην ιδιότυπη αυτή «αφετηρία», για την επικείμενη κούρσα της προμήθειας ναυτικών εξοπλισμών λαμβάνουν μέρος χώρες με γνωστή παράδοση στο « χτίσιμο » πλοίων, εκ' των οποίων όμως λίγες είναι εκείνες που ανήκουν στην Ευρώπη και διατηρούν θετικό προφίλ μεταξύ των αραβικών χωρών.

Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται:

- *Η Ισπανία λόγω της γνωστής σχέσης με την Βόρειο-Αφρική (αποικιοκρατική δύναμη επί πολλούς αιώνες-διατηρούσε μέρος του Μαρόκου),*
- *Η Γαλλία, παρομοίως με την Ισπανία, έλκει σχέσεις με την Αφρική λόγω του αποικιοκρατικού της παρελθόντος, η κύρια προσπάθεια της οποίας θα κατευθυνθεί στην προμήθεια των μεγάλων πλοίων πρώτης γραμμής για το Πολεμικό Ναυτικό (ανταγωνιζόμενη, κύριους παίκτες της αγοράς, ΗΠΑ, Ρωσία, Ηνωμένο Βασίλειο),*
- *Η Ελλάδα, η οποία όμως ήδη έχει αυτό-αποκλειστεί με την δέσμευση της, σε σχέση με τα ναυπηγεία Σκαραμαγκά, όπως μην αναλάβουν την ναυπήγηση ξένων πολεμικών πλοίων. Διαβεβαίωση για την οποία μπορούμε να διατυπώσουμε την άποψη πως μάλλον, τα ισπανικά ναυπηγεία ευνοούνται, δίδοντας τους εύκολη πρόσβαση σε τυχόν παραγγελίες από αραβικές χώρες της Μεσογείου.*

Εκ' των ως άνω στοιχείων, συμπεραίνουμε πως ενόψει την ταχείας ανακατανομής των γέω-στρατηγικών συμφερόντων, τα όποια δύναται να επηρεάσουν όχι μόνο την Ευρωπαϊκή αλλά και την παγκόσμια διπλωματική σκακιέρα, η χώρα μας καλείται άμεσα να κλείσει το παραπάνω κεφάλαιο, έτσι ώστε να μετέχει του επιγένομενου παιγνίου. Ίσως, ένας αποτελεσματικός τρόπος διευθέτησης του ζητήματος να είναι η ένταξη του ως άνω ναυπηγό-επισκευαστικού τόξου σε μια εγκεκριμένη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ειδική Οικονομική Ζώνη, η οποία άμεσα ή **έμμεσα αλλά με σαφήνεια να διευθετεί** και το ζήτημα των **παρانونών κρατικών επιδοτήσεων** της δεκαετίας του 1990 και του 2000.

Παράλληλα όμως του ήδη διεξαγόμενου πολιτικού – διπλωματικού αγώνα στο Αραβικό κομμάτι της Μεσογείου, που εν' πολλοίς θα κρίνει και τις μετέπειτα εξελίξεις, ήδη, ομάδες συμφερόντων (*Lobbies*) σχετιζόμενες με τον ναυπηγικό τομέα, εντός των κέντρων της Ευρωπαϊκή Κοινότητα, κινούνται ήδη ως προς την

οριοθέτηση και υιοθέτηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενός εναλλακτικού σχεδίου βιωσιμότητας για την ευρωπαϊκή ναυπηγική βιομηχανία συνολικά, της όποιας κομμάτι αποτελεί και η εγχώρια.

Τα ευρωπαϊκά ναυπηγεία, σύμφωνα με το προτεινόμενο σχέδιο δύναται να αναζωογονηθούν και να επιβιώσουν στο πλαίσιο ενός συνεκτικού, οργανωμένου και συμφωνημένου μετά από διάλογο *πράσινου σχεδίου*²² για συμπλήρωση των παραδοσιακών δραστηριοτήτων τους με κατασκευές και υπηρεσίες σε πράσινους τομείς (π. χ *μετασκευές πλοίων και κατασκευές νέων πλοίων που θα επιτυγχάνουν υψηλές περιβαλλοντικές και ενεργειακές επιδόσεις, κατασκευές τμημάτων πράσινης τεχνολογίας στους τομείς της ανανεώσιμης ενέργειας* κα).

Η οικονομική βιωσιμότητα των ναυπηγείων μπορεί να συνδεθεί με την βελτίωση των περιβαλλοντικών κι ενεργειακών επιδόσεων των πλοίων, οι οποίες μπορούν να διασφαλιστούν με μείωση της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων, προώθηση εναλλακτικών καυσίμων και ιδιαίτερα ΑΠΕ, αλλαγές στην τεχνολογία των πλοίων αλλά και των μηχανών.

Η *Γενική Διεύθυνση Μεταφορών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής*^{22α}, σημειώνει ήδη την ανάγκη για την πράσινη ναυτιλία, καθώς και την διαφαινόμενη τάση στην πολιτική της Ευρώπης που θα ακολουθήσει για να την εφαρμόσει, έχοντας στην διάθεση της εργαλεία, όπως :

- Το πρόγραμμα των «Θαλάσσιων Λεωφόρων-*Motorways of the Sea (MoS)*»-μέρος του Ένδο- Ευρωπαϊκό σύστημα Μεταφορών, το οποίο θέτει ως στόχο του την μείωση του γενικού αντίκτυπου της ναυτιλίας στο περιβάλλον,
- Το πρόγραμμα «*Μάρκο Πόλο*», ετησίου προϋπολογισμού 64,6 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο προτάσσει την χρησιμοποίηση πρασίνων πρακτικών, είτε νέων τεχνολογιών για την μείωση της μόλυνση στις μικρού μήκους θαλάσσιες εμπορικές διαδρομές, εντός της Ε.Ε,
- Η δανειοδότηση μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων-*European Investment Bank (EIB)*, στους τομείς εκείνους που θα διασφαλίσουν στην Ευρωπαϊκή Ναυτιλία, ένα «Πράσινο Αποτύπωμα»-κυρίως μέσω της χρησιμοποίησης LNG (Υγροποιημένο Φυσικό Αέριο) ως κύριου ναυτιλιακού καυσίμου.

Στο σημείο αυτό, αναφέροντας τον όρο «εναλλακτική ναυπηγική δραστηριότητα^{22β}», εννοούμε : πλωτές πλατφόρμες γενικής χρήσης, πλωτές γεννήτριες αιολικής & κυματικής ενέργειας, πλωτά πάρκα παραγωγής ενέργειας βασιζόμενα στην δύναμη του άνεμου και του κύματος, ειδικού τύπου πλοία κ.α.

- *Παράκτια πάρκα παραγωγής αιολικής ενέργειας, 7 κατασκευάζονται στην Μ. Βρετανία, 1 στην Κίνα, 1 στην Γερμανία, αναμένετε η ολοκλήρωση των εργασιών εντός του 2012. Δρομολογείται επίσης η κατασκευή άλλων 8 πάρκων στην Μ. Βρετανία, 1 στην Ιρλανδία και 1 στην Γερμανία.*

Το αντίκτυπο των παραπάνω επιχειρηματικών σχεδίων στην ναυπηγική βιομηχανία είναι μεγάλο. Τα αναγκαία, για την λειτουργία τους ήδη παρασκευάζονται σε ναυπηγεία στην Αγγλία (*Falmouth Docks - Leviathan and Kraken Vessels*) δίνοντας κατά αυτόν τον τρόπο πνοή σε μια, κατά άλλα, παρακμάζουσα βιομηχανία, αυξάνοντας το εισόδημα των περιοχών και μειώνοντας την ανεργία δημιουργώντας θέσεις εργασίας.

Το παράδειγμα της καινοτομίας, προσπαθούν να εφαρμόσουν εταιρίες κολοσσοί (διαχειριστές-ιδιοκτήτριες ναυπηγείων) όπως:

- ✓ *Odense Steel Shipyard Δανία,*
- ✓ *Harland and Wolff Heavy Industries- Μ.Βρετανία,*
- ✓ *Daewoo & Hyundai Heavy Industries Co. and Samsung Heavy Industries Co- Κορέα & Ιαπωνία, αντίστοιχα,*
- ✓ *Christensen Shipyards-Καναδάς.*
- Στην **Ελλάδα** και σε ότι αφορά τις **πλωτές ανεμογεννήτριες** ήδη σχεδιάζονται:
 - ✓ *Στον Ευβοϊκό 450 MW Νέα Μάκρη -(Τερνα),*
 - ✓ *Κύμη 300 MW –Κυων,*
 - ✓ *Στο Θρακικό Πέλαγος- Τερνα -(585 MW),*
 - ✓ *Λιμένα Αλεξανδρούπολης (216MW)- Όμιλος Κοπελούζου.*

Μόνο οι ήδη υπάρχουσες αιτήσεις επενδυτών απαιτούν επενδύσεις περίπου 6 δις ευρώ. Τα δε συμβόλαια συντήρησης υπολογίζονται σε περίπου 150-200.000.000 ευρώ τον χρόνο για την ναυπηγό-επισκευή.

- Στην **Πολωνία**, πέραν της ιστορικής παράδοσης που κατέχει η βιομηχανία των ναυπηγείων , ήδη κάποιες εταιρίες (*Energomontaz Polnoc Gdynia Ltd*) έχουν προσανατολίσει την γραμμή παραγωγής προς την κατασκευή πλωτών πλατφορμών παραγωγής ενεργείας βασιζόμενοι στην αιολική ενεργεία, ενώ συγκεκριμένα λιμάνια της χώρας έχουν προσανατολιστεί προς εξυπηρέτηση των αναγκών τους (*Nyborg*).
- Στο τομέα την **κυματικής ενέργειας**, εντοπίζουμε πρόγραμμα (***Pelamis Project***) στην Πορτογαλία και Σκωτία. Στην Πορτογαλία ήδη έχουν ποντισθεί 22 τέτοια συστήματα, τα όποια αναμένεται να παράξουν έως και 22.5 megawat, η παραγωγή των οποίων υποστηρίζεται και χρηματοδοτείται από την *Energias de Portugal* (η Δ.Ε.Η της Πορτογαλίας).
- Το τριετές ερευνητικό πρόγραμμα «***Eco-Refitec***»^{22γ}, χρηματοδοτούμενο από το 7^ο κοινοτικό πλαίσιο, το οποίο ξεκίνησε την 1^η Ιανουαρίου 2011, ύψους έως 2,5 εκατομμυρίων ευρώ, στο οποίο μετέχουν :
 - *Η Πολωνία,*
 - *Γαλλία*
 - *Η Γερμανία,*
 - *Η Λετονία,*
 - *Η Ιταλία,*
 - *Η Ρουμανία,*
 - *Η Βουλγαρία,*
 - *Η Ισπανία,*
 - *Πορτογαλία.*

Επικεντρώνεται στους τομείς της διαχείρισης πλοίου, στον έλεγχο εκπομπής ρύπων και στην οικολογική διαχείριση του έρματος (*ballast water*).

Σκοπός του οποίου είναι:

- Στην αποτίμηση της εισαγωγής υλικών «πράσινης» τεχνολογίας στην διαδικασία αναβάθμισης των υπαρχόντων πλοίων, προς μια πιο φιλική προς το περιβάλλον τεχνολογία,
- Υποστήριξη στην εφαρμογή των παρόντων ρυθμιστικών μέτρων, για την μείωση των εκπομπών άνθρακα, στα πλοία της εμπορικής ναυτιλίας,
- Εκτίμηση του οικονομικού κύκλου «ζωής» του αναβαθμισμένου πλέον πλοίου, καθώς και της ασφάλειας, κόστους και περιβαλλοντολογικού αντίκτυπου του
- Η εισαγωγή της τεχνολογίας και δη του τομέα της πληροφορικής στην ναυπηγική διαδικασία -ειδικότερα κατά το στάδιο της αναβάθμισης του πλοίου, υπολογίζοντας ακριβώς την μείωση των εκπομπών, κατά απόλυτο αριθμό, δια της χαρτογράφησης των δεδομένων αναβάθμισης, το κάθε ναυπηγείο θα μπορεί να αποφασίζει ξεχωριστά για το τι είναι πιο οικονομικό συμφέρον, για το κάθε πλοίο-καταρτίζοντας του και το αναμενόμενο κύκλο ζωής του, της κατανάλωσης καυσίμου, της ασφάλεια που διαθέτει μετά την αναβάθμιση/ανακατασκευή του.

Η ναυπήγηση, εφόσον υπάρξει ένα σχέδιο βιωσιμότητας, ακτοπλοϊκών σκαφών που θα συνδέουν τα νησιά μεταξύ τους και θα είναι υψηλής ενεργειακής επίδοσης, θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί από ευρωπαϊκούς πόρους και να δώσει δουλειές στα ναυπηγεία, σε συνδυασμό εννοείται με την ελληνική δέσμευση **για σταδιακή αποπληρωμή μέρους τους προστίμου**, μέσα από την εισροή πόρων, που θα προέλθουν από την αναζωογόνηση του κλάδου.

Να σημειώσουμε δε, πως η **Ένωση Ευρωπαϊκών Ναυπηγείων**²³ κάνει λόγο για «έκρηξη» ναυτιλιακής δραστηριότητας σε 3 αγορές στο κοντινό μέλλον, ήτοι :

- Εξόρυξη πετρελαίου-φυσικού αερίου από μεγάλα βάθη,
- Θαλάσσια εξόρυξη μετάλλων και άλλων πολυτίμων προϊόντων ,

- *Ναυτιλιακή δραστηριότητα (νέες διαδρομές) στους πόλους, λόγω της τήξης των πάγων.*

Η ανάπτυξη των παραπάνω αγορών, κατά την Ένωση Ευρωπαϊκών Ναυπηγείων, θα προκαλέσει **αύξηση της ζήτησης** αντιστοίχως στην παραγωγή πλοίων και εξοπλισμού καταλλήλων για τις παραπάνω αγορές. Η οποία με την σειρά της, αναμένεται να δώσει **ώθηση στην πλευρά της προσφοράς**, δηλαδή στα ναυπηγεία. Μπορεί στο «*χτίσιμο*» νέων πλοίων η εγχώρια βιομηχανία χώρα να μην διαθέτει την απαραίτητη τεχνολογία ή την τεχνογνωσία για την ολοκλήρωση και αποπεράτωση ενός τέτοιου έργου έτσι ώστε να συμμετάσχει, κάλλιστα όμως μπορεί να «*πλασαριστεί*» στην προσφορά ναυτιλιακού και πάρα-ναυτιλιακού εξοπλισμού καθώς και πράσινης τεχνολογίας εξοπλισμό όπως περιγράφηκε άνωθεν.

Εξυπηρετώντας τις ανάγκες των ανακατασκευασμένων & νέων, «πράσινης» τεχνολογίας πλοίων, τα ναυπηγεία της χώρας, δύναται να διαμορφώσουν μια στρατηγική με οπτική δεκαετίας λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις αλλά και τις προοπτικές όπως αυτές διαμορφώνονται²⁴.

iv. Το Προτεινόμενο Μοντέλο Ειδικής Οικονομικής Ζώνης -Κίνητρα & Πλεονεκτήματα
a. Εισαγωγή

Αφού περιγράψαμε εμβριθώς τα εν-δυνάμει αφηρημένα χαρακτηριστικά/ στοιχεία και τις δυνατότητες που διαθέτει μια Ειδική Οικονομική Ζώνη η με επίκεντρό αυτής το Πειραιά καθώς και τις παρακείμενες σε αυτόν περιοχές, θα πρέπει να σκιαγραφήσουμε το μοντέλο που θα διέπει όχι μόνο την λειτουργία του αλλά και τις προϋποθέσεις εισαγωγής ενός εκάστου ενδιαφερόμενου επενδύτη.

Πριν ξεκινήσουμε όμως με την τεχνική περιγραφή του προτεινόμενου από την παρούσα μελέτη μοντέλου, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε κάτι που έχουμε αναφέρει και σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας:

«Στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Οικονομικής Γεωγραφίας είναι πλέον καλά τεκμηριωμένο ότι η οριοθέτηση παραγωγικών δραστηριοτήτων στις διάφορες χώρες εξαρτάται από την διαθεσιμότητα και το σχετικό κόστος των χώρων στους συντελεστές παραγωγής που οι παραγωγικές δραστηριότητες απαιτούν».

Εάν για παράδειγμα γίνεται αναφορά σε μια μεταποιητική παραγωγική δραστηριότητα έντασης εργασίας, η εγκατάστασή της θα αναζητηθεί σε χώρες με σχετικά **φθηνό εργατικό κόστος**. Αντίστοιχα μεταποιητικές παραγωγικές δραστηριότητες **έντασης κεφαλαίου και τεχνολογίας** θα εγκατασταθούν σε περιοχές με σχετικά υψηλότερο απόθεμα τεχνολογίας και κεφαλαίου. Επομένως οι παραγωγικές δραστηριότητες χωροθετούνται ανάλογα με **το συγκριτικό πλεονέκτημα** της κάθε χώρας και στην συνέχεια τα αγαθά διακινούνται μέσω του διεθνούς εμπορίου»²⁵.

Από το ως άνω χωρίο ξεχωρίζουμε φράσεις όπως:

- «φθηνό εργατικό κόστος»,
- «ένταση κεφαλαίου και τεχνολογίας»,
- «συγκριτικό πλεονέκτημα»,

Στα παραπάνω στοιχεία εάν προστεθεί η εκάστοτε **φορολογική πολιτική του κράτους** υποδοχής έναντι των προς επένδυση κεφαλαίων και επιχειρήσεων έχουμε εντοπίσει, σε μεγάλο βαθμό, τους βασικούς λόγους μετεγκατάστασης μιας επιχείρησης.

Αναδεικνύεται λοιπόν η ανάγκη εξεύρεσης του κατάλληλου μείγματος οικονομικής πολιτικής που η Ειδική Οικονομική Ζώνη οφείλει να προσφέρει σε επίπεδο **εργασιακών σχέσεων, φορολογίας και επενδυτικών κινήτρων**, έτσι ώστε να καταστεί ελκυστική προς τους υποψηφίους επενδυτές και επιχειρήσεις.

b). Τα Τεχνικά Χαρακτηριστικά

Το προτεινόμενο μοντέλο για την ανάπτυξη της Ειδικής Οικονομικής Ζώνης, βασίζεται κυρίως στο «**πολωνικό**» μοντέλο, δοκιμασμένο σε συνθήκες κοινοτικού κεκτημένου, αποδίδει, κάτι που ήδη έχουμε αναφέρει στην παρούσα (*Κεφάλαιο 1^ο*).

Τονίζεται δε, πως η διαμόρφωση του μοντέλου και η εφαρμογή του στην ελληνική πραγματικότητα, θα πρέπει να λάβει υπόψη τοπικές, χρονικές (*υφιστάμενη κρίση χρέους*) αλλά και περιφερειακές (*αυξημένη ανεργία, συγκριτικά πλεονεκτήματα σε συγκεκριμένα προϊόντα*) ιδιαιτερότητες ²⁶.

Αναλυτικότερα :

Το οικονομικό δίκαιο και το διοικητικό καθεστώς της προτεινομένης Ειδικής Οικονομικής Ζώνης θα πρέπει εξαρχής να θεσπιστούν με **αντιγραφειοκρατική λογική** με **οργανωτική οικονομία** και με καταστατικές προδιαγραφές **διοικητικής αποτελεσματικότητας**²⁷, στοιχεία τα οποία θα πρέπει να ταχθούν κατά τέτοιο τρόπο έτσι ώστε «σε σύμπνοια» με τα προσφερόμενα κίνητρα στην τομέα της φορολογίας, των εργασιακών σχέσεων και της παροχής επενδυτικών κινήτρων να δημιουργήσουν το κλίμα επιχειρηματικότητας που θα «αναγκάσει» τους επενδύτες να συμμετάσχουν στο εγχείρημα.

Ειδικότερα:

A) Δημιουργία μιας «**Κεντρικής Αρχής Διαχείρισης**» της Ε.Ο.Ζ. υπό τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρίας, μέτοχος στην οποία θα είναι κατά **51%** κρατικοί φορείς και κατά **49%** ιδιωτικά νομικά ή ακόμη και φυσικά πρόσωπα.

- Η παραπάνω αρχή, μεταξύ άλλων, θα αποτελέσει και το βασικό εργαλείο έγκρισης/αδειοδότησης των επενδυτικών σχεδίων εντός Ε.Ο.Ζ.
- Θα προβλέπεται μια κεντρική αδειοδοτική διαδικασία, στα πρότυπα της **υπηρεσίας μίας στάσης (one stop shop)**. Ο επενδύτης δεν θα απευθύνεται σε διάφορες αρμόδιες διοικητικές, «χάνοντας» **χρόνο και χρήμα** σε παραστάσεις και ενδιαμέσους, αλλά θα καταθέτει το σχέδιο του ενώπιον της παραπάνω αρχής. Με σχετική αίτηση- «Γνωστοποίησης Ενδιαφέροντος-Letter of Intend», θα εντάσσεται στην «πρό- αδειοδοτικό» στάδιο. Εφεξής η παραπάνω Αρχή θα λειτουργεί ως σημείο ενιαίας και μοναδικής επαφής για τον ιδιώτη, επενδύτη για το οποίο θα υπάρχει ένα στέλεχος που θα έχει την ευθύνη της παρακολούθησης της επικοινωνίας του επενδύτη με την Γενική Διεύθυνση Αδειοδοτήσεων, κατά τα διεθνή ακολουθητέα πρότυπα της Προσωπικής Τραπεζικής (**Private Banking**).
- Ακριβώς αυτή η Γενική Διεύθυνση θα έχει το κεντρικό συντονισμό για την έκδοση των άδειων και η οποία ανά αντικείμενο θα προχωρεί στην δημιουργία ως επισπευδόμενων των απαραίτητων Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων για την υλοποίηση των άδειων. Στόχος είναι έτσι ώστε ο επενδύτης να λαμβάνει την «τελική» άδεια ή αλλιώς την «πολύ-άδεια» η οποία θα ενσωματώνει το σύνολο αυτών²⁸, εντός 45 εργασίμων ημερών.

- Επίσης σημαντικό είναι πως εντός των πλαισίων της παραπάνω αρχής, η παραπάνω Υπηρεσία (Μιας Στάσης-One Stop Shop) δύναται να αποκτήσει δια της νομοθετικής πράξης της κυβερνήσεως αρμοδιότητες επί **πολεοδομικών και χωροταξικών** ζητημάτων, υπερβαίνοντας κατά αυτόν τον τρόπο εμπόδια που σχετίζονται με την περιβαλλοντική νομοθεσία. Σημαντικό είναι να τονιστεί πως οιοδήποτε αλλαγή και να επιχειρηθεί το Συμβούλιο της Επικράτεια ως το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της χώρας δεν δύναται να παρακαμφθεί ή παραιτηθεί της αρμοδιότητας τους ως ανώτατο δικαιοδοτικό και γνωμοδοτικό όργανο²⁹.
- Επιπλέον αυτού, θα πρέπει να προβλεφθεί στο συστατικό νόμο της ως άνω αρχής, η διαδικασία **αυτό-αξιολόγησης** κατά τα πρότυπα της βασικής αρχής «πρώτα αδειοδοτώ, μετά ελέγχω», διαδικασία όχι ξένη στο ελληνικό επενδυτικό δίκαιο (Νόμος 3982/2011 για την αδειοδότηση των μεταποιητικών επιχειρήσεων) κατά την οποία ο επιχειρηματίας με υπεύθυνη δήλωση του δεσμεύεται **(με δική του νομική ευθύνη)** ότι έχει κάνει τις απαιτούμενες ενέργειες, θα λαμβάνει τις άδειες (για τις ήσσονος σημασίας) και ο έλεγχος από την παραπάνω υπηρεσία θα έπεται³⁰.

B) Προϋποθέσεις Επιλεξιμότητας³¹, οι οποίες θα σχετίζονται με :

- Το **ύψος της επένδυσης** που θα πραγματοποιήσει ο υποψήφιος εντός της Ε.Ο.Ζ. Θα μπορούσε να θεσπιστεί ως ένα πρώτο κριτήριο εισδοχής στην Ζώνη, ελάχιστο πόσο επένδυσης (minimum) 300 χιλ. ευρώ τον πρώτο χρόνο και αύξηση του παραπάνω ποσού σου ανά έτος παραμονής στην ζώνη, με βάση, τα ανά διαχειριστική περίοδο, κέρδη του και ωφέλειες του.
- Τον **αριθμό των εργαζομένων** που θα απασχολήσει η επένδυση, ο οποίος θα πρέπει να ξεπερνά τους 10 εργαζόμενους, **παράλληλη θέσπιση ρήτρας υποχρέωσης** για τις επιχειρήσεις που θα εγκατασταθούν εντός Ε.Ο.Ζ, την κατά προτεραιότητα απασχόληση εργατικού δυναμικού προερχομένου από τις όμορες περιοχές που λειτουργούν οι Ε,Ο.Ζ. Σε περίπτωση δε, μετεγκατάστασης υφιστάμενης μονάδας , θα πρέπει για να γίνει αυτή δεκτή , να απασχολήσει τον ίδιο αριθμό εργαζομένων που απασχολούσε εκτός Ε.Ο.Ζ. (π.χ. X εργαζόμενοι) συν τον κατώτατο αριθμό εργαζομένων που προβλέπει ή ένταξη στη Ζώνη . **Δηλαδή X+10**. Ακριβώς επειδή από την φύση τους οι Ε.Ο.Ζ. ευνοούν τις

επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό (την ραχοκοκαλιά της οικονομίας), θα μπορούσε μια υφιστάμενη μονάδα να μεταφέρει μόνο το κομμάτι της παραγωγής που απευθύνεται σε ξένες αγορές, και όχι όλη την μονάδα παραγωγής της (κατά συνέπεια, να προχωρήσει στη δημιουργία θυγατρικής μέσα στην ζώνη).

- **Τη μεταφορά τεχνολογίας**, παράμετρος η οποία θα κρίνεται από την αρχή Διαχείρισης.
- Σε μια πιο ευέλικτη οργάνωση των Προϋποθέσεων Επιλεξιμότητας, θα μπορούσε να ισχύσει ένα αναλογικό μοντέλο, το οποίο θα τις συνδέει με τα κίνητρα. Π.χ. η πλήρης φοροαπαλλαγή των μερισμάτων, να ισχύει μόνον για τις επενδύσεις που θα εξάγουν το 50% τουλάχιστον των προϊόντων που παράγουν μέσα στο πλαίσιο της Ε.Ο.Ζ. .

Γ) Η **διάρκεια** της Ε.Ο.Ζ. θα πρέπει να είναι «*minimum*» δεκαπενταετής,

Όπως γίνεται κατανοητό, εκ' των ως παρατιθέμενων, προτείνουμε ουσιαστικά την **παροχή κινήτρων** σε δύο επίπεδα. Στο **πρώτο επίπεδο** τα κίνητρα (γενικά) θα αφορούν το σύνολο των θεματικών-περιφερειακών Ε.Ο.Ζ που πρόκειται ή σχεδιάζεται να ιδρυθούν στην χώρα μας.

Το **δεύτερο επίπεδο** θα αφορά επί μέρους κίνητρα (*ειδικά*) ανάλογα με τις ανάγκες που το ίδιο το αντικείμενο διαμορφώνει.

Επιπλέον, σε πρώτο επίπεδο το οποίο θα ισχύσει για όλους τους επενδυτές ανεξαρτήτως εάν αυτοί αποφασίσουν να επενδύσουν εντός Πειραιά ή σε μια οιοδήποτε άλλη Ζώνη ιδρυθεί εντός Ελλάδος, για τους οποίους προτείνεται:

- **Φορολογία Εισοδήματος:** 0% τα πρώτα 10 χρόνια ή 50% της ισχύουσας, τα επόμενα 5 χρόνια,
- **Φορολογία Μερισμάτων:** 0%,
- **Ασφαλιστικές Εισφορές:** Μειωμένες κατά 5%,
- **Φόροι Αγοράς Ακινήτων:** 0%
- **Φ.Π.Α. α' Υλών και Υπηρεσιών:** 0%

- *Δασμοί Προϊόντων προς την εσωτερική αγορά: 3% επί της συνολικής αξίας, 1,5% εάν το 100% των υλών είναι Ελληνικές.*

Είναι κατανοητό, πώς ενώ από την μια πλευρά τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία επενδύσεων και υπηρεσιών διαρκώς μειώνονται, από την άλλη η φορολογία των επενδύσεων παρουσιάζει σημαντικές διαφορές από χώρα σε χώρα εξαιτίας του ολοένα εντεινόμενου φορολογικού ανταγωνισμού.

Προβαλλόμενη προβληματικής είναι πως ενώ η επιβολή φόρου ήταν πάντα **κρατικό προνόμιο**, όμως με την διεθνοποίηση της οικονομίας, ενώ οι πάσης δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα σε περισσότερες χώρες και συνεπώς εμπίπτουν σε περισσότερο φορολογικές δικαιοδοσίες, τούτο γίνεται υπό τις συνθήκες «*ανταγωνισμού- regulatory competition*», εντός του οποίου ένα μέσο παραγωγής όπως εξ' ορισμού είναι το κεφάλαιο, το οποίο με εν' δυνάμει στοιχεία κινητικότητας, θα επιλέξει το εθνικό φορολογικό περιβάλλον που του διασφαλίζει προνομιακή μεταχείριση^{31α}.

Αυτή η συμπεριφορά οδηγεί σε λύσεις που επιβαρύνουν ασύμμετρα ορισμένες κατηγορίες πολιτών. Αυτό διότι κινούμενο σε συνθήκες διακρατικού ανταγωνισμού οδηγεί τις εθνικές κυβερνήσεις σε μείωση φόρων και σε μηδενικά ποσοστά φορολόγησης λόγω της σμίκρυνσης της φορολογητέας ύλης (**φορολογικός εκφυλισμός-tax degradation**). Περαιτέρω δε, επειδή διαφεύγει του φόρου, τα βάρη μετατοπίζονται σε φορολογικές βάσεις ελαττωμένης κινητικότητας όπως η *εργασία* και η *κατανάλωση*, εν' ολίγοις αναδιαμορφώνει την δομή του φορολογικού συστήματος.

Ουσιαστικά λοιπόν παρατηρούμε την αθέλητη μεταβίβαση του κυριαρχικού δικαιώματος της **φόρο-επιβολής** στις δυνάμεις της αγοράς ενώ είθισται αυτό να ανήκει στην σφαίρα άσκησης της δημόσιας εξουσίας^{31β}. Η παραπάνω προβληματική εντάσσεται στην διαρκή «*πάλη*» των δύο σχολών σκέψης (*κεννσιανιστές vs- φιλελεύθεροι*) όπου κατά τους μεν *πρώτους* ο φόρος συνιστά μέσο και μηχανισμό αναδιανομής εισοδήματός, εν' αντιθέσει με τους *δευτέρους* που προτάσσουν την ουδετερότητα του φόρου θεωρώντας το ως έναν απλό οικονομικό μηχανισμό, σκοπός του οποίου είναι να τροφοδοτεί τον κρατικό προϋπολογισμό.

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται, πως οι δυνάμεις της αγοράς διεισδύουν στα εθνικά κράτη-κατά την άποψη μας έχουν ήδη υπερισχύσει αυτών-υπόθεση που κατέστη

πραγματικότητα, το 2007 δια της Παγκόσμιας Χρηματοπιστωτικής Κρίσης, όπου οι δυνάμεις της αγοράς, «έπεισαν» τις αρμόδιες Αρχές του ισχυρότερου κράτους στο κόσμο, να παρέμβουν υπέρ αυτών καθώς η κατάρρευση τους (των κυριοτέρων παικτών της Αγοράς) θα επέφερε και την συνακόλουθη κατάρρευση της αμερικανικής οικονομίας και συνακόλουθα της δημοκρατίας (και του περίφημου αμερικανικού τρόπου ζωής). Οι κυβερνήσεις βρίσκονται στην ανάγκη να υποχωρήσουν, εκχωρώντας ουσιαστικά το κυριαρχικό δικαίωμα να διαμορφώσουν την φορολογική πολιτική εντός της επικράτειας τους καθώς εάν το κάνουν, τα επενδυτικά κεφάλαια απειλούν να αποχωρήσουν, με τι ότι συνέπειες μπορεί να επιφέρει μια τέτοια «απειλή».

Έχοντας το παραπάνω χωρίο υπόψη, οι παρατηρήσεις μας επί των **Φορολογικών Κινήτρων** είναι τα εξής :

i. Πραγματικά, το προτεινόμενο πλαίσιο θεωρείται εξαιρετικά εκτεταμένο, βασικός στόχος όμως είναι, το να καλύψει την ανυπαρξία άμεσα οικονομικών κινήτρων (επιδοτήσεων),

ii. Η εφαρμογή δασμού επί των προϊόντων που θα εισάγονται στην ελληνική αγορά, αποσκοπεί, αφενός στο να εξουδετερώσει τα πλεονεκτήματα που θα έχουν οι εντεταγμένες στις E.O.Z. Ζώνες σε σχέση με όσες λειτουργούν εκτός αυτών και αφετέρου στο να δώσει ένα σαφή εξαγωγικό προσανατολισμό στις μονάδες που θα ενταχθούν,

iii. Θα μπορούσε να υπάρξει παραμετροποίηση των φορολογικών κινήτρων, συνδεδεμένη με την εξαγωγική επίδοση των συγκεκριμένων επενδύσεων.

Θεωρούμε επίσης ως ύψιστης σημασίας για την επιτυχία του εν' λόγω εγχειρήματος, την θεσμοθέτηση προς ολοκλήρωση, των παραπάνω, ρύθμιση από τα αρμόδια Υπουργεία Οικονομικών & Εσωτερικών όπου θα προβλέπεται για τους αλλοδαπούς επενδυτές που θα προσέλθουν στην χώρα καθώς και για τα στελέχη των επιχειρήσεών τους καθώς και για μέλη της οικογενείας τους να λάβουν άδεια παραμονής, εντός 5 ημερών υστέρη από σχετική τους αίτηση με τα σχετικά δικαιολογητικά στην παραπάνω Κεντρική Αρχή Διαχείρισης, της οποίας η διάρκεια θα είναι τουλάχιστον 10ετίας ³², η οποία δύναται να είναι ανανεώσιμη μετά ανά διετία, ενώ οι υπουργοί Εσωτερικών και Οικονομίας θα μπορούν να αναπροσαρμόζουν το αποδεκτό

κατώτερο όριο επένδυσης στην Ειδική Οικονομική Ζώνη, ώστε να δικαιούνται επίκλησης της προτεινόμενης ρύθμισης.

Ειδικότερα τώρα, για όσους από τους επενδυτές επιλέξουν συγκεκριμένα την ζώνη του Πειραιά³³ (*δεύτερο επίπεδο κινήτρων*), προτείνεται:

- **Εξοπλισμός:** Δυνατότητα διαμόρφωσης υφιστάμενων χώρων και αγορά εξοπλισμού χωρίς την επιβάρυνση του Φ.Π.Α.,
- **Φ.Π.Α. υπηρεσιών Δ.Ε.Κ.Ο :** 0%,

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί, ότι ένας από τους δυνητικούς επενδυτές της συγκριμένης Ε.Ο.Ζ., θα είναι και το Περιφερειακό Χρηματιστήριο Αγροτικών Προϊόντων (Χ.Α.Π.), - το οποίο ήδη έχει προταθεί να λειτουργεί στο Πειραιά (Ε.Β.Ε.Α).

Ο λόγος της επένδυσης, συνδέεται με το γεγονός, ότι ένα περιφερειακό Χ.Α.Π. έχει σε κάθε περίπτωση αυξημένες ανάγκες αποθήκευσης γεωργικών προϊόντων (*εξ' ου και η εγγυητητα στο λιμάνι του Πειραιά*), οι αποθετήριοι τίτλοι των οποίων αποτελούν και το βασικό αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο ταμπλό του.

Ειδική μνεία θα κάνουμε για τα εργασιακά δικαιώματα εντός Ζώνης.

c). Εργασιακό Καθεστώς

Ειδική μνεία στην παρούσα μελέτη αφιερώνουμε στο εργασιακό καθεστώς καθότι θεωρούμε πως σημαντικό κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας δεν έχει λάβει την σωστή πληροφόρηση για το παραπάνω εγχείρημα, θετικά και αρνητικά.

Οι αμοιβές και το εργασιακό καθεστώς να και δεν συνδέονται άμεσα με το καθεστώς των ξένων επενδύσεων, αποτελούν εντούτοις αντικείμενα διερεύνησης από το κάθε υποψήφιο ξένο επενδυτή.

Εμπειρικές μελέτες³⁵ έχουν δείξει ότι το εργατικό κόστος και οι προδιαγραφές που το διαμορφώνουν λαμβάνονται σοβαρά υπόψη όταν η σχεδιαζόμενη επένδυση αφορά σε κλάδο εντάσεως εργασίας.

Η αντίληψη άλλωστε πώς το υψηλό εργατικό κόστος και οι υψηλές προδιαγραφές που το διαμορφώνουν επηρεάζουν αρνητικά την πραγματοποίηση επενδύσεων δεν

αποτελεί παρά μια μόνο έκφραση της γενικότερης αντίληψης για το συγκριτικό πλεονέκτημα των χωρών χαμηλού εργατικού στο διεθνή καταμερισμό εργασίας.

Πάντως όπως παρατηρήθηκε από τον *Michael Hansenne* πρώην Γ. Διευθυντή της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας:

«Καμία αναπτυσσόμενη χώρα δεν έχει υποστηρίξει ότι το δικαίωμα στην ανάπτυξη μπορεί να ασκείται εις βάρος των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζόμενων»³⁶,

Πόσο μάλλον μια ανεπτυγμένη, θα συμπληρώναμε, σαν την πατρίδα μας

Σε κάθε περίπτωση, τα τελευταία χρόνια τίθεται μετ' επιτάσεως το ζήτημα της σκοπιμότητας των διεθνώς προδιαγραφών εργασίας και των συναφών βασικών δικαιωμάτων που ο εργαζόμενος απολαμβάνει στο χώρο εργασίας του.

Η οικονομική θεωρία είναι βαθύτατα διχασμένη ανάμεσα σε αυτούς που πιστεύουν στον *αυτοματισμό της αγοράς* για την βελτίωση της θέσης των εργαζομένων και αυτών που πιστεύουν πως η ανάπτυξη από μόνη της δεν μπορεί να επιφέρει βελτίωση της θέσης τους, ως εκ' τούτου χρειάζονται *διεθνείς προδιαγραφές* προκειμένου να διασφαλιστεί ένα επίπεδο ανταγωνισμού (*leveled playing field*) για να αποτραπεί ένας αγώνας προς τα κάτω των κρατών για αν διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητα τους προς προσέλκυση νέων επενδύσεων.

Σύμφωνα δε, με την παραπάνω αντίληψη η υποβοήθηση των επιχειρήσεων μέσω της διατήρησης χαμηλών προδιαγραφών εργασίας συνιστά μορφή «κοινωνικού ντάμπινγκ- *social dumping*», στην προκειμένη βέβαια ο όρος είναι αδόκιμος καθότι σύμφωνα με τα οριζόμενα από τη Gatt (*dumping*) είναι επιχειρηματική τακτική (*εξαγωγή προϊόντων σε τιμές κάτω του κόστους παραγωγής*) ενώ το κοινωνικό ντάμπινγκ είναι κρατική τακτική³⁷.

Οι δεν προσπάθειες των εργατικών συνδικάτων κινηθήκαν προς την κατεύθυνση της ενσωμάτωσης των λεγομένων κοινωνικών ρητρών (*Social Clauses*) σε νομοθεσίες περί εξωτερικού εμπορίου και διεθνείς εμπορικές συμφωνίες, προκειμένου οι αναπτυσσόμενες χώρες να υποχρεωθούν να τηρήσουν τις ελάχιστες προδιαγραφές εργασίας και δικαιωμάτων.

Ειδική μνεία θα πρέπει να κάνουμε και στην Διακήρυξη για τις «Θεμελιώδεις Αρχές και Δικαιώματα κατά την εργασία».

Η παραπάνω λοιπόν Διακήρυξη (18 Ιουνίου 1998) δέχεται ότι η οικονομική και κοινωνική πρόοδο όχι μόνο είναι συμβατές αλλά αλληλο-σχετίζονται μεταξύ τους.

Τέσσερις είναι οι θεμελιώδεις αρχές που αποτυπώνει:

- *Το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και το δικαίωμα διεξαγωγής συλλογικών διαπραγματεύσεων,*
- *Κατάργηση της αναγκαστικής εργασίας,*
- *Κατάργηση της εργασίας των παιδιών,*
- *Κατάργηση των διακρίσεων στην μισθωτή απασχόληση και άσκηση επαγγέλματος.*

Η ίδια Διακήρυξη παρέχει το δικαίωμα στο Διεθνές Γραφείο Εργασίας την δυνατότητα παρακολούθησης εφαρμογής των παραπάνω αρχών (*follow up mechanism*) από τα κράτη που δεν κυρώσει τις αντίστοιχες συνθήκες που προβλέπουν τις παραπάνω αρχές, ενώ θα εκδίδει πορίσματα που δεν θα καταλογίζουν ευθύνες αλλά θα αποτελούν την βάση τεχνικής και οικονομικής βοήθειας από το Γραφείο προς τα παραβατικά κράτη.

Μια πρώιμη κριτική επί των παραπάνω θέσεων είναι πώς εάν αφεθεί ελεύθερη η αγορά να διαμορφώσει την θέση του εργαζομένου, υπό τις παρούσες συνθήκες, έτσι όπως έχουν διαμορφωθεί είναι σίγουρο πως θα οδηγηθούμε σε ένα αγώνα ταχύτητας προς τα κάτω-γυρίζοντας το ρολόι των εργασιακών δικαιωμάτων πολλά χρόνια πίσω. Από την άλλη δε δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το διαρκές «σφυροκόπημα» που δέχονται ανεπτυγμένες και μη χώρες από την ύφεση & την ανεργία, μπαίνοντας στο πειρασμό να ενδώσουν στα κελεύσματα των εποχών και διαφορών άλλων παραγόντων που μιλούν ανοικτά για την περαιτέρω «ελαστικοποίηση» των ήδη ανισοβαρών σχέσεων εργασίας³⁸⁻³⁹.

Κατ' ουσία συγκρούεται, κατά την άποψη μας ο πραγματισμός και ο ρομαντισμός. Από την μια πλευρά βρίσκεται η οικονομική κατάσταση της χώρας (*υφειακή, επιδεινούμενη προς τα κάτω*) και από την άλλη την ανάγκη παρέμβασης στις εργασιακές σχέσεις. Θέση μας λοιπόν είναι πως σε ότι αφορά το εργασιακό καθεστώς που θα ισχύσει εντός της Ε.Ο.Ζ δεν πρέπει να εφαρμοστεί ειδική εργατική νομοθεσία. Τουναντίον υποστηρίζουμε την θεσμοθέτηση **ρήτρας σύνδεσης της**

παραγωγικότητας με την αμοιβή των εργαζόμενων, έτσι ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο των πολύ χαμηλών μισθών. Επίσης πιστεύουμε πως θα πρέπει να ισχύσει **ρήτρα απασχόλησης**, κατά προτεραιότητα, εργατικού δυναμικού προερχόμενου είτε με τις όμορες προς την Ε.Ο. Ζ περιοχή, είτε από την ίδια την περιοχή λειτουργίας.

Ίσως σαν διασφάλιση των επενδυτών να δρομολογηθούν, στο πρότυπο της Ιρλανδίας, συμφωνία εργασιακής ειρήνης εντός της Ε.Ο.Ζ διασφαλίζοντας κατά αυτόν τον τρόπο τα δικαιώματα και των δύο πλευρών.

Τα οφέλη που αποκομίζουν οι υποψήφιοι επενδυτές από το παραπάνω προτεινόμενο «μπουκέτο» κίνητρων θεωρούμε πως είναι υπέρ αρκετό για να δελεάσει τόσο τις μεγάλες επιχειρήσεις, τα funds και τους επενδυτές ατομικά για να έρθουν στην χώρα μας.

ν. Συμπεράσματα

Αυτό που έχουμε επανειλημμένως τονίσει στην παρούσα είναι πως η ανάκαμψη στην οικονομία θα έρθει **και μέσω** των ιδιωτικών επενδύσεων. Κύριο ζητούμενο είναι προσανατολισμός της οικονομία προς την εξωστρέφεια, το «άνοιγμα» της προς τους επενδυτές.

Ο «προστατευτισμός» ή έστω κάποια παραλλαγμένη μορφή αυτού, όπως κάποιοι προτείνουν κατά την παρούσα χρονικά στιγμή (παγκοσμιοποίηση- στενή σύνδεση των οικονομιών μεταξύ τους) θα διέλυε τόσο την οικονομία αλλά θα εξουθένωνε στο μέγιστο βαθμό τις ήδη δοκιμαζόμενες κοινωνικές ομάδες.

I = «Ισχυρά Κίνητρα Ανάπτυξης, τώρα», του Γεωργίου Κωνσταντινίδη, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής, στις 28 Ιουλίου 2012, σελίδα 11,

I^α = «Χαμηλότερα δάνεια, στενότερα ελλείμματα», Μπάμπη Παπαδημητρίου, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής, στις 2 Μαρτίου 2013, σελίδα 18,

I^β = « Τα όρια του Συνταγματικού Πατριωτισμού και η διεθνής ανάγνωση του Μνημονίου», Παναγιώτη Γκλαβίνη, άρθρο δημοσιευθέν στο Νομικό Βήμα, τεύχος 60-τεύχος 10, Δεκέμβριος 2012, σελίδα 2730 έως 2731,

I^γ = «Μη βιώσιμο το ελληνικό χρέος χωρίς αλλαγές στο πρόγραμμα προσαρμογής», του Σωτήρη Νίκα, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής, στις 5 Σεπτεμβρίου 2012, σελίδα 18,

2 = «Μπροστά σε μια νέα ιστορική διαδρομή», του Σταύρου Η. Καλογερόπουλου, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 25 Αυγούστου 2012, σελίδα 11,

3 = «Το έξυπνο χρήμα αγοράζει γη-Ευκαιρίες στις αναδυόμενες οικονομίες που αποδίδουν πολλά κέρδη, αφού αναβαθμιστούν οι αγορές», του Λεωνίδα Στεργίου, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 15 Απριλίου 2012, σελίδα 11,

4 = «Να ανακαλύψουμε τον εαυτό μας και να δεσμευτούμε εκ' νέου», του Νίκου Ασκούνη-Asford, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 08 Ιουλίου 2012, σελίδα 6,

5 = «Η Στρατηγική της Ανάπτυξης», του Γιάννη Γραμματίδη, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 08 Ιουλίου 2012, σελίδα 6,

6 = «Προοπτικές ανάπτυξης σε υψηλή τεχνολογία, γεωργία και ναυτιλία», της Θεοδώρας Λιακοπούλου, δημοσιευθέν άρθρο στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 28 Ιουλίου 2012, σελίδα 5,

7= «Μαθαίνοντας από το Ισραήλ», του Κώστα Κοκκινοπλίτη, δημοσιευθέν άρθρο στην Οικονομική Καθημερινή στις 12 Αυγούστου 2012, σελίδα 6,

8= «Η ερευνά ως παράγοντας ανάπτυξης της οικονομίας», του Κωνσταντίνου Ζεκέντε, δημοσιευθέν άρθρο στην Οικονομική Καθημερινή, στις 18 Αυγούστου 2012, σελίδα 11,

9= Πράσινη Βίβλος, «Προς μια μελλοντική Θαλάσσια Πολιτική για την Ένωση: Ένα Ευρωπαϊκό όραμα για τους ωκεανούς και τις θάλασσες», Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες, 7.6.2006, com(2006) 275 τελικό, τόμος ii-παράρτημα, σελίδα 4,

10 = «Εισαγωγή στην Οργάνωση και Διοίκηση Λιμένων», Κώστα Χλώμοδη, 1998-σελ 11,

11 = Pardali. A., and Stathopoulou. C.,(2005), *Port Competition: The case of the Greek Port Industry-IAME Annual Conference 2005*, Cyprus,

11^α = Στοιχεία αντληθέντα από την ιστοσελίδα του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς (Ο.Λ.Π),

11^β = «Διαμετακομιστικός Κόμβος ο Πειραιάς, ο στόχος της Cosco », του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής-22 Ιουλίου 2012, σελίδα 7,

11^γ = «Special Economic Zones and Economic Corridors» by Masami Ishida, ERIA Discussion Paper Series-Development Studies Center, Institute of Developing Economies, Japan, June 2009, page 1, 11^δ = «Special Economic Zones and Economic Corridors» by Masami Ishida, ERIA Discussion Paper Series-Development Studies Center, Institute of Developing Economies, Japan, June 2009, page 2,

11^ε = «Trade Reorientation and its Effects on Regional Port Systems: The Korea-China Link along the Yellow Sea Rim», των Jung-Yoon Lee, Jean Paul Rodrigue, Revised Version for Growth and Change, special issue on Global Production Networks, page 2,

11^ς = «Εξετάζονται σενάρια για συγχωνεύσεις λιμανιών », του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής-13 Σεπτεμβρίου 2012, σελίδα 19,

11^η = «Συνεργασία COSCO-ΓΡΑΙΝΟΣΕ», του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής-02 Οκτωβρίου 2012, σελίδα 20,

11^θ = «Πωλούνται και λιμάνια κομμάτι κομμάτι», του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 25 Νοεμβρίου 2012, σελίδα 04,

11^κ = Προτάσεις του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας (Σ.Ε.Ε.Ν) προς τον υπουργό Ναυτιλίας, Κωστή Μουσουρούλη, δημοσιευμένες στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής, στις 19 Οκτωβρίου 2012, σελίδα 21,

11^z = « Υποδομές στην Ανάπτυξη της Κρουαζιέρας», του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής-27-27 Οκτωβρίου 2012, σελίδα 07,

12= «The Missing Link-A Long Overdue Industrial Policy for Greece», by Aris Christodoloy, an article published on the National Herald-USA, 26 March 2011, pages 10-11,

12^a = «IOBE: Στα 13,3 δις. Ευρώ η Εισφορά της Ναυτιλίας στην Ελληνική Οικονομία- Η Προστιθέμενη Αξία μπορεί να αυξηθεί στα 26 δις. ευρώ, Δημιουργώντας 550.000 Νέες Θέσεις Εργασίας», του Νίκου Χ. Ρουσόπουλου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή, στις 24 Απριλίου 2013, σελίδα 20,

12^b = «IOBE: Στα 13,3 δις. Ευρώ η Εισφορά της Ναυτιλίας στην Ελληνική Οικονομία- Η Προστιθέμενη Αξία μπορεί να αυξηθεί στα 26 δις. ευρώ, Δημιουργώντας 550.000 Νέες Θέσεις Εργασίας», του Νίκου Χ. Ρουσόπουλου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή, στις 24 Απριλίου 2013, σελίδα 20,

13= «Ένα στα δύο ελληνόκτητα πλοία είναι υπό ελληνική σημαία», του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 02 Αυγούστου 2012, σελίδα 20,

14 = «Δράσεις για την στήριξη του εθνικού νηολογίου» του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 08 Αυγούστου 2012, σελίδα 21,

14^a = « One- stop -shop για τους εφοπλιστές», του Ηλία Γ. Μπέλου, δημοσιευθέν άρθρο στην Ιστοσελίδα «www. Capital.gr», στις 17 Οκτωβρίου 2012,

14^b = « One- Stop -Shop για τους εφοπλιστές», του Ηλία Γ. Μπέλου, δημοσιευθέν άρθρο στην Ιστοσελίδα «www. Capital.gr », στις 17 Οκτωβρίου 2012,

14^b = «Έκτο μεγαλύτερο το ελληνικό νηολόγιο στην παγκοσμία ναυτιλία», άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 14 Σεπτεμβρίου 2012, σελίδα 20,

14^v = « One- Stop -Shop για τους εφοπλιστές», του Ηλία Γ. Μπέλου, δημοσιευθέν άρθρο στην Ιστοσελίδα « www. Capital.gr», στις 17 Οκτωβρίου 2012,

14^d = «Διεθνοποίηση του ναυτιλιακού μας συστήματος», του Κωστή Μουσουρούλη-Υπουργού Ναυτιλίας και Αιγαίου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή - 4 Νοεμβρίου 2012, σελίδα 6,

15= « One- Stop -Shop για τους εφοπλιστές », του Ηλία Γ. Μπέλου, δημοσιευθέν άρθρο στην Ιστοσελίδα « www. Capital.gr », στις 17 Οκτωβρίου 2012,

15^a = « One- Stop -Shop για τους εφοπλιστές », του Ηλία Γ. Μπέλου, δημοσιευθέν άρθρο στην Ιστοσελίδα « www. Capital.gr», στις 17 Οκτωβρίου 2012,

16 =

http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/6/17/03/02/index.tkl?lang=gr&all=1&pos=240&s=1&e=10

17= «Ανάγκη για Ενιαία Βιομηχανική Πολιτική Μέσα στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα», του Γ.Χ Κάτσου,

17^a =

http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/6/17/03/index.tkl?lang=gr&all=1&pos=238&s=1&e=10

17^b = « Ενιαίος Φορέας Ναυπηγείων», της Χρύσας Λιάγγου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 04 Αυγούστου 2012, σελίδα 4,

17' = «Οι Τεχνικές Ιδιομορφίες των Ναυπηγείων», του Τάσου Τέλλογλου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 21 Οκτωβρίου 2012, σελίδα 3,

18 = «Η Ναυπηγική Βιομηχανία στην Ελλάδα» εισήγηση του Κ. Σταματάκη παρουσιασθείσα στον Ναυτικό Όμιλο Ελλάδος στα πλαίσια Ημερίδας υπό τον τίτλο : «Η Ναυπηγική Βιομηχανία στην Ελλάδα Παρούσα Κατάσταση- Προοπτικές », η οποία έλαβε χώρα στις 30 Μαΐου 2005, σελίδα 5,

19 = <http://www.hellenic-shipyards.gr>

20 = «Η Ναυπηγική Βιομηχανία στην Ελλάδα» εισήγηση του Κ. Σταματάκη παρουσιασθείσα στον Ναυτικό Όμιλο Ελλάδος στα πλαίσια Ημερίδας υπό τον τίτλο : «Η Ναυπηγική Βιομηχανία στην Ελλάδα Παρούσα Κατάσταση- Προοπτικές », η οποία έλαβε χώρα στις 30 Μαΐου 2005, σελίδα 6,

21 = «Νέο Καθεστώς Παραγγελιών θέλουν τα Ναυπηγεία», του Τάσου Τέλλογλου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 01 Ιουλίου 2012, σελίδα 7,

22 = «Ανάσα» για τα ναυπηγεία, η «πράσινη» Ναυτιλία -Διημερίδα για τα οφέλη των προτάσεων για πράσινα Λιμάνια», του Διονυσίου Βυθούλκα, άρθρο δημοσιευθέν στην ιστοσελίδα «το Βήμα» στις 16 Ιουλίου 2012,

22^α = «Ικανοποιώντας τη ζήτηση: η ανάγκη για πιο πράσινα πλοία», παρουσίαση του Torsten Klimke-Γενική Διεύθυνση Μεταφορών Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 28 Ιουνίου-Βρυξέλλες, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

22^β = Βελτίωση των τεχνολογικών προϊόντων και υπηρεσιών στο τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας», παρουσίαση του Reinhard Lüken- Ένωση Ευρωπαϊκών Ναυπηγείων, 28 Ιουνίου, Βρυξέλλες, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

22^γ = Ομιλία του ευρωβουλευτή , Νίκου Χρυσόγελου στο Ευρωκοινοβούλιο, σε ημερίδα με θέμα : «"Πράσινη Στροφή της Ναυτιλίας, των Λιμανιών, της Ακτοπλοΐας και της Ναυπηγοεπισκευαστικής Βιομηχανίας. Ακτοπλοϊκές συνδέσεις των νησιών» διεξαχθείσα στις 27 & 28 Ιουνίου 2012, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

23 = «Βελτίωση των τεχνολογικών προϊόντων και υπηρεσιών στο τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας», παρουσίαση του Reinhard Lüken- Ένωση Ευρωπαϊκών Ναυπηγείων, 28 Ιουνίου, Βρυξέλλες, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

24= Ομιλία του ευρωβουλευτή , Νίκου Χρυσόγελου στο Ευρωκοινοβούλιο, σε ημερίδα με θέμα : «"Πράσινη Στροφή της Ναυτιλίας, των Λιμανιών, της Ακτοπλοΐας και της Ναυπηγοεπισκευαστικής Βιομηχανίας. Ακτοπλοϊκές συνδέσεις των νησιών» διεξαχθείσα στις 27 & 28 Ιουνίου 2012, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

25 = «Κ. Μανασάκης (2012): "Μετεγκατάσταση παραγωγικών δραστηριοτήτων και κινητικότητα της εργασίας", The Economist (Ελληνική έκδοση, Εφημερίδα Καθημερινή), σ. 36, 31 Μαΐου 2012.

26 = «Τεχνική Έκθεση για την δημιουργία Ειδικής Οικονομικής Ζώνης στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη», των κ. κ Βασιλείου Μάργαρη, Κωνσταντίνου Μπακαλμπάση και της κας Ελένης Σπανού, Φεβρουάριος 2012, φιλική δωρεά των μετόχων της Capital Markets Experts A.E, σελίδα 22,

27= «Πρωθείται η δημιουργία τουλάχιστον μιας Ειδικής Οικονομικής Ζώνης», της Δήμητρως Μανιφάβα, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 19 Σεπτεμβρίου 2012, σελίδα 20,

- 28= «Πρωωθείται η δημιουργία τουλάχιστον μιας Ειδικής Οικονομικής Ζώνης», της Δήμητρης Μανιφάβα, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 19 Σεπτεμβρίου 2012, σελίδα 20,
- 29= « Αδειοδότηση εξπρές για τις στρατηγικές επενδύσεις», της Δήμητρης Μανιφάβα άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 04 Οκτωβρίου 2012, σελίδα 19,
- 30 = « Κίνητρα σε επιχειρήσεις για την εγκατάσταση στις ΕΟΖ», της Δήμητρης Μανιφάβα, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 08 Σεπτεμβρίου 2012, σελίδα 5,
- 31= «Τεχνική Έκθεση για την δημιουργία Ειδικής Οικονομικής Ζώνης στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη», των κ. κ Βασιλείου Μάργαρα, Κωνσταντίνου Μπακαλμπάση και της κας Ελένης Σπανού, Φεβρουάριος 2012, φιλική δωρεά των μετόχων της Capital Markets Experts A.E, σελίδα 22,
- 31^α = Το Νομικό Καθεστώς των Διεθνών Επενδύσεων –Το Σχέδιο της Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων», επιμέλειας κ. κ Πέτρου Ν. Στάγκου & Αντώνη Μπρεδήμα-«Η Φορολογία των Διεθνών Επενδύσεων και η Πολυμερής Συμφωνία Επενδύσεων» της Έλλης Ασημακοπούλου,, εκδόσεις Σακούλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2000, σελίδα 290,
- 31^β = Το Νομικό Καθεστώς των Διεθνών Επενδύσεων –Το Σχέδιο της Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων», επιμέλειας κ. κ Πέτρου Ν. Στάγκου & Αντώνη Μπρεδήμα-«Η Φορολογία των Διεθνών Επενδύσεων και η Πολυμερής Συμφωνία Επενδύσεων» της Έλλης Ασημακοπούλου,, εκδόσεις Σακούλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2000, σελίδα 266,
- 32= « Φορολογικά Κίνητρα σε αλλοδαπούς υψηλού εισοδήματος» , της Χρύσας Λιάγγου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 22 Νοεμβρίου 2012, σελίδα 23,
- 33 = «Τεχνική Έκθεση για την δημιουργία Ειδικής Οικονομικής Ζώνης στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη», των κ. κ Βασιλείου Μάργαρα, Κωνσταντίνου Μπακαλμπάση και της κας Ελένης Σπανού, Φεβρουάριος 2012, φιλική δωρεά των μετόχων της Capital Markets Experts A.E, σελίδα 28,
- 34= « ΕΟΖ και κέντρα κράτησης» της Χριστίνας Κοψίνη, άρθρο δημοσιευθέν στην Καθημερινή στις 18 Σεπτεμβρίου 2012, σελίδα 10,
- 35 = «Το Νομικό Καθεστώς των Διεθνών Επενδύσεων –Το Σχέδιο της Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων», επιμέλειας κ. κ Πέτρου Ν. Στάγκου & Αντώνη Μπρεδήμα-«Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Θεμελιώδεις Προδιαγραφές Εργασίας» της Ηρώ Νικολακόπουλου-Στεφάνου, εκδόσεις Σακούλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2000, σελίδα 289,
- 36= «Το Νομικό Καθεστώς των Διεθνών Επενδύσεων –Το Σχέδιο της Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων», επιμέλειας κ. κ Πέτρου Ν. Στάγκου & Αντώνη Μπρεδήμα-«Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Θεμελιώδεις Προδιαγραφές Εργασίας» της Ηρώ Νικολακόπουλου-Στεφάνου, εκδόσεις Σακούλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2000, σελίδα 289,
- 37 = Το Νομικό Καθεστώς των Διεθνών Επενδύσεων –Το Σχέδιο της Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων», επιμέλειας κ. κ Πέτρου Ν. Στάγκου & Αντώνη Μπρεδήμα-«Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Θεμελιώδεις Προδιαγραφές Εργασίας» της Ηρώ Νικολακόπουλου-Στεφάνου, εκδόσεις Σακούλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2000, σελίδα 290
- 38= «Δύο Μοντέλα Αντιμετώπισης της Ανεργίας», της Χριστίνας Κοψίνη, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 14 Οκτωβρίου 2012, σελίδα 11,
- 39= « Μείωση Κόστους Εργασίας και Αύξηση Ανταγωνιστικότητας», της Δήμητρης Μανιφάβας, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 18 Σεπτεμβρίου 2012, σελίδα 18.

5^ο Κεφάλαιο

Η θεώρηση των Άμεσών Ξένων Επενδύσεων από πλευράς Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου

i. Εισαγωγικά

Θα προχωρήσουμε την ανάλυση μας στο παρόν κεφάλαιο, κατατάσσοντας τις Ειδικές Οικονομικές Ζώνες, ως μέτρο, από οπτικής διεθνούς δικαίου, ούτως ώστε να διευκολυνθούμε όταν θα εξετάσουμε, περαιτέρω, την νομική συμβατότητα τους, με την Ελληνική έννομο τάξη στο Κεφάλαιο 6, της παρούσης.

Εργαλεία μας στην ανάλυση μας θα αποτελέσουν το διεθνές δίκαιο και το διεθνές οικονομικό δίκαιο.

ii. Ο Προσδιορισμός του Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου¹.

Σχέσεις Διεθνούς Οικονομικού και Κλασσικού Δικαίου

Το διεθνές οικονομικό δίκαιο αποτελεί κλάδο του διεθνούς δικαίου με ολοένα και περισσότερο δυναμισμό και σημασία .Για άλλους το διεθνές οικονομικό δίκαιο έχει διαφορετικό θεμέλιο και παρουσιάζει μια σειρά από πρωτότυπες τεχνικές που το διαφοροποιούν από το κλασσικό διεθνές δίκαιο:

- 1. Ενώ, θεμέλιο του κλασσικού δικαίου είναι η αρχή της κρατικής κυριαρχίας, το διεθνές οικονομικό δίκαιο προσδιορίζεται κυρίως από το φαινόμενο της «οικονομικής αλληλεξάρτησης» των κρατών, φαινόμενο που διαφέρει ανάλογα με την περίπτωση, αφορά μεν το σύνολο της διεθνούς κοινότητας.*
- 2. Το μεν κλασσικό διεθνές δίκαιο χρησιμοποιεί κλασσικές πηγές (έθιμο & συνθήκες), το δεν διεθνές οικονομικό δίκαιο χωρίς βέβαια να τις απορρίπτει χρησιμοποιεί και άλλες πηγές, βαθύτερα διαφορετικές από τις προηγούμενες, εξ' ού και το οικονομικό δίκαιο είναι πλέον **εύκαμπτο και ευμετάβλητο**. Κλασσικό παράδειγμα του παραπάνω είναι η χορήγηση στην Τράπεζα της Αγγλίας με την μέθοδο των **swaps** 3 δις δολαρίων Αμερικής μετά από ορισμένες τηλεφωνικές συζητήσεις & ανταλλαγές φαξ (1977).*

3. Στο κλασσικό διεθνές δίκαιο, οι υποχρεώσεις επενδύονται με ένα αυστηρό τυπικό, εν' αντιθέσει με το διεθνές οικονομικό δίκαιο όπου οι υποχρεώσεις συνδέονται με ένα χαρακτήρα «συμπεριφοράς» περισσότερο .
4. Η επίλυση των διαφορών με την κλασσική προσέγγιση, επιλύονται με προσφυγή στο διεθνές δικαστήριο ή διεθνή διαιτησία.

Στο διεθνές οικονομικό δίκαιο αντίθετα και ιδιαίτερα στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς, η επίλυση των διαφορών γίνεται εντός των οργανισμών και δει κατά το μετρώ του δυνατού με **μη δικαστικές μεθόδους (non judicial approach)**.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, οι υπέρμαχοι του διεθνούς οικονομικού δικαίου, χωρίς να υποστηρίζουν την πλήρη αυτονομία του από το κλασσικό διεθνές δίκαιο, απότοκό άλλωστε της αριστοτελικής θεώρησης των πραγμάτων, θεωρούν ο, τι δεν αποτελεί ένα άλλο μέρος του κλασσικού δικαίου, μια απλή ονομασία κάτω από την οποία μπορούμε να εντάξουμε ο, τι θέλει ο καθένας αλλά κάτι το ξεχωριστό ως οντότητα και αντικείμενο δικαίου.

iii. Το Περιεχόμενο του Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου^{1β}

Ο ορισμός του Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου, αποτελεί δύσκολο εγχείρημα και δεν μπορούμε να πούμε μετά βεβαιότητας ότι το ζήτημα έχει επιλυθεί. Οι θεωρητικοί υιοθετούν αντιλήψεις που διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ των.

Υπάρχει η άποψη που υποστηρίζει πως το διεθνές οικονομικό δίκαιο είναι το δίκαιο των διεθνών οικονομικών συναλλαγών και περιλαμβάνει, εκτός από τους διεθνείς κανόνες και τους εθνικούς κανόνες δημοσίου, ιδιωτικού και ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που αφορούν τις διεθνείς οικονομικές συναλλαγές.

Δηλαδή περιλαμβάνει και αυτό που αποκαλείται «*δίκαιο των διεθνών συναλλαγών*», (*droit international des affaires-law of international business transactions*).

Υπάρχει όμως και η αντίθετη άποψη, η οποία θα πρέπει να αναφερθεί ώστε να σχηματιστεί στο μυαλό του αναγνώστη της παρούσης, ολοκληρωμένη η εικόνα της κατάστασης, η οποία επιγραμματικά, αναφέρει ότι το περιεχόμενο των κανόνων του δημοσίου (εθνικού) δικαίου καθορίζεται από τους στόχους της εθνικής οικονομικής πολιτικής έτσι όπως σχεδιάζεται από την εκάστοτε εκλεγμένη πολιτική

ηγεσία και υλοποιείται στα πλαίσια των εθνικών νομικών αντιλήψεων ή εάν θέλετε ακόμα καλύτερα στα πλαίσια της εκάστοτε εθνικής εννόμου τάξεως.

Αυτό είναι και η «*προβληματική*» που παρουσιάζει ο χώρος του διεθνούς οικονομικού δικαίου επειδή ακριβώς έχουν διεθνικό χαρακτήρα απαιτούν διεθνείς ή και υπερεθνικούς κανόνες.

Οι περισσότεροι συγγραφείς περιλαμβάνουν στο διεθνές οικονομικό δίκαιο τους κανόνες που βασίζονται σε διεθνείς συνθήκες, δηλαδή αυτούς που αφορούν τις διεθνείς σχέσεις κλασσικού χαρακτήρα και τις δραστηριότητες των διεθνών οικονομικών οργανισμών. Αλλά και αυτοί διαφωνούν μεταξύ τους για το ακριβές περιεχόμενο τους, κατά κανόνα όμως συμφωνούν να αποκλείσουν τα ζητήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της θάλασσας, αέρα, των ποταμών, που διέπονται από το κλασσικό διεθνές δίκαιο.

Τέλος, ορισμένοι άλλοι συγγραφείς περιλαμβάνουν και το λεγόμενο «*διεθνές δίκαιο της ανάπτυξης*» (*droit international du development*) το διεθνές δίκαιο που ασχολείται με τις οικονομικές σχέσεις ανάμεσα στις αναπτυγμένες κ' υπανάπτυκτες χώρες. Αντίληψη όμως που άλλοι αρνούνται καθώς το δίκαιο της ανάπτυξης έχει διαφορετικούς στόχους από το *Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο*. Όπως έχει λεχθεί από ορισμένους το διεθνές οικονομικό δίκαιο είναι «*κωδικοποιητικό*», ενώ το διεθνές δίκαιο ανάπτυξης «*μεταρρυθμιστικό*».

Συνεπώς, ακριβώς επειδή είναι δύσκολο για τους άνω περιγραφόμενους λόγους να αποδοθεί σαφής ερμηνεία στο όρο «*Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο*», θα κατατάξουμε το περιεχόμενο του στις παρακάτω κατηγορίες:

- *Διεθνές Δίκαιο των Διεθνών Εμπορικών Συναλλαγών,*
- *Διεθνές Νομισματικό Δίκαιο,*
- *Δίκαιο των Διεθνών-Δημοσίων & Ιδιωτικών Επενδύσεων,*
- *Εγκατάσταση προσώπων και μεταφορά τεχνολογίας.*

iv. Παράγοντες των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων

Λίγα λόγια για εκείνους τους παράγοντες οι οποίοι αποτελούν ταυτόχρονα και «*αντικείμενα*» και «*υποκείμενα*» του διεθνούς οικονομικού δικαίου, δηλαδή αφενός

αποτελούν τους παράγοντες που δημιουργούν το δίκαιο, αφετέρου αποτελούν τους παραλήπτες του.

Γίνεται ευρύτερα δεκτό ότι οι παράγοντες αυτοί είναι σήμερα:

- *Το κράτος,*
- *Οι Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί,*
- *Τα Ιδιωτικά πρόσωπα (φυσικά και νομικά), που έχουν την δυνατότητα, λόγω της ισχύος τους, να επηρεάζουν σημαντικά τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις και να συμμετέχουν στην διαμόρφωση ορισμένων πτυχών του-ουσιαστικά αναφερόμαστε στις **πολυεθνικές εταιρίες** τις θυγατρικές και μητρικές των οποίων συναπαρτίζουν το «σμπάν» του τωρινού οικονομικού συστήματος στο πλανήτη μας.*

Καθώς ο σκοπός της παρούσης συσχετίζεται *σφόδρα*, με τους **Διεθνείς Οικονομικούς Οργανισμούς**, όπως και τους φορείς των επενδύσεων, τις **πολυεθνικές εταιρίες**, θα αναφερθούμε σύντομα, σε αυτούς και θα ολοκληρώσουμε με μια σύντομη «ματιά» στη παρούσα **εξέλιξη/τάση** της διεθνούς οικονομικής τάξης.

a). Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί

Αν εξαιρέσει κανείς την *Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (1932)* όλοι οι σημερινοί διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί ιδρυθήκαν μετά το πέρας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ίσως διότι το πνεύμα συναδέλφωσης των λαών ανάγκασε τις εθνικές κυβερνήσεις του νικητήριου μπλοκ δυνάμεων, να συνεννοηθούν μεταξύ τους ώστε να βρεθεί ένα «*modus vivendi*» έτσι ώστε η ανθρωπότητα να μην χρειαστεί πότε να ζήσει τις στιγμές που έζησε τότε.

Κεντρικός πυρήνας των ιδρυθέντων οργανισμών, ήταν η συμφωνία στο Bretton Woods στο Σαν Φρανσίσκο των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Εκεί το 1944, όπου μεταξύ των άλλων κρατών που υπέγραψαν την ιδρυτικές διακηρύξεις ήταν και η χώρα μας, ιδρυθήκαν:

- *Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF),*
- *Η Διεθνής Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση κ' Ανάπτυξη (World Bank),*

- *Ο Διεθνής Οργανισμός Εμπορίου (WTO), τότε δεν επικυρώθηκε και την θέση αυτού προσωρινά κατέλαβε η Gatt, για να επανέλθουμε αργότερα και πάλι στον Διεθνή Οργανισμό Εμπορίου (1992).*

Αργότερα βέβαια προστέθηκαν και άλλοι οργανισμοί είτε διεθνούς είτε περιφερειακού χαρακτήρα, επίσης έκαναν την εμφάνιση τους «δειλά δειλά» στην αρχή, τελωνειακές ενώσεις όπου μετεξελίχθηκαν σε υπερεθνικούς οργανισμούς, ζώνες ελευθέρων συναλλαγών, ενώ ο Ο.Η.Ε παρεμβαίνει στις οικονομικές εξελίξεις δια των οργάνων του ειδικότερα την *UNCTAD*.

Εν συντομία θα αναφερθούμε στο κύριο σκοπό του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, η οποία είναι η αντιμετώπιση βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, των δυσκολιών των εθνικών κρατών στα ζητήματα που άπτονται του ισοζυγίου πληρωμών, ενώ η Διεθνής Τράπεζα στοχεύει στην ουσιαστική επίλυση των μακροπρόθεσμων και δομικών προβλημάτων των κρατών, η δε παρέμβαση του πραγματοποιείται με την χορήγηση μακροπροθέσμων δανείων που καλύπτουν διάφορους τομείς με προεξάρχουσα την έμφαση στην βελτίωση των υποδομών, *οικονομικών κ' θεσμικών* των κρατών αυτών^{1β}.

b). Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις^{1γ}

Αν και γνωστές ήδη από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και τις αρχές του 20^{ου} ,(στην περίπτωση των πετρελαίων όταν συνασπίζονταν ήταν γνώστες ως καρτέλ-γνωστή άλλωστε και η ιστορία των αδερφών εταιριών), οι πολυεθνικές εταιρίες αποτελούν ουσιαστικά γέννημα της μεταπολεμική περιόδου.

Ενώ το φαινόμενο ξεκίνησε από τις Η.Π.Α, γενέτειρα του προτεσταντικού καπιταλισμού, κοινωνικού φαινομένου με το οποίο οι πολυεθνικές σχετίζονται υπό την έννοια πως οι πρώτοι επιχειρηματίες ξεπήδησαν από τις τάξεις των *Wasp*, σήμερα πολλές εξ' αυτών προέρχονται από τον χώρες της Άπω Ανατολής (*Ν. Κορέα, Ιαπωνία, Σιγκαπούρη, Χονγκ-Κονγκ* ήτοι τις λεγόμενες και *νέο-βιομηχανικές χώρες*).

Περιττό δε να αναφερθούμε στην τεράστια οικονομική σημασία που έχουν στο παγκοσμιοποιημένο οικονομικό μας σύστημα.

Υπάρχουν πολλοί ορισμοί της πολυεθνικής εταιρίας. Σύμφωνα με ένα «*ευρύ ορισμό*», είναι η εταιρία της οποίας η έδρα βρίσκεται σε μια χώρα και ασκεί

δραστηριότητες σε μια ή και περισσότερες χώρες μέσω παραρτημάτων θυγατρικών εταιριών.

Ένας πιο «στενός ορισμός», ορίζει ως πολυεθνική εταιρία :«*κάθε εταιρία προερχόμενη από μια χώρα, που ασκεί σταθερές και υπό τον έλεγχο της δραστηριότητες σε τουλάχιστον δύο ξένες χώρες όπου πραγματοποιεί περισσότερο από το 10% του κύκλου εργασιών της*».

Ενώ τρίτος ορισμός κάνει λόγο : «*μια ομάδα ιδιωτικών συμφερόντων συνδεδεμένων με ορισμένους νομικούς συνδέσμους τα οποία υπακούουν σε μια κοινή στρατηγική και είναι καταμερισμένα σε εδάφη που υπάγονται σε διαφορετικές κρατικές κυριαρχίες*».

Κάνουμε αυτή την σύντομη παρέμβαση σε ότι αφορά τις πολυεθνικές εταιρίες καθώς θεωρούμε πως οι δραστηριότητες των, ασκούν σημαντική επίδραση τόσο στην οικονομική αλλά και την κοινωνική-πολιτική κατάσταση της χώρας υποδοχής, όσο και στο διεθνές οικονομικό σύστημα καθώς και επειδή συνήθως οι δραστηριότητες των συνδυάζονται με τις **επενδύσεις**, καίριο ζητούμενο στην μελέτη μας.

Η επίδραση που ασκούν στις χώρες υποδοχής είναι *θετική και αρνητική*, εξαρτάται δε, από το επίπεδο ανάπτυξης των χωρών αυτών, το εσωτερικό πολιτικό-οικονομικό σύστημα **καθώς και από τους όρους υποδοχής που επιβάλλει το κράτος υποδοχής**, αν τελικά οι επιδράσεις κλίνουν περισσότερο θετικά παρά αρνητικά.

Σε διεθνές τώρα επίπεδο, οι ως άνω εταιρίες επιδρούν σε κάθε σχεδόν τομέα των πολυεθνικών οικονομικών σχέσεων, ειδικότερα στο τομέα των *Διεθνών Εμπορικών Σχέσεων*, οι σε κλειστό κύκλωμα ανταλλαγές μεταξύ μητρικών και θυγατρικών εταιριών απολήγει στο περιορισμό των ελευθέρων εμπορικών συναλλαγών ή ακόμα και στη διαστρέβλωση της διεθνούς αγοράς. Παράλληλα η μέθοδος των «*υπέρ-κοστολογήσεων*», και «*υπό-κοστολογήσεων*», χρησιμεύει στην καταστρατήγηση των κανονισμών του κράτους υποδοχής για την εξαγωγή κεφαλαίων ή σε σημαντικές ζημίες εις βάρος της εθνικής οικονομίας.

Στο τομέα των Διεθνών Χρηματοδοτικών σχέσεων, οι πολυεθνικές εταιρίες προσανατολίζουν τις κατευθύνσεις των διεθνών επενδύσεων με βάση τα δικά τους συμφέροντα, ενώ ο ανταγωνισμός μεταξύ των κρατών υποδοχής τα ωθεί σε μια διαδικασία «*πλειστηριασμού*» των ευνοϊκότερων όρων εγκατάστασης των πολυεθνικών στο έδαφος τους.

Τέλος, και το *Διεθνές Νομισματικό Σύστημα* επηρεάζεται βαθιά από τις πολυεθνικές καθώς έχοντας αυτές οι εταιρίες τεράστια χρηματικά ποσά στην διάθεση τους, βραχυπρόθεσμού χαρακτήρα, τοποθετούνται στις χώρες των οποίων οι τράπεζες προσφέρουν το καλύτερο επιτόκιο και πολλές φορές, ανάλογα με τις μεταβολές του, μεταφέρονται από την μια χώρα στην άλλη, προκαλώντας σοβαρές διαταραχές όχι μόνο στο εθνικό συναλλαγματικό ισοζύγιο αλλά και στο διεθνές χρηματοοικονομικό σύστημα^{1δ}.

c). Η νέο-Φιλελεύθερη Τάση^{1ε}

Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από την πλήρη ηγεμόνευση των Η.Π.Α, στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις και από την καθιέρωση μια **νέο-φιλελεύθερης οικονομικής τάξης** ή έστω έτσι συνέβαινε μέχρι και την κρίση του 2008 (*Φούσκα Στεγαστικών Δανείων*).

Θα πρέπει πάντως να σημειώσουμε πως από το 2000^{1ζ}, παρατηρείται ένας ολοένα αυξανόμενος όγκος φορτίων που κινείται **Δυτικά προς τα Ανατολικά**. Η εξέλιξη αυτή ενισχύθηκε από την *ταχεία ανάπτυξη* στην περιοχή Ασίας και Ειρηνικού με αποτέλεσμα την εκρηκτική ζήτηση για πρώτες ύλες. Το *μερίδιο των συναλλαγών* από τα δυτικά προς τα ανατολικά **έχει επεκταθεί από 19,5% το 2009 σε 23% το περασμένο έτος**, σύμφωνα με την δεδομένα της McQuilling .

Ήδη στα μέσα του πρώτου εξάμηνου του 2011, το μερίδιο των εμπορικών συναλλαγών, από τα δυτικά προς τα ανατολικά **αποτελεί το 22% των συνολικών μεταφερόμενων φορτίων παγκοσμίως**. Η ισχυρή κίνηση σε όγκους φορτίων, που έχει καταγραφεί, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, μπορεί να αποδοθεί εν μέρει στη μετατόπιση των πηγών εφοδιασμού, και υπογραμμίζει την αυξανόμενη σημασία της Ανατολής για τον Δυτικό κόσμο **καθώς και την μετακίνηση Κεφαλαίου προς τις αγορές της Άπω Ανατολής και της Ωκεανίας από τα παλαιότερα ισχυρά χρηματοπιστωτικά κέντρα του Δυτικού κόσμου**.

Συνεχίζοντας από την παραπάνω παρέκβαση, η νέα αυτή τάξη αποτελεί ουσιαστικά συνέχιση της παλαιάς φιλελεύθερης τάξης με την σημαντική διαφορά ότι για να κατοχυρωθεί έπρεπε να υποστεί ορισμένες μεταρρυθμίσεις. Η *ιδιωτική πρωτοβουλία* παίζει και πάλι το πρωτεύοντα ρόλο, το κράτος υποχωρεί σε ρυθμιστικό ρόλο, ως ο «ουδέτερός» παρατηρητής, τα νομικά πλαίσια όμως μέσα στα οποία κινείται η

ιδιωτική πρωτοβουλία, καθορίζεται ακόμη από τα κράτη και τους διεθνείς οικονομικούς μηχανισμούς, αν και η μετατόπιση εξουσίας είναι πλέον πασιφανής. Κύρια χαρακτηριστικά της νέα αυτής τάξης είναι:

- *Οικονομική Συνεργασία,*
- *Ο Πολυμερισμός,*
- *Η Θεσμοποίηση των διεθνών Οικονομικών Συναλλαγών.*

Χαρακτηριστικοί εκπρόσωποι αυτής της εποχής είναι οι υπερεθνικοί περιφερειακοί οργανισμοί, όπου οι περιορισμοί της εθνικής κυριαρχίας είναι μεγάλοι λόγω της εκχώρησης κυριαρχικών δικαιωμάτων την νομοθετικής-δικαστικής κ' εκτελεστικής εξουσίας, με τάση όπως οι περιορισμοί να γίνουν ακόμα μεγαλύτεροι, φτάνοντας ίσως ένα *φεντεραλισμό τύπου Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής* στο απώτερο μέλλον, εξειδικεύοντας την ως άνω περιγραφόμενη τάση στις προοπτικές του ευρωπαϊκού εγχειρήματος.

ν. Η τωρινή Κατάσταση

Η συνεχιζόμενη και διαρκώς εντεινόμενη απορρύθμιση και *φιλελευθεροποίηση* των εθνικών καθεστώτων που διέπουν τις ξένες επενδύσεις έχει δημιουργήσει ένα ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον, κυρίως, αλλά όχι μόνο για τις *διεθνικές επιχειρήσεις (πολυεθνικές)*, οι οποίες κατά κύριο λόγο αποτελούν και τους φορείς πραγματοποίησης ξένων επενδύσεων^{1η}, κύριο στοιχείο της παρούσης μελέτης

Βασικό λοιπόν «εργαλείο προώθησης» των επενδύσεων αποτελούν οι διμερείς συμφωνίες για την προστασία των επενδύσεων (στο εξής *Δ.Σ.Ε* ή άλλως *«Bilateral Investment Treaties»* γνωστές και σαν *«BITs»*).

Η πρώτη τέτοιου είδους συμφωνία, συνήφθη το 1959, μεταξύ του Πακιστάν και της Δ. Γερμανίας, ενώ μέχρι στιγμής, σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας έχουν συναφθεί περίπου 2.265 τέτοιες συμφωνίες, όχι μόνο ανάμεσα σε αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες αλλά και μεταξύ των αναπτυγμένων χώρων μόνο πριν ξεκινήσουμε με την ανάλυση των άμεσων ξένων επενδύσεων, θα πρέπει να εξετάσουμε την ορολογία που χρησιμοποιείται, κατά κόρον, στην παρούσα.

iii. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (FDI)

Από οικονομικής άποψης², (*Finance*) οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (***FDI-Foreign Direct Investment***), κατατάσσονται ως τύπος κεφαλαιακής χρηματοοικονομικής ροής, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται:

- a. *Επενδύσεις Χαρτοφυλακίου (Equity Portfolio Investment)*,
- b. *Χρηματοδότηση μέσω Ομολόγων (Bond Finance)*,
- c. *Τραπεζική Δανειοδότηση (Commercial Bank Lending)*,
- d. *Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (FDI)*.

Σύμφωνα με τις διδαχές της οικονομικής θεωρίας-***FDI***-θεωρείται ως απόκτηση μια αλλοδαπής, σε σχέση με τον αποκτώντα, εταιρίας, άνω του **10%**, ποσοστό που εμμέσως υπονοεί όχι μόνο την επένδυση αλλά και την θεμελίωση δικαιώματος απόφασης επί των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμών, επιχειρηματικών κινήσεων της εταιρίας.

Εν' αντιθέσει με τον παραπάνω ορισμό, για έναν νομικό, το ερώτημα που τίθεται είναι ποία διεθνής οικονομική δραστηριότητα συνιστά ***επένδυση*** και ποία ***εμπορική πράξη***.

Στο πλαίσιο αυτής της αναζήτησης, καταλληλότερου διεθνούς forum για την διατύπωση ενός γενικά αποδεκτού ορισμού της παραπάνω έννοιας θα οδηγηθούμε στο Διεθνές Κέντρο Επίλυσης Επενδυτικών Διαφορών (***International Centre for the Settlement of Investment Disputes-I.C.S.I.D***), έναν εκ' των πέντε (5) οργανισμών του Ομίλου^{2α} της Παγκόσμιας Τράπεζας με 143 κράτη μέλη, ιδρυθέν από την Σύμβαση της Ουάσιγκτόν το 1965 ο οποίος λειτουργεί ως διεθνές διαιτητικό κέντρο, υπό την αιγίδα του οποίου οργανώνονται και διεξάγονται διεθνείς διαιτησίες μεταξύ κρατών, που έχουν κυρώσει την Συνθήκη και υπακοών αυτών των κρατών (φυσικά κ' νομικά πρόσωπα)^{2β}.

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 25 (1) της Ιδρυτικής Συνθήκης του παραπάνω οργανισμού:

«η δικαιοδοσία του ... εκτείνεται σε οποιαδήποτε νομική διαφορά απορρέει άμεσα από μια επένδυση μεταξύ ενός Συμβαλλόμενου Κράτους... και ενός υπηκόου άλλου Συμβαλλόμενου Κράτους».

Γίνεται κατανοητό εκ' της ερμηνείας του παραπάνω άρθρου πως, αν και, βασικός ρόλος του παραπάνω Οργανισμού είναι η επίλυση διαφορών, που άγονται ενώπιον του, η Ιδρυτική του Συνθήκη σκοπίμως δεν όρισε την έννοια αυτή αφήνοντας την να διαμορφωθεί μέσα από την *πρακτική* των κρατών αλλά και του ίδιου του δικαστηρίου ούτως ώστε να διαφυλάξει την ακεραιότητα και την ευελιξία της έννοιας και να μην εμποδίσει την μελλοντική ανάπτυξη της ως άνω έννοιας διαμέσου του εργαλείου που αποκαλείται διεθνές δίκαιο.

Καθώς λοιπόν, δεν έχει δοθεί σαφής ορισμός από υπερεθνικής ισχύος νομοθετικό κείμενο επικυρωμένο από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, ο πλήρης εννοιολογικός προσδιορισμός της *Άμεσης Ξένης Επένδυσης* σύμφωνα με το εθμικό διεθνές δίκαιο, προϋποθέτει την συνδρομή των ακόλουθων στοιχείων^{2γ}:

- a. *Εισφορά Κεφαλαίου ή άλλων περιουσιακών στοιχείων (επένδυση εν' στενή έννοια),*
- b. *Δέσμευση της επένδυσης στην χώρα υποδοχής για ένα χρονικό διάστημα, που εκ' της πρακτικής πρέπει να υπερβαίνει την διετία,*
- c. *Έκθεση της Επένδυσης στους κινδύνους της χώρας υποδοχής, κατά το χρονικό διάστημα της παραμονής,*
- d. *Συμβολή της επένδυσης στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας υποδοχής,*
- e. *Αποδοχή της επένδυσης από την έννομη τάξη της χώρας υποδοχής,*
- f. *Έλεγχος της επένδυσης από τον ξένο επενδύτη,*
- g. *Προέλευση του επενδυτή από χώρα άλλη από αυτή στην οποία υλοποιεί την περί ου ο λόγος επένδυση.*

Άμεση συνέπεια της συνδρομής των ανωτέρω στοιχείων στην περίπτωση μιας επένδυσης είναι η εφαρμογή για την προστασία της επένδυσης αυτής των γενικών αρχών και κανόνων του εθμικού διεθνούς δικαίου εκτός εάν αν η συγκεκριμένη επένδυση καλύπτεται από το πεδίο εφαρμογής ειδικότερων εργαλείων προστασίας των ξένων επενδύσεων, που έχουν θεσπιστεί από τα κράτη εισαγωγής κεφαλαίων στο εθνικό τους δίκαιο (*όπως στην προκείμενη μελέτη*) ή συνομολογηθεί από τα κράτη εισαγωγής & εξαγωγής κεφαλαίων στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας για την

προώθηση και την αμοιβαία προστασία των διεθνών επενδύσεων-με λίγα λόγια ο εκάστοτε ορισμός της στα παραπάνω κείμενα Συμβάσεων, προσδιορίζουν και το πεδίο εφαρμογής της²⁶

vi . Αποσαφηνίσεις των όρων «Ξένη Επένδυση» & « Αλλοδαπός Επενδυτής»

Καθώς προείπαμε και παραπάνω, δεν υπάρχει κοινά αποδεκτός νομικός ορισμός για την ξένη επένδυση, ο εκάστοτε ορισμός της στα διάφορα κείμενα προσδιορίζει και το πεδίο εφαρμογής της.

Μάλιστα ο ορισμός της επένδυσης καθίσταται ιδιαίτερα σημαντικός και για τον πρόσθετο ρόλο, ότι δηλαδή καθώς τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο της *απαλλοτρίωσης/εθνικοποίησης* των ξένων επενδύσεων, ειδικά στην περιοχή της Ευρώπης έχει περιοριστεί σημαντικά προς όφελος άλλων μεθόδων, εξίσου δραστικών ως προς την «εχθρική» αντιμετώπιση μια αλλοδαπής επένδυσης.

Καθίσταται λοιπόν σημαντικός, εάν υπάρχει, ο ρόλος της διμερούς συνθήκης προστασίας των ξένων επενδύσεων.

Άλλοτε μεν υπάρχει ένας σχετικά σύντομος κατάλογος, αλλά μη περιοριστικός, του τι θα θεωρείται επένδυση, παραδείγματος χάριν: *(κινητή και ακίνητη ιδιοκτησία, τίτλοι εταιρών, χρηματικές ή ενοχικές διαφορές οικονομικής αξίας, πνευματικά & βιομηχανικά δικαιώματα).*

Ενίοτε δε, υπάρχει ορισμός και μια λεπτομερής αλλά εξίσου μη περιοριστική παράθεση παραδειγμάτων όπως:

«... Επένδυση σημαίνει κάθε είδους επένδυση στο έδαφος του ενός συμβαλλόμενου μέρους που ανήκει ή ελέγχεται από πολίτες ή εταιρίες του άλλου συμβαλλόμενου μέρους, όπως συμμετοχή στο κεφάλαιο, δάνεια, εξυπηρέτηση (service) και συμβόλαια επενδύσεων».

Στην περίπτωση τώρα των *Α.Ξ.Ε (Άμεσων Ξένων Επενδύσεων)*, ο επενδυτής και φορέας τους ασκεί σημαντική επιρροή στην διοίκηση της εγχώριας επιχείρησης. Σε αυτή την μορφή των διεθνών επενδύσεων και οι δύο επιχειρησιακές οντότητες συμμετέχουν τόσο στις κύριες, όσο και τις δευτερεύουσες συναλλαγές που τις αφορούν. Υπάρχουν τρεις βασικές μορφές μέσω των οποίων εμφανίζονται οι ΑΞΕ. Συγκεκριμένα:

- **Μετοχικό Κεφάλαιο (Equity Capital):** Είναι το μερίδιο του μετοχικού κεφαλαίου που ανήκει στο άμεσο ξένο επενδύτη και είναι επενδυμένο σε επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους σε άλλη χώρα εκτός της χώρας προέλευσης του επενδύτη.
- **Επανα-επενδύμενα Κέρδη (Reinvested Earnings) :** Αποτελούν το μερίδιο του άμεσου ξένου επενδύτη από τα κέρδη που δεν διανεμήθηκαν ως μερίσματα στις θυγατρικές επιχειρήσεις, ή κέρδη που δεν αποδοθήκαν στον άμεσο ξένο επενδύτη. Το παρακρατούμενο ποσό επανά-επενδύεται συμμετέχοντας κατ' αυτό τον τρόπο στην αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της θυγατρικής επιχείρησης.
- **Ενδο-επιχειρησιακά δάνεια ή Ενδο-επιχειρησιακές πιστώσεις (Intra-Company Loans or Intra-Company Debt Transactions) :** Αποτελούν τα μακροπρόθεσμα δάνεια ανάμεσα σε ξένους επενδυτές (συγγενείς επιχειρήσεις) και θυγατρικές επιχειρήσεις ή τις πιστωτικές διευκολύνσεις που προσφέρουν οι επιχειρήσεις μεταξύ τους.

Φορείς πραγματοποίησης ξένων επενδύσεων μπορούν να είναι είτε επιχειρήσεις είτε ιδιώτες. Για το λόγο αυτό, στην προσπάθεια προσδιορισμού του περιεχόμενου της έννοιας του αλλοδαπού επενδύτη θα πρέπει να διακρίνουμε ανάμεσα στα *φυσικά* και τα *νομικά* πρόσωπα.

Ως προς τα *φυσικά πρόσωπα*, οι ΔΣΕ αναφέρονται κυρίως στην ιθαγένεια του επενδυτή σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, ενώ ερμηνευτικά μπορεί να προστεθεί στην έννοια του επενδυτή και ο μονίμως διαμένων στο κράτος προέλευσης της επένδυσης.

Ως προς τα *νομικά πρόσωπα*, ο ορισμός που δίνεται στις περισσότερες ΔΣΕ είναι συνήθως λιτός: Ο όρος «*νομικό πρόσωπο*» σημαίνει νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί σύμφωνα με την νομοθεσία του κράτους, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις χρησιμοποιείται το κριτήριο της έδρας ή του ελέγχου του νομικού προσώπου ή και ενίοτε ο συνδυασμός αυτών των τριών κριτηρίων.

Θα πρέπει πάντως στο παρών σημείο, για να μπορέσει ο αναγνώστης του παρόντος να σχηματίσει ολοκληρωμένη άποψη επί των ως άνω λεχθέντων, να οριοθετηθούν τα προβλεπόμενα μέτρα *προστασίας/μεταχείρισης* του εκάστοτε αλλοδαπού επενδύτη^{2ε}.

Όταν χρησιμοποιούμε εδώ τον όρο «*μέτρο*», εννοούμε το πρότυπο σύγκρισης. Αποδίδεται έτσι στα ελληνικά ο νομικός όρος «*standard*». Ένα νομικό «μέτρο», δεν είναι «κανόνας δικαίου», γιατί δεν έχει την σχετική σαφήνεια και το αυτοδύναμο του κανόνα. Ούτε όμως κατατάσσεται ως «*νομική αρχή*», γιατί δεν έχει κατ' ανάγκη την γενικότητα που προβλέπεται να έχει μια αρχή. Το νομικό «μέτρο» παραπέμπει μεν σε γενικότερα πρότυπα σύγκρισης, αλλά αυτά έχουν «δυνάμει» συγκριμένο για την περίπτωση περιεχόμενο.

Στην πρακτική των συμβάσεων-συνθηκών μπορούμε να διακρίνουμε τρία κύρια μέτρα:

- a. *Το μέτρο του μάλλον ευνοούμενου κράτους,*
- b. *Το μέτρο της εθνικής μεταχείρισης,*
- c. *Η δίκαιη μεταχείριση σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο³*

Τα δύο πρώτα ορίζουν την μεταχείριση στην οποία αναφέρονται με τρόπο σχετικό, παραπέμπουν δηλαδή σε σύνολα αρχών και κανόνων που εξ' ορισμού μεταβάλλονται στο χρόνο και *στην μεταβολή των οποίων έχει σημαντικό (ή και μοναδικό) ρόλο το κράτος που υπόκειται μια τέτοια μεταχείριση*. Το άλλο, (υπ' αριθμόν c), είναι απόλυτο παραπέμπει, δηλαδή σε πρότυπα και κανόνες που αποδίδουν το standard της μεταχείρισης που οφείλει σε κάθε περίπτωση να παρέχει το κράτος υποδοχής, ανεξαρτήτως αν η παροχή του επιβεβαιώνεται ή όχι σε μια σύμβαση προστασίας επενδύσεων, καθώς σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, κανένα κράτος της διεθνούς κοινότητας δεν μπορεί να μεταχειριστεί στην επικράτεια του τους αλλοδαπούς (*αρά, και τους ξένους επενδύτες και την περιουσία αυτών*) με τρόπο που να παραβιάζει τους γενικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου.

Συνεπώς κατανοούμε πως σε αντίθεση με τα προηγούμενα μέτρα (υπ' αριθμών a & b), το c δεν προσδιορίζεται κάθε φορά σε σχέση με κάποιο άλλο επίπεδο μεταχείρισης, αλλά ενσωματώνει συγκεκριμένους προϋφιστάμενους κανόνες συμπεριφοράς.

- a. *Ο ρόλος τους στην Παγκόσμια Οικονομία*

Καταρχάς, η αύξηση των ποσοστών σε Διεθνές Εμπόριο και των FDI, αποδεδειγμένα αποτελεί μέσο απάλυνσης/μείωσης του ποσοστού της φτώχειας στην υφήλιο⁴.

Οι ροές κεφαλαίου στις χώρες υποδοχής⁵ δημιουργούν σημαντικές προσδοκίες ανάπτυξης αλλά παράλληλα και *εγγενείς κινδύνους* αναλόγως με το τύπο της ροής.

Συγκεκριμένα, μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη του χρηματοοικονομικού τομέα, στην καλύτερη αξιοποίηση των εθνικών καταθέσεων καθώς ύπαρξη τους, σηματοδοτεί και περισσότερο κεφάλαιο για επενδύσεις, καθώς σταδιακά θα αποδεσμεύονται δεσμευμένα κεφάλαια στην εσωτερική αγορά, τονώνοντας ευεργετικά την εθνική οικονομία.

Επίσης σημαντική πτυχή της ευεργετικής επίδρασης των κεφαλαιακών ροών και δη υπό την μορφή Ξένης Άμεσης Επένδυσης είναι η μεταφορά *τεχνολογίας* και *τεχνογνωσίας* στην χώρα υποδοχής, παράλληλα δημιουργούνται *νέες θέσεις εργασίας*, ο *ανταγωνισμός* ανανεώνεται, η *μόρφωση* & η *εκπαίδευση* τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο βελτιώνεται αισθητά καθώς πλέον οι ξένοι επενδυτές αναζητούν πιο εξειδικευμένους εργάτες και υπαλλήλους. Δυστυχώς παρατηρούμε πώς η *συγκέντρωση κεφαλαιακών ροών υπό την μορφή-Ξένων Αμέσων Επενδύσεων-επικεντρώνεται σε ορισμένες μόνο χώρες ακριβώς λόγω του προνομιακού καθεστώτος που απολαμβάνουν οι Ξένοι Επενδυτές από το κράτος υποδοχής*.

Εάν συγκρίνουμε με τους άλλους προαναφερθέντες τύπους (δες υπ' αριθμόν iii) θα παρατηρήσουμε τα εξής:

Ο συγκεκριμένος χρηματοοικονομικός όρος ροής κεφαλαίων, διακρίνεται από την από τους παραπάνω που αναφέρθησαν προηγουμένως καθώς το στοιχείο που τον κάνει να ξεχωρίζει από τις λοιπές είναι ότι αντανακλά ξεκάθαρα την συμπεριφορά του επενδυτή ως διαχειριστή μιας επένδυσης παρά την συμπεριφορά του ως διαχειριστή ενός χαρτοφυλακίου, *ήτοι εστιάζουμε στο ανθρώπινο στοιχείο παρά στο τεχνικό και/ή τεχνοκρατικό*.

Σε αντίθεση με τους λοιπούς, όπως (*Equity Portfolio Investment, Bond Finance & Commercial Bank Lending*), όπου τα ευεργετικά τους αποτελέσματα μπορούν να αναδειχτούν σε μια οικονομία και να καταστούν αποτελεσματικά εργαλεία ανάπτυξης όταν υφίσταται μια επωφελής για το κράτος υποδοχής, νομισματική ισοτιμία καθώς και ένα χρηματοοικονομικό σύστημα, αναπτυγμένο και καταλλήλως ρυθμισμένο.

Ειδικότερα ο τύπος της επένδυσης, υπό την μορφή Χαρτοφυλακίου (*Equity Portfolio Investment*) συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη όταν η χώρα υποδοχής έχει να επιδείξει πρωτοποριακή δράση σε ορισμένους τομείς, ήτοι οι επενδύτες κοινώς εμπιστεύονται το επενδυμένο κεφάλαιο τους, στην έμπνευση και τις διαχειριστικές ικανότητες, όταν αυτές υπάρχουν, των ημεδαπών, ενώ η χρηματοδότηση διαμέσου Κρατικών Ομολόγων (*Bond Financing*) ή Τραπεζιτικού Δανεισμού, υπό εμπορικούς όρους, (*Commercial Bank Lending*) καθιστά τις χώρες υποδοχής ευάλωτες σε παγκόσμιες κρίσεις, όπως αυτή της δεκαετίας του '90 στην Ασία αλλά την παρούσα, έτσι όπως εξελίσσεται και τις συνέπειες της οποίας βιώνουμε, ως Ελλάδα, στην Ευρωζώνη.

b. Διεθνές Εμπόριο και Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Τα ως άνω περιγραφόμενα μεγέθη μπορούν να συσχετιστούν, δια του φαινομένου που οικονομολόγοι και αναλυτές αποκαλούν ένδο-εταιρικό εμπόριο και/ή συναλλαγές (*Intra Firm Trade*) μεταξύ πολύ-εθνικών εταιριών και το οποίο υπολογίζεται περί το *1/3 του Παγκοσμίου Εμπορίου*. Καθώς οι αναπτυσσόμενες χώρες ψάχνουν εναγωνίως επενδυτικά κεφάλαια ανά την υφήλιο, τα οποία θα διαβούν τις εθνικές πύλες και τα οποία με την σειρά τους θα επιβοηθήσουν στην περαιτέρω ανάπτυξη των χώρων αυτών και ενώ οι πολύ-εθνικές εταιρίες ψάχνουν τρόπους με μειωμένους συντελεστές παραγωγής με σκοπό την αύξηση της εξαγωγικής τους ικανότητας, συμβαίνει αυτό που λέμε *Παγκοσμιοποίηση*, όταν οι πολυεθνικές ιδρύουν θυγατρικές εταιρίες σε αυτές τις χώρες, με σκοπό την δημιουργία γραμμών παραγωγής, ελέγχοντας παράλληλα μέσω μετοχικού ποσοστού, και την διαχείριση τους.

Σημαντικό στοιχείο στην ανάλυση μας είναι το γεγονός πως από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις έχουν καταστεί ως *η πλέον σημαντική πηγή ροής κεφαλαίων από τον Αναπτυγμένο, στον Αναπτυσσόμενο κόσμο*⁶, ξεπερνώντας σε μέγεθος το 2003 ακόμα και την βοήθεια που δίδεται από διεθνείς οργανισμούς ή και την επίσημη βοήθεια για ανάπτυξη. Κατά αυτόν τον τρόπο, η συζήτηση κατά ποσόν μπορεί η βοήθεια από τον «δημόσιο» τομέα να αντικατασταθεί από αυτόν του «ιδιωτικού» έχει ενταθεί ως συζήτηση, καθώς οι εξαγωγές των υπό αναπτυσσόμενων χώρων έχουν ενταθεί τα τελευταία χρόνια διότι οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις που δεχτήκαν τα τελευταία χρόνια, τις «ανάγκασαν» τρόπον τινά να αλληλεπιδράσουν με το παγκόσμιο σύστημα εμπορίου και παραγωγής

προϊόντων βρισκόμενες για πρώτη φορά στην οικονομική τους ιστορία από την πλευρά του παραγωγού και όχι του καταναλωτή.

c. «Η χρυσή γέφυρα» μεταξύ επενδύτη, και της χώρας υποδοχής

Για να απολαύσει των παραπάνω πλεονεκτημάτων, η χώρα υποδοχής θα πρέπει να ισχυροποιήσει τους δεσμούς της με τους ξένους επενδυτές.

Εξηγούμεθα, θα πρέπει όπως και η *Unctad* αναφέρει στις αναφορές του 2001, θα πρέπει οι ντόπιοι προμηθευτές να οδηγηθούν από την κυβέρνηση, προς την κατεύθυνση της ισχυροποίησης των δεσμών τους με τους ξένους επενδυτές. Η παραπάνω προσπάθεια θα πρέπει να συμπεριλάβει όχι μόνο τους παραπάνω παίκτες, αλλά και τα εγχώρια εκπαιδευτικά ιδρύματα καθώς και τις επαγγελματικές ενώσεις. Ο ρόλος του συντονιστή θα πρέπει να δοθεί στην κυβέρνηση, η οποία διαθέτουμε τα εργαλεία, την εμπειρία και την απαραίτητη οργανωτική δομή, θα κατευθύνει και θα «συμπληρώνει», τα όποια κενά δημιουργούνται στην παραπάνω διαδικασία. Τρόποι για συντονισμό της παραπάνω δράσης μπορεί να επιτευχθούν διαμέσου:

- *Της διοργάνωσης forum, από την κυβέρνηση, μεταξύ των πολυεθνικών και των τοπικών παικτών,*
- *Οι πολυεθνικές εταιρίες, φορείς των ξένων επενδύσεων, μπορούν να προσκληθούν, από την κυβέρνηση, ώστε να μετέχουν στην αναβάθμιση των εγχώριων τεχνολογικών συστημάτων καθώς και στην συνακόλουθη εκπαίδευση του ανθρωπίνου παράγοντα στο χειρισμό του,*
- *Σειράς κινήτρων που θα δοθούν, ειδικά στις μικρές εταιρίες, ώστε και αυτές με την σειρά τους αποκτήσουν πρόσβαση στην οποία τεχνογνωσία και τεχνολογία αποδεσμεύσουν προς τους τοπικούς παίκτες οι ξένοι επενδυτές.*

Θα πρέπει να αναφέρουμε πως η παραπάνω δράση έχει επιτευχτεί σε διάφορες χώρες του κόσμου από φορείς που έχουν δημιουργηθεί από το κράτος, όπως:

- *Στην Κόστα Ρίκα από το «Costa Rican Investment Board»,*
- *Στην Ιρλανδία από το «Irish National Linkage Program»,*
- *Στην Σιγκαπούρη από το «Singapore Economic Development Board»,*

- Στην Κορέα από τη «*Korean Technology Banking Corporation*».

Άρα σημαντικό στοιχείο στην πολιτική του κράτους υποδοχής θα πρέπει να είναι η δημιουργία δεσμών και δη μακροχρόνιων με τον εκάστοτε επενδυτή, καθώς και το επενδυθέν κεφάλαιο είναι σημαντικό, αλλά εξίσου σημαντικής σημασίας είναι να μάθει και ο ντόπιος επιχειρηματίας, τους τρόπους (*know how*) διεξαγωγής μια επιχειρηματικής δραστηριότητας αλλά και να τους εφαρμόσει επιτυχώς στην χώρα του.

Αφού προβάλλαμε βασικές έννοιες του Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου και αφού σκιαγραφήσαμε έστω και αποσπασματικά τις συνεπαγόμενες ωφέλειες από την προσέλκυση επενδύσεων υπό την μορφή των Αμέσων Ξένων, θα πρέπει έστω επιγραμματικά να εντάξουμε δογματικά τον **τρόπο/κίνητρο** που θα δοθεί στον ξένο επενδυτή, την εγγύηση για να προσέλθει στον εθνικό χώρο.

vii. Η πολλαπλότητα των πηγών του Διεθνούς Επενδυτικού Δικαίου⁷

a. Εισαγωγικά

Συνεπώς στην πολυπλοκότητα των κανόνων που ρυθμίζουν τις συνθέτες σχέσεις που αναπτύσσονται κατά την υλοποίηση, λειτουργία, χρηματοδότηση και ασφάλιση μια ξένης επένδυσης, έρχεται να προστεθεί η πολλαπλότητα των πηγών από τις οποίες προέρχονται οι κανόνες αυτοί.

Πηγες προέλευσης των κανόνων και αρχών που ρυθμίζουν τις ανωτέρω σχέσεις ή καταστάσεις είναι :

- Το Εθνικό Δίκαιο,
- Το Διεθνές Δίκαιο,
- Οι Ειδικές Συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ επενδυτών και κρατών υποδοχής.

Η παρούσα μελέτη καθότι σχετίζεται με τις Ειδικές Οικονομικές Ζώνες (Ε.Ο.Ζ),θα δώσει έμφαση στο **εθνικό δίκαιο** καθώς προκαταβολικά αναφέρουμε πώς τα πλεονεκτήματα της ζώνης αποδίδονται στον οιοδήποτε φορέα προσέλθει με κεφάλαιο προς επένδυση, άνευ της ειδικής αναγνώρισης ή συμφωνίας από το κράτος υποδοχής

το οποίο έχει ενσωματώσει ως μέρος της εθνικής έννομης τάξης, την ύπαρξη και λειτουργία των Ε.Ο.Ζ.

b. Δίκαιο της Χώρας Υποδοχής

Το εθνικό δίκαιο λοιπόν εφαρμόζεται σε μια ξένη επένδυση, είτε ως δίκαιο της έννομης τάξης, στο πλαίσιο της οποίας υλοποιείται και λειτουργεί και με την οποία συνδέεται στενότερα η εν' λόγω επένδυση, ως δίκαιο της αυτόνομης βούλησης των μερών.

Το δίκαιο συνεπώς που εφαρμόζεται κατ' αρχήν σε μια ξένη επένδυση είναι το εθνικό δίκαιο της χώρας υποδοχής της επένδυσης, για τον απλούστατο λόγο ότι μια ξένη επένδυση εκ' των πραγμάτων είναι υποχρεωμένη να ενσωματωθεί και να λειτουργήσει εντός της έννομης τάξης του κράτους υποδοχής της, όπως και η οποιαδήποτε άλλη αντίστοιχη επένδυση που υλοποιείται και λειτουργεί στο κράτος αυτό είτε με εθνικά κεφάλαια είτε από τοπικούς επενδυτές.

Θα αναφέρουμε ενδεικτικά και ουχί περιοριστικά κάποιες από τις δραστηριότητες που η ξένη επένδυση διέπεται και ρυθμίζεται **κατά αρχήν** από το κοινό δίκαιο της χώρας υποδοχής. Συνεπώς μια ξένη επένδυση γίνεται αποδεκτή στη χώρα υποδοχής, εγκαθίσταται, διοικείται, λειτουργεί, ασκεί εμπορική, παραγωγική ή άλλη επιχειρηματική δραστηριότητα, προσλαμβάνει, απολύει, συναλλάσσεται, αγοράζει, πωλεί, μεταπωλεί, διανέμει, διαθέτει, μισθώνει, παρέχει υπηρεσίες, εισάγει, εξάγει, φορολογείται, διανέμει τα κέρδη, πωλείται, μεταβιβάζεται, διατίθεται, λύεται και εκκαθαρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινού δικαίου της χώρας υποδοχής, **εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά.**

Την παραπάνω λύση, την πιο λογική και κοντά στο πνεύμα του δικαίου προκρίνει και η σύμβαση **ICSID** (δες αναφορά παραπάνω) όπου στο άρθρο 42,1 προβλέπονται τα κάτωθι:

«...το εφαρμοστέο δίκαιο στις σχέσεις (και στις διαφορές) μεταξύ ξένου επενδυτή και κράτους υποδοχής σε περίπτωση που τα μέρη δεν έχουν ορίσει αλλιώς, είναι το δίκαιο της χώρας υποδοχής της επένδυσης...».

c. Ειδικές Διατάξεις του Δικαίου της Χώρας Υποδοχής

Κάθε χώρα έχει το κυρίαρχο δικαίωμα να ρυθμίζει με ιδιαίτερους κανόνες τις ξένες επενδύσεις που υλοποιούνται στο έδαφός της.

Έως ενός βαθμού, άλλοτε μικρότερο άλλοτε μεγαλύτερο όλες οι χώρες θεσπίζουν ειδικές διατάξεις, με τις οποίες ρυθμίζουν ειδικές διατάξεις με τις οποίες ρυθμίζουν ορισμένες τουλάχιστο πτυχές των ξένων επενδύσεων, είτε γιατί αυτό επιβάλλεται από τις ιδιαιτερότητες της υλοποίησης μιας επενδυτικής δραστηριότητας στην χώρα με ξένα κεφάλαια, είτε κατά παρέκκλιση των κοινών διατάξεων του δικαίου που διέπει την υλοποίηση και λειτουργία μια αντίστοιχης εθνικής επένδυσης.

Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί πως η **μονομερής ρύθμιση** των ξένων επενδύσεων από την χώρα υποδοχής αποτελεί τον κανόνα στο διεθνές οικονομικό δίκαιο. Ένα κυρίαρχο κράτος έχει το δικαίωμα, να ρυθμίζει την εισαγωγή κεφαλαίων αλλοδαπής προελεύσεως, να θέτει προϋποθέσεις για την εισαγωγή των ή ακόμα-ακόμα και να αρνείται καθολικά την επένδυση αυτών στην χώρα ή σε νευραλγικούς τομείς της οικονομίας.

Η σκοπιμότητα των **ειδικών ρυθμίσεων** εύκολα εξηγείται, αλλά σε αρχικό στάδιο θα αναφέρουμε πως η σκοπιμότητα είναι πολλαπλή και διαφοροποιείται ανάλογα με το αντικείμενο των ρυθμίσεων αυτών καθώς και ποίος είναι ο τελικός σκοπός του κράτους υποδοχής»

Ειδικότερα όμως θα πούμε τα κάτωθι:

- *Την παροχή εγγυήσεων στους ξένους επενδυτές και στην επένδυση τους, ήτοι την δέσμευση να επιφυλάξει σε αυτούς και στην επένδυση, στο έδαφος της, την μη εθνικοποίηση των περιουσιακών της στοιχείων, την ελευθερία επαναεξαγωγής των κεφαλαίων τους ή έστω της απόδοση που είχε αυτή, επίλυση των τυχόν διαφορών που προκύψουν από ανεξάρτητο δικαιοδοτικό σύστημα κτλ.*
- *Διευκόλυνση των ξένων επενδυτών να υλοποιήσουν μια επένδυση στην χώρα με την θέσπιση ειδικών διαδικασιών έγκρισης & αδειοδότησης, οι οποίες δεν εφαρμόζονται στους τοπικούς επενδυτές, αλλά θεσπίζονται μόνο για τους ξένους που δεν είναι εξοικειωμένοι με την γραφειοκρατία της χώρας υποδοχής, ή οποία συχνά λειτουργεί αποτρεπτικά για την υλοποίηση ξένων επενδύσεων στην χώρα. Οι λεγόμενες «**μία στάσης**» διαδικασίες (**one stop shop**), που σκοπό έχουν να*

άρουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένα ξένος επενδυτής συναλλασσόμενος με την αναποτελεσματική δημόσια διοίκηση.

- *Παροχή επενδυτικών κινήτρων για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Τέτοια κίνητρα είναι κυρίως φορολογικά και παρέχονται υπό προϋποθέσεις στις ξένες επενδύσεις χωρίς να επεκτείνονται στους τοπικούς επενδυτές και τις επενδύσεις τους, για το λόγο ότι προσπαθούν να προσελκύσουν τις πρώτες. **Στην παραπάνω κατηγορία υπάγονται και οι ζώνες ελευθέρων συναλλαγών που δημιουργεί με ειδικούς νόμους μια χώρα στο εσωτερικό της για να προσελκύσει ξένες επενδύσεις, οι οποίες εγκαθιδρυμένες στις συγκεκριμένες ζώνες, χαίρουν προνομίων κ' απαλλαγών που δεν επεκτείνονται στους τοπικούς επενδυτές.***
- *Επιβολή περιοριστικών μέτρων για την προστασία της εθνικής οικονομίας και θέσπιση ειδικών καθεστώτων για την υλοποίηση ξένων επενδύσεων σε συγκεκριμένους τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Ορισμένοι τομείς όπως η εκμετάλλευση φυσικών πόρων, οι τηλεπικοινωνίες, ο χρηματοπιστωτικός και ασφαλιστικός τομέας θεωρούνται νευραλγικοί για την εθνική οικονομία ενός τόπου. Για την υλοποίηση λοιπόν μια επένδυσης από ξένο επενδυτή, το κράτος μπορεί να θέσει περιορισμούς, όπως την έκδοση ειδικής διοικητικής αδείας, υπό την απόλυτη διακριτική ευχέρεια των αρχών της χώρας.*
- *Εισαγωγή **περιορισμών** στην λειτουργία ή την εκμετάλλευση μια επένδυσης που υλοποιείται στην χώρα υποδοχής για την προστασία της εθνικής οικονομίας. Παραδείγματός χάριν την **επιβολή περιορισμών** στην διάθεση των προϊόντων προερχόμενων από την ξένη επένδυση, προς χάριν προστασία των τοπικών παραγωγών, όπου αυτοί υπάρχουν, στην πρόσληψη προσωπικού από το εξωτερικό (ώστε να τονώσει την απασχόληση στον ημεδαπό πληθυσμό).*
- *Υλοποίηση ειδικών επενδυτικών σχεδίων σε συνεργασία με ξένους επενδυτές για την ανάπτυξη μεγάλων έργων υποδομής. **Συνεργασία ιδιωτικού και δημοσίου τομέα** (Public Private Partnerships).*
- ***Ιδιωτικοποίηση κρατικών επιχειρήσεων.** Οι ιδιωτικοποιήσεις αποτελούν το βασικό εργαλείο προσέλκυσης ξένων επενδύσεων στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες καθώς και στις υπό μετάβαση χώρες (πρώην σοσιαλιστικές). Στόχος του*

είναι να δημιουργήσουν έσοδα από τον προϋπολογισμό τους, να εκσυγχρονίσουν τις κρατικές επιχειρήσεις και να τις καταστήσουν ανταγωνιστικές στο σύγχρονο διεθνοποιημένο επιχειρηματικό περιβάλλον⁹.

Καταλαβαίνουμε λοιπόν πως ένα κράτος, φέρων την ιδιότητα του κυρίαρχου, έχει πλείστες των επιλογών σε ότι αφορά την μεταχείριση των ξένων επενδύσεων που υλοποιούνται στο έδαφός του. Θα κλείσουμε το παρόν κομμάτι, με την δυνάμενη **έκταση που μπορούν να λάβουν οι ειδικές ρυθμίσεις.**

Η ρύθμιση μια ξένης επένδυσης με ειδικές διατάξεις από το κράτος υποδοχής διαφέρει ως προς την έκταση από κράτος σε κράτος. Συνεπώς θα πρέπει να γίνει κατανοητό πως δεν υπάρχουν στεγανά, ούτε όρια. Αναλόγως του επιπέδου ανάπτυξης του και των *ειδικότερών στόχων* που αυτό επιδιώκει, εναρμονίζεται η έκταση των ειδικών ρυθμίσεων.

Συγκριμένα μπορεί να συναντήσουμε τους κάτωθι **τύπους ειδικής ρύθμισης**, που ένα κράτος δύναται να παράσχει στον ξένο επενδύτη:

- ✓ **Ολική,**
- ✓ **Εκτεταμένη η οποία διακρίνεται σε :**

α) εκτεταμένη υποχρεωτική & β) εκτεταμένη προαιρετική

- ✓ **Περιορισμένη,**
- ✓ **Στοχευόμενη.**

Εξειδικεύοντας τους ως άνω όρους, για να κατανοήσει και ο αναγνώστης μας την εννοείται δια της χρησιμοποιήσεως των, μπορούμε να πούμε τα εξής,

Υπό το όρο **ολική**, σημαίνει ότι διέπει την ξένη επένδυση στο σύνολο της, δηλαδή τόσο στο στάδιο της υλοποίησης, όσο και στην λειτουργία αυτής στο έδαφος της χώρας υποδοχής. Δημιουργούνται κατά αυτόν τον τρόπο, νομικά περικλειστοί χώροι στην έννομη τάξη του κράτους υποδοχής (*στην ξένη βιβλιογραφία αναφέρονται υπό τον όρο **Enclaves Juridiques***), με αποκλειστικό σκοπό, να προσελκύσουν ξένες επενδύσεις, που θα υλοποιηθούν και θα λειτουργήσουν εντός του πλαισίου τους, κατά παρέκκλιση του κοινού θεσμικού πλαισίου άσκησης οικονομικής δραστηριότητας

στην χώρα, η οποία κατά την ίδια χρονική στιγμή, ακολουθεί ένα ολότελα διαφορετικό θεσμικό πλαίσιο.

Στην ως άνω θεωρητική σύλληψη, βασίζεται και η ιδέα των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, με τις οποίες ασχολούμαστε στην παρούσα, η οποία ναι μεν ομοιάζει τα μάλλα, εντούτοις όμως η *φιλοσοφία και ο τρόπος λειτουργίας*, έχουν αλλάξει ριζικά, όπως είδαμε και ανωτέρω.

Στην συνέχεια, υπό τον όρο *εκτεταμένη*, νοείται η ρύθμιση των σχέσεων της οιοδήποτε ξένης επένδυσης, σε οποιοδήποτε τομέα της οικονομία και ένα υλοποιείται, με τις αρχές του κράτους υποδοχής, ούτως ώστε η κρατική παρέμβαση να προκαθορίζεται και αυτοπεριορίζεται.

Τούτο είναι αναγκαίο, για εκείνες τις χώρες που δεν διαθέτουν αξιόπιστους δικαιοκρατικούς θεσμούς, όποτε το κράτος υποδοχής αναγκάζεται να παραχωρήσει μονομερώς ειδικές εγγυήσεις προστασίας στους ξένους επενδυτές, χωρίς τις οποίες δεν δύναται να τις προσελκύσει. Με την μονομερή δέσμευση, ότι δεν θα εθνικοποιήσει τα περιουσιακά στοιχεία μια ξένης επένδυσης, ο, τι δεν θα εμποδίσει την ελεύθερη επανεξαγωγή του επενδυσμένου κεφαλαίου και της αποδόσεως του, ότι δεν θα μεταβάλλει το εσωτερικό του δίκαιο υπό το κράτος του οποίου υλοποίησε την επένδυση του ο ξένος επενδυτής, το κράτος υποδοχής αυτοπεριορίζεται μονομερώς. Εκτεταμένη είναι και η ειδική ρύθμιση, των ξένων επενδύσεων σε όσες χώρες διαθέτουν ειδικό επενδυτικό κώδικα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι σε αυτές τις χώρες υφίσταται έλλειμμα δημοκρατικών θεσμών. Στην παραπάνω περίπτωση επιπίπτει και η χώρα μας η οποία δια του υφιστάμενου εθνικού επενδυτικού κώδικα, επιδιώκει να παράσχει αυξημένες εγγυήσεις προς τους ξένους επενδυτές. Κατόπιν των παραπάνω διευκρινήσεων, όπως προ-ειπώθηκε η *εκτεταμένη ρύθμιση* διακρίνεται σε:

- *Εκτεταμένη υποχρεωτική*, όπου νοείται η ειδική ρύθμιση που επιβάλλεται σε οποιοδήποτε ξένο επενδυτή θελήσει να επενδύσει στην χώρα. Η υπαγωγή μια ξένης επένδυσης στην ρύθμιση αυτή εξυπηρετεί *διπλό σκοπό*:
 - a. Την κατ' αρχήν άσκηση οικονομικής πολιτικής από τα κράτη που επιθυμούν να διατηρήσουν τον έλεγχο της εισόδου των ξένων επενδυτικών κεφαλαίων στην οικονομία τους,

- b. Την ταυτόχρονη όμως υπαγωγή της ξένης επένδυσης, σε εκείνο το θεσμικό πλαίσιο, το οποίο παρέχει τα ειδικά προνόμια. Καμία όμως ξένη επένδυση, δεν μπορεί να υλοποιηθεί στην χώρα αυτή, εάν δεν ενταχθεί στο πλαίσιο του ειδικού επενδυτικού νόμου, εκτός εάν υλοποιηθεί δυνάμει διεθνούς επενδυτικής συμφωνίας .
- *Εκτεταμένη Προαιρετική*, όπου η ειδική ρύθμιση που επιτρέπει στον οιοδήποτε ξένο επενδυτή να ενταχθεί στο ευνοϊκό καθεστώς της, εφόσον το επιθυμεί και το ζητήσει και συνακόλουθα το κράτος υποδοχής κάνει δεκτή τη αίτηση του. Στην περίπτωση αυτή συγκαταλέγεται και η Ελλάδα, που διαθέτει νόμο προστασίας των κεφαλαίων εξωτερικού, ο οποίος λειτουργεί κατόπιν αιτήσεως του ξένου επενδυτή και αποδοχής της αιτήσεως του από την ελληνική διοίκηση με την έκδοση προεδρικού διατάγματος η απόφασης του αρμοδίου υπουργού.

Υπό τον όρο *Περιορισμένη*, νοείται η ρύθμιση, όπου απαιτείται η χορήγηση ειδικής αδειάς στον ξένο επενδυτή για να υλοποιήσει την στοχευόμενη δράση του, σε ένα τομέα που κατά κανόνα επιτρέπεται μόνον σε εθνικά κεφάλαια και επενδυτές. Όταν αδειοδοτηθεί, η ξένη επένδυση λειτουργεί στην χώρα όπως και κάθε άλλη αντίστοιχη επένδυση εθνικών συμφερόντων, χωρίς να υπάγεται σε ιδιαίτερες ρυθμίσεις ή να χαίρει ευνοϊκότερου καθεστώτος.

Ως *Στοχευόμενη*, νοείται όταν εξυπηρετεί ειδικούς σκοπούς για τους οποίους εισάγεται, όπως την καταγραφή του επενδυμένου κεφαλαίου για στατιστικούς λόγους, την προστασία του επενδυτικού κοινού, τις διατάξεις περί πάταξης του οργανωμένου εγκλήματος & ξεπλύματος χρημάτων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθούν και οι *Εθνικοί Επενδυτικοί Κανόνες (National Investment Codes, Codes d' Investissements)* ως σημαντικά εργαλεία προσέλκυσης ξένων επενδύσεων. Πρόκειται για ειδικές ρυθμίσεις των κρατών εισαγωγής κεφαλαίων, που ρυθμίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίους μια ξένη επένδυση τυγχάνει προστασίας στην χώρα υποδοχής, το περιεχόμενο, την έκταση της προστασίας καθώς και ορισμένες πτυχές του νομικού καθεστώτος της ξένης επένδυσης, μεταξύ των οποίων σημαντικότερη είναι η *φορολογική* λειτουργεί και ως ισχυρό κίνητρο προσέλκυσης. Ο εθνικός επενδυτικός κώδικας, συνήθως

εμπνέεται από τις διατάξεις των διμερών συμφωνιών προώθησης και προστασίας των ξένων επενδύσεων.

Η εκτεταμένη χρήση των εθνικών επενδυτικών κωδικών τις δεκαετίες του 60 & 70 δικαιολογούνται από την ανάγκη των λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών που ανεξαρτητοποιηθήκαν να παράσχουν μονομερώς ειδικές και αυξημένες εγγυήσεις προστασίας των ξένων επενδυτών. Για τις νέες χώρες λοιπόν, συνιστούσε το «εισιτήριο» τους για την ένταξη τους στην οικογένεια των πιθανών προορισμών του διεθνούς επενδυτικού κεφαλαίου. Οι εθνικοί επενδυτικοί κώδικες λειτούργησαν ως οικονομικό Σύνταγμα των νέων κρατών που απέκτησαν την πολιτική τους ανεξαρτησία την δεκαετία του 1960.

Κατά τον ίδιο τρόπο που το Πολιτικό Σύνταγμα, αποτελούσε τον 19^ο αιώνα το πολιτικό εισιτήριο για την είσοδο των νέων κρατών στην διεθνή κοινωνία των κρατών-εθνών, έτσι και ο εθνικός επενδυτικός κώδικας αποτέλεσε το βασικό νομιμοποιητικό κείμενο αποδοχής των νέων κρατικών οντοτήτων στην διεθνή οικονομική τάξη¹⁰.

Τα **βασικά τους σημεία** είναι:

- *Αν και για τον προσδιορισμό της έννοιας του ξένου επενδυτή και της καλυπτόμενης επένδυσης χρησιμοποιεί ίδιες τεχνικές με τις διμερείς συμβάσεις, αποδίδει καθοριστική σημασία για την εφαρμογή πολλών διατάξεων του, κυρίως αυτών που έχουν να κάνουν με τα παρεχόμενα κίνητρα στους ξένους επενδυτές, στην πραγματική εισαγωγή κεφαλαίων από το εξωτερικό για την υλοποίηση μια επένδυσης, κάτι που είναι για τις διμερείς συμβάσεις και το εθνικό διεθνές δίκαιο είναι αδιάφορο.*
- *Αν και οι εγγυήσεις που παρέχει σε όσους ξένους επενδυτές υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής του εμπνέεται επίσης από τις τεχνικές των διμερών συμβάσεων, οι εγγυήσεις αυτές είναι μονομερείς, διέπονται από το εθνικό δίκαιο της χώρας υποδοχής και όχι από το διεθνές, ενεργοποιούνται δε κατόπιν έκδοσης ατομικής διοικητικής πράξης.*
- *Παρέχει κίνητρα σε αυτούς που θα ενταχθούν στο θεσμικό του πλαίσιο, όπως φορολογικά, συναλλαγματικά, διοικητικά, τελωνειακά.*

- Οργανώνει την υλοποίηση και ρυθμίζει την λειτουργία μια ξένης επένδυσης στην χώρα υποδοχής με διατάξεις που παρεκκλίνουν του κοινού δικαίου και κατά κανόνα υπερισχύουν πάσης αντιθέτου διάταξης του δικαίου αυτού, έστω και μεταγενέστερης.
- Σπανίως ισχύει αυτόματα σε οποιαδήποτε ξένη επένδυση και προϋποθέτει την τήρηση μια τυπικής διαδικασίας για την ενεργοποίηση του.
- Θέτει όρους στις ξένες επενδύσεις που θα υπαχθούν στο πλαίσιο εφαρμογής του, με τους οποίους οι ξένοι επενδυτές θα πρέπει να συμμορφωθούν.

viii. Συμπερασματικά

- ✓ Αφού εξετάσαμε, την έννοια, δομή και σκοπό του **διεθνούς οικονομικού δικαίου**, καθώς και την φιλοσοφία του.
- ✓ Αφού εξετάσαμε τη θέση που κατέχουν οι **Άμεσες Ξένες Επενδύσεις**, ως εργαλείο ανάπτυξης μια χώρας προσπαθήσαμε να εντάξουμε δογματικά, την θεωρητική κατασκευή των **Ειδικών Οικονομικών Ζωνών**.
- ✓ Συμπερασματικά καταλήγουμε πως πρόκειται για **ολική ειδική ρύθμιση του κράτους υποδοχής** (βάσει της Θεωρίας του Διεθνούς Οικονομικού Δίκαιου) χωρίς όμως τον αποκλεισμό αυτής από τον υπόλοιπο εθνικό χώρο.
- ✓ Ειδικότερα, οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες, αποτελούν τον **συγκερασμό** χαρακτηριστικών σημείων από όλους τους τύπους των ειδικών ρυθμίσεων, εντασσόμενες ναι μεν εντός αυτών, άλλα με τέτοια ειδικά χαρακτηριστικά, τα οποία μας αναγκάζουν να αναγνωρίσουμε την ιδιομορφία αυτών, κατατάσσοντας τες ως «**suis generis**».

I = «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο», Αντώνη Μπρεδήμα, εκδόσεις Αντ. Σακκούλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1989, σελίδα 21,

I^a = «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο», Αντώνη Μπρεδήμα, εκδόσεις Αντ. Σακκούλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1989, σελίδα 23,

I^b = «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο», Αντώνη Μπρεδήμα, εκδόσεις Αντ. Σακκούλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1989, σελίδα 27,

I^v = «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις», Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 128,

1^δ = «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις», Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 54,

1^ε = «Το Νομικό Καθεστώς των Διεθνών Επενδύσεων, το Σχέδιο της Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων»-Ελληνική Εταιρία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, Αντώνη Μπρεδήμα & Πέτρου Ν. Στάγκου, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα –Θεσσαλονίκη, 2000, σελίδα 264

1^ζ = «The Future of the World Economy», article published on October the 8th 2011, Euromonitor Global Market Research,

1^η = «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις», Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 116

1^θ = «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο-Σειρά Μελετών Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου», Κωνσταντίνου Α. Στεφάνου & Χρήστου Βλ. Γκόρτσου, Νομική Βιβλιοθήκη-Έκδοση 2005, σελίδα 127,

2 = «Globalization for Development, Trade-Finance, Aid, Migration and Policy, Revised Edition», by Ian Goldin and Kenneth Reinert, Co-Publication of the World Bank and Palgrave Macmillan, April 2007, page 11,

2^α = Πρόκειται για έναν α από τους πέντε οργανισμούς που συναποτελούν το World Bank Group, ήτοι :

- i. Παγκοσμία Τράπεζα,
- ii. Διεθνής Οργανισμός Ανάπτυξης (**IDA: International Development Association**),
- iii. Διεθνής Χρηματοδοτικός Οργανισμός (**IFC: International Finance Corporation**),
- iv. Διεθνές Κέντρο για τον Διακανονισμό των Επενδυτικών Διαφορών (**ICSID: International Centre for Settlement of Investment Disputes**),
- v. Πολυμερής Οργανισμός Εγγύησης Επενδύσεων (**MIGA: Multilateral Investment Guarranty Agency**),

2^β = Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις, Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 369, σχόλιο 12

2^γ = Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις, Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 369,

2^δ = Το Νομικό Καθεστώς των Διεθνών Επενδύσεων, το Σχέδιο της Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων-Ελληνική Εταιρία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, Αντώνη Μπρεδήμα & Πέτρου Ν. Στάγκου, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα –Θεσσαλονίκη, 2000, σελίδες 45-45,

2^ε = «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο-Σειρά Μελετών Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου», Κωνσταντίνου Α. Στεφάνου & Χρήστου Βλ. Γκόρτσου, Νομική Βιβλιοθήκη-Έκδοση 2005, σελίδα 129,

3 = «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο», Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις, Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 603,

4 = «Globalization for Development, Trade-Finance, Aid, Migration and Policy, Revised Edition», by Ian Goldin and Kenneth Reinert, Co-Publication of the World Bank and Palgrave Macmillan, April 2007, page 11,

5= «*Globalization for Development, Trade-Finance, Aid, Migration and Policy, Revised Edition*», by Ian Goldin and Kenneth Reinert, Co-Publication of the World Bank and Palgrave Macmillan, April 2007, page 12,

6 = «*Globalization for Development, Trade-Finance, Aid, Migration and Policy, Revised Edition*», by Ian Goldin and Kenneth Reinert, Co-Publication of the World Bank and Palgrave Macmillan, April 2007, page 37,

7 = «*Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις*», Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 416,

8 = «*Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις*», Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 418,,

9= «*Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις*», Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 418-428,

10= «*Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις*», Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελίδα 433,

6^ο Κεφάλαιο

Κοινοτική κ' Εθνική βάση Εγκαθίδρυσης των Ε.Ο.Ζ

i. Εισαγωγικά

Ανακεφαλαιώνοντας την, μέχρι αυτού του σημείου, πορεία της παρούσης, σημειώνουμε τα κάτωθι:

- ✓ *Δόθηκε στην σαφής ορισμός των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών ενώ οριοθετήθηκαν τα όρια του από άλλες συγγενείς έννοιες (Κεφάλαιο 2^ο),*
- ✓ *Εξετάσαμε τα πλέον χαρακτηριστικά, ανά την υφήλιο, παραδείγματα εφαρμογής των (Κεφάλαιο 2^ο),*
- ✓ *Διερευνήσαμε την θεωρητική θεμελίωση τους στο διεθνές οικονομικό δίκαιο καθώς και την κατάταξη τους ως μέτρο εθνικό (Κεφάλαιο 5^ο),*
- ✓ *Εντοπίσαμε το πλέον επωφελή τομέα (ο ευρύτερος χώρος της ναυτιλίας), στον οποίο κατά την άποψη μας, θα πρέπει η επίσημη πολιτεία να δώσει προτεραιότητα εφαρμογής Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, ως δομικό στοιχείο αυτής (Κεφάλαιο 4^ο).*

Το παρόν κεφάλαιο θα ασχοληθεί με :

- Την εξέταση του ημεδαπού νομικού μας πλαισίου καθώς και το κατά πόσο συμβαδίζει, τόσο με την εγχώρια έννομο τάξη, όσο και με την κοινοτική,
- Πρόταση λύσεων «αποφυγής» τυχόν εμποδίων και/ή περιορισμών που εντοπιστούν σε εθνικό επίπεδο.

Επειδή, κρίνεται **ως επιτακτική** η εφαρμογή του προτεινόμενου επιχειρηματικού μοντέλου ανάπτυξης ως μέρος ενός μηχανισμού ανασχεσής από το παρόν αδιέξοδο στο οποίο έχει περιέλθει η πατρίδα μας.

Αποτελεί, θέση του γράφοντος πως δια της νομοθέτησης Ειδικών Οικονομικών Ζωνών (E.O.Z) προσφέρεται μια επιπλέον επιλογή στα χέρια της πολιτικής ηγεσίας, (στα πλαίσια της εθνικής στρατηγικής για οικονομική ανάπτυξη που μνεία της οποίας έγινε παραπάνω) η οποία **σε συνδυασμό** με στοχευόμενες δράσεις όπως:

- i. Ανακήρυξη Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (A.O.Z) & συνακόλουθη εκμετάλλευση των επιβεβαιωμένων κοιτασμάτων των υδρογονανθράκων της χώρας, σε συνεννόηση με τις όμορες χώρες σύμφωνα με τα όσα επιτάσσει το διεθνές δίκαιο,
- ii. Περαιτέρω «κούρεμα», του εβρισκόμενου, στα χέρια του επονομαζόμενου «δημοσίου τομέα», εθνικού χρέους, ήτοι της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των άλλων Ευρωπαϊκών Κεντρικών τραπεζών, σε σημείο που αυτό να καταστεί «βιώσιμο» δηλαδή να μπορεί η χώρα μας να το αποπληρώσει σε βάθος χρόνου,
- iii. Πίεση προς την θέσπιση Ευρωομολόγου, σε συνεννόηση και με τις λοιπές χώρες του Νότου-θεσμοθέτηση της **συλλογικής ευρωπαϊκής ευθύνης** για το κρατικό χρέος
- iv. «Νοικοκύρεμα» των δημοσιονομικών του κράτους μας, περικοπή των μη απαραίτητων τομέων κρατικής δραστηριότητας-**ανάκτηση της «χαμένης» εθνικής & κρατικής αξιοπιστίας,**
- v. Πίεση προς την κατεύθυνση της **Ομοσπονδοποίησης** της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προς το Βόρειο-Αμερικάνικό πρότυπο, τουλάχιστον σε ότι αφορά τον έλεγχο, σε κεντρικό επίπεδο, των δημοσιονομικών της χώρας και τον έλεγχο αυτών. Επιπλέον σε ότι αφορά το παραπάνω σημείο, πιστεύουμε

ότι η οποιαδήποτε αξιόπιστη λύση προϋποθέτει ότι τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης θα καλύψουν τα χρέη του άλλου και θα επιδείξουν την αναγκαία αλληλεγγύη, ειδικά στους χαλεπούς καιρούς που διανύουμε.

Η εμπειρία των Η.Π.Α, της μεγαλύτερης και πιο ισχυρής, πολιτικά και οικονομικά, νομισματικής ένωσης στο κόσμο, υποδεικνύει ότι οι δημοσιονομικές μεταφορές μπορεί να είναι πολύ ακριβές για ορισμένα μέλη της ένωσης. Οι πληρωμές, οι οποίες γίνονται σε μεγάλο βαθμό μέσω του ομοσπονδιακού φορολογικού συστήματος, χρησιμοποιούνται για να εξισωθεί το εισόδημα εντός της αμερικανικής επικράτειας και για να ανασχεθούν οι οποίες ανακύπτουσες υφεσιακές **τάσεις και/ή πιέσεις** σε περιφερειακό επίπεδο.

Η Ευρωζώνη φαίνεται να χρειάζεται, επειγόντως, ένα παρόμοιο σύστημα. Χώρες με σχετικά υψηλή ανάπτυξη θα συνεισφέρουν στο ταμείο, που θα δημιουργηθεί, χώρες με ύφεση θα λαμβάνουν βοήθεια ίση με το 40% των απωλειών τους, όπως και το βόρειο-Αμερικάνικο πρότυπο. Με αλλά λόγια, σε μια στενότερη δημοσιονομική ένωση, *ενισχύσεις* θα κυκλοφορούν προς όλες τις κατευθύνσεις και όχι μόνο από την Γερμανία προς τις Ευρωπαϊκές περιφέρειες¹.

Η υλοποίηση των, ως άνω, περιγραφόμενων ενεργειών θα διασφαλίσουν στις μελλοντικές γενιές, πάντα κατά την άποψη μας, την βιωσιμότητα της χώρας.

Μετά την παραπάνω σύντομη παρέμβαση, θα αναδείξουμε, παρακάτω με σαφήνεια, τι ισχύει, το σχετικό ιστορικό πλαίσιο της λειτουργίας τους (ή έστω κάτι παρεμφερές) στην χώρας μας καθώς και τη θέση της Κοινότητας τόσο έναντι αυτών των σχημάτων καθώς και έναντι των επενδύσεων γενικότερα.

ii. Ειδικές Ζώνες στην Ελλάδα-

a. Προϊστορία

Στην Ελλάδα «Ελεύθερες Ζώνες» θεσμοθετήθηκαν για πρώτη φορά το **1931**, υπό την διακυβέρνηση, Ελευθερίου Βενιζέλου (*β' κυβερνητική περίοδος-1928-1932*), όταν η χώρας μας διάνυε μια εξίσου δύσκολη περίοδο, όπως η τωρινή, τόσο σε **πολιτικό-πολιτειακό** (οξεία *διαμάχη Βασιλικών-Αντιβασιλικών-αποτυχημένη απόπειρα πραξικοπήματος από βενιζελικούς αξιωματικούς το 1935-παλινόρθωση του βασιλέως Γεωργίου Β'*) όσο και **οικονομικό** επίπεδο (*Παγκοσμία Κρίση του '29*) η οποία είχε

επιηρεάσει την χώρα καθώς, κατά την τότε περίοδο, ήταν προσανατολισμένη στην εξαγωγή των εγχωρίων προϊόντων όσο και στην αναζήτηση και εισαγωγή ξένων κεφαλαίων προς επένδυση στην χώρα μας.

Μια μικρή παρέμβαση σε αυτό το σημείο θα πρέπει να γίνει ως προς την οικονομική κατάσταση της χώρα την περίοδο 1928-1932, ώστε να κατανοηθεί ακόμα καλύτερα (η κυκλική θεώρηση της ιστορίας) η τότε αντίδραση, στο οικονομικό πεδίο, της κυβέρνησης Βενιζέλου, η οποία μεταξύ άλλων πραγματοποιήθηκε και δια της θεσμοθέτησης των «Ελευθέρων Ζωνών».

- a) Από το 1923 έως το 1927², η οικονομία παρέπαιε υπό την πίεση μεγάλων προβλημάτων, καθώς οι κυβερνήσεις προσπαθούσαν να σταθεροποιήσουν την αξία της δραχμής και να ανακουφίσουν τους πρόσφυγες.
- b) Μεταξύ 1927-1932, η δραχμή σταθεροποιείται, επιτρέποντας κατά αυτόν τον τρόπο στην ανάπτυξη να βρει το ρυθμό της, καταποντισμένη όμως λόγω της μεγάλης κρίσης του 1929.
- c) Το 1932 η Ελλάδα κήρυξε **χρεοστάσιο**, βρέθηκε **δηλαδή υποχρεωμένη να αναστείλει την καταβολή των τοκοχρεωλυτικών δόσεων για το χρέος της προς του ξένους πιστωτές**. Τα επόμενα χρόνια αφιερώθηκαν στην διαχείριση της κρίσης που προκάλεσε η αναστολή πληρωμών.

Ειδικότερα, θα πρέπει να επισημάνουμε στον αναγνώστη, την **αυξημένη κερδοσκοπία** η οποία παρατηρήθηκε στα χρόνια μεταξύ των ετών **1926 & 1932**, όπου η απουσία ευνοϊκών συνθηκών για την συγκέντρωση κεφαλαίου και επενδύσεών, οδήγησαν σε αυξημένη ρευστότητα η οποία σε συνδυασμό με τις εξαιρετικές διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών, ενθάρρυναν τις κερδοσκοπικές τάσεις. Κατά αυτόν τον τρόπο, λοιπόν κατά την διάρκεια του Μεσοπολέμου, το διαθέσιμο κεφάλαιο εκτράπηκε, μέσω του ξένου συναλλάγματος από την **παραγωγική επένδυση στην κερδοσκοπία**.

Το κράτος ασχολήθηκε με τα χρόνια ελλείμματα του προϋπολογισμού παρά με την δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την συγκέντρωση ξένων κεφαλαίων. Έτσι η έμφαση στο να καλυφθούν τα ελλείμματα που δημιουργήθηκαν από τις δημόσιες δαπάνες ακύρωσε την ικανότητα του κράτους να προβεί σε μακροχρόνιο σχεδιασμό και να βελτιώσει την παραγωγικότητα.

Οι βραχυχρόνιες δημόσιες δεσμεύσεις ανέστειλαν τις προοπτικές ανάπτυξης της ελληνικής οικονομία^{2α}.

Το κύριο ζητούμενο ήταν η οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας, ειδικότερα μετά την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922. Αυτό το τεράστιο έργο της ανασυγκρότησης μπορούσε να επιτευχθεί μόνο με την βοήθεια του ξένου κεφαλαίου, κάτι που σήμαινε πως έπρεπε να διευθετηθούν πρώτα τα «πολεμικά χρέη» της Ελλάδος από την Μικρασιατική εκστρατεία, προς τους *πρώην* σύμμαχους της και *νύν* πιστωτές της. Με την επίλυση του άνωθεν ζητήματος, το ξένο κεφάλαιο με την μορφή άμεσης ξένης επένδυσης αλλά και επενδύσεων χαρτοφυλακίου πλημμύρισε την χώρα^{2β}. Μετά το 1928, ο Βενιζέλος υιοθέτησε φιλόδοξα σχέδια για δημόσια έργα τα οποία προϋπόθεταν μεγάλο εξωτερικό δανεισμό, αλλά και μια γενικότερη *φιλελεύθερη οικονομική πολιτική*, εντός του πλαισίου της οποίας εντάσσεται και η χάραξη και ανακήρυξη «*Ελεύθερων Ζωνών*» στα κυριότερα λιμάνια της χώρας.

b. *Τωρινή Κατάσταση*

Σήμερα³, στη χώρα μας υφίστανται ακόμα, «*Ελευθερές Ζώνες Λιμένων*», (*Porto Franco*, σύμφωνα με την ορολογία του Παγκόσμιου Οργανισμού Λιμένων), στα λιμάνια του *Πειραιά*, της *Θεσσαλονίκης*, του *Ηρακλείου Κρήτης* και του *Αστακού Αιτωλοακαρνανίας*. Όπως έχουμε αναφέρει και ανωτέρω, πρόκειται για περιοχές μέσα στο πλαίσιο των παραπάνω λιμένων, με ειδικό τελωνειακό καθεστώς-(δες *άρθρο 39 του Νόμου 2960/2001*).

Το περί ου, ο λόγος, άρθρο προβλέπει ζώνες όπου τα εμπορεύματα τρίτων χωρών θεωρούνται ότι δεν βρίσκονται σε εθνικό τελωνειακό έδαφος, έτσι ώστε να τεθούν εισαγωγικοί δασμοί, ενώ ο στενά τελωνειακός χαρακτήρας τους δεν του αφήνει περιθώριο να αποτελέσουν πόλο έλξης επενδύσεων^{3α}.

Να σημειώσουμε δε, πως σε *νομοθετικό επίπεδο*, στο πρόσφατο πολυνομοσχέδιο του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με τίτλο :

«Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος– νέος εταιρικός τύπος– σήματα προϊόντων και υπηρεσιών –μεσίτες ακινήτων, ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού και άλλες διατάξεις»,

Συμπεριλαμβάνονται ρυθμίσεις αναφορικά με τις Ελεύθερες Ζώνες όπως:

α) Δημιουργούνται με απόφαση του υπουργού Οικονομικών Ελεύθερες Ζώνες και αποθήκες για εμπορεύματα που κατά κύριο λόγο εξάγονται. Αυτά εξαιρούνται από φόρους και δασμούς, ενώ θα επιτρέπονται και μεταποιητικές δραστηριότητες σε αυτές.

β) Οι χώροι και οι προϋποθέσεις για την ίδρυση και λειτουργία Ελεύθερων Ζωνών, θα καθοριστούν με απόφαση του υπουργού Οικονομικών. Επίσης, ορίζεται ότι σε κάθε περίπτωση αίτησης σύστασης ελεύθερης Ζώνης ή ελεύθερης αποθήκης, επισυνάπτεται ή υποβάλλεται ηλεκτρονικά μελέτη σκοπιμότητας από την οποία πρέπει να προκύπτουν τα ακόλουθα στοιχεία:

I. Η προσδοκώμενη συμβολή της ελεύθερης Ζώνης ή ελεύθερης αποθήκης στην αύξηση της εμπορευματικής διακίνησης εμπορευμάτων τρίτων χωρών σε συνδυασμό με τα γενικότερα οικονομικά οφέλη που αναμένονται από τη λειτουργία της.

II. Ο προβλεπόμενος ή και υπάρχων όγκος διακίνησης μη κοινοτικών εμπορευμάτων μέσω της προτεινόμενης ελεύθερης Ζώνης ή ελεύθερης αποθήκης.

III. Τα παρεχόμενα για τη σωστή διοίκηση και εκμετάλλευση της ελεύθερης Ζώνης εχέγγυα όπως και εκείνα για τη σωστή διαχείριση των εμπορευμάτων.

Θεωρείται αυτονόητο, ότι ακόμα και για την έλλασον (Ελεύθερες Ζώνες) χρειάζεται ειδική αποκλειστική νομοθετική ρύθμιση ανάλογα και με το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων σε επίπεδο Ε.Ε, πόσο μάλλον δε για την δημιουργία Ειδικών Οικονομικών Ζωνών.

iii. Το ερέθισμα

«Εικόνες από τις μεξικανικές μακιλαδόρες αναμένεται να αναβιώσουν στην Ελλάδα εάν ο Γερμανός αντικαγκελάριος Φίλιπ Ρέσλερ προωθήσει... επιτυχημένα την ιδέα των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών.⁴

Αναφέρω στον καθηγητή τον προβληματισμό μου ότι οι αλλαγές αυτές προς ένα κοινωνικό ολοκαύτωμα προωθούνται σε επίπεδο διεθνούς πολιτικής σκηνής: ο αντικαγκελάριος και υπουργός Οικονομίας της Γερμανίας Φίλιπ Ρέσλερ προωθεί την ιδέα των Ειδικών Οικονομικών Επενδυτικών Ζωνών (ΕΟΖ) ... Τον ρωτώ, λοιπόν, πώς μπορούμε, μπροστά σε τέτοιες θεσμικές αλλαγές που προωθούνται σε διεθνές επίπεδο, να προασπίσουμε στην Ελλάδα το εργατικό δίκαιο και τα κεκτημένα των εργαζομένων. ... ;»

Το παραπάνω χωρίο (από συνεντευξή σε περιοδικό) αποδίδόμενο στον καθηγητή Εργατικού Δικαίου Αρι Καζάκο-όπως αυτούσιο παρατίθεται-υπήρξε, εκ' των αρχικών ερεθισμάτων για την σύνταξη της παρούσης, καθώς η «*παρανόηση*» που υπάρχει για το παρόν, επιχειρηματικό μοντέλο ανάπτυξης, καταλήγει στην παρουσίαση ενός «*παραμορφωμένου ειδώλου*» στην Ελληνική κοινωνία, τελικό αποδεκτή και κριτή του παραπάνω σχήματος.

iv. Η Κοινοτική Διάσταση

a. Η Κοινοτική στάση για τις Ελευθερες Ζώνες-Ειδικές Οικονομικές Ζώνες

Οι «*Ελεύθερες Ζώνες*» αποτελούν πρωτίστως χώρους με ιδιαίτερο τελωνειακό ενδιαφέρον και δη εντός μιας τελωνειακής ένωσης η οποία με την πάροδο του χρόνου μετεξελίχθηκε στην σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση & Ευρωζώνη, όπου μια εκ' των βασικών προϋποθέσεων της, είναι ότι το σύνολο των τελωνειακών σχέσεων των κρατών μελλών στο εξωτερικό ρυθμίζεται από κοινού.

Ως εκ' τούτου η **κοινοτική τελωνειακή νομοθεσία** εφαρμόζεται ως εσωτερικό δίκαιο στις δικαιοδοσίες των κρατών.

Για τον σκοπό αυτό, ο κοινοτικός τελωνειακός κώδικας (*Κ.Τ.Κ.*) συγκεντρώνει και οργανώνει το σύνολο των διατάξεων τελωνειακού δικαίου, που διέπουν τις συναλλαγές της Ευρωπαϊκής *Κοινότητας/Ένωσης* με τις τρίτες χώρες, λαμβάνοντας υπόψη τις συμβατικές δεσμεύσεις στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (*ΠΟΕ*).

Με την εκσυγχρονισμένη έκδοση του 2008, ο Κ.Τ.Κ. εφαρμόζει την πρωτοβουλία για ηλεκτρονική διοίκηση στο πεδίο των τελωνείων, υλοποιεί τη δέσμευση για «καλύτερη διοίκηση» συνενώνοντας πολλούς και διάφορους κανονισμούς και διευκολύνει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που δρουν μέσα και με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η **αρχική εμπλοκή** των Ε.Ο.Ζ., ξεκινά από το *τελωνειακό καθεστώς* της ενεργητικής τελειοποίησης, το οποίο επιτρέπει τη θέση σε ελεύθερη χρήση των προϊόντων τρίτων χωρών, τα οποία μεταποιούνται σε ένα κράτος μέλος και επανεξάγονται σε *Τρίτη χώρα*. Το καθεστώς αυτό, απαιτεί την ορθή εφαρμογή του απ' όλα τα κράτη μέλη, ιδίως όταν η ενεργητική τελειοποίηση αφορά τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων

και όταν αντισταθμιστικά προϊόντα τίθενται σε ελεύθερη χρήση σε ένα κράτος μέλος, διαφορετικό από εκείνο στο οποίο έγινε η μεταποίηση.

Οι βασικές νομικές διατάξεις σε επίπεδο Ε.Ε., στις οποίες στηρίζεται ο θεσμός των Ελευθέρων Ζωνών περιλαμβάνονται :

- ✓ στα άρθρα 166-181 του βασικού Καν. (Ε.Ο.Κ.) 2913/92 «Περί θεσπίσεως του Κοινοτικού Τελωνειακού Κώδικα»·
- ✓ στα άρθρα 799-814 των διατάξεων εφαρμογής Καν. (Ε.Ο.Κ.) 2454/93·

Εκτός από τις παραπάνω διατάξεις, λαμβάνονται υπόψη και οι λοιπές διατάξεις της κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας, οι οποίες ρυθμίζουν θέματα σε σχέση με το θεσμό των ελευθέρων Ζωνών. Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, οι Ελεύθερες Ζώνες αποτελούν τμήματα του τελωνειακού εδάφους της Κοινότητας ή χώρους που βρίσκονται στο έδαφος αυτό, χωρισμένα από το υπόλοιπο τελωνειακό έδαφος, όπου:

- ✓ Τα **μη κοινοτικά εμπορεύματα** θεωρούνται, ως προς την εφαρμογή εισαγωγικών δασμών και μέτρων εμπορικής πολιτικής στον τομέα των εισαγωγών, ως μη ευρισκόμενα στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, εφόσον δεν έχουν τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία ούτε υπό άλλο τελωνειακό καθεστώς ούτε χρησιμοποιούνται ή καταναλίσκονται υπό όρους διαφορετικούς από αυτούς που προβλέπουν οι τελωνειακές ρυθμίσεις·
- ✓ Τα **κοινοτικά εμπορεύματα** για τα οποία αυτό προβλέπεται από ειδική κοινοτική ρύθμιση απολαμβάνουν, λόγω της τοποθέτησής τους σε ελεύθερη Ζώνη, μέτρων που συνδέονται, κατά κανόνα, με την εξαγωγή των εμπορευμάτων.

Με βάση το παραπάνω πλαίσιο, αναγνωρίζονται δύο βασικοί τύποι Ελευθέρων Ζωνών:

- ✓ Ελεύθερη Ζώνη “**Ελέγχου Τύπου Ι**”, στην οποία ο έλεγχος βασίζεται κυρίως στην ύπαρξη περιφραξής.
- ✓ Ελεύθερη Ζώνη “**Ελέγχου Τύπου ΙΙ**”, στην οποία ο έλεγχος βασίζεται κυρίως στις διατυπώσεις, οι οποίες διεκπεραιώνονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της διαδικασίας του καθεστώτος τελωνειακής αποταμίευσης.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να τονιστεί και η ουσιώδης διαφορά μεταξύ της:

- Ελεύθερης Ζώνης, η οποία όπως είδαμε παραπάνω, αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο της τελωνειακής προσέγγισης και της
- Ειδικής Οικονομικής Ζώνης, η οποία ουσιαστικά αποτελεί εργαλείο οικονομικής, αναπτυξιακής και εξαγωγικής πολιτικής, καθώς και μέρος πολιτικής προσέλκυσης διεθνών άμεσων ξένων επενδύσεων.

Υπό την έννοια αυτή, η κάθε προσπάθεια δημιουργίας Ειδικής Οικονομικής Ζώνης, αντίκειται επί της Αρχής με τη βασική νομοθεσία της Ε.Ε. και πιο συγκεκριμένα με τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.) της 25.03.1957, όπως τροποποιήθηκε με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας της 13.12.07.

Η ασυμβατότητα αυτή οφείλεται, στους κάτωθι παράγοντες:

- ✓ Στο σκοπό της δημιουργίας και της εξασφάλισης της **Ομαλής Λειτουργίας της Εσωτερικής Αγοράς** (Άρθρο 60 Ε.Ο.Κ.), στο
- ✓ **Δικαίωμα Ελεύθερης Διακίνησης Αγαθών** μέσα στο πλαίσιο μιας τελωνειακής ένωσης (Άρθρο 28 Ε.Ο.Κ.)⁵.
- ✓ Στην απαγόρευση (άρθρο 159 Ε.Κ) της χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανόμενων των **περιφερειακών ενισχύσεων** με τις εξαιρέσεις που δίδονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 σημ. α και 87 παρ.3 σημ γ ΕΚ.

*b. Η στάση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έναντι της Κίνησης
Κεφαλαίων(1980-2000)*

Αξίζει σε αυτό το σημείο, κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια παρέκβαση ώστε να σημειωθεί η διαχρονική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έναντι της κίνησης κεφαλαίων εντός κοινοτικού χώρου, διαμέσου της οποίας, θα διαπιστώσουμε την στάση της έναντι του φλέγοντος αυτού ζητήματος, καθώς ουσιαστικά η μεταφορά κεφαλαίων ,από τον ιδιώτη, από τόπο σε τόπο ανά χρονικές περιόδους γίνεται με μοναδικό κριτήριο, την επίτευξη **καθαρών κερδών**-το δέλεαρ (ειδικές Οικονομικές Ζώνες) διαμέσου θα προσπαθήσουμε να προσελκύσουμε ξένα κεφαλαία στην χώρα.

Η πρώτη^{5α} συστηματική λοιπόν, σε γραφειοκρατικό επίπεδο, ενασχόληση με το ζήτημα αντιμετώπισης της ως άνω θεματικής, πραγματοποιήθηκε δια *Ανακοίνωσης* της *Ευρωπαϊκής Επιτροπής* (αρχές της δεκαετίας του 1980) με θέμα:

«Η ανάπτυξη του φαινομένου των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων»

Το περιεχόμενο της οποίας, αποτελεί υπό μια έννοια ιστορικό κείμενο και στην οποία επισημαίνεται μεταξύ άλλων (η υπογράμμιση του γράφοντος):

«η Ευρώπη θα πρέπει να επωφεληθεί πλήρως από την τάση απελευθέρωσης Ξένων Άμεσων Επενδύσεων.»

«Η ανάπτυξη του φαινομένου των Ξ.Α.Ε. από την αρχή της δεκαετίας του 1980, έχει μεταβάλλει ριζικά τον τρόπο διεξαγωγής του εμπορίου, όπως τον γνωρίζαμε παραδοσιακά. Παλιότερα, δηλαδή οι βιομηχανικές επιχειρήσεις παρήγαγαν το σύνολο (της παραγωγής τους) σε μια χώρα και το εξήγαγαν στο εξωτερικό. Σήμερα βάσει των σύγχρονων στρατηγικών παραγωγής, οι επιχειρήσεις φροντίζουν για την μεταφορά συστατικών μερών των προϊόντων τους από ολόκληρο τον κόσμο προς το ανά την υφήλιο δίκτυο μονάδων συναρμολόγησης που διέθεταν...

Υπό τα δεδομένα αυτά, στο Λευκή Βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση», επισημαίνεται ότι οι οικονομικές σχέσεις σε παγκόσμιο επίπεδο δεν περιορίζεται πλέον στο διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών. Στο πλαίσιο της παγκοσμίας οικονομίας, η Κοινότητα, καθώς και οι εταίροι αυτής, συνδέονται με σχέση αλληλεξάρτησης. Οι πολιτικές της Κοινότητας πρέπει να αντανακλούν και να στηρίζονται στην πραγματικότητα αυτή.....

Οι σύγχρονοι επιχειρηματίες μετέχουν σε μια συνεχή διαδικασία εντοπισμού συγκριτικών πλεονεκτημάτων, τα οποία μεταβάλλονται διαρκώς και τα οποία στη σημερινή εποχή απορρέουν από ορισμένους παράγοντες, όπως είναι το επίπεδο γνώσεων, η ικανότητα καινοτομιών και η ποιότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου...

Σήμερα, οι Ξ.Α.Ε λαμβάνουν διάφορες μορφές. Εκτός από τις παραδοσιακές επενδύσεις σε εντελώς νέους τομείς και στις εξαγορές, οι σύγχρονες επιχειρήσεις καταφεύγουν ολοένα και περισσότερο σε μορφές επιχειρηματικής συνεργασίας..

..σήμερα γίνεται πλέον σχεδόν γενικώς παραδεκτό ότι οι *Ε.Α.Ε* αποτελούν ευεργετικό φαινόμενο, όχι μόνο για την χώρα υποδοχής, αλλά επίσης για την χώρα προέλευσης της επένδυσης.

.. Από τότε που επήλθε η ριζική μεταβολή των σχέσεων Ανατολής-Δύσης, έχει καταστεί πιο προφανές ότι οι ξένες επενδύσεις ισοδυναμούν με έναν πολύτιμο πόρο τον οποίο δεν έχει συμφέρον να αποθαρρύνει κανείς με κυρώσεις...⁶

Η Ευρώπη επιβάλλεται να επωφεληθεί πλήρως από την παγκόσμια τάση απελευθέρωσης των *Ε.Α.Ε*. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, έχουν συνήθως εκτεταμένη εξοικείωση με την πραγματοποίηση επενδύσεων στο εξωτερικό, χάρη στην σχετική πείρα τους στο εσωτερικό της Κοινότητας, όπου εξακολουθούν να υφίστανται λίγοι μόνο περιορισμοί επί των *Ε.Α.Ε*

... «**οι επενδυτικές ροές**, όπως και οι ροές του εμπορίου, θα αποφέρουν τα μέγιστα οφέλη, ανέφερε η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για την παγκοσμία οικονομία, εφόσον είναι δυνατόν να αναπτυχθούν στο πλαίσιο ενός διαφανούς και προβλέψιμου συστήματος κοινώς αποδεκτών κανόνων. Οι προσπάθειες θα πρέπει να εστιαστούν στα εξής σημεία:

- Γενική ελευθερία πρόσβασης για τους επενδυτές και τις επενδύσεις,
- Εθνική μεταχείριση για τους επενδυτές και την επένδυση τους,
- Συνοδευτικά μέτρα για την τήρηση και επιβολή των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί έναντι ξένων επενδυτών.

Το συμφέρον της Κοινότητας και των κρατών-μελών που την συναπαρτίζουν είναι να επιτευχτεί πολυμερής συμφωνία με τη ευρύτερη δυνατή συμμετοχή».

Δυστυχώς, η πατρίδα μας αγνόησε επιδεικτικά τα παραπάνω για πολλά χρόνια, η Κοινότητα ήδη προειδοποιούσε για την σημασία τους από την δεκαετία του '80-την ίδια χρονική περίοδο, το πολιτικό κλίμα στην Ελλάδα είναι το ακριβώς αντίθετο από τις προτροπές της Ε.Ο.Κ.

Το κεφάλαιο, εγχώριο ή αλλοδαπό βαλλόταν πανταχόθεν (χαρακτηριστικό παράδειγμα η αποχώρηση της *Pirelli* από την Πάτρα, την δεκαετία του 1980) καθώς η «πολεμική ρητορική» κυριαρχούσε στη εγχώρια πολιτική σκηνή, κατά την τότε ιστορική

περίοδο, αν και η εθνική οικονομία είχε μέγιστη ανάγκη, ξένων κεφαλαίων για την στήριξη της ανάπτυξης⁷.

c. Η στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ήταν ένα ολοκληρωμένο κείμενο που αφορούσε τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, τις δραστηριότητες τους και την διακίνηση των Αμέσων Ξένων Επενδύσεων.

Επίσης, υπήρχαν αναφορές για τις τάσεις που επικρατούσαν σε διεθνές επίπεδο, ενώ κωδικοποιούσε την αντιμετώπιση των πολυεθνικών επιχειρήσεων από διεθνείς οργανισμούς.

Για την εποχή εκείνη ήταν ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο, ειδικά για όσους κυβερνητικούς παράγοντες ενδιαφέρονταν να συμμετάσχουν οι χώρες τους στις επικείμενες κοσμογονικές αλλαγές που συνέβησαν από το 1989 με την πτώση του τείχους του Βερολίνου και οδήγησαν μετέπειτα στην πολιτική & οικονομική ενοποίηση της Ευρωπαϊκής ηπείρου, τουλάχιστον του μεγαλύτερου της κομματιού .

Χρειαστήκαν πολλά χρόνια για επανέλθει το θέμα των Ξ.Α.Ε σε άλλο θεσμικό όργανο της Ε.Ε, αυτή φορά στο Συμβούλιο υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών (*ECOFIN*).

Έτσι λοιπόν στην συνεδρίαση του ECOFIN στις 28.11.2006, αναφερόμενο στη Οικονομική Μεταρρύθμιση, σύμφωνα με τα πρακτικά της 2.766^{ης} συνεδρίασης (η υπογραμμισή του γραφόντος) :

«... Το Συμβούλιο προέβη σε ανταλλαγή απόψεων, με βάση εκθέσεις της επιτροπής οικονομικής πολιτικής για τις ροές κεφαλαίου και εργασίας στην παγκόσμια οικονομία καθώς και στην πορεία της εφαρμογής των εθνικών προγραμμάτων οικονομικής μεταρρύθμισης των κρατών-μελών...

*...Το Συμβούλιο διεξήγαγε συζήτηση σχετικά με την χάραξη πολιτικών έναντι των διεθνών ροών εργατικού δυναμικού και ξένων επενδυτικών κεφαλαίων, στοιχεία τα οποία αποτελούν μελλοντικές πηγές οικονομικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. **Ο ανταγωνισμός για τις διεθνείς επενδύσεις και τους διεθνώς διακινούμενους εργαζόμενους εντείνεται**, παράλληλα δε σημειώνει, πώς τα δύο αυτά στοιχεία δηλαδή, οι άμεσες ξένες επενδύσεις και εξειδικευμένοι διεθνώς*

διακινούμενοι εργάτες τονώνουν την παραγωγικότητα μέσω της μεταφοράς καινοτομίας, της ερευνάς αλλά και της ανάπτυξης της κοινωνίας της γνώσης στην Ευρώπη.

.... Η ελκυστικότητα της Ευρώπης για τις διεθνείς ροές συντελεστών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη καταλλήλου πλαισίου συνθηκών, θα μπορούσε δε να ενισχυθεί με την εφαρμογή ορισμένων στοχοθετημένων πολιτικών ..

Ειδικά όμως για τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις, προνοούνται τα εξής:

... Οι Ξ.Α.Ε έχουν καταστεί σημαντικός φορέας προώθησης της οικονομικής παγκοσμιοποίησης και της διάδοσης γνώσεων. Την στιγμή αυτή, η Ε.Ε είναι ο μεγαλύτερος αποδέκτης Ξ.Α.Ε. Όμως, το μερίδιο των αναδύμενων αγορών στις συνολικές Ξ.Α.Ε θα συνεχίσει να αυξάνεται, ενώ η σύνθεση του εμπορίου και οι Ξ.Α.Ε θα έχουν ως αποτέλεσμα να προσελκύσουν οι αναδύμενες αγορές μεγαλύτερο μερίδιο Ξ.Α.Ε σε βιομηχανικά προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, σε υπηρεσίες και Έρευνα & Ανάπτυξη (R & D), στο βαθμό που οι δεξιότητες τους θα συνεχίσουν να προσεγγίζουν τα επίπεδα της Ε.Ε. Και να μεν η εξέλιξη αυτή ευνοεί την παγκόσμια ανάπτυξη, η Ευρώπη όμως για να μπορέσει να εκμεταλλευτεί όλες τις ευκαιρίες, χρειάζεται να παραμείνει πρωτοπόρος στην καινοτομία. Είναι σημαντικό επίσης να βελτιωθεί η ικανότητα των κρατών μελών να επωφελούνται από την διάδοση γνώσεων που επιφέρουν οι Ξ.Α. Ε.

Οι γενικότερες συνθήκες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση των ροών Ξ.Α.Ε. Η πολυμορφία, η ακαμψία και η πολυπλοκότητα των ρυθμίσεων στις αγορές προϊόντων και εργασίας έχουν άμεσο αντίκτυπο στην ικανότητα της Ε.Ε να επωφελείται από τις ευκαιρίες της παγκοσμιοποίησης. Ως προς το θέμα αυτό, το Συμβούλιο επιβεβαιώνει την δέσμευση του στην ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς με το περιορισμό των φραγμών που εξακολουθούν να υπάρχουν στην Ε.Ε όσον αφορά τις εισερχόμενες επενδύσεις. Η ολοκλήρωση της Εσωτερικής Αγοράς στο τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών είναι ιδιαίτερα κρίσιμης σημασίας.

Η Ε.Ε, πρέπει να διαθέτει ελκυστικό επενδυτικό περιβάλλον για αν προσελκύσει εισερχόμενες Ξ.Α.Ε. Η θέσπιση οικονομικών κινήτρων για την προσέλκυση Ξ.Α.Ε έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις, πράγμα το οποίο σε συνδυασμό με την υψηλότερη κινητικότητα των Ξ.Α. Ε έχει προκαλέσει ορισμένες ανησυχίες, δεδομένου ότι ενδέχεται

σε μια χώρα να υπάρχουν θετικές επιπτώσεις, αλλά σε βάρος άλλων χωρών. Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να βελτιώσουν την αξιολόγηση των επιπτώσεων των προσφερόμενων κινήτρων για την προσέλκυση και την διατήρηση συντελεστών παραγωγής με υψηλή διεθνή κινητικότητα. Η Κοινότητα θα πρέπει να αυξήσει τις προσπάθειες της για την μείωση στρεβλωτικών επιδοτήσεων εντός της Ε.Ε και σε σχέση με τους κύριους εταίρους της.

Προκείμενου, να υποστηριχτούν οι εξερχόμενες Ξ.Α.Ε, η δημιουργία ενός σταθερού και ελκυστικού επενδυτικού περιβάλλοντος με νομική και ρυθμιστική ασφάλεια, μεταξύ άλλων και όσον αφορά τους κανόνες προστασίας των επενδύσεων και των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στις χώρες-εταίρους, αποτελεί προτεραιότητα. Είναι επείγον να υπάρξει επιτυχής κατάληξη του Γύρου της Ντόχα, με τη συνομολόγηση μια φιλόδοξης και συνολικής πολυμερούς εμπορικής συμφωνίας, η οποία θα περιορίζει τα εμπόδια του εμπορίου και τις στρεβλωτικές επιδοτήσεις. Εκ' παραλλήλου και με βάση τα συμφωνηθέντα στον Π.Ο.Ε, απαιτείται να υπάρξουν συμπληρωματικοί μηχανισμοί που θα επιτρέψουν να συνεχίσουμε να επιτυγχάνουμε επιπλέον βελτιώσεις όσον αφορά την πρόσβαση στις αγορές και το επιχειρηματικό περιβάλλον ».

Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε, ερμηνεύοντας τα μέχρι στιγμής, παρατιθέμενα είναι ότι η Ε.Ε μέχρι στιγμής, ενώ θέλει να προσελκύσει ξένες επενδύσεις, από την άλλη θέλει να διασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής της αγοράς, έτσι όπως αυτή διαμορφώνεται μεταξύ των κρατών μελών της, κάτι που στην παρούσα στιγμή φαντάζει «ανεδαφικό» και εκτός πραγματικότητας, υπό την παρούσα χρηματοοικονομική κρίση (αυτό διότι το κάθε κράτος μέλος, παρουσιάζει μια τάση αυτονομίησης, από την κοινοτική γραμμή τουλάχιστο σε ότι αφορά την προσέλκυση ξένων επενδύσεων).

Η εντεινόμενη κρίση αποδεικνύει ότι η μέχρι στιγμής παραπάνω στρατηγική, την συγκεκριμένη χρονική στιγμή είναι λάθος και θα πρέπει να αναθεωρηθεί, έστω και εάν η αναθεώρηση αυτή πρόκειται να εφαρμοστεί για **περιορισμένο, ή έστω συγκεκριμένο** χρονικό ορίζοντα. Η τρέχουσα κρίση δεν είναι κρίση νομισματική, το Ευρώ αποδεικνύεται μέχρι στιγμής σταθερό νόμισμα, ούτε η κρίση αυτή αφορά μια κρίση χρέους που αφορά αποκλειστικά και μόνο την Ευρώπη. Συγκριτικά με τις Η.ΠΑ και την Ιαπωνία, τα ποσοστά χρέους της Ευρωζώνης είναι χαμηλότερα από τις προαναφερθείσες δύο χώρες που θέσαμε ως παράδειγμα⁸.

Επειδή πρόκειται για κρίση αναχρηματοδότησης χρέους (σε συνδιασμό με κρίση δημοσιονομικής πολιτικής) επηρεάζει επιμέρους χώρες εντός της Ευρωζώνης και οφείλεται κυρίως στο ελλειμματικό θεσμικό υπόστρωμα του ενιαίου νομίσματος, που πρώιμα υιοθέτησε η Ευρώπη, περισσότερο λόγω των πολιτικών της επιλόγων πάρα οικονομικών κριτηρίων.

Για να ξεφύγουμε λοιπόν από την παρούσα κατάσταση θα πρέπει να υπάρξει ριζική αναθεώρηση της εφαρμοζόμενης στρατηγικής, συμπεριλαμβανόμενου και των απόψεων που είχε μέχρι στιγμής η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τόσο για τις κοινοτικές επιδοτήσεις, τις περιφερειακές ενισχύσεις, την έννοια του ανταγωνισμού, αλλά ακόμα και της ενιαία αγοράς της διαστρέβλωσης της, καθώς θεωρούμε πως εάν αφεθούν τα πράγματα να εξελιχτούν, άνευ ουσιαστικών παρεμβάσεων, καθαρά διαχειριστικά (έτσι όπως γίνεται μέχρι στιγμής), ένα οικοδόμημα ιστορίας μισού αιώνα-μια κατάκτηση/σύλληψη του Ευρωπαϊκού πολιτισμού-με όσα αρνητικά και θετικά σημεία έχει επιφέρει στην καθημερινότητάς μας (στο ισοζύγιο θετικών και αρνητικών σημείων υπερσχύει ακόμα το θετικό, ειδικά στην ελληνική περίπτωση), δυνάται να καταρρεύσει, επαναφέροντας την ήπειρο σε ένα σημείο (προστατευτισμός-εθνικισμός και ότι άλλα συνεπακόλουθα επιφέρουν) που βρισκόταν προ 80^{ετίας}.

Στην πραγματικότητα, οι προβληματικές χώρες δεν έχουν καταφέρει να περιορίσουν σε ελέγξιμα επίπεδα το κόστος αναχρηματοδότησης του χρέους τους, παρά τις εκτεταμένες διαθρωτικές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόζουν και παρά τις περικοπές δημοσίων δαπανών που είναι βαθύτατες συγκριτικά με τα διεθώς κρατούντα.

Τα γεγονότα των τελευταίων μηνών μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η διάγνωση του προβλήματος και τα προτεινόμενα μέτρα είναι μονόπλευρα και περιορισμένα⁹.

Αποτελεί θέση του συντάκτη της παρούσας, πως η όποια λύση θα έρθει σε συστημικό επίπεδο, εντούτοις εμείς ως χώρα, σε πολιτικό επίπεδο, θα πρέπει να μπορούμε να υποστηρίξουμε την αξιοπιστία της χώρας ώστε να εφαρμόσουμε την όποια πολιτική συμφωνηθεί σε κεντρικό επίπεδο Ε.Ε

Ειδάλλως, στην αντίθετη περίπτωση κινδυνεύει η χώρα μας να βρεθεί στην δυσάρεστη θέση, να αποτελέσει, σε πανευρωπαϊκή πρώτη, ένα είδος *κράτους παρία* (**Rogue State**) για την Ευρωπαϊκή Ένωση (το χειρότερο σενάριο) ή να παρακολουθεί

τις εξελίξεις απομονωμένη από τους ευρωπαίους εταίρους της (*η επονομαζόμενη και Ευρώπη των δύο ταχυτήτων*).

v. *Η Κοινοτική Πτυχή*

a. *Εισαγωγικά*

Αφού εξετάσαμε την πολιτική φιλοσοφία της Κοινότητας έναντι των ξένων επενδύσεων και διαπιστώσαμε την φιλική, στάση της Κοινότητας, θα πρέπει να εξετάσουμε από την πλευρά πλέον του **δικαίου**, που προσκρούει η εφαρμογή των ειδικών οικονομικών ζωνών, ως μηχανισμός προσέλκυσης ξένων κεφαλαίων και κίνησης κεφαλαίων εντός του οριοθετημένου χώρου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ζήτημα που ακροθιγώς θίξαμε παραπάνω, στο παρόν κεφάλαιο (*δες υπ' αριθμόν iv-a*).

Ξεκινώντας την ανάλυση μας θα πρέπει να σημειώσουμε τα εξής:

Ένας από τους θεμελιώδεις στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η επίτευξη **οικονομικής και κοινωνικής συνοχής** (βλέπε άρθρα 2-3 & 158 της συνθήκης ΕΚ)¹⁰.

Ο προγραμματικός αυτός στόχος διατυπώνεται με σαφήνεια στο άρθρο 2 της Συνθήκης Ε.Κ. Στο παραπάνω πλαίσιο, η έννοια της «*συνοχής*» αντιμετωπίζεται ως «*στόχος*» που θα πρέπει να επιτευχθεί από την Κοινότητα αλλά και ως «*μέσο*» για την επίτευξη άλλων στρατηγικών μέσων του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Η έννοια της «*συνοχής*», αναλύεται ειδικότερα στο, άρθρο 158 ΕΚ, συγκεκριμένα συνίσταται στην:

«μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών της Ε.Ε και στην μείωση των καθυστερήσεων των πλέον μειονεκτικών περιοχών ή νήσων, συμπεριλαμβανόμενου των αγροτικών περιοχών»,

Εφαρμοστικό, του παραπάνω άρθρου, αποτελεί το **άρθρο 159 της ΕΚ** όπου προνοεί πως για την επίτευξη του στόχου της *σύγκλισης και συνοχής* την δαπάνη από μέρους της Ένωσης σημαντικών πόσων για διαθρωτικές δράσεις, όπου μεταξύ άλλων προβλέπει τα κάτωθι:

«Τα κράτη μέλη ασκούν και συντονίζουν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό μεταξύ άλλων, να επιτύχουν τους στόχους του άρθρου 158. Η διαμόρφωση και υλοποίηση των πολιτικών και δράσεων της Κοινότητας καθώς και η υλοποίηση της Εσωτερικής Αγοράς, λαμβάνουν υπόψη τους στόχους του άρθρου 158 και συμβάλουν στην

πραγματοποίηση τους. Η Κοινότητα ενισχύει επίσης την υλοποίηση αυτή με την δράση της μέσω των διαθρωπικών ταμείων (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων....».

Η Επιτροπή υποβάλλει ανά τριετία έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί για την υλοποίηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο έχουν συμβάλλει τα διάφορα μέσα που προβλέπονται στο παρόν άρθρο. Η έκθεση αυτή συνοδεύεται, ενδεχομένως από κατάλληλες προτάσεις.

Εάν απαιτούνται ειδικές δράσεις, πέρα από τα πλαίσια των ταμείων και με την επιφύλαξη των μέτρων που αποφασίζονται στα πλαίσια των άλλων πολιτικών της Κοινότητας, οι δράσεις αυτές μπορούν να θεσπίζονται από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει σύμφωνα με την διαδικασία του άρθρου 251 και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών».

Από τα παραπάνω, συνάγουμε το συμπέρασμα πώς κατ' αρχήν ακόμα και οι εθνικές πολιτικές σχετικά με την χορήγηση και τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων θα πρέπει να διαμορφώνονται και να ασκούνται με γνώμονα την προαναφερθείσα συλλογιστική και στρατηγική επιδίωξη, ενώ παράλληλα θα πρέπει να επισημανθεί η επιδίωξη της συνοχής οφείλει να μην νοθεύει τον ελεύθερο ανταγωνισμό τόσο σε επίπεδο εθνικό όσο και Κοινοτικό επίπεδο.

Συνεπώς για την διευκόλυνση της επίτευξης του στόχου της συνοχής και για να μπορέσουν τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν πολιτικές συμβατές με τις επιταγές του άρθρου 159 ΕΚ, η Συνθήκη αναγνωρίζει το δικαίωμα της **εξαίρεσης** (υπό συγκεκριμένες αυστηρές προϋποθέσεις-άρθρο 87 παράγραφος 3 σημ. α και 87 παράγραφος 3 σημ. γ της ΕΚ) από την βασική (κοινοτική) απαγόρευση της χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών ενισχύσεων.

Είναι σημαντικό λοιπόν, όπως στην εκπόνηση της παρούσας να αναλυθεί το παραπάνω σημείο καθώς οι Ε.Ο.Ζ αντιμετωπίζονται όπως είδαμε και πρωτίτερα (Κεφάλαιο 5^ο υπ' αριθμό vii-συμπεράσματα ως ολική ειδική ρύθμιση του κράτους

υποδοχής), συνεπώς κατά την άποψη μας το κυριότερο τεχνικό σημείο, βάσει του οποίου, δύναται η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** να απορρίψει την εφαρμογή των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών στην Ελλάδα αλλά και στην λοιπή Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι η επίκληση παράβασης του **άρθρου 158 της Ε.Κ**, γι' αυτό ακριβώς το λόγο θα πρέπει να εντρυφήσουμε στο λόγο της ύπαρξης του ώστε να καταστεί δυνατή η **μη εφαρμογή** και/ή **αποφυγή** του ως άνω άρθρου.

b. Ο Βασικός Κανόνας της Απαγόρευσης των Ενισχύσεων¹¹

Η διαμόρφωση και διατήρηση ενός συστήματος ελευθέρου και ανόθευτου ανταγωνισμού στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωση αποτελεί βασική κατευθυντηρία προγραμματική αρχή που διέπει την Συνθήκη - **«Οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό»**- (είναι η σπονδυλική στήλη της Κοινότητας) καθώς και το πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, ήτοι οι βασικές συνθήκες που διέπουν την Ευρωπαϊκή Ένωση οι οποίες έχουν υπογραφεί και κυρωθεί από τα κοινοβούλια των Κρατών-Μελών, (θα πρέπει να υπενθυμίσουμε τον κανονιστικό προσανατολισμό της ευρωπαϊκής ενοποιητικής διαδικασίας, δηλαδή η θέση κανόνων οι οποίοι είναι εφαρμοστέοι για όλους και ουχί η ξεχωριστή πρόνοια θέσης κανόνων για το κάθε κράτος-μέλος).

Η διατύπωση της διάταξη του **άρθρου 4, παραγράφου 1** ΕΚ αποτελεί ακριβώς έκφραση αυτής της επιλογής, της πραγμάτωσης της **Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς** (διατηρείται ανέπαφη από το 1957, όταν και τέθησαν τα πρώτα θεμέλια της Benelux, προγόνου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ως κεντρικού στρατηγικού στόχου και επιδίωξη της ευρωπαϊκής ενοποιητικής διαδικασίας.

Συνεπώς εκ' των βασικών εργαλείων για τη επίτευξη αυτού του παραπάνω στόχου (από τη Ευρωπαϊκή Επιτροπή), ένδειξη μιας σταδιακά υλοποιούμενης **ομοσπονδοποίησης** του ευρωπαϊκού εγχειρήματος (το επόμενο λογικό βήμα στην ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού εγχειρήματος), είναι ο διενεργούμενος έλεγχος επί των κρατικών ενισχύσεων.

Η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων, δηλαδή η προσλαμβάνουσα διάφορες μορφές **οικονομική υποβοήθηση εθνικών ή και ξένων επιχειρήσεων**, κλάδων παραγωγής από τα κράτη μέλη μπορεί να οδηγήσει σε στρέβλωση του ανταγωνισμού σε διακοινοτικό επίπεδο, λειτουργώντας με τον ίδιο τρόπο όπως οι δασμολογικοί φραγμοί ή άλλες

μορφές κρατικού παρεμβατισμού. Η νόθευση του ανταγωνισμού προκαλείται μέσω του επιλεκτικού χαρακτήρα της εθνικής κρατικής παρέμβασης προς όφελος συγκεκριμένων επιχειρηματικών φορέων ή παραγωγικών κλάδων.

Αυτή η επιλεκτικότητα υπονομεύει την ισότητα των ευκαιριών και των «*όρων του παιχνιδιού*», στο πλαίσιο της Κοινής Αγοράς επιτρέποντας στους αποδεκτές των κρατικών ενισχύσεων να έχουν συγκριτικά οικονομικά πλεονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών τους (και ουσιαστικά παρεμποδίζουν την επίτευξη της «*πολυπόθητης*» κοινοτικής συνοχής).

Αυτή η συλλογιστική, οδήγησε στην θέσπιση στη Συνθήκη ΕΚ της αρχής της βασικής απαγόρευσης των κρατικών ενισχύσεων που προκαλούν ή δύναται να προκαλέσουν νόθευση του ανταγωνισμού και παρακώλυση του ενδοκοινοτικού εμπορίου.

Τα χρόνια που προηγήθησαν της δεκαετία του 1990, λίγες σε αριθμό, ήταν οι σχετικές αναφορές για το παραπάνω ζήτημα^{11α}, ήτοι το επίπεδο της κρατικής ενίσχυσης, εντός της Κοινότητας. Το 1993, η κατάσταση έφτασε στην κορύφωση της σε ότι αφορά την έγκριση και παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων από τα Κράτη-Μέλη. Έκτοτε ξεκίνησε σοβαρή προσπάθεια για την μείωση αυτών από τα Κράτη-Μέλη ενώ κατεβλήθη προσπάθεια να παρέχεται μόνο η βοήθεια που ενισχύει την Κοινή Αγορά.

Σχηματικά θα αναφέρουμε:

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που έλαβε χώρα στο **Δουβλίνο (1996)**, όπου όλα τα Κράτη –Μέλη δεσμευτήκαν στην βελτίωση της αποτελεσματικότητας τους σε ότι αφορά τον έλεγχο στην απόδοση αυτών αλλά και την δέσμευση τους όπως ενισχύσουν τους εθνικούς μηχανισμούς έλεγχου,
- Αργότερα στο διεξαχθέν Συμβούλιο στο **Κάρντιφ της Αγγλίας (1998)**, όπου το κύριο συναχθέν συμπέρασμα, ήταν πως χρειαζόταν επειγόντως η χάραξη στρατηγικής σε ότι αφορά το παραπάνω ζήτημα συνολικά για την Κοινότητα,
- Στην **Λισσαβόνα (2000)**, η κοινή δέσμευση των Κρατών-Μελών για την προαγωγή του Ανταγωνισμού, ως εργαλείου για την εξυγίανση της Αγοράς καθώς και για αλλαγή της εκάστοτε εθνικής στρατηγικής από στήριξη ξεχωριστά

εταιριών ή τομέων της οικονομίας σε στήριξη της περιφερειακής ανάπτυξης, της απασχόλησης, την ερευνά και ανάπτυξη, την εκπαίδευση, ως τομείς που θα κάνουν την διαφορά,

- Της **Στοκχόλμης (2001)**, όπου πλέον ζητήθηκε από τα Κράτη Μέλη, παρουσιάσουν απτά αποτελέσματα της τάσης προς μείωση της Κρατικής Βοήθειας, σε σχέση με το Α.Ε.Π της κάθε χώρας ξεχωριστά έως το 2003 καθώς τους ζητήθηκε παράλληλα να στρέψουν την βοήθεια σε τομείς Κοινοτικού ενδιαφέροντος, που θα τους υποδείκνυε η Επιτροπή.

Ως εκ' τούτου, θα πρέπει να εξετάσουμε το ίδιο το γράμμα του νόμου, έτσι ώστε να σχηματίσουμε ίδια απόψη.

Στο **άρθρο 87 παράγραφος 1 της ΕΚ** προβλέπονται τα εξής :

«Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της εννοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα Συνθήκη ορίζει άλλως».

Στην παραπάνω διάταξη αποτυπώνεται με σαφήνεια, κατ' αρχήν, η αρνητική-περιοριστική στάση (της Ε.Ε) απέναντι σε κρατικές ενισχύσεις που είναι σε θέση να θίξουν την ισορροπία του ανταγωνισμού στην Κοινή Αγορά και να επηρεάσουν αρνητικά τις μεταξύ των κρατών μελών εμπορικές συναλλαγές, περιέχει δε, απαγόρευση των κρατικών ενισχύσεων. Παράλληλα όμως στην παραπάνω απαγόρευση προνοούνται (στις παραγράφους 2 & 3 του άρθρου 87 ΕΚ) **εξαιρέσεις**, δηλαδή εκείνες οι περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων που εκ' του ιδίου γράμματος του νόμου επιτρέπονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (**άρθρο 87-παράγραφος 2 ΕΚ**) η αντίστοιχα είδη ενισχύσεων που δύναται να κριθούν συμβατές με την Κοινή Αγορά κατόπιν σχετικής απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (**άρθρο 87-παράγραφος 3 ΕΚ**).

Η ύπαρξη αυτών **των εξαιρέσεων** από το βασικό απαγορευτικό κανόνα, καθώς και η αναγκαιότητα εξέτασης του κατά πόσο στην υπό κρίση περίπτωση επωφελούς κρατικής ρύθμισης ή μέτρου πληρούται η αντικειμενική υπόσταση μια κρατικής ενίσχυσης, κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγρ. 1, αποτελούν τον δικαιολογητικό

λόγο της θέσπισης της προβλεπόμενης στο άρθρο 88 ΕΚ διαδικασίας *προληπτικού έλεγχου* των κρατικών ενισχύσεων που διενεργείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η Επιτροπή, το μόνο ανεξάρτητο, πολιτικά, σώμα εντός Ένωσης (*Commission*) παίζει καίριο ρόλο τόσο στην παρακολούθηση, τον έλεγχο και την πορεία των κρατικών εξαιρέσεων, όσο και στην τελική έγκριση αυτών, εξυπηρετώντας πρωτίστως τα συμφέροντα της Κοινότητας (*χαρακτηριστικά ναφέρεται για το ρόλο της :«to uphold the interest of the EU as a whole»*), πλήρως ανεξάρτητη από οποιαδήποτε πολιτική επιρροή *«Guardian of its Treaties»*.

Ο διενεργούμενος έλεγχος εκτυλίσσεται σε δύο χρονικά διαδοχικά στάδια:

- *Κατ' αρχάς η Επιτροπή αποφαινεται αν το υπό κρίση κρατικό μέτρο πληροί τις εννοιολογικές και νομικές προϋποθέσεις για να κατηγοριοποιηθεί ως κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 87 παρ. 1 ΕΚ.*
- *Στη συνέχεια, στο μέτρο που η πρώτη αυτή εκτίμηση οδηγήσει σε κατάφαση του προαναφερθέντος ερωτήματος, η Επιτροπή ελέγχει το κατά πόσο η συγκεκριμένη κρατική ενίσχυση είναι συμβατή (ή όχι) με την Κοινή Αγορά.*

Επισημαίνεται ότι προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα του μηχανισμού έλεγχου καθώς και η τήρηση του θεμελιακής σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία της Ενιαίας Αγοράς βασικού απαγορευτικού κανόνα που θεσπίζει η διάταξη του άρθρου 87 παράγραφος 1 ΕΚ, *κάθε μέτρο ενίσχυσης πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή προς της ενεργοποίησης (ex ante notification) ^{11β} προκειμένου αυτή να αποφανθεί επί της συμβατότητας του με την Κοινή Αγορά.*

Το δε, υπό κρίση, μέτρο δεν επιτρέπεται να τεθεί σε ισχύ πριν την τελική (θετική ή αρνητική) απόφαση της Επιτροπής, όπως άλλωστε επιτάσσει ρητά και το άρθρο 88 παράγραφος 3 εδάφιο 3 ΕΚ η επονομαζόμενη και ως *«Stand Still Obligation»*. Μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου που διενεργεί η Επιτροπή έχει την εξουσία ή κατά ακριβολογία την *υποχρέωση*, όταν διαπιστωθεί το ασυμβίβαστο μια κρατικής ενίσχυσης με την Κοινή Αγορά, να αποφασίσει ότι το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος υποχρεούται να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει, στο μέτρο που κάτι τέτοιο δεν προσκρούει σε γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

Πάλι σε αυτό σημείο, θα πρέπει να τονίσουμε ότι οι χορηγούμενες εξαιρέσεις, θα πρέπει να εξυπηρετούν θεμιτούς στόχους της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής των κρατών-μελών, η επίτευξη των οποίων επιδιώκεται και υποστηρίζεται από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Θα πρέπει δε, να τονίσουμε, όπως Αντώνης Μεταξάς, αναφέρει στο βιβλίο¹² του, την «**πολίτικο-οικονομική**» διάσταση στην χορήγηση των κοινοτικών εξαιρέσεων, συνεπώς καθώς βρισκόμαστε στο ευαίσθητο χώρο της κρατικής κυριαρχίας, (γίνεται κατανοητό στο ευρύ κοινό **πως όλα μπορούν επιτευχθούν** συνέπεια αρίστης προετοιμασίας και καλής διαπραγμάτευσης με τις αρμόδιες κοινοτικές αρχές, ήτοι την Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

ε. Το Πλαίσιο της κατ' εξαίρεση Συμβατότητας των Περιφερειακών Ενισχύσεων με την Κοινή Αγορά

Από τον κανόνα της βασικής απαγόρευσης των κρατικών ενισχύσεων που θεσπίζεται στο κανόνα του άρθρου 87 παράγραφος 1, προβλέπονται οι κάτωθι εξαιρέσεις που αφορούν την περίπτωση των περιφερειακών ενισχύσεων :

- *Ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης σε περιοχές με πολύ χαμηλό βιοτικό επίπεδο ή σε περιοχές με πολύ σοβαρή υπό-απασχόληση (άρθρο 87 παράγραφος 3 σημ. α ΕΚ),*
- *Ενισχύσεις ορισμένων δραστηριοτήτων ή ορισμένων οικονομικών τομέων, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τον τρόπο που να αντίκειται προς το κοινό συμφέρον (άρθρο 87 παράγραφος 3 σημ. γ ΕΚ).*

Η αξιολόγηση και τελική απόφαση σχετικά με το κατά πόσο πληρούνται σε κάθε συγκεκριμένο υπό κρίση μέτρο οι προϋποθέσεις υπαγωγής στις δύο προβλεπόμενες περιπτώσεις εξαιρέσεων συνιστούν **αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής** και όχι των εθνικών αρχών που προτίθενται να προβούν στη θέσπιση των επίμαχών μέτρων ενίσχυσης.

Από την διάταξη του **άρθρου 87 παραγράφου 3 σημ. α ΕΚ** καταλαμβάνονται περιφερειακές ενισχύσεις προς περιοχές που παρουσιάζουν ιδιαίτερα προβλήματα υπό-ανάπτυξης. Η κοινωνικοπολιτική υπό-ανάπτυξη της συγκεκριμένης περιοχής θα πρέπει να συνιστάται στο συγκρινόμενο με το κοινοτικό μέσο όρο, ιδιαίτερα χαμηλό

επίπεδο διαβίωσης, που συνδέεται συχνά με τα υψηλά επίπεδα υπό-απασχόλησης και ανεργίας στην περιοχή.

Ιδιαίτερα διαφωτιστική για την ερμηνεία της παραπάνω διάταξης, είναι η γνωστή απόφαση *Philip Morris*¹³ του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Εν' ολίγοις δια της παραπάνω απόφασης, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, αποφάνθηκε πως στο κατ' όσον υφίσταται σε μια υπό ενίσχυση περιοχή ιδιαίτερα αυξημένη υποαπασχόληση κατά την έννοια της εν' λόγω διάταξης θα κριθεί σε σχέση με κοινοτικά κριτήρια σε κοινοτικό επίπεδο και όχι σε εθνικό. Επομένως τυχόν απόκλιση της συγκεκριμένης περιοχής σε σχέση με άλλες περιοχές του συγκεκριμένου κράτους μέλους δεν αρκεί για την υπαγωγή στην κανονιστική διάταξη. Σύμφωνα δε, με την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, απαιτείται η στάθμιση εκ' μέρους της Επιτροπής των επιπτώσεων που θα έχει τόσο, στο **δια-κοινοτικό εμπόριο**, η υπό εξέταση ενίσχυση σε **δια-κοινοτικό** επίπεδο, όσο και σε **δια-τομεακό** επίπεδο, πάντα σε κοινοτικό επίπεδο.

Παρέχεται δηλαδή η δυνατότητα της εξαίρεσης από την βασική αρχή της «μη συμβατότητας» των κρατικών ενισχύσεων με την Κοινή Αγορά, σε εκείνα τα μέτρα ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα **μόνον όταν υφίσταται εξισορρόπηση των τυχόν αρνητικών τους επιπτώσεων στον ανταγωνισμό από τα συγκεκριμένα πλεονεκτήματα που θα προκύψουν από την χορήγηση τους για την ανάπτυξη της μειονεκτούσας περιοχής**, προσοχή όμως υπό κοινοτικό πρίσμα και στο σύνολο της Κοινότητας και ουχί της χώρας.

Σε αντίθεση τώρα με τα παραπάνω η άλλη υπό εξέταση διάταξη, αυτή του άρθρου 87 παραγράφου 3, σημ. γ ΕΚ., επιτρέπει στην Επιτροπή την χορήγηση εξαίρεσης σε ευρύτερο φάσμα περιφερειακών ενισχύσεων και είναι γενικά η πιο συχνά επικλήσιμη περίπτωση χορήγησης εξαίρεσης εκ' μέρους της Επιτροπής.

Η, ως άνω, διάταξη αφήνει μεγαλύτερα περιθώρια για τον προσδιορισμό των δυσχερειών και προβλημάτων που μπορεί να παρουσιάζει μια περιοχή για αν είναι νομικά εφικτή η υπαγωγή της τυχόν χορηγούμενων περιφερειακών ενισχύσεων σε αυτή την εξαίρεση:

Τα δυνητικά προβλήματα και οι κρίσιμοι δείκτες δεν περιορίζονται αποκλειστικά και μόνο στο βιοτικό επίπεδο ή στην υπό-απασχόληση όπως με την περίπτωση που προηγουμένως εξετάσαμε (*άρθρο 87 παράγραφος 3, σημ., α Ε.Κ*), αν και τηρείται, ως

κόρη οφθαλμού, **η γενική αρχή** ότι οι ενισχύσεις που έχουν ως στόχο την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων δραστηριοτήτων ή ορισμένων οικονομικών τομέων δεν πρέπει να αλλοιώνουν τις συνθήκες του ανταγωνισμού στις επηρεαζόμενες σχετικές αγορές, τους όρους των συναλλαγών σε άλλους οικονομικούς τομείς ή δραστηριότητες κατά τρόπο που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον. Η επίκληση της εξαίρεσης του **άρθρου 87 παράγραφος 3, σημ., γ Ε.Κ**, δίδει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ευρύτερη εξουσία, μέσω της οποίας έχει την ευχέρεια έγκρισης της χορήγησης ενισχύσεων για την περιφερειακή ανάπτυξη περιοχών που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του σημ., α, αλλά παρουσιάζουν **οικονομικό-κοινωνικές δυσχέρειες σε σχέση με τον μέσο όρο, τον εθνικό του συγκεκριμένου κράτους μέλους**.

Η ουσιώδης διαφορά λοιπόν είναι πώς ενώ η διάταξη του **σημ., α** αφορά περιοχές των οποίων η οικονομική κατάσταση σε σχέση με τον κοινοτικό μέσο όρο είναι ιδιαίτερος προβληματική, σε αυτή του εδαφίου γ., η χορηγούμενη εξαίρεση αφορά περιοχές ενός κράτους μέλους, οι οποίες αποκλίνουν αρνητικά από το μέσο όρο του αιτούμενου κράτους, στο οποίο ανήκει η προβληματική περιοχή. Συνεπώς, αρκεί η απόκλιση από άλλες περιοχές του ίδιου κράτους μέλους. Εντούτοις, θα πρέπει να σημειώσουμε πώς και στις αμφότερες των περιπτώσεων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας συνεξετάζει κοινωνικές και οικονομικές παραμέτρους και προβαίνει σε σταθμίσεις που ανάγονται και αναφέρονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συνολικά, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου¹⁴.

Επιδιωκόμενοι στόχοι της Επιτροπής, έτσι όπως διαγράφονται από τα ως άνω παρατιθέμενα είναι:

- *Η διασφάλιση του ότι η συγκεκριμένη διαμόρφωση της χορηγούμενης ενίσχυσης εναρμονίζεται με το είδος και την ένταση των περιφερειακών αναπτυξιακών προβλημάτων που καλείται να καλύψει, με την δομή του επιχειρηματικού ή παραγωγικού κλάδου που αφορά, καθώς και με τα **χαρακτηριστικά και τον τόπο εγκατάστασης** της επιχείρησης που είναι ο αποδέκτης της.*
- *Η διασφάλιση ότι οι περιφερειακές ενισχύσεις χορηγούνται αποκλειστικά όταν η ελεύθερη λειτουργία της αγοράς **αδυνατεί από μόνη της να εξαλείψει ή να περιορίσει τις αναπτυξιακές δυσχέρειες της περιοχής**.*

- *Η διασφάλιση της διαχρονικής στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε ότι αφορά την λειτουργία της ελεύθερης αγοράς, παράλληλα με την «ουδετεροποίηση», των αρνητικών συνεπειών που δύναται να έχει η χορήγηση εξαίρεσης απαγόρευσης στις συνθήκες και την δομή του ανταγωνισμού σε δεδομένη αγορά , τόσο την εθνική, όσο και την κοινοτική.*

d. Στόχοι-Μορφές-Νομική Αξιολόγηση των Περιφερειακών Ενισχύσεων

Όπως προείπαμε κατ' επανάληψη στην παρούσα, στόχος και σκοπός των περιφερειών ενισχύσεων είναι η συμβολή στην ανάπτυξη των μειονεκτικών περιοχών της Περιφέρειας της Ε.Ε διαμέσου της υποστήριξης των επενδύσεων και την δημιουργίας απασχόληση στο πλαίσιο μια διαρκούς και βιώσιμης ανάπτυξης.

Περαιτέρω η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός και ο ποιοτικός εμπλουτισμός των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην υπό ανάπτυξη περιοχή αλλά και η παροχή κινήτρων για την εγκατάσταση σε αυτές και νέων επιχειρήσεων. Προκειμένου να διασφαλιστεί η επιδιωκόμενη ώθηση στην περιφερειακή ανάπτυξη και η μείωση των αρνητικών συνεπειών, ήτοι-μεταφορά από τόπο σε τόπο οικονομικών δραστηριοτήτων-η Επιτροπή υποχρεώνει ως προϋπόθεση της συμβατότητας με το κοινοτικό δίκαιο, την **διατήρηση των επενδύσεών αλλά και των νεοδημιουργηθέντων θέσεων εργασίας για ελάχιστό χρονικό διάστημα** στην μειονεκτούσα περιοχή.

Η νομική αξιολόγηση των περιφερειακών ενισχύσεων διυλίζεται από το γνωστό άρθρο 87 Ε.Κ, αλλά και από τα κριτήρια που τίθενται στις **«Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα»**, εφεξής **«Κ.Γ.Π.Ε»**.

Οι **Κ.Γ.Π.Ε** συνιστούν κανονιστικό κείμενο ιδιαίτερης σημασίας για την νομική εκτίμηση των περιφερειακών ενισχύσεων. Οι περιεχόμενες σε αυτήν διατάξεις υπαγορεύουν τους τρόπους προσδιορισμού των διαφόρων κατηγοριών των επιλέξιμων για χορήγηση περιφερειακών ενισχύσεων περιοχών, αλλά και καθορίζουν τα επιτρεπτά και για την «ένταση» της κρατικής ενίσχυσης που λαμβάνεται από τις διαφορές επιλέξιμες περιοχές.

«**Ένταση**», τώρα της ενίσχυσης θεωρείται το τελικό όφελος που λογίζεται ότι αποκομίζει από την ενίσχυση η επιδοτούμενη επιχείρηση σε σχέση με την αξία εκτός

φόρων της επιδοτούμενης επένδυσης. Η καθαρή ένταση της ενίσχυσης αποτελεί το κοινό παρονομαστή σε όλα τα κράτη μέλη για τον υπολογισμό του **Καθαρού Ισοδύναμου Επιχορήγησης (Κ.Ι.Ε)**, το οποίο επιτρέπει την σύγκριση των ενισχύσεων μεταξύ τους. Ο βαθμός έντασης εκφράζεται σε ποσοστό επί του «ΚΙΕ». Η ένταση της ενίσχυσης πρέπει να αντιστοιχεί στην φύση και την βαρύτητα των σχετικών περιφερειακών προβλημάτων. Πρέπει να τονισθεί ότι άλλος ο βαθμός έντασης που είναι επιτρεπτή στις επιλέξιμες περιοχές που εμπίπτουν στο σημ., α του άρθρου 87 παράγραφο 3 ΕΚ και άλλος (*εν' προκειμένω μικρότερος*) ο βαθμός έντασης που είναι επιτρεπτή στις περιοχές που εμπίπτουν στο σημ., γ του ίδιου άρθρου ¹⁵.

Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε συμπληρωματικά και :

Οι *Κ.Γ.Π.Ε* αφορούν τις περιφερειακές ενισχύσεις που χορηγούνται σε όλους τους τομείς δραστηριότητας πλην από την παραγωγή, την μεταποίηση και την εμπορία των γεωργικών προϊόντων, των αλιευτικών αλλά και της ανθρακο-βιομηχανίας, που υπόκεινται σε ειδικές διατάξεις. Ειδικοί κανόνες ισχύουν επίσης και στους τομείς των:

- *Μεταφορών,*
- *Χαλυβουργίας,*
- *Ναυπηγικής Βιομηχανίας,*
- *Συνθετικών ινών,*
- *Αυτοβιομηχανίας.*

Επίσης, οι ειδικές ενισχύσεις υπέρ των «*προβληματικών*» επιχειρήσεων διέπονται από ειδικές διατάξεις οι οποίες όμως *δεν θεωρούνται ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα.*

Σύμφωνα λοιπόν με τις *Κ.Γ.Π.Ε* η χορήγηση περιφερειακών ενισχύσεων οφείλει να κατατείνει κατά κύριο λόγο είτε στην πραγμάτωση παραγωγικών επενδύσεων (αρχικές επενδύσεις) είτε στην δημιουργία απασχόλησης. Διακρίνονται από άλλες κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων (*π. χ ενισχύσεις υπέρ της ερευνάς και ανάπτυξης -R & D κ. τ. λ*) ακριβώς λόγω της γεωγραφικής περιορισμού ή στόχευσης των.

Όπως αναφέρει και το άρθρο 87 Ε.Κ, η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** θεωρεί ότι οι περιφερειακές ενισχύσεις μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά στην επίτευξη των

τεθειμένων στόχων, δικαιολογώντας την στρέβλωση του ανταγωνισμού που συνδέεται με αυτές, εφόσον τηρούνται κατά την χορήγηση τους, οι αρχές και οι κανόνες που προβλέπονται κατά περίπτωση από το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο.

Συγκριμένα, η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι δικαιολογημένες οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που προκαλούν αυτές οι ενισχύσεις υπό το όρο ότι τηρούνται μια σειρά από **βασικές αρχές** :

Οι ενισχύσεις οφείλουν να είναι:

- *Έκτακτες,*
- *Χρονικά Περιορισμένες,*
- *Να περιορίζονται, γεωγραφικά, μόνο στις Μειονεκτούσες περιοχές,*
- *Να καταβληθεί η μέγιστη φροντίδα έτσι ώστε να επιτευχθεί ισορροπία ανάμεσα στις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που σίγουρα θα προκαλέσουν οι καταβαλλόμενες ενισχύσεις στα προκύπτοντα, πασιδήλα, πλεονεκτήματα από την άποψη της οικονομικής ανάπτυξης.*

Οι **μορφές** που μπορούν να λάβουν οι **περιφερειακές ενισχύσεις** ποικίλουν.

Μπορούν να λάβουν την μορφή:

- *Επιδότησης Δανείου με Χαμηλό Επιτόκιο,*
- *Επιδότησης Επιτοκίου,*
- *Εγγύησης,*
- *Κεφαλαιακής συμμετοχής του Δημοσίου υπό ευνοϊκούς όρους,*
- *Φορολογικής Απαλλαγής,*
- *Μείωσης των Φορολογικών Επιβαρύνσεων,*
- *Παροχή αγαθών ή υπηρεσιών με πολύ Χαμηλό Κόστος.*

Ενώ οι μορφές όπως είδαμε και ποικίλουν, **τα είδη Ενισχύσεων Περιφερειακού Χαρακτήρα** είναι:

- a. *Επενδυτικές Ενισχύσεις,*
- b. *Ενισχύσεις για την δημιουργία Απασχόλησης,*
- c. *Λειτουργικές Ενισχύσεις (κατ' εξαίρεση εγκρινόμενες).*

Όπως γίνεται κατανοητό, (ο πυρήνας της προβληματικής σε ότι αφορά την συμβατότητα της εγκαθίδρυσης Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, εντός Κοινοτικής χωρικής Αρμοδιότητας) εάν οι Ζώνες θεωρηθούν ως μορφή Περιφερειακής Ενίσχυσης, καθώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκεί τις κατατάσσει (δες Κεφάλαιο 1- περίπτωση της Πολωνίας) ως μορφώματα, προσκρούουν σε πολλά ζητήματα, καθώς αποτελούν ένα μίγμα και από τα ως άνω *a* έως *c*, με περισσότερο ποσοστό του *c*, κατά αναλογία, σε σχέση με τα λοιπά συστατικά.

Παρουσιάζοντας τα είδη των *Ενισχύσεων Περιφερειακού Χαρακτήρα*, κατά σειρά παρουσίασης, έχουμε υπόψη τα εξής:

1. Επενδυτικές Ενισχύσεις

Οι αρχικές επενδύσεις, που είναι διάρκειας πέντε ετών τουλάχιστον και στις οποίες η χρηματοδοτική συμβολή του δικαιούχου ανέρχεται κατ' ελάχιστο στο 25% του απαιτούμενου κεφαλαίου, είναι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου και αφορούν:

- *Δημιουργία νέων εγκαταστάσεων,*
- *Επέκταση υφιστάμενων εγκαταστάσεων,*
- *Ξεκίνημα δραστηριοτήτων, δια των οποίων συνεπάγεται θεμελιώδης αλλαγή στο προϊόν ή στην μέθοδο παραγωγής μιας υφιστάμενης εγκατάστασης.*

Η εξαγορά μια εγκατάστασης που έχει κλείσει (ή που θα είχε κλείσει χωρίς αυτήν την εξαγορά) μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως αρχική επένδυση, εκτός εάν η σχετική εγκατάσταση ανήκει σε προβληματική επιχείρηση. Αντίθετα οι επενδύσεις αντικατάστασης δεν θεωρούνται ως αρχικές επενδύσεις.

Το ύψος των χορηγούμενων ενισχύσεων υπολογίζεται σε ποσοστό επί της αξίας της επένδυσης. Η αξία αυτή καθορίζεται με βάση ένα ομοιόμορφο σύνολο δαπανών και περιλαμβάνει στοιχεία όπως :οικόπεδα, κτήρια και εξοπλισμό, όπου στο παραπάνω κανόνα τίθενται και εξαιρέσεις¹⁶.

2. Ενισχύσεις για την Δημιουργία Απασχόλησης

Η περιφερειακή ενίσχυση μπορεί να κατατείνει στην δημιουργία θέσεων εργασίας που προκύπτουν από την πραγματοποίηση μια αρχικής επένδυσης. Αυτές οι θέσεις εργασίας, που δημιουργούνται κατά την διάρκεια των τριών πρώτων ετών μετά την πραγματοποίηση και ολοκλήρωση της επένδυσης, πρέπει να αφορούν αποκλειστικά την δραστηριότητα που έχει σχέση με την επένδυση. Εντούτοις, λαμβάνονται υπόψη και οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται ως συνέπεια της αύξησης του ποσοστού της παραγωγικής ικανότητας που προκαλείται από την αρχική επένδυση.

Όπως όμως και οι επενδυτικές ενισχύσεις, οι ενισχύσεις για την δημιουργία απασχόλησης υπόκεινται στον όρο να διατηρηθούν οι δημιουργούμενες θέσεις εργασίας για μία περίοδο 5 τουλάχιστον ετών και να προσαρμόζονται ανάλογα με την φύση και την ένταση των περιφερειακών προβλημάτων. Οι ενισχύσεις αυτές δεν θα πρέπει υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο ποσοστό του *κόστους εργασίας (μικτός μισθός πριν την επιβολή φόρων + τις υποχρεωτικές κοινωνικές ασφαλίσεις)* για κάθε νέο-προσλαμβανόμενο άτομο για μια περίοδο δύο ετών. Το ποσοστό αυτό είναι ίσο με την ένταση που επιτρέπεται σε κάθε ζώνη για τις επενδυτικές ενισχύσεις.

Οι ενισχύσεις για την δημιουργία απασχόλησης και οι επενδυτικές ενισχύσεις είναι σωρεύσιμες αρκεί να μην υπερβαίνουν το ανώτατο όριο της έντασης που έχει καθοριστεί για την κάθε περιοχή που ανήκει στην χωρική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί πώς ο νεότερος Κανονισμός για τις ενισχύσεις Απασχόλησης 2204/2002, *έχει καταργήσει την σύνδεση* μεταξύ επενδυτικής ενίσχυσης και ενίσχυσης για την δημιουργία απασχόλησης. Σύμφωνα με τον παραπάνω Κανονισμό, οι εταιρείες δύναται να λαμβάνουν ενίσχυσης για την πρόσληψη περισσότερων εργαζομένων ως αποτέλεσμα επέκτασης των λειτουργιών τους και ουχί αναγκαστικά υπό την προϋπόθεση της κτήσης επιπροσθέτων περιουσιακών στοιχείων. Επιπλέον σύμφωνα με τον Κανονισμό απαιτείται από τις δικαιούχους επιχειρήσεις διατηρούν τους νέους εργαζόμενους για μια κατώτατη περίοδο, τουλάχιστον τριών ως πέντε ετών, ενώ οι Μ.Μ.Ε υποχρεούνται να τους διατηρήσουν για δύο έτη.

3. Λειτουργικές Ενισχύσεις

Λειτουργικές Ενισχύσεις, θεωρούνται εκείνες που έχουν ως στόχο τους την μείωση των τρεχουσών ή λειτουργικών αλλιώς δαπανών μιας επιχείρησης.

Αυτό το είδος περιφερειακών ενισχύσεων, θεωρείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταρχήν ως μη συμβατό με την έννοια της Κοινής Αγοράς, όπως την ορίσαμε παραπάνω.

Κατ' εξαίρεση θεωρείται **επιτρεπτή**, η χορήγηση **Λειτουργικών Ενισχύσεων** αλλά μόνο για τις περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 87 (3) (α) ΕΚ και υπό τους όρους ότι :

1. *Είναι δικαιολογημένη η χορήγηση των ενισχύσεων σε σχέση με την συνεισφορά των ενισχύσεων στην ανάπτυξη της περιοχής,*
2. *Το επίπεδο της ενίσχυσης βρίσκεται σε **αναλογία** με τα ελλείμματα ανάπτυξης που προορίζεται να αμβλύνει,*
3. *Οι ενισχύσεις χορηγούνται για **περιορισμένο χρονικά διάστημα**, εκ' των προτέρων οριζόμενο,*
4. ***Μειώνονται προοδευτικά** (ειδάμε την συγκεκριμένη όρο να υλοποιείται ως πολιτική της Ε.Ε στο Πολωνικό παράδειγμα, που παραθέσαμε πρωτότερα).*

e. Προσδιορισμός των υπό Ενίσχυση Περιοχών

Η Επιτροπή υιοθετεί τον εξής βασικό κανόνα σε ότι αφορά τον προσδιορισμό των υπό ενίσχυση περιοχών:

*Η συνολική έκταση των επιλέξιμων για περιφερειακές ενισχύσεις, περιοχών στην Κοινότητα θα πρέπει να είναι **μικρότερη** από την έκταση των μη επιλέξιμων για ενισχύσεις περιοχών.*

Η μονάδα μέτρησης του μεγέθους των ενισχύσεων είναι το **συνολικό ποσοστό του καλυπτόμενου από τις περιφερειακές ενισχύσεις πληθυσμού** και βασική αρχή που εν' προκειμένω υιοθετείται είναι το ποσοστό του καλυπτόμενου πληθυσμού θα πρέπει να είναι μικρότερο από το 50% του πληθυσμού της Ένωσης.

Εντός των ορίων των προαναφερόμενων ποσοστών προτεραιότητα θα πρέπει να δίδεται σε περιοχές με τα μεγαλύτερα οικονομικό-κοινωνικά προβλήματα, ούτως ώστε να επιτυγχάνεται η κατάλληλη συγκέντρωση των ενισχύσεων.

Η Κοινοτική Περιφερειακή Αναπτυξιακή πολιτική ακολουθεί, ως επί το πλείστον των περιπτώσεων, της ακόλουθες αρχές:

- *Την Αρχή της Αποτελεσματικότητας, η οποία συνίσταται στον εντοπισμό των πλέον προβληματικών περιοχών, ώστε να καταστεί, εν' συνεχεία, δυνατή η αποστολή βοήθειας σε αυτές,*
- *Η ορθή συγκέντρωση & κατανομή των χορηγούμενων κρατικών ενισχύσεων, ώστε να περιοριστεί γεωγραφικά η αναγκαία στρέβλωση του εμπορίου, ευνοώντας παράλληλα τις περιοχές που υστερούν,*
- *Η επιλογή του καταλλήλου είδους της ενίσχυσης, σε συνάρτηση με τις τοπικές ιδιομορφίες τις περιοχής, κοινωνικές, γεωγραφικές, οικονομικές,*
- *Το αναγκαίο μίγμα στρατηγικής ώστε να επιτευχθεί συνοχή μεταξύ της υιοθετούμενης πολιτικής χορήγησης ενισχύσεως με την Κοινοτική πολιτική στρατηγικής ανάπτυξης*

Η τάση πάντως είναι επανα-προσανατολισμός της χορήγησης ενισχύσεων προς μέτρα που προάγουν την συνολική ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Οικονομίας, εντός Ευρωζώνης.

f. Αναθεώρηση των κατευθυντηρίων γραμμών για τις Περιφερειακές Ενισχύσεις {2006-2013-}

Στο πλαίσιο αποτύπωσης του Ευρωπαϊκού πλαισίου, θα πρέπει να παρουσιάσουμε συνοπτικά, τις νέες κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις, έτσι όπως δημοσιεύτηκαν στις 4 Μαρτίου του 2006, για τα έτη 2007 ως 2013, οι οποίες καταλαμβάνουν και το τωρινό κρίσιμο χρονικά διάστημα.

- *«Κρατικές Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα πρέπει να χορηγούνται κυρίως με την μορφή καθεστώτων ενισχύσεων (σε αντίθεση με τις ατομικές ενισχύσεις) τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης με σαφώς καθορισμένα αντικείμενα,*

- Οι νέες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται σε κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα που χορηγούνται σε κάθε τομέα οικονομικής δραστηριότητας, εκτός των τομέων της: **αλιείας, βιομηχανίας άνθρακα και ορισμένων άλλων γεωργικών προϊόντων**,
- Η συνολική έκταση των επιχορηγούμενων περιοχών της Κοινότητας πρέπει να είναι ουσιαδώς μικρότερη από αυτή των μη επιχορηγούμενων περιοχών (η ενίσχυση θα περιορίζεται στο 42% του συνολικού πληθυσμού της Ευρώπης). Το σχέδιο των νέων κατευθυντηρίων γραμμών θέτει λεπτομερή κριτήρια για την επιλογή των επιλέξιμων περιοχών για τους σκοπούς του άρθρου 87 (3) (α) και (γ),
- Το σχέδιο των νέων κατευθυντηρίων γραμμών θέτει σε λεπτομερείς αρχές αναφορικά με τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες μπορούν να χορηγηθούν περιφερειακές ενισχύσεις για επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των μορφών ενίσχυσης, το μέγιστο ποσοστό έντασης για ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις, τα επιλέξιμα κόστη και τις ενισχύσεις που χορηγούνται για μεγάλα επενδυτικά σχήματα/προγράμματα. Το ξεχωριστό πολύ-τομεακό σχέδιο για μεγάλα επενδυτικά προγράμματα θα αντικατασταθεί από τους κανόνες που είναι ενσωματωμένοι στις κατευθυντήριες γραμμές.

g. Συμπεράσματα

Εάν υποθέσουμε πως οι **Ειδικές Οικονομικές Ζώνες** θεωρηθούν ως **κρατική ενίσχυση**, είναι **κατά κανόνα απαγορευμένες**. **Κατ' εξαίρεση**, μπορεί να χορηγηθούν σε επιλέξιμες περιοχές κατά το άρθρο 87 παράγραφος 3 σημ. α **εφόσον αφενός είναι δικαιολογημένες** ενόψει της συνεισφοράς τους στην ανάπτυξη της περιοχής **και αφ' ετέρου δεν είναι δυσανάλογες** σε σχέση με τα ελλείμματα ανάπτυξης που προορίζονται να αμβλύνουν, ενώ προαπαιτείται η διαπραγμάτευση της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας με την Κοινοτική Επιτροπή, ούτως ώστε να ληφθεί η απαραίτητη προέγκριση της .

vi. Το Ημεδαπό Δίκαιο

a. Εισαγωγή

Οι μεγαλύτερες δυσκολίες παρουσιάζονται από πλευράς του ημεδαπού δικαίου, καθώς όπως διαπιστώνουμε, οι οποίες δυσκολίες εμφανιστούν, από Κοινοτικής πλευράς, δύναται να ξεπεραστούν κατόπιν πολιτικών διαπραγματεύσεων, του ενδιαφερόμενου κράτους-μέλους με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Εν' αντιθέσει με το ημεδαπό δίκαιο καθώς σε περίπτωση προσβολής τους ως αντισυνταγματικές, και της συνακόλουθής ακύρωσης τους θα πρέπει είτε να ακυρωθούν ως μέτρο είτε να τροποποιηθούν στο μέτρο (με επακόλουθο την σημαντική τους καθυστέρηση) που θα κριθούν συμβατές με το Σύνταγμα.

Ο θεμελιώδης Νόμος του Κράτους, το Σύνταγμα, θα αποτελέσει τον «οδηγό» μας στην προσπάθεια να διαπιστωθεί **η συμβατότητα ή μη** της λειτουργίας των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών στην, εν' γενεί, εγχώρια έννομο τάξη, έτσι όπως αυτή εκφράζεται διαμέσου του κορυφαίου σε ισχύ νομοθετικού κειμένου στην χώρα – του Συντάγματος (θεωρία Hans Kelsen-Πυραμίδα Δικαίου)¹⁸.

b. Το Ελληνικό Σύνταγμα

Για να καταδείξουμε την προβληματική, αλλά και για να αναδείξουμε το σκεπτικό μας σε ότι αφορά τελικά την συμβατότητα των παραπάνω μορφών επιχειρηματικότητας με την εγχώριο έννομο τάξη, θα πρέπει καταρχάς να θίξουμε τα κάτωθι:

- ✓ *Τις θεμελιώδεις αρχές και την διάθρωση του Συντάγματος,*
- ✓ *Τα πιθανά σημεία του Συντάγματός, όπου «φαίνεται» να προσκρούει η εφαρμογή των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών,*
- ✓ *Τέλος, μέσω ποιας ερμηνείας του Συντάγματος και κατάστασης την επίκληση μπορούμε να εφαρμόσουμε, έτσι ώστε να καταλήξουμε στην **συμβατότητα των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών**, υπό συγκεκριμένους όρους & προϋποθέσεις όπως θα δούμε παρακάτω.*

1. Οι Θεμελιώδεις Αρχές

Υπό τον παραπάνω όρο εννοούμε το σύστημα κατά το οποίο πραγματοποιείται η **οργάνωση** και η **άσκηση** της κρατικής εξουσίας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι θεμελιώδεις αρχές είναι εκείνες που είναι ενταγμένες στο Σύνταγμα και οι οποίες κατά τις σχετικές διατάξεις δεν δύναται να αναθεωρηθούν (άρθρο 110 παράγρ. 1 Συντάγματος).

Οι οποίες, επιγραμματικώς είναι¹⁹:

- i. *Η Δημοκρατική Αρχή,*
- ii. *Η Αντιπροσωπευτική Αρχή,*
- iii. *Η Κοινοβουλευτική Αρχή,*
- iv. *Η Αρχή της Προεδρευόμενης Δημοκρατίας,*
- v. *Η Αρχή της Διάκρισης των εξουσιών,*
- vi. *Η Αρχή του Κράτους Δικαίου,*
- vii. *Η Αρχή του Κοινωνικού Κράτους*

Από τις παραπάνω, άμεσα αφορούσες την παρούσα είναι οι υπ' αριθμόν **vi & vii**.

Αυτό γιατί το **(vi)-η Αρχή του Κράτους Δικαίου**-σημαίνει ότι η κάθε κρατική πράξη ανάγεται σε κανόνα δικαίου και με βάση αυτό κρίνεται η νομιμότητα της, ενώ το **(vii)-Η Αρχή του Κοινωνικού Κράτους**-επιδρά στο είδος και την άσκηση των κρατικών λειτουργιών. Αυτό διότι, εν' τέλει όπως σκοπεύουμε παρακάτω να αποδείξουμε, ακριβώς στην υλοποίηση αυτών των αρχών αποσκοπούμε, υιοθετώντας την εφαρμογή των Ε.Ο.Ζ (δια της εφαρμογής της θεωρίας της **Affirmative Action**^{19α}, στο χώρο της γενικής Οικονομικής Ελευθερίας-άρθρα 5 παράγραφος 1, 25 παράγραφος 2 και 106 παράγραφος 2 του Συντάγματος).

Οι, ως άνω, vi-vii εμφανίζονται να επιδρούν:

- i. *Στους σκοπούς του Κράτους, δηλαδή στην **παρέμβαση, το σχεδιασμό, να κατεύθυνση** και ενεργό **συμμετοχή** στη οικονομική ζωή της χώρας,*
- ii. *Στη διαμόρφωση της πολιτικής θέλησης, της οποίας σε μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο είναι κοινωνικό,*
- iii. *Στην οργανωτική και λειτουργική διάρθρωση του κράτους, δηλαδή στην σύγχρονη διοίκηση με την διαμόρφωση διοίκησης κοινωνικών παροχών²⁰.*

2. Η Διάκριση των Δικαιωμάτων

Λεχθέντων των ανωτέρω, το εν' Ελλάδα Σύνταγμα πέραν των θεμελιωδών αρχών που το διαπνέουν, ακολουθώντας τις επιταγές και το πνεύμα, των μεγάλων εθνικών & κοινωνικοπολιτικών Επαναστάσεων του 18^{ου} & 19^{ου} αιώνα (Αμερικανική- Γαλλική - Γερμανική) αναγνωρίζει με σαφήνεια και προστατεύει τις ατομικές ελευθερίες και θεμελιώδη δικαιώματα των οποίων η κλασσική διάκριση διατυπωμένη από τον γερμανό νομομαθή **Georg Jellinek**, είναι η εξής:

- Αποθετική,
- Θετική και
- Ενεργό κατάσταση

Αντιστοιχούντες (οι παραπάνω όροι) σε συγχρόνους πολιτικούς όρους :

- Ατομικές ελευθερίες,
- Αξιώσεις κρατικών παροχών και
- Πολιτικά δικαιώματα²¹.

Παραβλέποντας το γεγονός της ονομασίας τους και πώς εν' τέλει ονοματίζονται, για την οποία, τόνοι μελάνης έχουν χυθεί κατά τους δύο προηγούμενους αιώνες, θα πρέπει να τονίσουμε πως τα ατομικά δικαιώματα, αποτελούν και αυτό χωρίς εξαίρεση όπως ο καθηγητής Δατογλού χαρακτηριστικά αναφέρει, στο βιβλίο του²² , όχι «κατευθυντήριες προτάσεις» ή απλώς ένα ακόμα «ευχολόγιο» αλλά «υποκειμενικά δίκαια», πλήρη δηλαδή δικαιώματα, αναγνωρισμένα σε κάθε πρόσωπο, αλλοδαπό ή ημεδαπό, φυσικό ή νομικό που διαβιεί στην ελληνική επικράτεια και τα οποία αποτελούν, κατά του παραβαίνοντος κράτους ή τυχόν τρίτου προσώπου (**Τριτενέργεια**) αγωγίμες ή εξαναγκαστές αγωγίμες αξιώσεις.

Εν' συντομία λοιπόν παρατιθενται συντομοι ορισμοί των παραπάνω εννοιών, ως εξής:

Α. Ο **αποθετικός ή αρνητικός ή αμυντικός** τύπος ενός δικαιώματος, εν' συντομία σημαίνει τις αξιώσεις ελευθερίας του ατόμου έναντι του κράτους, ουσιαστικά αποσκοπεί στην προστασία του ατόμου από την οιοδήποτε κρατική παρέμβαση, υπό το κράτος της νομιμότητας και του κράτους δικαίου. Ο ιδιώτης πρέπει να αφεθεί

ελεύθερος από το κράτος, ως μέλος της κοινωνίας κατά τον τρόπο που θέλει αυτός και όχι το κράτος. Ουσιαστικά λέει στο κράτος:

–«μην ενεργείς σε αυτή την σφαίρα της ιδιωτικής ζωής»–

Πλην εάν ο ιδιώτης παραβαίνει κάποια διάταξη του νόμου. Όπως γίνεται εύκολα κατανοητό, πρόκειται για τα πιο παλιά ατομικά δικαιώματα καθώς ανέκαθεν από την αρχή της οργανωμένης συμβίωσης των κοινωνιών, το ζητούμενο ήταν να βρεθούν τα κατάλληλα μέτρα κ' σταθμά (*Check & Balances* -κατά την αμερικανική θεωρία) που θα ορίζουν το μέσο, μεταξύ της ελευθερίας των πολιτών και της παρεμβατικότητας των κρατικών αρχών.

Ορισμένα εξ' αυτών είναι:

- *Η Ελεύθερη Ανάπτυξη της Προσωπικότητας (άρθρο 5, παράγρ. 1 Συντάγματος),*
- *Το δικαίωμα Ζωής-Τιμής-Ελευθερίας (άρθρο 5, παραγρ. 2 Συντάγματος),*
- *Η προσωπική Ελευθερία (άρθρο 5, παράγρ. 3 του Συντάγματος), κ.α.*

Β. Στην δεύτερη κατηγορία, ήτοι τον **θετικό** τύπο ατομικού δικαιώματός, ανήκουν όλα εκείνα τα οποία αποτελούν τις αξιώσεις παροχής, του ατόμου από το κράτος, ορισμένων αγαθών ή υπηρεσιών.

Κατ' ουσίαν, ο πολίτης δεν αμύνεται αλλά ζητά και αποτείνεται προς το κράτος, μέρος του οποίου αποτελεί και αυτός, να τον βοηθήσει και να τον προστατεύσει. Πρόκειται για νεότερου τύπου δικαιώματα, καθώς η συμβατική λογική θέτει σε πρώτο ρόλο την «άμυνα» και μετά την «επίθεση», ως εκ' τούτου πρώτα οι κοινωνικές τάξεις απαίτησαν από την εκάστοτε κρατική οντότητα την μη παρέμβαση στον πυρήνα της ιδιωτικής τους ζωής. Το αγαθό που εξυπηρετείται κατά κύριο λόγο είναι αυτό της «κοινωνικής δικαιοσύνης», ενώ τα δικαιώματα καθ' αυτά αποτελούν έκφραση του «κοινωνικού κράτους».

Τέτοιου είδους δικαιώματα είναι:

- *Το Δικαίωμα Εργασίας (άρθρο 6, παραγρ. 4 Συντάγματος),*
- *Το Δικαίωμα των αδυνατών χρίζοντα βοήθειας, για ειδική φροντίδα από το κράτος (άρθρο 21 παράγρ. 2 Συντάγματος),*

Θα πρέπει δε, να σημειώσουμε πώς το Σύνταγμα σε ορισμένα σημεία του προβλέπει απλώς την υποχρέωση του κράτους να προστατεύει, χωρίς να κατοχυρώνει και αντίστοιχη δικαίωμα του ενδιαφερόμενου όπως επιδιώξει δικαστικώς την αξίωση του.

Ενδεικτικά θα αναφέρουμε:

- Την προστασία της τέχνης-επιστήμης-έρευνας & διδασκαλίας (άρθρο 16 παραγρ. 1 του Συντάγματος),
- Την προστασία της οικογένειας, του γάμου της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας (άρθρο 21 παραγρ. 1 Συντάγματος).

Γ. Τέλος, έχουμε τα **πολιτικά δικαιώματα**, δηλαδή το δικαίωμα συμμετοχής στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας, είτε με την δυνατότητα κάποιου να μετέχει σε αυτή υπό την ιδιότητα του εκλογέα, είτε του δημοσίου λειτουργού. Σε αυτή την περίπτωση ο πολίτης και όχι πια ο ιδιώτης (περνούμε σε στενότερο επίπεδο σύνδεσης με το κράτος) δεν αρκείται να είναι απλώς το υποκείμενο των κρατικών προσταγών, αλλά ζητά να συν-προσδιορίσει και συν-αποφασίσει την κρατική λειτουργία, τους φορείς και την πορεία της, ουσιαστικά μιλάμε για την δημοκρατική λειτουργία του κράτους, όπως προαναφέραμε και παραπάνω²⁴.

Αξίζει να αναφέρουμε πώς η κατηγοριοποίηση για την κάθε μια εκ' των ανωτέρω, έτσι όπως επιγραμματικώς παρουσιάστηκαν, ομάδων δεν τις «στεγανοποιεί», ως έννοιες, καθώς σε πολλές περιπτώσεις παρατηρούμε την μεταξύ των αλληλεξάρτηση.

Δ. Ενώ θα πρέπει να διακρίνουμε (εκ' των ως άνω Α-Β-Γ) από τις **θεσμικές εγγυήσεις** που θέτει το κράτος, δηλαδή τις εγγυήσεις που θέτει για το εαυτό του το κράτος, διαμέσου του Συντάγματος, την μέγιστη αλλιώς εγγύηση που μπορεί να δοθεί σε έννομη αξίωση. Σε κάθε περίπτωση αυτό που θα πρέπει να έχουμε κατά νου, είναι :

- Πώς ενώ η **ατομική ελευθερία** κατοχυρώνεται χάριν καθενός διακριτού φορέα αυτής, ως αυτοσκοπός,
- Η **θεσμική εγγύηση**, κατοχυρώνεται, όχι για την χάρη του εκάστοτε ενδιαφερόμενου και ανεξαρτήτως του ατόμου, αλλά για τον σκοπό ή την αποστολή την οποία θα πρέπει να επιτελέσει εις το άρτιο το κράτος.

Δηλαδή η εγγύηση συναρτάται με ορισμένο σκοπό. Μόνο εάν πληρούται (σκοπός) υφίσταται και η εγγύηση, ειδάλλως, θεωρείται πως αυτή έχει εκπέσει του κανονιστικού της ρόλου στο επίπεδο του *ευχολογίου* (*soft law*), επίσης η ατομική ελευθερία και η θεσμική εγγύηση μπορούν συνυπάρξουν.

c. Ο προβληματισμός

Των ανωτέρω ειπωθέντων, η παράθεση των οποίων θεωρήθηκε σκόπιμη έτσι ώστε ό αναγνώστης της παρούσας να έχει στην διάθεση του βασικά στοιχεία για την αξιολόγηση της θέσης μας, θα προχωρήσουμε στην ανάλυση του σκεπτικού μας αναφερόμενοι στα ζητήματα που καλούμαστε να απαντήσουμε, ήτοι:

- *Δύναται να εισαχθεί ο υπό εξέταση, επιχειρηματικός νεωτερισμός εντός επικράτειας άνευ της «πρόσκρουσης» του με τον Θεμελιώδη Νόμο της χώρας»,*
- *«Προσκρούει» όντως σε ατομικά, κοινωνικά δικαιώματα ή εγγυήσεις και εάν ναι, σε ποία,*
- *Η πολιτική «ιεροποίηση» των σοβαρών, για τα κρατικά δημοσιονομικά, μεγεθών του δημοσίου **χρέους και ελλείμματος** και οι χρονικώς ακόλουθες απόπειρες για διέξοδο εξ' αυτών, «δύναται» να παραγνωρίσουν την δεσμευτικότητα των ατομικών δικαιωμάτων και συνταγματικών εγγυήσεων»
25,*
- *Εν ολίγοις, δύναται ο νομοθέτης μεσούσης της εξέλιξης του «παιχνιδιού» (της επιβίωσης της χώρας θα προσθέταμε), να «αλλάξει» του κανόνες αυτού και εάν ναι με ποίους περιορισμούς και υπό ποιές συνθήκες.*

Πριν, ξεκινήσουμε με την παράθεση και θεμελίωση της σκέψης μας, θα πρέπει να μπούμε στην ουσία των πραγμάτων η οποία ξεκίνα με μια σύντομη κοινωνική ανάλυση του **κρατικού φαινομένου** (κατά τον οποίο δικαιολογουμε τα αυτονόητα, γιατί είναι απαραίτητο το κρατικό φαινόμενο-του οποίου σημάδια διάλυσης παρατηρούμε κατά την τελευταία τριετία).

d. Το Κρατικό Φαινόμενο

Στις μέρες²⁶ μας, η ύπαρξη του κράτους θεωρείται αυτονόητη. Παραπονούμαστε ότι παρεισφρέει ολοένα και περισσότερο σε υποθέσεις που παλαιότερα θα εθεωρούντο ως ιδιωτικές. Είναι, όμως αδύνατο να φανταστούμε την ζωή μας χωρίς αυτό.

Διαμαρτυρόμαστε για τις απαιτήσεις του, όμως στον σημερινό κόσμο, η χειρότερη μοίρα που μπορεί να τύχει σε ένα άνθρωπο είναι να μην ανήκει σε κάποιο κρατικό σχηματισμό. «*Ο άνθρωπος δίχως πατρίδα*» του Εντουαρντ Χέιλ (1822-1909), σήμερα υπάρχει, και ο Χέιλ δεν θα μπορούσε ποτέ να φανταστεί τα δεινά του. Οι παλιές μορφές κοινωνικής αναγνώρισης έχουν πλέον πάψει να είναι απόλυτα αναγκαίες. Ένας άνθρωπος, μπορεί να ζήσει, λίγο-πολύ ολοκληρωμένη ζωή δίχως οικογένεια, δίχως μόνιμο τόπο κατοικίας, δίχως θρησκευτική ένταξη, ***αλλά αν δεν έχει κράτος, είναι ένα τίποτα.*** Δεν έχει δικαιώματα, δεν έχει ασφάλεια, κι οι ευκαιρίες του για μια δημιουργική προσωπική πορεία θα είναι μηδαμινές.

Δεν υπάρχει σωτηρία έξω από το πλαίσιο ενός οργανωμένου κράτους.

Δεν ήταν πάντοτε έτσι. Υπήρχαν περίοδοι-όχι πολύ μακρινές με τα μέτρα των ιστορικών-στις οποίες το κράτος δεν υπήρχε, δίχως να νοιάζεται κανείς για τούτη την απουσία. Σε εκείνες τις εποχές, αυτός που δεν είχε ασφάλεια και ευκαιρίες ήταν ο άνθρωπος δίχως οικογένεια ή χωροδεσπότη, εκείνος που δεν ήταν ενταγμένος σε μια τοπική κοινότητα ή σε μια ισχυρή θρησκευτική ομάδα. Ο άνθρωπος αυτός, μπορούσε να επιβιώσει μόνο εάν γινόταν υποτελής ή δούλος.

Το γεγονός, ότι αυτοί οι τύποι οργάνωσης ήταν ατελείς και περιορισμένης έκτασης, σήμαινε τι η κοινωνία δεν μπορούσε να αξιοποιήσει κατά τον βέλτιστο δυνατό τρόπο τους ανθρώπους και φυσικούς πόρους, ότι το βιοτικό επίπεδο ήταν χαμηλό κι ότι τα προικισμένα άτομα δεν κατάφερναν να πραγματώσουν πλήρως τις δυνατότητες τους. *Αντίθετα η συγκεντρωτική χρήση ανθρωπινών πόρων, την οποία επέτρεψε η ανάπτυξη του νεότερου κράτους, αποδείχτηκε τόσο αποτελεσματική, ώστε υποχρέωσε κάθε άλλο τύπο κοινωνικής οργάνωσης να υποχωρήσει σε υποδεέστερο ρόλο.*

Θεωρητικά θα ήταν ίσως εφικτό να διατηρήσουμε τα οφέλη της συνθέτης οργάνωσης που προσφέρει το κράτος και ταυτόχρονα να περιορίσουμε τον ρόλο τους κράτους στην διαμόρφωση του πλαισίου της οργάνωσης αυτής. Στην πράξη κανείς δεν τον έχει κατορθώσει κάτι τέτοιο μέχρι σήμερα. Μόλις η σύγχρονη ζωή αγγίζει μια περιοχή, οι κάτοικοι της θα πρέπει είτε να συγκροτήσουν κράτος, είτε να βρουν

καταφύγιο κάτω από την σκέπη ενός κράτους ήδη υφιστάμενου. Το κράτος παρείχε περισσότερη ειρήνη, μεγαλύτερη ασφάλεια και αυξημένες ευκαιρίες για μια καλή ζωή.

Αφού λοιπόν, δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από το κράτος, σημασία έχει να το κατανοήσουμε.

Η έννοια της Κυριαρχίας²⁷

Το δικαίωμα του βασιλέα να προσπορίζεται χρήματα για την υπεράσπιση του βασιλείου του, είχε προτεραιότητα έναντι κάθε άλλης υποχρέωσης και στο τέλος έγινε δεκτή και απ' τον Πάπα (*Etsi de Statu*). Ο βασιλιάς μπορούσε να φορολογεί ακόμα και τον κλήρο για την υπεράσπιση του βασιλείου του.

Τούτη η προτεραιότητα δεν θα μπορούσε να αναγνωριστεί αν δεν είχε προηγουμένως συντελεστεί μια μετατόπιση στην κλίμακα των μορφών **ηθικής πρόσδεσης**. Η διατήρηση και ευημερία του κράτους θεωρούνταν πλέον το ύψιστο καθήκον του κάθε υπηκόου. Η οποία τελειο με την συγκατάθεση του.

Η ηθική πρόσδεση στον ηγεμόνα, έφτασε στο απόγειο του με την θεωρία για την ελέω θεού μοναρχία. Αν ένας άνδρας, που τον είχε υποδείξει σαφώς ο Θεός, είχε το δικαίωμα να ηγεμονεύει σε μια χώρα, τότε κάθε ορθόφρων άνθρωπος όφειλε να τον υπακούει δίχως επιφυλάξεις. Στις προηγούμενες περιόδους, οι άνθρωποι μπορούσαν να αποδεχτούν την ιδέα πως η μοναρχία αποτελούσε την βέλτιστη μορφή διακυβέρνηση, δίχως ταυτόχρονα να πιστεύουν ότι όλες οι προσταγές όφειλαν να γίνονται σεβαστές ή ότι ο εκάστοτε μονάρχης είναι αναντικατάστατος. Η αποδοχή της θεωρίας της ελέω Θεού μοναρχία στέρησε την αντίσταση στον ηγεμόνα από κάθε νομιμοποιητική βάση και έτσι ισχυροποίησε το κράτος.

Για εκείνους που αντιμετώπιζαν με σκεπτικισμό την θεωρία περί ελέω Θεού μοναρχίας, υπήρχε η θεωρία πως το κράτος ήταν απολύτως αναγκαίο για την ανθρώπινη προκοπή και ότι η συγκέντρωση εξουσίας που ονομάζουμε «*κυριαρχία*» ήταν απαραίτητη για την ύπαρξη του κράτους. Οι άνθρωποι δεν θα μπορούσαν να ζήσουν μια αξιοπρεπή ζωή-για την ακρίβεια, σύμφωνα με τον Χομπς, δεν θα μπορούσαν καν να ζήσουν-παρά μόνο μονάχα ζώντας στο πλαίσιο ενός κυριάρχου κράτους και συμμορφωμένοι με τις προσταγές του.

Το να αποδυναμώσεις ή να καταστρέψεις το κράτος ισοδυναμώσει με το θέσεις σε κίνδυνο το μέλλον της ανθρωπότητας. Επομένως, ένα κράτος νομιμοποιούνταν να λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο για την εξασφάλιση της επιβίωσης του, ακόμη κι αν τα μέτρα αυτά έμοιαζαν άδικα ή βάνανυσα.

Το 1700 το δυτικοευρωπαϊκό κράτος είχε αναπτύξει τα ειδοποιά πολιτικά χαρακτηριστικά, χαρακτηριστικά που καθορίζουν την δομή των περισσότερων σημερινών κρατών.

Ο φόρτος της εργασίας και η ανάγκη να διασφαλιστεί η συνεργασία των ιδιοκτητριών τάξεων αύξησε σταδιακά τον αριθμό των ατόμων που εμπλέκονταν στην πολιτική διαδικασία.

Το κράτος, κατεστεί μια ζωτική ανάγκη. Είχε μορφοποιηθεί ως ο κύριος αποδέκτης της ηθικής πρόσδεσης των υπηκόων του. Η ένταση της πρόσδεσης αυτής ποίκιλε, ακόμη κι εκείνοι όμως που προσέφεραν απλώς μια παθητική υπάκουη αδυνατούσαν να συλλάβουν ένα κόσμο δίχως κράτος. Η δυτική Ευρώπη ήταν ψυχολογικά προετοιμασμένη για μια ενίσχυση της οργάνωσης τους κράτους και ένα πολλαπλασιασμό των λειτουργιών που αυτό επιτελούσε.

Οι ακολουθούμενες πολιτικές μπορούσαν να δεχθούν σκληρότατη πολιτική. Οι κυβερνήσεις μπορούσαν να ανατραπούν. ***Ωστόσο οι πολιτικές αναταράξεις δεν μπορούσαν πια να διασαλεύσουν την έννοια του κράτους***²⁸.

Συνεπώς, πιστεύουμε, πώς ανάμεσα και στους τελικούς αποδεκτές των «κερδών» από την εφαρμογή των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, πέραν της κοινωνίας, το κράτος ***διασφαλίζει την αυτοκυριαρχία*** του, γεγονός υψίστης σημασίας, ειδικότερα κατά την παρούσα χρονικά περίοδο, όπου φαίνεται η περιοχή μας να μπαίνει μια περίοδο αναταραχών (*ενεργειακά θέματα, κήρυξη Α.Ο.Ζ Συριακό πρόβλημα*). Μετά την παραπάνω, σύντομη, παρέκβαση, υπεισερχόμεθα στην καρδιά της προβληματικής.

e. Σχέση Δικαιωμάτων και Κράτους

Τα κοινωνικά δικαιώματα συγχέονται με το κράτος αλλά δεν ταυτίζονται με αυτό.

Αποτελούν προωθημένες νομικά αλλά και εξειδικευμένες από πλευράς περιεχόμενου εκφάνσεις-αγωγή αποσπάσματα του κοινωνικού κράτους δικαίου. Για τις σχέσεις

που εμπíπτουν σε συγκεκριμένα κοινωνικά συνταγματικά δικαιώματα παρέλκει η επίκληση της αρχής του κοινωνικού κράτους.

Αντίθετα, όπου δεν θεσπίζονται ρητά δικαιώματα, που πάντα ενέχουν αγωγήμες αξιώσεις, η επίκληση της συνταγματικής αρχής του κοινωνικού κράτους είναι σημαντική. Η αρχή του κοινωνικού κράτους στις σύγχρονες συνταγματικές δημοκρατίες λειτουργεί **επικουρικά**, προς τα θεμελίωση, κοινωνικά δικαιώματα.

Η αρχή του κοινωνικού κράτους όμως επιτελεί και μια δεύτερον συναφή λειτουργία:

Υπογραμμίζει και επικυρώνει συνταγματικά ότι κάθε θεμελιώδες συνταγματικό δικαίωμα έχει δύναμη τουλάχιστον και μια κοινωνική-παροχική λειτουργία.

Σε κάθε περίπτωση η νομική δεσμευτικότητα της αρχής του κοινωνικού κράτους, στις πολιτειακές τάξεις που κατοχυρώνεται νομικά τουλάχιστον είναι αδιαμφισβήτητη. Το ερώτημα αν λειτουργεί θεσπιζόμενη εντός του συστήματος του πολιτειακού δικαίου των δικαιωμάτων και ως μήτρα ενός υπέρ-δικαιώματος στις κοινωνικές παροχές και στα κοινωνικά αγαθά καταφάσκετε ευχερεστέρα με την συν-επίκληση της αρχής της ισότητας. Από την συνδυασμένη δογματική θεώρηση της γενικής αρχής της ισότητας και της αρχής του κοινωνικού κράτους δύναται να θεμελιωθεί ένα **γενικό ιδιωτικό δικαίωμα** στην ισότιμη απόλαυσή των κοινωνικών αγαθών και παροχών - το περιεχόμενο του κοινωνικού κράτους.

1. Η Πλήρης Κανονιστικότητα και Αγωγιμότητα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων και άλλες Θεωρήσεις

Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, τα κοινωνικά δικαιώματα έχουν πλήρη **δεσμευτικότητα** και αναπτύσσουν **πλήρη αγωγιμότητα** όπως και τα ατομικά & πολιτικά δικαιώματα. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από το εάν κατοχυρώνονται στο συνταγματικό, διεθνές ή ευρωπαϊκό δίκαιο.

Στην θεωρία και νομολογία εντοπίζονται τέσσερις (4) θέσεις όσον αφορά την φύση και λειτουργία των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων^{28α}.

Συγκεκριμένα:

- 1. Η μόνη προγραμματική λειτουργία, η νομική ατέλεια των κοινωνικών δικαιωμάτων. Κατά την προσέγγιση αυτή τα κοινωνικά δικαιώματα που*

θεσπίζονται σε ένα συνταγματικό κείμενο ή μια διεθνή σύμβαση δεν είναι νομικά δεσμευτικοί κανόνες δικαίου. Έχουν απλώς προγραμματικό και διακηρυκτικό χαρακτήρα. Συνεπώς ελλείπει νομικής δεσμευτικότητας, δεν τίθεται ζήτημα αγωγιμότητας τους.

2. Σύμφωνα με την δεύτερη θεώρηση, τα κοινωνικά δικαιώματα, είναι ναι μεν κανόνες δικαίου, αλλά ιδιόρρυθμοι, υπό την έννοια ότι η **πραγμάτωση τους τελεί υπό την ασφυκτική προϋπόθεση της επάρκειας των οικονομικών δυνατοτήτων κάθε κράτους.** Δηλαδή είναι κανόνες δικαίου υπό **οικονομική «ομηρία»** και για αυτό τον λόγο όχι πλήρως δεσμευτικοί και δύσκολα αχώγιομοι.

Η παραπάνω προσέγγιση επιτρέπει την περιστολή της πραγματικής προστασίας για λόγους Δημοσιονομικής Ανάγκης ή Οικονομικού Εξορθολογισμού (θέση που θα μας φάνει χρησιμη παρακάτω)

Εάν επισκοπήσουμε προσεκτικά την παραπάνω θέση θα διαπιστώσουμε τον απαυγάζοντα **πραγματισμό & ρεαλισμό** αυτής καθώς και την **άμεση** σύνδεση της με την κοινωνική, πολιτική και οικονομική πραγματικότητα όπως αυτή λαμβάνει χώρα σε δεδομένο τόπο και χρόνο, γεγονός που αυτόματα την καθίστα **«χρήσιμο & πολύτιμο εργαλείο»** στα χέρια κάθε συγχρόνου κράτους.

Εν' ολίγοις, αντιτείνει δύο τίνα :

- Κάθε κράτος σε κάθε δεδομένη χρονικά στιγμή, έχει ένα χρέος, το ύψος και την αποπληρωμή του οποίου πρέπει αναγκαστικά να συν-προσδιορίζει στην διαχείριση των κρατικών οικονομικών,
- Είναι νομικά θεμιτή η συρρίκνωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, κατά παράβλεψη της συγκεκριμένης συνταγματικής & ευρωπαϊκής διάταξης που το προβλέπει προκειμένου να αντιμετωπιστούν:
 - ✓ (α) Κρατικά προβλήματα χρέους ,
 - ✓ (β) Κρατικά προβλήματα δημοσίων ελλειμμάτων,
 - ✓ (γ) δυσχέρειες ή αδυναμία διεθνούς δανεισμού,
 - ✓ (δ) ελλείμματα **ανταγωνιστικότητας & παραγωγικότητας,**

✓ (ε) αναπτυξιακά αδιέξοδα.

Υποστηρίζεται περαιτέρω, πώς η υπερβολική, προωθημένη και «πολυτελής» συνταγματική κατοχύρωση κοινωνικών δικαιωμάτων δύναται να οδηγήσει σε μορφές **αναδιανεμητικής αδικίας** και σε αδικαιολόγητη ευνοιοκρατική αντιμετώπιση κοινωνικών ομάδων σε σχέση με άλλες ομάδες.

3. *Μια τρίτη άποψη κάνει δεκτή την κανονιστική δεσμευτικότητα των κοινωνικών δικαιωμάτων μόνο υπό την εκδοχή ενός σχετικού κοινωνικού κεκτημένου, Η συνιστάμενη των θέσεων είναι ότι τα κοινωνικά δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα δεν είναι αγώγιμα και πλήρως δεσμευτικά. Όμως καθώς συγκεκριμενοποιούνται και εξειδικεύονται από νομοθετικούς κανόνες, τότε δεν αποτρέπεται η απεμπόληση του « κοινωνικού κεκτημένου», εκτός εάν το επιτάσσουν σοβαροί λόγοι δημοσίου συμφέροντος.*

Αναπτύσσεται λοιπόν μια «συντηρητικά» θεωρημένη δεσμευτικότητα που μπορεί να θεμελιώσει και αγωγιμότητα ως προς το εκάστοτε περιεχόμενο του κοινωνικού κεκτημένου.

4. *Συμφώνα με την τέταρτη θεώρηση, τα κοινωνικά συνταγματικά δικαιώματα είναι πλήρως δεσμευτικά & αγωγή τουλάχιστον ως προς τον πυρήνα του προστατευτικού τους πεδίου, ο οποίος είναι και προσδιορισμός από κατ' ελάχιστό ελάχιστο ποσοστό.*

2. Η Ερμηνεία μας

Η θέση μας δεν είναι να υποστηρίξουμε την, διαρκώς διευρυνόμενη άποψη ανά την Ευρώπη και προσφάτως ενσκύψασα στην χώρα μας, άποψη περί θέση των δημοσιονομικών δεδομένων ως **αυτόματου ρυθμιστή** του πεδίου προστασίας (των συνταγματικά προβλεπόμενων) θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Τα κράτη, η Ευρωπαϊκή Ένωση και Διεθνείς Οργανισμοί, επιτρέπεται να συναποφασίζουν νέες ρυθμίσεις στο πλαίσιο του θεσμικού τους ρόλου, βάσει των προβλεπόμενων αρμοδιοτήτων τους και περιορισμών, τηρώντας τις ισχύουσες, διαδικασίες. Για να μπορέσει η παραπάνω λειτουργία των δικαιωμάτων να λειτουργήσει επαρκώς, εντός του παρόντος κοινωνικού πλαισίου, άποψη του γράφοντος είναι πως, θα πρέπει να θεωρηθεί η λειτουργία των Ειδικών Οικονομικών

Ζωνών, εξυπηρετούσα αυτόν το σκοπό, ήτοι την *επιβίωση της κρατικής μας οντότητας* και συνακόλουθα του, εντός αυτής, διαβιούντος κοινωνικού ιστού.

Συνεπώς, βασική μας θέση είναι πως η παραπάνω ερμηνεία σε συνδυασμό με την ως άνω (υπ' αριθμόν 2) θεωρία μας οδηγεί στο συμπέρασμα της *συμβατότητας* ως μορφώματος με την εγχώρια έννομη τάξη καθώς την βοήθα να υλοποιήσει υποχρεώσεις, που ένεκα της κρίσης, αντικειμενικώς -εκ των πραγμάτων δηλαδή, δεν μπορεί να πραγματοποιήσει. Δεν είναι όπως κάποιοι διατείνονται ακρίτως, «*εργαλείο καταστροφής*» και αποδόμησης δικαιωμάτων, τουναντίον, ο ρόλος τους καθαρά αναπτυξιακός, «*τίθεται*» **στην υπηρεσία του κοινωνικού συνόλου, ως εργαλείο ώστε το κράτος να υλοποιήσει τις ανειλημμένες του υποχρεώσεις** (π. χ στην υλοποίηση του δικαιώματος *Εργασίας ως κοινωνική αξίωση, κατά την οποία το κράτος δια της θεσμοθέτησης των ειδικών οικονομικών ζωνών, καθίστα ακόμη πιο εφικτή την πρόσβαση, σε αυτό*²⁹, η παραπάνω κρατική υποχρέωση υλοποιείται αφού δημιουργούνται συνθήκες απασχόλησης και νέες θέσεις εργασίας).

Μάλιστα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο καθηγητής Δατογλου στο βιβλίο του *Ατομικά Δικαιώματα, (το όποιο απηχεί της απόψεις της κρατούσας θεωρίας)* :

«*Εις εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και βάσει της έμμεσης επιφυλάξεως νόμου που περιέχει, το κράτος μπορεί να λάβει νομοθετικά μέτρα που τείνουν προς πλήρη απασχόληση, έστω και αν αυτά περιορίζουν την επαγγελματική ελευθερία ή άλλα ατομικά δικαιώματα (π. χ ελευθερία συμβάσεων) αλλά μόνο στο μέτρο που είναι αναπόφευκτο*».³⁰

Γίνεται δε, σαφές πως η παραπάνω υποχρέωση τους κράτους δεν διακρίνεται για τον κατευθυντήριο ή προγραμματικό της χαρακτήρα *αλλά* αποτελεί νομική υποχρέωση αυτού κ' αντικειμενικό κανόνα δικαίου έχοντα γενικής ισχύ και ιδιαίτερα σημασία καθώς επιτελεί και ερμηνευτική λειτουργία του διαχρονικού εκφρασμένου Συνταγματικού σκοπού, περί της δυνατότητας παροχής εργασίας σε όλους ανεξαιρέτως τους διαβιούντες στην ελληνική Επικράτεια.

Εφαρμόζοντας λοιπόν, την θεωρία της *εξισορροπητικής παρέμβασης (affirmative action)*³¹ δίδεται η ελευθερία στην επίσημη πολιτεία να δράσει καταλλήλως. Η παραπάνω θεωρία προνοεί για την θετική κρατική δράση *προς αποκατάσταση των αδικιών* που τυχόν έχουν προξενήσει άδικες συμπεριφορές του στο παρόν ή

παρελθόν. Η περί ου ο λόγος θεωρία χρησιμοποιείται κατά κόρον από το Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών (*U. S Supreme Court*), ειδικότερα σε περιπτώσεις φυλετικών διακρίσεων. Η θεωρία όμως τοποθετεί το πεδίο εφαρμογής της:

- *Τόσο στο χώρο των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων,*
- *Όσο και στην Οικονομική και Κοινωνική πολιτική του κράτους.*

Ειδικά για την δημοσιονομική πολιτική του κράτους, θεωρούμε πως η οποιαδήποτε κρατική δράση είναι δικαιολογημένη προς αποκατάσταση, των αντικειμενικώς, παρελθουσών κρατικών αδικιών ειδικότερα προς την ευρεία μάζα των μισθωτών. Συνεπώς θα μπορούσε η νομιμοποίηση και ο σκοπός ίδρυσης των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, να στηριχθεί *και* στην παραπάνω θεωρία όπου σύμφωνα με αυτή, η ιδιοκτησία μπορεί να ρυθμιστεί περιοριστικά ή να φορτωθεί φορολογικά για το δημόσιο συμφέρον ή αντίθετα να προστατευθεί χωρίς καμία παρέμβαση (όπως έχουμε προτείνει-δες τα συνολικά μέτρα στο Κεφάλαιο 3), **αρκεί ο λόγος διάκρισης να αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και να υπάρχει μια αιτιώδης συνάφεια και αναλογικότητα ανάμεσα στο λόγο αυτό και το χρησιμοποιημένο μέσο διάκρισης**³².

Τέλος, σημαντικό είναι να ειπωθεί πως η αναγνώριση της, ως άνω, νομικής υποχρέωσης του κράτους δεν αποτελεί ταυτόχρονα και αξίωση στον ιδιώτη έναντι του κράτους .

vii. Τα σημεία Σύγκρουσης

Πέραν όμως των παραπάνω, θεωρούμε πως θα πρέπει να ενσκήψουμε στην προβληματική που τίθεται εξετάζοντας το συγκεκριμένο ερώτημα:

«προσκρούει (η εφαρμογή των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών, σε κάποιο εκ' των συνταγματικώς προβλεπόμενων δικαιωμάτων» ή μήπως η θεωρία της «πρόσκρουσης» αποτελεί φενάκη.

Τρία (3) είναι κατά την άποψη μας, τα συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα που δύναται (δια της εφαρμογής των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών) να θιγεί το περιεχόμενό τους, ήτοι :

1. Το Συνδικαλιστικό δικαίωμα,
2. Το δικαίωμα της Απεργίας (δια μιας τροποποίησης, στην άσκηση του που θα αναλύθει παρακάτω),
3. Η γενική αρχή της Ισότητας και δη αυτή της Φορολογικής Ισότητας – Δικαιοσύνης (δια των παρεχόμενων φοροαπαλλαγών στις εταιρίες που εγκατασταθούν στην Ζώνη)*.

Είναι όμως έτσι, ή μήπως παρέχονται συγκεκριμένες λύσεις τόσο από πλευράς τελεολογικής ερμηνείας (ο σκοπός για τον οποίο έχουν ταχθεί), όσο και από την γενική θεωρία του δικαίου που μας δίνουν τη θεωρητική βάση να θεωρήσουμε την εφαρμογή των Ε.Ο.Ζ σύννομη και μη θίγουσα τον σκληρό πυρήνα των παραπάνω δικαιωμάτων

Στην νομική επιστήμη, θεωρούμε πως το **δίκαιο και η απόδοση δικαιοσύνης** δεν είναι μια μεταφυσική έννοια ή υπερβατικό σχήμα, τουναντίον «*σχηματοποιείται*» από τον «φυσικό» δικαστή, όπως εύστοχα παρατηρεί και ο Γάλλος φιλόσοφος :

«Ανοίγει το στόμα του και εκφράζει την δικαιοσύνη»

Ειδικότερα στην Ελλάδα όπου ισχύει το σύστημα της «*διάχυτης συνταγματικότητας*», ακόμα και ο κατώτερος, στο βαθμό, δικαστής δύναται να κρίνει την συνταγματικότητα ή μη του προτεινόμενου επιχειρηματικού σχήματος. Σκοπός της παρούσης είναι, μεταξύ άλλων, να θεμελιώσει στιβαρό «*πλέγμα*» προτάσεων & θέσεων στις οποίες να μπορέσει να στηριχτούν, νομικά, οι Ε.Ο.Ζ. Όπως αναφέρουμε και παραπάνω εντοπίζουμε τρία (3) πιθανά σημεία πρόσκρουσης. αλλά είναι όντως έτσι ή μήπως, χρησιμοποιώντας μια δημόδη έκφραση:

«γρατζουνά, απλά (η εφαρμογή του μέτρου) την επιφάνεια τους, μη αλλοιώνοντας όμως τον σκληρό πυρήνα τους»

Σε τελική φάση, μήπως **ενισχύει** (αποφασιστικά θα προσθέταμε) αυτά τα ίδια δικαιώματα που οι επικριτές (των Ε.Ο.Ζ) διατείνονται πως καταλύει. Η μέθοδος που θα ακολουθηθεί, είναι η ξεχωριστή αναλύση κ' αντιπαραβολή του με την λειτουργία των Ε.Ο.Ζ.

a. Το Συνδικαλιστικό Δικαίωμα³³

(Άρθρο 23, παράγραφος 1 του Συντάγματος)

Μνημονεύοντας την μαρξιστική θεώρηση των πραγμάτων, για την ταξική πάλη και την συνακόλουθη επανάσταση που εν' λόγω θεωρία «ευαγγελίζεται», ένα εκ' των «βημάτων» που πρέπει να τολμήσει η εργατική τάξη, είναι η επίτευξη αυτογνωσίας, διά της αυτό-οργάνωσης της, μέσα από ενώσεις και/ή σωματεία.

Εξ' ου, ιστορικά, οι λοιπές τάξεις, είδαν με εχθρικό μάτι, την οργάνωση των εργατικών μαζών καθώς «είδαν» έναν εν' δυνάμει αντίπαλο .

Υπό τον όρο λοιπόν, «Συνδικαλιστική Ελευθερία», εννοούμε συνεκδοχικά την ελευθερία ιδρύσεως συνδικαλιστικής οργάνωσης και συμμετοχής σε αυτή καθώς και την ελευθερία λειτουργίας αυτής. Συνεπώς, το Σύνταγμα κατοχυρώνει:

- ✓ *Τόσο ένα ατομικό κ' συλλογικό δικαίωμα (στενή έννοια της ελευθερίας του συνδικαλιζέσθαι - ελευθερία της συνδικαλιστικής οργάνωσης),*
- ✓ *Όσο και μια θεσμική εγγύηση (ελευθερία συνδικαλισμού).*

A. Ως **ατομικό δικαίωμα**, σημαίνει την ελευθερία των εργαζόμενων και εργοδοτών να ιδρύουν και να προσχωρούν σε τοπικές, εθνικές, κοινοτικές ή διεθνείς συνδικαλιστικές οργανώσεις για την προστασία των οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων τους χωρίς να εξαρτώνται από προηγούμενη διοικητική άδεια, συναίνεση ή πλήρωση άλλων προϋποθέσεων ή να υπόκεινται σε δυσμενείς συνέπειες³⁴ από τον οιοδήποτε φορέα κρατικό ή ιδιωτικό.

Η συνδικαλιστική ελευθερία δεν κατοχυρώνεται μόνο ως «θετική», αλλά και ως «αρνητική», ήτοι το δικαίωμα του ατόμου να μην θέλει να προσχωρήσει σε καμία ή κάποια ή και να αποχωρήσει από άλλη χωρίς δυσμενείς έννομες συνέπειες. Συνεπώς όπως κατανοούμε η συνδικαλιστική ελευθερία κατοχυρώνει και την ελευθερία του ατόμου έναντι της συνδικαλιστικής οργάνωσης.

B. Ως **συλλογικό δικαίωμα**, σημαίνει το δικαίωμα υποστάσεως και λειτουργίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων, το οποίο επιγραμματικά έχει τις κάτωθι πλευρές/πτυχές :

- ✓ *Δικαίωμα της υπόστασης,*
- ✓ *Δικαίωμα Οργανωτικής Αυτονομίας,*

- ✓ Δικαίωμα συνενώσεως,
- ✓ Ελευθερία δράσεως (σύναψη Συλλογικών συμβάσεων, διεξαγωγή Απεργιακών αγώνων-Δικαίωμα προστασίας συνδικαλιστικών στελεχών).

Γ. Τέλος, δια της θεώρησης, της συνδικαλιστικής ελευθερίας ως **θεσμικής εγγύησης**, κατοχυρώνεται, θεσμικά ο ελεύθερος Συνδικαλισμός. Δηλαδή δυνάμει της συλλογικής αυτονομίας, συμβάλλει στην προστασία των ασθενών τάξεων και την διατήρηση και αποκατάσταση της κοινωνικής ειρήνης, λειτουργώντας ως μια εν' δυνάμει «βαλβίδα» αποσυμπίεσης της κοινωνικής δυσαρέσκειας.

Οι όποιοι περιορισμοί τίθενται στο παραπάνω δικαίωμα έχουν ως βάση τους το ίδιο το Σύνταγμα στο άρθρο 23 παράγραφο 1^η, απ' όπου παρατίθεται το εξής χωρίο:

« Εντός των ορίων του νόμου»

Ενώ, επιτρέπει **ειδικούς περιορισμούς** της ασκήσεως του δικαιώματος συλλογικών διαπραγματεύσεων, συνάψεως συλλογικών συμβάσεων καθώς και του δικαιώματος της απεργίας σε ορισμένες κατηγορίες υπαλλήλων, όπως τους :

- Αστυνομικούς,
- Στρατιωτικούς
- Δικαστές,
- Απασχολούμενους σε ειδικούς τομείς της Οικονομίας.

Εν' συντομία, έτσι ορίζεται το περιεχόμενο του συνδικαλιστικού δικαιώματος, όπως αυτό διαμορφώνεται στην Ελλάδα. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε κατά πόσον, βάση των παραπάνω δεδομένων, αυτό «συγκρούεται» με την εφαρμογή των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών.

Θα μπορούσε κάποιος να εκφράσει την άποψη πως εάν εντός της Ειδικής Οικονομικής Ζώνης απαγορευόταν το δικαίωμα του «συνδικαλιζέσθαι», τότε θα είχαμε σαφή περίπτωση ευθείας σύγκρουσης με τις συνταγματικές επιταγές.

Όμως σε καμία εκ' των εξετασθείσων περιπτώσεων (Κεφάλαιο 1^ο) ή η το προτάσεων που κάναμε για τα χαρακτηριστικά αυτής (Κεφάλαιο 3^ο) δεν αναφέρθηκε η απαγόρευση του «συνδικαλιζέσθαι».

Τούτο διότι θεωρούμε πως μια τέτοιου είδους πρόβλεψη όχι μόνο θα ερχόταν σε ευθεία σύγκρουση με το Σύνταγμα, αλλά και υπερεθνικούς κανόνες που η χώρα έχει κύρωσει όπως την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των δικαιωμάτων του Ανθρώπου (*άρθρο 11 παράγραφος 2 εδάφιο 1*), αλλά και την Διεθνή Σύμβαση Εργασίας του Ο.Η.Ε (87/1948), ενώ πιστεύουμε πως δεν παρέχει και κάποιο **πλεονέκτημα** για την ελκυστικότητα της υπό εξέταση ζώνης. Η επίτευξη εργασιακής ειρήνης θα έρθει λόγω της **ανταγωνιστικότητας**, της εντός αυτής, των εργαζομένων, **οι οποίοι καθώς θα πληρώνονται αναλόγως των παρασχεθέντων υπηρεσιών τους**- δεν θα υφίσταται, εκ' των πραγμάτων, λόγος διατάραξης της εργασιακής ειρήνης.

Αποτελεί θέση μας πώς η οποία παρέμβαση σε χαρακτηριστικά που δύναται να προσελκύσουν τους υποψηφίους επενδύτες δεν πρέπει να προέλθουν από την περικοπή του παραπάνω δικαιώματος (με κάποιες παρατηρήσεις ως προς το **Δικαίωμα της Απεργίας**, όπως θα διευκρινιστεί παρακάτω), άλλωστε στόχος της Ελλάδος είναι η επαναφορά της στο δρόμο της ανάπτυξης όχι να γυρίσει τον «τροχό» του χρόνου 100 χρόνια πίσω, δημιουργώντας σύγχρονες «γαλέρες» εργασίας.

Θεωρούμε πως η προσέλκυση των επενδυτών θα έρθει μόνο με την παροχή **οικονομικών-φορολογικών και αντιγραφειοκρατικών** κινήτρων.

b. Δικαίωμα της Απεργίας

(Άρθρο 23, παράγραφος 2 του Συντάγματος)

Σε ότι αφορά το παραπάνω ζήτημα, θεωρούμε πώς δύναται να υπάρξει κάποια εμπλοκή, η οποία όμως με την κατάλληλη ερμηνεία μπορεί να αποφευχθεί.

Καταρχήν θα πρέπει τονίσουμε πως το απεργιακό δικαίωμα, εντάσσεται στην ευρύτερη έννοια των «*εργατικών αγώνων*», οι οποίοι κατατάσσονται με την σειρά τους στη συνδικαλιστική δράση.

Περιττεύει η αναφορά στις καταβολές του, ως κοινωνικού φαινομένου ή στους αγώνες για την κατοχύρωση του παραπάνω δικαιώματος, η αναγνώριση του οποίου διακηρύσσεται και με διεθνή κείμενα που η χώρα μας έχει επικυρώσει (*Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης*).

Στην χώρα μας, το δίκαιο των εργατικών αγώνων έχει τις νομοθετικές του βάσεις στο άρθρο 23 & 2 του Συντάγματος καθώς και τον νόμο 1264/1982. Σημασία επίσης έχει

και η 87^η διεθνής Σύμβαση Εργασία, η οποία προνοεί για το παραπάνω δικαίωμα, η οποία επικυρωθεί από την χώρα μας δια του ν .δ 4504/1961, ενώ μεγάλο μέρος του διαμορφώνεται, ειδικότερα σε ότι αφορά την χρηστή του άσκηση από την μέχρι στιγμής νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων.

Εάν θα έπρεπε να δώσουμε ορισμό, σύμφωνα με το θετό δίκαιο της χώρας θα επιλέγαμε αυτόν του καθηγητή του εργατικού δικαίου Α. Καρακάτσανη, ως τον πιο περιεκτικό :

«Η συλλογική απόχη των μισθωτών από την εργασία ή οποία αποφασίζεται και ορίζεται από νόμιμα συνεστημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις τους, με σκοπό την διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και ασφαλιστικών, εργασιακών και συνδικαλιστικών τους δικαιωμάτων (άρθρο 23 & 2 Συντάγματος) αλλά και ως εκδήλωση αλληλεγγύης για τους ίδιους σκοπούς, όπως και ως εκδήλωση αλληλεγγύης για τους ίδιους σκοπούς μισθωτών επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων εξαρτώμενων από πολυεθνικές εταιρίες προς εργαζόμενους σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις ή και στην έδρα της ίδια της πολυεθνικής εταιρίας, εφόσον η έκβαση της απεργίας των τελευταίων θα έχει άμεσες επιπτώσεις στα οικονομικά ή εργασιακά τους συμφέροντα (άρθρο 19 & 1 του Ν. 1264/1982)».

Περιτεύει να αναφέρουμε πως εκ' του δοθέντος ορισμού αποτυπώνεται η περιπλοκότητα του ζητήματος, την όποια εμείς θα προσπαθήσουμε να απλοποιήσουμε.

Πριν όμως ξεκινήσουμε με την ανάλυση μας, θα πρέπει καταστεί σαφές, πως εν' αντιθέσει με ότι κατά κόρον θεωρείται αποδεκτο φαινόμενο της εποχής μας, ***οι εργατικοί αγώνες δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά το απότατο και/ή έσχατο μέσο πίεσης των εργαζομένων*** . Σκοπός τους είναι εξισορροπούν τρόπο τίνα το «ζύγι», μεταξύ των εργαζομένων και των εργοδοτών, καθώς οι εργοδότες εξ' ορισμού αναγνωρίζονται ως το ισχυρό μέρος της εξίσωσης, από την άλλη όμως πλευρά εάν θέλουμε να αναπτυχθούμε ως «ελεύθερη οικονομία» θα πρέπει το παραπάνω δικαίωμα να χρησιμοποιείται με σύνεση και κατ' αναλογία με τον επιδιωκόμενο σκοπό ώστε να μην καταστεί «***φονικό όπλο***» ενάντι της επιχειρηματικότητας του τόπου, κάτι που συνδικαλιστικοί «*ταγοί*» του τόπου δεν κατανόησαν ποτέ την εποχή της ευμάρειας.

Αυτό που προκύπτει εκ' των παραπάνω συμφραζόμενων είναι πως το δικαίωμα της απεργίας κατά κύριο λόγο και εξ' ορισμού, τοποθετείται στο πλέγμα των σχέσεων ιδιωτικών εννόμων σχέση, με αντίθετα, μέρη τους εργοδότες από την μία και με τους εργαζόμενους, από την άλλη.

Η συνταγματική κατοχύρωση και πρόβλεψη του, σημαίνει ότι ούτε μπορεί να καταργηθεί ούτε μπορεί αν περιοριστεί με τυπικό νόμο πέραν από συνταγματικά επιτρεπόμενο όριο, που η ίδια διάταξη θέτει. Συνεπώς ούτε η απόφαση της απεργίας μπορεί να παρακωλυθεί, ούτε η εκτέλεση της απόφασης της αρμοδίας, κατά τον νόμο, συνδικαλιστικής οργάνωσης ,μπορεί να απαγορευτεί ³⁷. Συνεπεία της συνταγματικής του κατοχύρωσης, ούτε η συμμετοχή του εργαζόμενου σε απεργιακή κινητοποίηση μπορεί να θεμελιώσει δικαίωμα απόλυσης του εργοδότη, ούτε να θεμελιώσει την αστική, ποινική ή πειθαρχική ευθύνη του, καθώς θα πρέπει να θεωρείται η άσκηση του παραπάνω δικαιώματος ελεύθερη από την οιοδήποτε κρατική, εργοδοτική άδεια ή πίεση.

Οι μοναδικοί περιορισμοί προκύπτουν είτε από το ίδιο το γράμμα του Συντάγματος είτε από τον σχετικό εκτελεστικό νόμο (1264/1982-*αρθρά 19 έως 22*) καθώς και από την θεωρία η οποία εξειδικεύοντας γενικές αρχές του Συντάγματος, τις μεταφέρει στο πεδίο άσκησης του συγκεκριμένου δικαιώματος.

Συγκεκριμένα :

- *Την απαγόρευση της κατάχρησης του (άρθρο 25 παράγραφος 3^η Συντάγματος),*
- *Την αρχή της ισοδυναμίας των κοινωνικών ανταγωνιστών (άρθρο 22 παράγραφο 2 του Συντάγματος),*
- *Την αρχή της Αναλογικότητας.*

Η παρούσα μελέτη, θα επιμείνει στον τονισμό, της κατά την άποψη μας, δικλείδας ασφαλείας, τον αρμόδιο φορέα της άσκησης του δικαιώματος της απεργίας τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, δηλαδή ενώ μπορεί ως δικαίωμα να ανήκει ατομικά στον καθένα ασκείται από «*τις νομίμως συνεστίμενες συνδικαλιστικές οργανώσεις*», συνεπώς αυθόρμητες ή αδέσποτες απεργίες που αποφασίζονται άνευ της κάλυψης των οικείων συνδικαλιστικών οργανώσεων όχι μόνο δεν προστατεύονται από το Σύνταγμα μας, αλλά τουναντίον απαγορεύονται

Μια εκδοχή αποφυγής των οποίων κωλυμάτων, θα ήταν η απαγόρευση ή έστω ο περιορισμός εντός της Ειδικής Οικονομικής Ζώνης, της οργάνωσης και δράσης αρμοδίας συνδικαλιστικής οργάνωσης, ή η περιστολή των απεργιακών δικαιωμάτων εντός αυτής (δηλαδή θα αφήνεται ελεύθερη η συνδικαλιστική οργάνωση εντός αυτής, χωρίς όμως το δικαίωμα κήρυξης απεργίας το οποίο δεν θα απαγορευτείτε αλλά θα διακρατείται από την ανώτερη συλλογική οργάνωση της χώρας την Γ.Σ.Ε.Ε).

Όπως τονίσαμε και παραπάνω, σκοπός μας δεν είναι η παραβίαση του Συντάγματος αλλά η διόρθωση των κακών κειμένων καθώς και η πρόταση λύσεων στα προβλήματα του κοινωνικού συνόλου.

Ωστόσο η πραγματικότητα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη καθότι θεωρούμε πώς ένα από τα μεγάλα μας προβλήματα ως κοινωνία ήταν η εθελοτυφλία. Δεν μπορεί να προστατεύεται ως «κόρη οφθαλμού» το δικαίωμα της απεργίας εκεί που δεν υπάρχει εργασία. Η ύπαρξη του ενός προϋποθέτει το άλλο, είναι οι διαφορετικές όψεις στο ίδιο νόμισμα, στην Ελλάδα επιτεύχθηκε το ακατόρθωτο, η μια πλευρά να γιγαντωθεί μη λαμβάνοντας υπόψη το άλλο μέγεθος το οποίο κατ' ουσία είναι αυτό που το τροφοδοτεί, μια «παράφυση» λειτουργία του όλου μηχανισμού, θα προσθέταμε.

Η καλπάζουσα ανεργία, ειδικότερα στις παραγωγικές ηλικίες, από πολλούς θεωρείται εξίσου ή μεγαλύτερο κακό από την οιοδήποτε παραβίαση εργασιών κανονισμών και κανόνων. Η στιγμή έχει φτάσει που όλοι μαζί σαν κοινωνία θα πρέπει να αποφασίσουμε τι ακριβώς επιθυμούμε για το μέλλον της χώρας. Κατά συνέπεια, όταν ασκείται το παραπάνω δικαίωμα, η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη, ο κοινωνικός και οικονομικός σκοπός αυτής θα πρέπει να εξετάζεται ενδελεχώς από τους ασκούντες (*πρωτίστως από τους κρίνοντες, ήτοι τους δικαστές*), καθότι πολλές φορές κατά το παρελθόν έχουμε γίνει μάρτυρες απεργιών οι οποίες το μόνο που επέτυχαν είναι απομάκρυνση των επενδυτών από την χώρας (*το παράδειγμα της εταιρίας «Goodyear» στην Πάτρα, όπου εξαναγκάστηκε να κλείσει την τοπική γραμμή παράγωγης και να την μεταφέρει στην Τουρκία*).

Η παραπάνω άποψη δεν στηρίζεται άνευ «πατήματος» -σε αντικοινωνική συμπεριφορά του φορέα του δικαιώματος σε σημείο όπου αποτελεί καταχρηστική άσκηση, περιορίζει και αίρει την αμυντική λειτουργία του δικαιώματος έναντι του κράτους και επομένως δεν μπορεί να αντισταχθεί στην κρατική παρέμβαση³⁸.

Βέβαια, τα παραπάνω δεν αποτελούν γενική εξουσιοδότηση προς τον νομοθέτη όπως υποβάλλη όλα τα ατομικά δικαιώματα σε κοινωνικούς περιορισμούς, ούτε γενικό ερμηνευτικό κανόνα.

Θέλουμε όμως να καταδείξουμε την υπόσταση, όπως εύστοχα παρατηρεί ο καθηγητής Δατόγλου³⁹, του γενικού κοινωνικού περιορισμού των ατομικών δικαιωμάτων κατά την οποία δεν επιτρέπεται η άσκηση (των ατομικών δικαιωμάτων) κατά τρόπο που να προκαλεί άμεση και **σπουδαία βλάβη** στο κοινωνικό σύνολο.

Ο περιορισμός έχει γενική ισχύ, αφορά όλα τα ατομικά δικαιώματα, για τα οποία το ίδιο το Σύνταγμα δεν προβλέπει ειδικούς κοινωνικούς περιορισμούς, οι οποίοι όπου υπάρχουν κατισχύουν του γενικού. Έχει επομένως την σημασία του πως το Σύνταγμα μας προνοεί και προβλέπει τον περιορισμό ή και την απαγόρευση ορισμένων δραστηριοτήτων των οποίων κατά περίπτωση (την υπάρξη των οποίων μόνο τα αρμόδια δικαστήρια δύναται να διαπιστώσουν), η άσκηση συνεπάγεται άμεση και σπουδαία βλάβη για το κοινωνικό σύνολο.

Άρα θεωρούμε ως θεμιτή ενεργεία και εντός της επιθυμητής αναλογικότητας μέσου και σκοπού και αφού δεν δύναται να περισταλεί ή να απαγορευτεί το δικαίωμα της απεργίας, να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα στον σκοπό αυτής, εάν και εφόσον, επιχειρηθεί εντός της Ζώνης, έτσι ώστε εάν διαπιστώνεται υπερβολή, να κυρησσεται παράνομη και/ή καταχρηστική.

c. Η Γενική Αρχή της Ισότητας της- Φορολογική Ισότητας & Δικαιοσύνης

Κατά το άρθρο 4 παράγραφος 5 του Συντάγματος:

«Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν αδιακρίτως εις τα δημόσια βάρη αναλόγως των δυνάμεων τους».

Την κυριότερη πηγή των δημοσίων εσόδων αποτελούν οι φόροι των οποίων τα κυρία γνωρίσματα είναι ο υποχρεωτικός τους χαρακτήρας και η μη παροχή ειδικού ανταλλάγματος σε αυτούς που τον καταβάλλουν^{39α}.

Παραδοσιακή διάκριση τους είναι εκείνη που τους διακρίνει σε **άμεσους και έμμεσους**, διάκριση που γίνεται με βάση το κριτήριο της μετακύλισης του.

Η φορολογία στα σύγχρονα κράτη πλήττει τον ιδιωτικό πλούτο στα διάφορα στάδια της διαδρομής τους ήτοι :

- *Κατά την Δημιουργία του,*
- *Την Σταθεροποίηση του,*
- *Την Κατανάλωση του.*

Βασιζόμενοι λοιπόν στο παραπάνω κριτήριο διακρίνουμε την επιβολή του φόρου :

- *Στο Εισόδημα,*
- *Στο Κεφάλαιο,*
- *Την Δαπάνη.*

Βασιζόμενοι, μόνο στο παραπάνω χωρίο, εκ' των πραγμάτων, διαπιστώνουμε πως οι προτεινόμενες φορολογικές αλλαγές (κεφαλαίο 3^ο) δεν συνάδουν με την συνταγματικές υποχρεώσεις, που κατοχυρώνονται για όλους ανεξαιρέτως τους κάτοικους αυτής της χώρας, ως εκ' τούτου καταρρίπτονται ως αντισυνταγματικές κατά συνέπεια ακυρώνονται και με την σειρά τους ακυρώνουν και την προτεινομένη Ειδική Οικονομική Ζώνη, καθότι μεγάλο μέρος των υποσχόμενων πλεονεκτημάτων αυτής, πηγάζουν από τις προτεινόμενες φοροαλλαγές.

Προφανώς λοιπόν η παραπάνω εισαγωγή δεν ισχύει, αλλά πριν αιτιολογήσουμε την απάντησή μας θεωρούμε πως θα πρέπει να σημειώσουμε τα εξής :

Η αρχή της φορολογικής ισότητας έχει παλιές καταβολές, ακόμα από την εποχή του Μεγάλου Χάρτη των Ελευθεριών (*Magna Charta Libertatum*) όπου οι Άγγλοι γαιοκτήμονες απαίτησαν από την βασιλέα να αποδώσει ελευθερία και δικαιώματα, τα οποία, μεταξύ άλλων, πρωταρχικό σκοπό είχαν την απόδοση στην επιταγή επιβολής φόρου με ψηφισμένο από το Κοινοβούλιο νόμο με βέβαιο και γενικό χαρακτήρα, αλλά και από την Γαλλική Διακήρυξη των δικαιωμάτων (άρθρο 4)^{39β}.

Στην Ελλάδα τώρα, η ισχύουσα διάταξη περί της φορολογικής ισότητας ανάγεται από το Σύνταγμα του 1844, η οποία έχει τριπλή σημασία όπως ο καθηγητής Δατόγλου αναφέρει^{39β1} :

- *Επιβάλλει την εν' γένει φορολογική υποχρέωση των Ελλήνων,*

- Διακηρύσσει την Φορολογική Ισότητα,
- Κατοχυρώνει την Φορολογική δικαιοσύνη.

Δια του όρου «Φορολογική Υποχρέωση» νοείται η υποχρέωση της «συνεισφοράς» όπως αναφέρεται στο άρθρο 25 παράγραφο 1 του Συντάγματος, η οποία έγκειται στην υποχρέωση των πολιτών να φέρουν τα «δημόσια βάρη», να καλύπτουν κοινώς τις δημόσιες (κρατικές & δημοτικές) δαπάνες. Η κάλυψη αυτών συντελείται κυρίως με την καταβολή φόρων, δασμών, τελών και άλλων μορφών συνεισφοράς του άρθρου 4, παράγραφος 5 του Συντάγματος.

Κατά το παραπάνω άρθρο του Συντάγματος η συνεισφορά στα δημόσια βάρη κατανέμονται «αδιακρίτως», δηλαδή εξίσου για όλους τους διαβιούντες την ελληνική επικράτεια, ανάλογα με τις δυνάμεις τους. Σημαντικό σημείο είναι πως στην Ελλάδα ισχύει η αρχή του «Νομοθετικού Ορισμού του φόρου» δια τυπικού νόμου, αρχή που απορρέει από την αρχή της λαϊκής αντιπροσωπείας, η βασική ιδέα είναι πως αφού ο φόρος αποτελεί περιορισμό της ατομικής περιουσίας, χρειάζεται η δημοκρατική συναίνεση για τον περιορισμό της.

Τα ουσιώδη τεχνικά στοιχεία του φόρου και τα οποία *δεν δύνανται* να καταστούν αντικείμενα νομοθετικής εξουσιοδότησης από την Βουλή ούτως ώστε να ρυθμιστούν από την διοίκηση ή απευθείας στην κανονιστική αρμοδιότητα της διοίκησης:

- ✓ Το υποκείμενο,
- ✓ Το αντικείμενο,
- ✓ Ο συντελεστής
- ✓ Η εξαίρεση & η
- ✓ Η Απαλλαγές που δίνονται.

Υιοθετώντας την άποψη του **οικονομικού παρεμβατισμού**, κατά την οποία (θεωρία) ακριβώς λόγω των συνθηκών η διοίκηση και ο νομοθέτης δύναται να παρεμβαίνουν κατά την διακριτική τους ευχέρεια, με διαπλαστική δύναμη, ούτως ώστε να συγκεκριμενοποιούν πολιτικές-οικονομικές έννοιες. Η σχετικοποίηση οφείλεται κυρίως στην μη συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων και στην ανάγκη διαφοροποιήσεων που να δικαιολογούνται από το δημόσιο συμφέρον και τις

περιστάσεις. Με απλά λόγια λοιπόν, μας χρειάζεται (ο παρεμβατισμός), σύμφυτος καθώς είναι με την έννοια της διάκρισης συνιστά την διαφορετική αντιμετώπιση του εκάστοτε επιχειρηματικού φορέα, αναλόγως βέβαια της οικονομικής τους δραστηριότητας, στην περίπτωση μας την φοροαπαλλαγής του υποψηφίου επενδύτη λόγω επένδυσης του στη χώρα μας.

Συνεπώς, η επιλογή προώθησης ενός σκοπού σε σχέση με κάποιο άλλο με την αντίστοιχη μερική ή ολική θυσία κάποιου άλλου ανταγωνιστικού σε αυτόν εναπόκειται σε καθαρή επιλογή την εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας δια της οποίας εκφράζεται η κυβερνητική πολιτική. Η ευχέρεια της επιλογής, δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο θα υλοποιηθεί η πολιτική δίδεται από το Σύνταγμα και τους εκτελεστικούς σε αυτό Σύνταγμα. **Υπάρχει μια στάθμιση συμφερόντων.** Μέσο αυτής της στάθμισης είναι και η **φοροαπαλλάγη**^{39γ}. Ως εκ' τούτου ακολουθώντας την ερμηνεία έτσι όπως περιγράφει πρωτύτερα, δεν συνάγεται θέμα σύγκρουσης της Φορολογικής Ισότητας με την εφαρμογή των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών.

viii. Η Ρεαλιστική Οπτική των Πραγμάτων

Είναι ορθή η επιλογή ενός «παραδείγματος» κρατικής δράσης για την οργάνωση της Ζώνης, με βασικό γνώμονα την οικονομική αποτελεσματικότητα, ως μέσο προσέλκυσης επενδυτών.

Είναι αλήθεια ότι η παραπάνω προσέγγιση «άνθισε» εντός ενός νέο-φιλελευθέρου περιβάλλοντος^{39δ}, παρόλα αυτά η εμπειρική διάσταση της οικονομικής ανάλυσης του δικαίου δεν πρέπει να συγχέεται με τις αξιολογικές προεκτάσεις. Η «οικονομική ανάλυση» την οποία κατά κόρον χρησιμοποιήσαμε για να ξεπεράσουμε τις όποιες αντιθέσεις, δεν σημαίνει και «νέο-φιλελεύθερη» ανάλυση του δικαίου. Η χρήση της οικονομικής επιστήμης στο χώρο του δικαίου μας παρέχει ένα εργαλείο το οποίο οι κλασσικοί νομικοί δεν είχαν ποτέ φανταστεί :

« Την Αποτελεσματικότητα του Δικαίου »

Η ως άνω έννοια αποτελεί συνάρτηση της ευημερίας του κοινωνικού συνόλου, στο μέτρο πάντα του δυνατού, μέσα από τον μηχανισμό της αγοράς. Η εν' λόγω έννοια αναβαθμίζεται σε κριτήριο μέτρησης και έλεγχου των νομικών επιλόγων, κανόνων ή θεσμών, ενώ αποτελεί και πηγή νομιμοποίησης της συγκεκριμένης δράσης παράλληλα με την δημοκρατική, ουσιαστικά υποδηλώνοντας την καθολική

επικράτηση του αντικειμενικού κριτηρίου στις επιλογές της πολιτείας. Τούτο το αναφέρουμε καθότι υπήρξαν πολλές οι φορές στο κοντινό αλλά και το μακρινό παρελθόν όπου ο δημοκρατικός Νομοθέτης, πιεζόμενος από το κοινωνικό περίγυρο άσκησε τα καθήκοντα του κατά τρόπο ανορθολογικό και εξόφθαλμα επιζήμιο με το δημόσιο συμφέρον (δες θεωρίες της *Δημόσιας Επιλογής*- «*Public Choice*» και συναφώς της *Ρυθμιστικής Ομηρίας*- «*Regulatory Capture*»^{39ε}, που αναπτύχθηκαν και εξελίχθηκαν στις Η.Π.Α.-Σχολή Οικονομικού κ' Νομικού ρεαλισμού στις Η.Π.Α).

Περαιτέρω δε, με την χρήση της παραπάνω θεωρήσεως, προσδίδεται κύρος στο όργανο που λαμβάνει την απόφαση καθότι η ποιότητα μιας τεχνοκρατικά αποτελεσματικά/σωστής απόφασης αντανακλά στο κοινωνικό επίπεδο όπου επωφελείται συνεπεία αυτής της απόφασης. Επίσης θα πρέπει να προσθέσουμε πως κατά αυτό τον τρόπο η «αποτελεσματικότητα» καθίσταται *μηχανισμός μέτρησης της ρυθμιστικής αποτελεσματικότητας* της διοικητικής μηχανής καθιστώντας πιο εύκολο τον έλεγχό της από το αρμόδιο δικαστικό όργανο. Ουσιαστικά η *αρχή της αποτελεσματικότητας*, πολυθρύλητη στο χώρο των νομικών για τον τρόπο υλοποίησης της στο χώρο του δικαίου βρίσκει βάση, καθότι μια οικονομικά καταστροφικής απόφαση κείται εκτός των ορίων της εξουσιοδότησης του διοικητικού οργάνου με επακόλουθο την κήρυξη της ως παράνομη, ενώ πρακτικά με την παραπάνω θεώρηση, αποδοκιμάζεται εν' τοις πράγμασιν η εξουσία των δημοσίων φορέων να επεμβαίνουν κατά το δοκούν, με το άλλοθι της δημοκρατικής νομιμοποίησης, προκαλώντας συχνά-πυκνά το απόλυτο χάος με τις μικροπολιτικές παρεμβάσεις.

^{39ε}Σημαντικό είναι να αναφερθεί πώς δεν αμφισβητούμε την εξουσία του δημοκρατικά εκλεγμένου νομοθέτη να θέτει σύμφωνα με την προγραμματική του προκήρυξη το στόχο της οικονομικής του πολιτικής –το περιεχόμενο δηλαδή της ευημερίας αλλά τα μέσα της επιδίωξης των στόχων, περιορίζονται από την αποτελεσματικότητα που θα πρέπει να κατέχουν (τα μέσα) στην βάση μιας ουδέτερα μη πολιτικά και μη ιδεολογικά νοθεμένης επιστημονικής ανάλυσης.

Ως εκ' τούτου, θεωρούμε πώς οι προτεινόμενες φόρο-απαλλαγές αλλά και τα φόρο-κίνητρά που μέχρι στιγμής έχουμε αναφέρει (κεφάλαιο 3^ο της παρούσης) τίθενται εντός των συνταγματικών πλαισίων.

Περάν της παραπάνω *ερμηνείας* του υπό κρίση σχήματος η οποία, κατά την άποψη μας, εάν ακολουθηθεί, εντάσσει ομαλά στην εγχώρια έννομο τάξη το υπ' ανάλυση διοικητικό σχήμα, παράλληλα επικαλούμαστε την εφαρμογή μια *νομικής κατάστασης*, η οποία δικαιολογεί, άνευ εταίρου, την εφαρμογή των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών.

Ανάλυση της οποίας ακολουθεί παρακάτω.

ix. Το Δίκαιο της Ανάγκης:

Salus Populi Suprema Lex Esto^{1*} / *Salus Patria Suprema Lex Esto*^{2*}

(Ελληνική Μτφ : Η σωτηρία της πόλεως είναι ο Υπέρτατος Νόμος)

^{1*} = Αποδίδεται στο **Μάρκο Τύλλιο Κικέρωνα** (γνωστός και απλά ως **Κικέρων**, στα λατινικά *Marcus Tullius Cicero*, 3 Ιανουαρίου 106 π. Χ.-7 Δεκεμβρίου 43 π. Χ.), ρήτορας και πολιτικός που έζησε στα τέλη της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας.

Θεωρείται ευρέως ως ένας από τους μεγαλύτερους ρήτορες και συγγραφείς στη λατινική γλώσσα.

^{2*}= (μτφ = Η Σωτηρία της Πατρίδας είναι ο Υπέρτατος Νόμος) αποτελεί παραλλαγή του κεντρικού λατινικού ρητού με το οποίο αποδίδεται το δίκαιο της ανάγκης και θεωρείται ότι ειπώθηκε από τον Γερμανό Καγκελάριο *Thiopal Von Hollweg*, το 1914 όταν οι πολιτικοί του αντίπαλοι, τον κατηγορήσαν στην Καγκελαρία για την παραβίαση του διεθνούς νόμου, όταν οι Γερμανικές δυνάμεις εισέβαλλαν στο ουδέτερο Βέλγιο, για να επιτεθούν από αυτό στην Γαλλία-σχέδιο Φον Σλίφεν).

Εναλλακτικός πυλώνας για την νομιμοποίηση κ' εφαρμογή του προτεινόμενου επιχειρηματικού σχήματος στην Ελλάδα είναι η εφαρμογή του «**Δίκαιου της Ανάγκης**» .

Πριν προχωρήσουμε με την ανάλυση του παραπάνω όρου θα πρέπει να διασαφηνίσουμε ορισμένα ζητήματα:

- *Πρώτο & κύριο χαρακτηριστικό της κρίσης είναι η απότομη και έντονη εκδήλωση μιας βαθιάς απορρύθμισης. Επέρχεται δηλαδή βίαιη διακοπή της προηγούμενης κατάστασης ενώ κυριαρχεί το αίσθημα της ασυνέχειας και της ανωμαλίας. Η κρίση μπορεί να περιγραφεί γενικότερα ως ανατροπή του μέχρι*

τότε ισχύοντος καθεστώτος και ως αναστολή της ισχύος των κανόνων που εξασφαλίζουν σε μια περίοδο ομαλότητας την αρμονία της καθημερινότητας. Οι κανονικότητες της κοινωνικής οργάνωσης υποχωρούν μπροστά σε μια επιτακτική ανάγκη, στην ύπαρξη ενός κινδύνου που απειλεί και εξαναγκάζει το Κράτος να αποκαταστήσει με κάθε κόστος την διαταραγμένη σταθερότητα. Στους στατικούς κανόνες της νομιμότητας, η δημόσια εξουσία αντιτάσσει την ενεργητική αποτελεσματικότητα των έκτακτων μέτρων.

- Δεύτερο στοιχείο αυτής (της κρίσης) είναι η **σύγκρουση**. Την συνοδεύει απαραίτητα, καθώς το γενικότερο συμφέρον επιβάλλει την εγκατάλειψη των συνήθων ρυθμίσεων και την προσβολή συγκεκριμένων επιμέρους συμφερόντων. Οι περιστάσεις απαιτούν **την ανατροπή της νομιμότητας στο όνομα κάποιων αναγκών που κρίνονται σημαντικότερες**, όπως στην περίπτωση μας της **επιβίωσης της κρατικής οντότητας**. Η απαίτηση προκύπτει όμως από την πράξη όχι από το δίκαιο, δεν αποτελεί από μόνη της μια επιτρεπτική ρύθμιση. Εξαναγκάζει αλλά δεν εξουσιοδοτεί. Επιβάλλεται χωρίς κάποιο νομικό έρεισμα διότι εξ ορισμού, η ανάγκη συνεπάγεται την παραβίαση του μέχρι τότε τεθειμένου κανόνα. Είναι η πηγή μιας δράσης της εξουσίας, της οποίας η ορθότητα κρίνεται εκ των αποτελεσμάτων της, δηλαδή από το βαθμό αποκατάστασης της κανονικότητας. Η διαπίστωση της ανάγκης δεν είναι τίποτα άλλο από ένα πραγματικό γεγονός που νομιμοποιεί ή μάλλον δικαιολογεί την παραβίαση του κανόνα δικαίου, χωρίς ωστόσο να εξηγεί πάντοτε τους λόγους για τους οποίους ο κανόνας αυτός επιβαλλόταν να παραμεριστεί.

Οφείλει πάντως κανείς να παραδεχθεί, ότι οι έννοιες της «κατάστασης ανάγκης» και των «έκτακτων συνθηκών» είναι σύμφυτες με κάθε έννομη τάξη: εισάγονται σε όλους τους επιμέρους κλάδους του δικαίου σχεδόν αμέσως μόλις διαμορφωθεί ένα λειτουργικό σύστημα κανόνων. Η κρίση, η κατάσταση ανάγκης έχει πολλές νομικές εκφάνσεις, όπως:

- **νόμιμη άμυνα στο ποινικό δίκαιο,**
- **ρήτρες διασφάλισης στο διεθνές δίκαιο,**
- **θεωρία των απρόβλεπτων συνθηκών στο δίκαιο των συμβάσεων.**

Ο εννοιολογικός προσδιορισμός της κατάστασης ανάγκης προϋποθέτει ότι έχει προηγουμένως καθοριστεί το αγαθό ή το δικαίωμα που απειλείται από τις περιστάσεις με έναν τρόπο τόσο επιτακτικό ώστε το δίκαιο, η συνήθης νομιμότητα δεν μπορεί να το προστατεύσει (στην περίπτωση μας την ίδια την κρατική υπόσταση, όπως την γνωρίζουμε).

Η αρχή του **Κράτους Δικαίου** (ειπώθηκε και παραπάνω) ανάγεται σε βασική αρχή διασφάλισης της νομιμότητας, δηλαδή της τηρήσεως όχι μόνο των νόμων, αλλά και της επιδιώξεως αυτής της ιδέας του δικαίου υπό ουσιαστική πλέον έννοια και περιεχόμενο και ενέχει αντίστοιχη θεσμική-συνταγματική εγγύηση.

Παρατηρείται το φαινόμενο, μέσω της επίκλησης της ανάγκης για την θεραπεία διαφόρων κοινωνικοπολιτικών σκοπών και καταστάσεων, να επέρχεται, κατά την θέσπιση κανόνων ουσιαστικού δικαίου, διάσπαση των αρχών του Κράτους Δίκαιου.

Στο **Δημόσιο Δίκαιο** όπως προαναφέραμε ισχύει η ρήτρα του δημοσίου συμφέροντος (*Salus Populi Suprema Lex*), σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται, ή έστω γίνεται ανεκτή, η ολική ή μερική άρνηση της τυπικής νομιμότητας, όταν η τήρηση της συγκρούεται με την πραγματικότητα (« σωτηρία λαού »-« σωτηρία πόλεως »= *Salus Populi*) δημιουργούσα σοβαρούς κινδύνους για τις βασικές αξίες του λαού, ενώ η εφαρμογή της επιτρέπεται σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις, τελούσα πάντοτε υπό των έλεγχου των δικαστηρίων, τα οποία κρίνουν περί του αν η παρέκκλιση από την τυπική νομιμότητα είναι ή όχι επιβεβλημένη και πέραν αυτού αν είναι συμβατή με τις συνταγματικές διατάξεις και την ΕΣΔΑ.

Κατά τον καθηγητή του συνταγματικού δικαίου, Αριστομένη Μάνεση το **δίκαιο της Ανάγκης**, βρίσκει την νομιμοποίηση του στον πρώτιστο σκοπό της πολιτειακής οργάνωσης, ο οποίος είναι η **διασφάλισης της ίδιας της υπόστασης του κράτους** ανάγοντας το κατ' αυτόν τον τρόπο σε θετικό κανόνα δικαίου σύμφυτο με την Συνταγματική υπόσταση του κράτους και συμπληρωματικό των εμφανιζόμενων κενών αυτού.

Σημαντικό είναι να ειπωθεί πως και παλαιότερα το ανώτατο Ακυρωτικό δικαστήριο της χώρας μας έκρινε στα πλαίσια επίκλησης της παραπάνω ρήτρας, από την τότε κυβέρνηση, ως συνταγματικά τα ληφθέντα μέτρα {Σ. τ Ε 1616/1988 (Ολομ.), Σ. τ Ε 1975/ 1991 (Ολομ.) κ.α- Κρίση επί του Ν. 1584/1986 για την κύρωση της από 18

Οκτωβρίου 1985 Πράξης νομοθετικού Περιεχομένου του Προέδρου της Δημοκρατίας-Μέτρα Προστασίας της Εθνικής Οικονομίας }.

a. Κύρια Χαρακτηριστικά

- ✓ *Η σύντομη χρονική της διάρκεια,*
- ✓ *Ο εξαιρετικός της χαρακτήρας,*
- ✓ *Η μη δυνατότητα αντιμετώπισης της κρίσης με προϋπάρχοντα νόμο.*

Πάντοτε τα οπουδήποτε μέτρα, υπόκεινται σε έλεγχο από τα Δικαστήρια, με βάση την δημοκρατική αρχή, ως ύπατη αρχή νομιμοποίησης. Υπάρχει βεβαίως και η άποψη που αποδέχεται, ότι λόγοι υπέρτερου συμφέροντος επιβάλλουν ορισμένες φορές την λήψη μέτρων χωρίς να πληρούνται ούτε οι αρχές της αναλογικότητας ή της αναγκαιότητας αλλά και της χρονικής διάρκειας .

Έχει κριθεί δε, ότι μόνο το **ταμειακό συμφέρον** του Δημοσίου δεν ταυτίζεται με το δημόσιο συμφέρον και δεν μπορεί να δικαιολογήσει την παραβίαση του δικαιώματος του ενδιαφερόμενου για προστασία της περιουσίας του (βλέπε *ΕΔΔΑ Μειδάνης κατά Ελλάδος, σκέψεις 30-31*).

Συνεπώς, σημαντικό στοιχείο το οποίο οριοθετεί το όριο των κινήσεων που μπορεί να πράξει η Πολιτεία είναι πως, εάν υιοθετηθεί, η εφαρμογή του σχήματος των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών δεν θα αποσκοπεί σε καθαρό ταμειακό όφελος για το εν' στενή έννοια του κράτους, αλλά αντιθέτως επιζητεί να παίξει το ρόλο της, μικρό ή μεγάλο στην «ολική επαναφορά» της Ελληνική Πολιτεία από το επαπειλούμενο δημοσιονομικό γκρεμό. Το παραπάνω διακυβευμα είναι μεγίστης σημασίας και θα πρέπει στο σύνολο της Πολιτεία να αποφασίσει τις μελλοντικές της κινήσεις προσεκτικά σε ότι αφορά την περαιτέρω εξέλιξη του ως άνω εγχειρήματος .Στο κράτος, η έννοια του δημοσίου συμφέροντος συνιστάται στο συμφέρον όλων των μελών της κοινωνίας ως σύνολο, αλλά και κάθε ατόμου ξεχωριστά. Το δημόσιο συμφέρον ορίζεται λοιπόν ως γενικό, όταν αφορά το σύνολο των μελών της κοινωνίας και ως ειδικό όταν αφορά επιμέρους κοινωνικές ομάδες (**κοινωνικό συμφέρον**) ή σε ένα μόνο άτομο (**ατομικό συμφέρον**). Στο κράτος τόσο το ατομικό όσο και το κοινωνικό συμφέρον είναι πτυχές του δημοσίου συμφέροντος δεν δύναται να γίνεται σε βάρος συγκεκριμένων ατόμων και κοινωνικών ομάδων.

Αντίστοιχα δεν νοείται σε καμία περίπτωση περιορισμός ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων χάριν ενός κάποιου γενικότερου συμφέροντος παρά μόνο σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις υψίστης σημασίας και πάντοτε όμως με βάση την αρχή της αναλογικότητας. Η αρχή της αναλογικότητας που απορρέει από τις διατάξεις του Συντάγματος και την ΕΣΔΑ αναγνωρίζεται παγίως από την νομολογία, διέπει όλη την διοίκηση και δεσμεύει το νομοθέτη, δικαστή και την διοίκηση. Όλα τα μέσα ασκήσεως της κρατικής εξουσίας πρέπει να πληρούν τα κριτήρια που τίθενται από την αρχή της αναλογικότητας.

Η συμπεριφορά της εκτελεστικής εξουσία και η συνακόλουθη άσκηση της σχετικής λειτουργίας, φαίνεται να είναι αποδεκτό να διαφοροποιείται υπό το καθεστώς *εξαιρετικών περιστάσεων*.

b. Ιστορική Αναδρομή

Κατά τις απόψεις που διαμορφώθηκαν διαχρονικώς, τόσο στο δόγμα του διοικητικού δικαίου όσο και στη συναφή νομολογία, η ύπαρξη εκτάκτων συνθηκών μπορεί να δικαιολογήσει συνθήκες παρέκκλισης από την αρχή της νομιμότητας, γεγονός που ώθησε ορισμένους νομικούς, κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1920, να αναπτύξουν την θεωρία της «θεμιτής παρανομίας (*illegalite legitime*).

Η ως άνω θεωρία αποτέλεσε δημιούργημα του γαλλικού Συμβουλίου της Επικρατείας, αναφερόταν δε στην δυνατότητα της διοίκησης να παρεκκλίνει της αρχής της νομιμότητας όπως αυτή καθορίζεται από το ανώτατο Νομοθετικό Σώμα διαμέσου της θεσμοθέτησης νόμων.

Η παρέκκλιση αυτή δικαιολογείται σε καιρούς που χαρακτηρίζονται από την εμφάνιση έκτακτων περιστάσεων καθώς και γενικότερης ανάγκης και σκοπιμότητας. Σημειωτέο δε είναι πως και το ελληνικό Συμβούλιο της Επικρατείας υιοθέτησε την παραπάνω αρχή & θεωρία, εισάγοντας την κατά αυτόν τον τρόπο για πρώτη φορά στα ελληνικά νομολογιακά δεδομένα (**Σ. τ Ε 636/1932**).

Συμπτωματικώς η πραγματική βάση της ως άνω απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας (1932) αναγόταν στην περιόδους σφοδρής οικονομικής κρίσης που διερχόταν η Χώρα τότε και η οποία κήρυξε πτώχευση & στάση πληρωμών κατά την συγκεκριμένη ιστορική περίοδο (*διακυβέρνηση Ε. Βενιζέλου 1928-1932*).

Όπως είναι φυσικό, διατυπώθηκαν μετέπειτα πολλές επιφυλάξεις για την αποδοχή εκ' μέρους του δικαστή της παραπάνω θεωρίας, τόσο σε σχέση με τις δυσχέρειες εφαρμογής, όσο και στο θεμελιακό και ουσιώδες ερώτημα:

«η επίκληση του δημοσίου συμφέροντος μπορεί να θεμελιώσει απαλλαγή από την αρχή της νομιμότητας».

c. Πότε Εφαρμόζεται

Ανεξαρτήτως των δογματικών επιφυλάξεων ή άλλων αντιθέτων απόψεων, είναι σίγουρο και θα πρέπει να παραδεχθούμε σαν κοινωνία πώς διανύουμε, ως χώρα, μια πραγματική κατάσταση, μία σφοδρή χρηματοοικονομική κρίση η οποία έχει αρχίσει ήδη να *αλλοιώνει βίαια* τα χαρακτηριστικά της Ελληνικής κοινωνία έτσι όπως αυτά διαμορφώθηκαν κατά τον 20^ο αιώνα.

Υπό το βάρος της παραπάνω διαπίστωσης, είναι προφανές πως η οποία παρέκκλιση από την αρχή της νομιμότητας, θα μπορούσε να λάβει χώρα, όχι μόνο σε περιπτώσεις πολέμου αλλά και, κατ' επέκταση σε άλλες περιστάσεις και περιόδους της κρατικής ζωής π. χ σοβαρές εσωτερικές κρίσεις όπως η παρούσα που βιώνουμε σήμερα.

Κατά αυτόν τον τρόπο & υπό την αίρεση πως συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις που τέθηκαν διαχρονικώς από την θεωρία του διοικητικού δικαίου αλλά και από την σπάνια νομολογία των αρμοδίων δικαστηρίων μας, ως καθεστώς εξαιρετικών περιστάσεων μπορεί να θεωρηθεί και η περίπτωση ύπαρξης της οικονομικής κρίσης που διέρχεται η χώρα μας.

Η δικαϊκή τάξη μπορεί κατά κύριο λόγο, να τίθεται υπό το καθεστώς *εξαιρετικών περιστάσεων*, αν, υφίσταται ή επίκειται κίνδυνος, οι συνέπειες του οποίου αφορούν **το σύνολο των πολιτών και απειλείται η συνέγεια της οργανωμένης κοινωνίας.** Τέλος ο κίνδυνος πρέπει να είναι εξαιρετικός, με αποτέλεσμα τα υπό ομαλές συνθήκες μέτρα ή περιορισμοί που προβλέπονται και επιτρέπονται από την συνήθη έννομη τάξη, να καθίστανται σαφώς ανεπαρκή.

Έτσι η εκτελεστική εξουσία μπορεί να προτείνει και η νομοθετική να υιοθετήσει έκτακτα μέτρα προς αντιμετώπιση της εκτάκτου ανάγκης. Ωστόσο, τα μέτρα που δύναται να ληφθούν, υπό την προϋπόθεση *της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας.*

Η τήρηση δε, της οποίας νοείται υπό την έννοια ότι:

- i. Τα μέτρα που θα ληφθούν πρέπει να είναι τα **κατάλληλα**, για να μειώσουν ή να εξαφανίσουν τον κίνδυνο,
- ii. Να είναι **προσωρινά** και αν ισχύσουν μόνο για όσο χρόνο διαρκεί η κατάσταση των εξαιρετικών συνθηκών,
- iii. Ο βαθμός απόκλισης των μέτρων από τα συνήθη επίπεδα προστασίας των ατομικών & κοινωνικών δικαιωμάτων, θα πρέπει να βρίσκεται **σε αναλογία** με την σοβαρότητα του κινδύνου.

Συνεπώς όπως συναγάγουμε ως δεδομένο πλέον και εκ' των ως άνω παρατιθέμενων, σκοπός της παραπάνω αρχής δεν είναι η αμφισβήτηση των *αρχών της νομιμότητας, της ισότητας* και της *αναλογικότητας*, αρχές που διέπουν την ουσία του νομικού μας πολιτισμού αλλά η επιβίωση της κοινωνίας μας και των μελών αυτής κατά την δύσκολη περίοδο, ενώ θα πρέπει πάντοτε να έχουμε πάντα υπόψη :

- την παροδικότητα των επί-κρεμάμενων μέτρων καθώς
- το απόλυτο σεβασμό του πυρήνα των δικαιωμάτων που προσβάλλουμε με την λήψη και εφαρμογή των περί ου ο λόγος μέτρων.

x. Η Σύννομη Νομοθετική Πρόβλεψη των Ε.Ο.Ζ

Ο ρόλος του Οικονομικού Συντάγματος

Στις ημέρες που διανύουμε, εν' τοις πράγμασι διαπιστώνουμε ως η δυσχερής οικονομική κατάσταση ενός κράτους, μιας δημοσίας υπηρεσίας ή του ιδιωτικού τομέα μπορεί να επηρεάζει, το επίπεδο της πραγματικής προστασίας της δημοκρατίας-των θεμελιωδών δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η οικονομική ελευθερία.

Η παραπάνω διαπίστωση θα αποτελέσει την ειδική πρακτική αρτηρία και τον οδηγό των σκέψεων μας στην εύρεση της «*λύδιας λίθου*», ήτοι την νομική κατοχύρωση των *Ειδικών Οικονομικών Ζωνών* υπό το πρίσμα τη αναγκαίας **όσμωσης** της δημοκρατίας κ' των θεμελιωδών δικαιωμάτων που προβλέπονται εννοιοκρατικά εξ' αυτής, υπό την γκρίζα πραγματικότητα των δυσχερών *οικονομικών* δεδομένων κ' *δημοσιονομικών* αδιεξόδων και κρίσεων.

Βασική μας θέση, αποτελεί πως η μη τήρηση της νομιμότητας από την κρατική εκτελεστική εξουσία λόγω δυσχερών οικονομικών δεδομένων αντίκειται ευθέως και αδικαιολόγητα στην δημοκρατική αρχή αλλά και στην αρχή του κράτους δικαίου.

Σύμφωνα με την δημοκρατική αρχή, αρμόδιος για την θέσπιση και την τροποποίηση των νόμων είναι ο **δημοκρατικά νομιμοποιημένος νομοθέτης**. Η εκτελεστική εξουσία, δεν έχει, εκτός εάν ρητώς προβλέπεται στο Σύνταγμα ή δια νομοθετικής εξουσιοδοτήσεων, *σαφή και οριοθετημένη* νομοθετική αρμοδιότητα. Έχει μόνο εκτελεστική αρμοδιότητα, αρμοδιότητα υλοποίησης των τεθειμένων κανόνων δικαίου. Συνεπάγεται εκ' των παραπάνω ειπωθέντων πως για την εκτελεστική εξουσία ο, τι δεν προβλέπεται ρητά από το ισχύον δίκαιο ως αρμοδιότητα απαγορεύεται. Η παραπάνω θέση αποτελεί και την «**προπαίδεια**» του γενικού διοικητικού δικαίου, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και ο καθηγητής Ε. Σπηλιωτόπουλος στο βιβλίο του «*Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*».

Επομένως εύκολα γίνεται κατανοητό πως αυστηρά απαγορεύεται στην εκτελεστική εξουσία η δράση αυτής άνευ νομικού ερείσματος, ακόμα και εάν αυτή είναι εξηγήσιμη οικονομικά και υπαγορεύεται από τα οικονομικά δεδομένα της εποχής που εφαρμόζεται.

Εφόσον οι νόμοι δεν τηρούνται και/ή εφαρμόζονται μερικώς και/ή τροποποιούνται ούτως ώστε να εξυπηρετήσουν, αποκλειστικά τις ανάγκες της εκτελεστικής εξουσίας, παραβιάζεται η **αρχή της νομιμότητας**.

Το οικονομικό επιχείρημα, το άλλοθι των δυσχερών οικονομικών δεδομένων απορυθμίζει την αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Ο δημοκρατικά νομιμοποιημένος νομοθέτης βίαια υποκύπτει σε θεσμική παραβίαση του πλαισίου εντός του οποίου υποχρεούται να κινηθεί.

Η αρχή της νομιμότητας ως **σημείο τομής** της δημοκρατικής αρχής και της αρχής του κράτους δικαίου, κανόνας συνταγματικού κανόνα, λόγω και της φύσης και/ή χαρακτήρα του Ελληνικού Συντάγματος (*αυστηρό*) δεν επηρεάζεται από την ύπαρξη δυσχερών οικονομικών συγκυριών.

Εφόσον όμως η Διοίκηση (*Εκτελεστική Εξουσία*) αδυνατεί να ανταποκριθεί λόγω των δυσχερών οικονομικών συγκυριών στις απαιτήσεις του ισχύοντος δικαϊκού συστήματος, είναι αρμοδιότητα της νομοθετικής εξουσίας να αλλάξει το ισχύον

δίκαιο, εναρμονίζοντας το με τις παρούσες οικονομικές συγκυρίες και τα δημοσιονομικά δεδομένα του κάθε κράτους.

Συνεπώς, η εκτελεστική εξουσία, δια των αρμοδίων οργάνων της (*Κυβέρνηση*) όπως αυτά αποτυπώνονται στο Σύνταγμα, πρέπει να φέρει ενώπιον της νομοθετικής εξουσίας (*Βουλή*), πρόταση προς ψήφιση οιασδήποτε πρότασης η οποία θεωρείται, με αντικειμενικά δημοσιονομικά και αναπτυξιακά κριτήρια ει δυνατόν, **χρήσιμο εργαλείο** για την αναπτυξιακή οικονομική πολιτική της χώρας, μέρος της οποίας όπως διατυπώσαμε και πρωτύτερα, αποτελεί και η εγκαθίδρυση Ειδικών Οικονομικών Ζωνών.

Τρία είναι τα κορυφαία ζητήματα που ανακύπτουν:

- i. *Η ανάγκη σαρωτικών αλλαγών στην ελληνική πολιτική, κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα, προκειμένου:*
 - *Να εκλείψουν οι ανήθικες και πέρα του δικαϊκού μας συστήματος, «γκρίζες» ζώνες,*
 - *Να συγκροτηθεί μια οικονομική πολιτική ανάπτυξης που θα συμπαρασύρει προς τα εμπρός την χώρας μας,*
 - *Να συγκροτηθεί μια βιώσιμη δημοσιονομική πολιτική τόσο για το κράτος όσο και για την διαβιούσα σε αυτό κοινωνία.*
- ii. *Η προστασία τόσο των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όσο και της υπόστασης και καλής φήμης της χώρας ως θεμέλιο λίθο του δυτικού πολιτισμού, όπως αυτός είναι συγκροτημένος.*
- iii. *Την δημοκρατική νομιμοποίηση των σημαντικών πολιτικών & οικονομικών αποφάσεων που η ηγεσία της χώρας πρέπει να λάβει ούτως ώστε να εξέλθει η χώρα πιο δυνατή και ώριμη από την παρούσα κρίση.*

Τα τρία αυτά ζητήματα δεν είναι άσχετα μεταξύ τους, τουναντίον αποτελούν ένα τρίπτυχο διακύδευμα τόσο για την κοινωνία όσο και την ηγεσία της χώρας.

Η εξέταση τους δεν μπορεί να είναι αποσπασματική και ανισοβαρής. Συνιστούν ισοδύναμες πτυχές του χρόνιου και υφέρποντος «ελληνικού προβλήματος». Δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ξεχωριστά ή διαζευκτικά ή με λογική ιεράρχησης. Θα

πρέπει να αντιμετωπιστούν συνδυαστικά. Πρέπει να είμαστε ρεαλιστές και πρακτικοί στις προτεινόμενες λύσεις έναντι των προβλημάτων που ορθώνονται.

Συνεπώς η συζήτηση περί της εγκαθίδρυσης ή μη Ειδικών Οικονομικών Ζωνών είναι χρήσιμη καθώς η προσέλκυση επενδύσεων και συνακολούθως υψηλών ρυθμών ανάπτυξης, αποτελεί σοβαρή *συνιστώσα/πτυχή* της ελληνική οικονομικής κρίσης, όπως αυτή σκιαγραφήθηκε ανωτέρω.

Μοχλός μας λοιπόν στην αναζήτηση της βέλτιστης λύσης καθώς θεμελιώσαμε την ανάγκη δράσης, οριοθετώντας την πάντα εντός των πλαισίων της δημοκρατικής πολιτείας, είναι η δυναμική της λειτουργίας του επονομαζόμενου και ως «*Οικονομικού Συντάγματος*».

Η ισχυροποίηση του παραπάνω όρου διαπιστώνεται τόσο σε *παγκόσμιο* (δες την *αύξηση της σημασίας των συναντήσεων των G8 και G20 για τις βασικές διεθνείς οικονομικές εξελίξεις*), *εθνικό* (δες τις πρόσφατες *συνταγματικές εξελίξεις σε Ελβετία και Γερμανία*) όσο και *κοινοτικό* επίπεδο (*πρόσφατες πρωτοβουλίες εντός της Κοινότητας για την αναμόρφωση του Οικονομικού Συντάγματος της Ε.Ε*).

Είναι αναγκαίο λοιπόν, να ενσωματωθεί αρμονικά εντός του δημοκρατικού και δίκαιο-κρατικού συνταγματισμού και όχι να τον από-δομήσει.

Βασικό χαρακτηριστικό του παραπάνω όρου (*Οικονομικός Συνταγματισμός*) είναι η τάση για *σύνταγματόποιηση ή νομοθετική θέσπιση ορίων* στο κρατικό έλλειμμα, φρένων στο κρατικό χρέος και ανάδειξη της οικονομικής αυτάρκειας σε βασικό κοινωνικό στόχο. Στα πλαίσια της όσο τον δυνατόν καλύτερης ανάδειξης του ζητήματος θα πρέπει να αναφερθεί πώς υπάρχουν διαθέσιμα από την θεωρία διάφορα μοντέλα «*οικονομικών συνταγμάτων*».

Έχουμε το λεγόμενο συνταγματικό χρεόφρενο σε Ελβετία και Γερμανία ενώ ανώτατο όριο στο έλλειμμα και υποχρέωση μείωσης χρέους προβλέπεται στο ισχύον Ευρωπαϊκό Σύμφωνο Σταθερότητας. Να σημειωθεί επίσης πως έντονη συζήτηση για τα παραπάνω ζητήματα, έχει «*ξεσπάσει*» στις Η.Π.Α (*για πρώτη φορά παρατηρούμε την υποβάθμιση της αμερικανικής οικονομίας από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης*), ενώ και στην Γαλλία, ευρωπαϊκό σύμβολο οικονομικής σταθερότητας για περίπου μισό αιώνα, αρχίζει να αναπτύσσεται η προβληματική της συζήτησης περί του θεμιτού ή όχι θέσπισης ενός τέτοιου συστήματος.

Άποψη μας είναι πώς ο Οικονομικός Συνταγματισμός, εάν υιοθετηθεί ως το αναγκαίο θεσμικό εργαλείο *δημοσιονομικής-οικονομική εξυγίανσης & ανάπτυξης*, θα πρέπει να περιβληθεί με τέτοια νομική «πανοπλία», δηλαδή ισχύ και περιεχόμενο ώστε να πληροί τις δημοκρατικές και δίκαιο-κρατικές συνταγματικές προδιαγραφές, εντός του οποίου θα ενταχθεί και η νομική ρύθμιση για τις Ειδικές Οικονομικές Ζώνες.

Θεωρούμε πώς και αν εξευρεθεί μια λύση ένταξης συμβατής με το νομικό σύστημα και την όποια νομική παιδεία κατέχουμε, η χώρα και συνακόλουθα η κοινωνία θα πρέπει να αποδεχθεί τη απλή παραδοχή στην κατανόηση της, που ο Κάρολος Μαρξ, διετύπωσε από τα πρώτα χρόνια των μελετών του:

«τα οικονομικά δεδομένα διαμορφώνουν την κοινωνία, τις δομές αυτής και διαμορφώνουν βιοτικό επίπεδο της»,

ή σε απλά ελληνικά:

«Η κοινωνία θα πρέπει να κατανοήσει κ' να αποδεχθεί την σημασία των αριθμών».

Συνεπώς, κρίνεται ως αναγκαία και επιτακτική η δίκαιο-πολιτική στροφή υπέρ της οικονομικότητας, όχι όμως ως μέσο καταπίεσης των κοινωνικών ομάδων από την οργανωμένη πολιτεία, αλλά ως αναγκαίο εργαλείο, εξ-ορθολογισμού (θα μπορούσε να ονομαστεί ως *ρήτρα σωφροσύνης*) του οικονομικού μας μοντέλου, κοινώς η κάτωθι λαϊκή παραδοχή θα υιοθετηθεί από την επίσημη πολιτεία:

«Να μάθουμε να ζοδεύουμε όσα αντέχει η τσέπη ή έστω όσα αντικειμενικώς & εντός λογικών πλαισίων, δυνάμεθα να αποπληρώνουμε».

Η ρήτρα «σωφροσύνης» (αποτελεί μέρος της επονομαζόμενης από τους αγγλοσάξονες, άμεσης σκληρής λύσης : **Cold Turkey Approach**^{*}, την οποία η παρούσα υιοθετεί ως μέσο αντιμετώπισης της εν' λόγω κρίσης και για την συγκεκριμένη χώρα) δια της οποίας θα προβλέπεται η μη υπέρβαση συγκεκριμένων ορίων, οπωσδήποτε, όχι αριθμητικών αλλά θέτοντας ένα «στοχευμένο» όριο στο χρέος, το οποίο δύναται να εξειδικεύεται, καθότι αόριστη αξιολογική έννοια, από τέσσερις (4) συντελεστές, ήτοι:

- Σταθερότητα τιμών,
- Υψηλά ποσοστά απασχόλησης,
- Κοινωνική ισορροπία, πέρα της οικονομικής

- Σταθερότητας,
- Σταθερή και Επαρκή Οικονομική Ανάπτυξη.

(στα πλαίσια της υλοποίησης της παραπάνω δέσμευσής από την επίσημη πολιτεία, πρέπει να ενταχθεί νόμος πλαίσιο για την εγκαθίδρυση και τους όρους λειτουργίας μια Ειδικής Οικονομικής Ζώνης στον Πειραιά).

xi. Συμπεράσματα

Αποψη της παρούσης, λοιπόν συνοψίζοντας τις παραπάνω διατυπωμένες θέσεις είναι πως η δημοκρατική αρχή είναι η κορυφαία οργανωτική αρχή του πολιτεύματος. Με την προσθήκη ενός σταθερού δημοσιονομικού φρένου (το οποίο θα περιλαμβάνει όλα όσα αναφέραμε παραπάνω), αντιστοίχου με άλλων ευρωπαϊκών, εκσυγχρονίζεται και θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως «θεμιτός» περιορισμός της δημοκρατικής αρχής, ακολουθώντας τα παρακάτω:

- ✓ Με δημοκρατική νομιμοποίηση,
- ✓ Με έλεγχο από την δικαστική εξουσία ως προς την συνταγματικότητα της,
- ✓ Τροποποιήσιμη & καταργήσιμη με τυπικό νόμο, όταν θα αλλάξει η γνώμη της νομοθετούσας κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας και εμμέσως λοιπόν του κορυφαίου συνταγματικού οργάνου της πολιτείας, του εκλογικού σώματος.

Θεωρούμε λοιπόν μια τέτοιου είδους ρύθμιση, ως πράξη σωτηρίας, ορθολογικότητας, ωριμότητας και σφροσύνης εκ' μέρους της επίσημης πολιτείας.

Καθώς εάν ένα κράτος του μεγέθους της Γερμανίας, το οποίο παρουσιάζει τα κάτωθι στοιχεία:

- Σε αναπτυξιακή τροχιά πάρα την οικονομική κρίση,
- Μια παγκοσμία εξαγωγική δύναμη,
- Μη έχουσα πρόβλημα, ακόμα τουλάχιστον, πρόβλημα δανεισμού,
- Με χαμηλούς δείκτες ανεργίας,
- Με σχετικά υψηλό ημερομίσθια,

- *Με σοβαρό επίπεδο κοινωνικών παροχών &*
- *Χαμηλό πληθωρισμό.*

Διατηρεί ένα τέτοιου είδους εργαλείο, στην νομική φαρέτρα της, κάτι πρέπει να μας μάθει, όχι το κάλο ή λάθος δρόμο που πρέπει να ακολουθήσουμε ως παιδαγωγικό μάθημα, σαν μάθημα οικονομικού & πολιτικού ρεαλισμού (*μην ξεχνάμε πως ο «πολιτικός ρεαλισμός», τον πρώτο εκφραστή του, παγκοσμίως, τον βρήκε στην αρχαία Ελλάδα, του Πελοποννησιακού Πολέμου, στον Θουκυδίδη*), αντιμετώπισης της πραγματικότητας, όχι εθελουφλώντας ή στρουθοκαμηλίζοντας ενώπιων των γεγονότων κ' εξελίξεων, αντιμετωπίζοντας το κακό στην ρίζα του.

Συνεπώς, η νομιμοποίηση ενός τέτοιου μέτρου δεν είναι *«a priori»* απορριπτέα, αλλά εξεταστέα προοπτική.

Υπό την αίρεση του μη περιορισμού του δημοκρατικού, κοινωνικού και δικαιοκρατικού *«status quo»* ενός δεδομένου κράτους. Εάν θα είναι σύμφωνη με τα *«essentialia»* του πολιτεύματος, εφόσον σωρευτικά:

- ✓ *Δεν θα συνεπάγεται δομική υποχώρηση της λαϊκής κυριαρχίας,*
- ✓ *Ανάσχεση της θεσμικής ροπής συνεχούς βελτίωσης της πραγματικής προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων*
- ✓ *& συρρίκνωσης του κοινωνικού κράτους.*

Το ελληνικό πρόβλημα, έτσι όπως ανέκυψε αποτελεί σύνθεση περισσότερων αιτιών, άλλων χρονιζουσών και άλλων παροδικών, προερχόμενων από το διεθνές περιβάλλον και άλλων ενδημικών, σε κάθε περίπτωση ήταν νομοτελειακά σίγουρο (*δες αρθρογραφία Μαρίνου, στον Οικονομικό Ταχυδρόμο την δεκαετία του 1980*) πως σε κάποιο χρονικό σημείο θα προκαλούσαν κάποιου είδους πρόβλημα στην οικονομία.

Έτυχε δυστυχώς στις τωρινές γενιές να το αντιμετωπίσουν, κατά μια άποψη είναι και τυχερές συνάμα καθώς είναι αυτές που θα διαμορφώσουν το χαρακτήρα της Ελλάδος για τον επόμενο αιώνα. Σε κάθε περίπτωση, παρόλο που σαφώς εκφράστηκε η προτίμηση προς μια ταχεία & σκληρή αντιμετώπιση του προβλήματος, πρέπει να ξεκινήσει δημόσιος διάλογος, όπου θα περιλαμβάνει τις κοινωνικές ομάδες, ούτως ώστε να διαμορφωθεί το περίφημο *«κοινωνικό συμβόλαιο»*, εκ' νέου, λαμβάνοντας

υπόψη την ιδεολογική, οικονομική, πολιτική και συνταγματική προβληματική στην διαμόρφωση του.

1 = «Η διάσωση του Ευρώ ίσως είναι φθηνότερη», αναδημοσίευση στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή ανάλυσης του Bloomberg, 9 Αυγούστου 2012, σελίδα 17,

2 = «Ο Μεταξάς και η εποχή του-Η Ελληνική Οικονομία (1922-1941)», των Θάνου Βερέμη & Mark Mazower, εκδόσεις Ευρασία 2009, σελίδα 73,

2^α = «Τα δημόσια Οικονομικά επί δικτατορίας Παγκάλου», του Δ. Τανταλίδη, Αθήνα 1978, σελίδες 77-90,

2^β = «Ο Μεταξάς και η εποχή του-Η Ελληνική Οικονομία (1922-1941)», των Θάνου Βερέμη & Mark Mazower, εκδόσεις Ευρασία 2009, σελίδα 76-77,

3 = «Τεχνική Έκθεση για την δημιουργία Ειδικής Οικονομικής Ζώνης στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη», των Βασιλείου Μάργαρη, Κωνσταντίνου Μπακαλαμπάση και Ελένης Σπανού, Capital Markets Experts, Φεβρουάριος 2012, σελίδα 16,

3^α = «Ειδικές Οικονομικές Ζώνες με προστασία των εργαζομένων», άρθρο της Ροής Χαϊκού, στην εφημερίδα Τύπο της Κυριακής-στις 12.08.2012, αναδημοσίευση στην ιστοσελίδα «Antinews»,

4 = Χωρίο, λήφθεν από συνέντευξη στη Δέσποινα Παπαγεωργίου του καθηγητού Εργατικού Δικαίου του ΑΠΘ Αρη Καζάκου, δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Crash», τ. Δεκεμβρίου 2011,

5 = «Τεχνική Έκθεση για την δημιουργία Ειδικής Οικονομικής Ζώνης στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη», των Βασιλείου Μάργαρη, Κωνσταντίνου Μπακαλαμπάση και Ελένης Σπανού, Capital Markets Experts, Φεβρουάριος 2012, σελίδα 16-17,

5^α = Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα-Μια σχέση Αγάπης & Μίσους», του Δημήτρη Σταμπόγλη, εκδόσεις Κέρκυρα ΕΠΕ-Economia Publishing, 2008, σελίδες 80,

6 = Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα-Μια σχέση Αγάπης & Μίσους», του Δημήτρη Σταμπόγλη, εκδόσεις Κέρκυρα ΕΠΕ-Economia Publishing, 2008, σελίδες 80,

7 = Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα-Μια σχέση Αγάπης & Μίσους», του Δημήτρη Σταμπόγλη, εκδόσεις Κέρκυρα ΕΠΕ-Economia Publishing, 2008, σελίδες 81-83,

8 = «Η Ευρώπη χρειάζεται αλλαγή πορείας», άρθρο των Jurgen Habermas, Peter Bofinger & Julian Nida-Rumelin, δημοσιευμένο στην σελίδα 11 της Οικονομικής Καθημερινής στις 19 Αυγούστου 2012,

9 = «Η Ευρώπη χρειάζεται αλλαγή πορείας», άρθρο των Jurgen Habermas, Peter Bofinger & Julian Nida-Rumelin, δημοσιευμένο στην σελίδα 11 της Οικονομικής Καθημερινής στις 19 Αυγούστου 2012,

10 = «Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση & Ευρωπαϊκή Περιφέρεια», των Παναγιώτη Γρηγορίου και Αντώνη Μεταξά, εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα- Αθήνα, Κομοτηνή 2006, σελίδα 205,

11 = «Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση & Ευρωπαϊκή Περιφέρεια», των Παναγιώτη Γρηγορίου και Αντώνη Μεταξά, εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα- Αθήνα, Κομοτηνή 2006, σελίδα 208,

11^α = «The Future of Special Economic Zones in the Aftermath of Poland's Accession to the European Union», by Monika G. Kislowska, Journal of International Business and Law, Spring 2006, page 176,

11^β = «*The Future of Special Economic Zones in the Aftermath of Poland's Accession to the European Union*», by Monika G. Kislowska, *Journal of International Business and Law*, Spring 2006, page 175,

12 = «*Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση & Ευρωπαϊκή Περιφέρεια*», των Παναγιώτη Γρηγορίου και Αντώνη Μεταξά, εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα- Αθήνα, Κομοτηνή 2006, σελίδα 211,

13 = ΔΕΚ, C-73-79, Philip Morris, Συλλογ. 1980, 2671,

14 = ΔΕΚ, 169/95, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλ 1997, I-135 (155), σκέψη 18,

15 = «*Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση & Ευρωπαϊκή Περιφέρεια*», των Παναγιώτη Γρηγορίου και Αντώνη Μεταξά, εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα- Αθήνα, Κομοτηνή 2006, σελίδα 216,

16 = «*Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση & Ευρωπαϊκή Περιφέρεια*», των Παναγιώτη Γρηγορίου και Αντώνη Μεταξά, εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα- Αθήνα, Κομοτηνή 2006, σελίδα 218,

17 = «*Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση & Ευρωπαϊκή Περιφέρεια*», των Παναγιώτη Γρηγορίου και Αντώνη Μεταξά, εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα- Αθήνα, Κομοτηνή 2006, σελίδα 219,

18 = «*Justi atque injusti scientia-Μια εισαγωγή στην επιστήμη του δικαίου*» Παύλου Σούρλα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα, Αθήνα- Κομοτηνή 1995, σελίδα 64,

19 = «*Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου & Θεσμών-Γ' Έκδοση*», Παναγιώτη Ε. Πούλη, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2004, σελίδα 84-85,

19^α = «*Προνομακική Μεταχείριση για την Πραγμάτωση της Ισότητας- Κριτική Θεώρηση της Αμερικανικής Πρακτικής της Affirmative Action*», του Φαίδωνα Ι. Κοζυρή, Ε. Ε. ΕυρωΔ 2-3:1986, σελίδα 281-284,

20 = «*Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου & Θεσμών-Γ' Έκδοση*», Παναγιώτη Ε. Πούλη, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2004, σελίδα 87,

21 = «*Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα, τεύχος Α'*», Π. Δ. Δατόγλου, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 1991, σελίδα 53,

22 = «*Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα, τεύχος Α'*», Π. Δ. Δατόγλου, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 1991, σελίδα 7,

23 = «*Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα, τεύχος Α'*», Π. Δ. Δατόγλου, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 1991, σελίδα 54,

24 = «*Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα, τεύχος Α'*», Π. Δ. Δατόγλου, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 1991, σελίδα 58,

25 = «*Η δεσμευτικότητα και η αγωγιμότητα των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων*», άρθρο του Βασίλη Γ. Τζέμου, δημοσιευθέν στο Νομικό Βήμα, τόμος 60-τεύχος 1, έκδοση Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, Ιανουαρίου 2012, σελίδα 32,

26 = *Γιατί γεννήθηκε το κράτος-Εξουσία, Ιδεολογία και Θεσμοί στην αυγή της Νεότερης Ευρώπης*», Τζοζεφ Στρεγερ, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης 2012, σελίδες 13 & 14

27 = «*Γιατί γεννήθηκε το κράτος-Εξουσία, Ιδεολογία και Θεσμοί στην αυγή της Νεότερης Ευρώπης*», Τζοζεφ Στρεγερ, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης 2012, σελίδα 81,

28 = «*Γιατί γεννήθηκε το κράτος-Εξουσία, Ιδεολογία και Θεσμοί στην αυγή της Νεότερης Ευρώπης*», Τζοζεφ Στρεγερ, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης 2012, σελίδες 177-178,

- 28^α = «*Η Δεσμευτικότητα και η Αγωγιμότητα των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων*», άρθρο του Βασίλη Γ. Τζέμου, δικηγόρου Δ.Ν, δημοσιευθέν στο περιοδικό Νομικό Βήμα, τόμος 60-τεύχος 1-Μαρτίος-Ιανουάριος 2012, σελίδες 39 έως 44,
- 29 = «*Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα*», Π.Δ Δατόγλου, εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή 1991, τεύχος Β', σελίδα 808,
- 30= «*Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα*», Π.Δ Δατόγλου, εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή 1991, τεύχος Β', σελίδα 833,
- 31 = «*Προνομαϊκή Μεταχείριση για την Πραγμάτωση της Ισότητας- Κριτική Θεώρηση της Αμερικανικής Πρακτικής της Affirmative Action*», του Φαίδωνα Ι. Κοζυρή, Ε. Ε. ΕυρωΔ 2-3:1986, σελίδα 283,
- 32 = «*Προνομαϊκή Μεταχείριση για την Πραγμάτωση της Ισότητας- Κριτική Θεώρηση της Αμερικανικής Πρακτικής της Affirmative Action*», του Φαίδωνα Ι. Κοζυρή, Ε. Ε. ΕυρωΔ 2-3:1986, σελίδα 284,
- 33 = «*Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα*», Π.Δ Δατόγλου, εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή 1991, τεύχος Β', σελίδα 833,
- 34=«*Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα*», Π.Δ Δατόγλου, εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή 1991, τεύχος Β', σελίδα 849,
- 35= «*Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο*», Αλέξανδρου Καρακατσάνη, εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή 1992, σελίδα 218,
- 36 = *Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο*», Αλέξανδρου Καρακατσάνη, εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή 1992, σελίδα 220,
- 37 = «*Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα*», Π.Δ Δατόγλου, εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή 1991, τεύχος Β', σελίδα 877,
- 38 = «*Οι περιορισμοί των δικαιωμάτων του ανθρώπου*», Φαίδωνα Βεγλήρη, 1982, σελίδες 26 έως 27,
- 39= « *Ο κοινωνικός Περιορισμός των Ατομικών Δικαιωμάτων*», Π Δ Δατόγλου, Νομικό Βήμα, τόμος 33, τεύχος 6, Ιούνιος 1985, σελίδα 725,
- 39^α = «*Δημόσια Οικονομικά*», Κ Φινοκαλιώτη & Ν Μπάρμπα, εκδόσεις Σακκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2001, σελ 8,
- 39^β «*Δημόσιο Οικονομικό Δίκαιο*», Γέροντας, Εκδόσεις Σακκούλα 2011, σελίδα 194,
- 39^{β1} = «*Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα*», Π.Δ Δατόγλου, εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή 1991, τεύχος Β', σελίδα 1095,
- 39^γ = «*Φορολογικό Δίκαιο Α'* », Ιωάννη Αναστασοπούλου, Αθήνα 1983, σελίδες 323-324,
- 39^{δ 1} « *Μελέτες Δημοσίου Οικονομικού Δίκαιου*», Ιωάννη Τζεβελεκάκης , Εκδόσεις Σάκκουλα 2011, σελίδα 167,
- 39^{δ 2}= «*Κοινή Ωφέλεια και Αγορά- Το Τέλος των Διαχωριστικών Γραμμών : Η Αγοράκεντρική Δημόσια Ρύθμιση των Κοινωφελών Δραστηριοτήτων*», Γιώργου Ι. Δελλή, Εκδόσεις Αντ. Α .Σακκουλα Αθήνα – Κομοτηνή, σελίδα 121,

39^ε = «Κοινή Ωφέλεια και Αγορά- Το Τέλος των Διαχωριστικών Γραμμών : Η Αγοράκεντρική Δημόσια Ρύθμιση των Κοινωφελών Δραστηριοτήτων», Γιώργου Ι. Δελλή, Εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα Αθήνα – Κομοτηνή, σελίδες 102 & 103,

39^ζ = «Κοινή Ωφέλεια και Αγορά- Το Τέλος των Διαχωριστικών Γραμμών : Η Αγοράκεντρική Δημόσια Ρύθμιση των Κοινωφελών Δραστηριοτήτων», Γιώργου Ι. Δελλή, Εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα Αθήνα – Κομοτηνή, σελίδες 123,

40= «Πως απάντησαν οι ΗΠΑ στην χρηματοπιστωτική κρίση», των Rodrigo Olivares Caminal- Κυριακού Ε. Παπαδάκη & Ιωάννη Κοκκορή, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 6 Ιανουαρίου 2013,

7^ο Κεφάλαιο

Επίλογος

«... Προχωρούμε σε ένα μεγάλο πείραμα, την εκπλήρωση ενός ονείρου που επί δέκα αιώνες μοιράζονται οι λαοί της Ευρώπης:

Την δημιουργία ενός κοινού οργανισμού που θα βάλει τέλος στον πόλεμο και θα εδραιώσει την ειρήνη στο εσωτερικό...» -1948-

«... Η ενωμένη Ευρώπη δεν θα ολοκληρωθεί σε μια στιγμή ή βάσει ενός μόνου σχεδίου. Θα θεμελιωθεί βάσει απτών επιτευγμάτων, που θα καλλιεργήσουν πνεύμα αλληλεγγύης.

Αλλά η αλληλεγγύη επιτυγχάνεται εύκολα όταν οι συνθήκες είναι καλές. Στις δύσκολες στιγμές όμως τίθεται σε δοκιμασία.

Η αληθινή αλληλεγγύη κτίζεται πάνω σε κοινές εμπειρίες και αμοιβαιότητα όταν η απόγνωση κυριαρχεί. Ενισχύεται από τα μέλη μια κοινότητας που θα παραμείνουν δεμένα μεταξύ τους είτε πρόκειται στο μέρος που ζουν ή εργάζονται είτε ζουν σε καθεστώς καταπίεσης ή κακοτυχίας. Αυτή την μορφή αλληλεγγύης δεν την μοιράζονται οι Ευρωπαίοι...».

-1950-Ρόμπερτ Σούμαν, Γάλλος Υπουργός Εξωτερικών, εκ' των θεμελιωτών της ιδέας της Ενωμένης Ευρώπης,-

Τα περισσότερα από τα τελευταία **60 χρόνια (1950-2010)** πέρασαν λίαν ικανοποιητικά για έναν αυξανόμενο αριθμό κρατών μελών της ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κατά την πάροδο του παραπάνω χρονικού διαστήματος :

- Δημιουργήθηκαν επενδυτικές ευκαιρίες για τον φτωχό ευρωπαϊκό Νότο,
- **Σύνορα, εμπόδια και περιορισμοί, καταργήθηκαν** έτσι ώστε πολλά ψυχολογικά εμπόδια μεταξύ των κρατών μελών, μάλιστα ορισμένα θεμελιωμένα από γεννήσεως τους ως κράτη-έθνη (π. χ Γαλλία - Γερμανία), παραμερίστηκαν από τους λαούς και τις πολιτικές ελίτ που τους αντιπροσωπεύουν,
- Προσφέρθηκε στα πρώην κράτη-μέλη του Συμφώνου της Βαρσοβίας ένα **πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής ζωής** για να «γραπωθούν» μετά την κατάρρευση (1989) του, μέχρι τότε, κυριάρχου (σοσιαλιστικού) πολιτικού συστήματός που εφήρμοζαν με θρησκευτική σχεδόν πίστη ,
- Εξοβελίστηκε, η προοπτική ενός νέου πολέμου στην Ευρώπη, ειδικά μεταξύ των κρατών μελών, καθιστώντας την, ακόμα και ως ακαδημαϊκή σκέψη, εξωπραγματική - κινούμενη στο επίπεδο του φανταστικού.

Διαμέσου αυτής της γαλλογερμανικής (κυρίως) **πολιτικής** συμφωνίας (η *Ευρωπαϊκή Ένωση*), απότοκο ενός καταστροφικού πολέμου, κατέστησε σαφές πως η προσήλωση στο διεθνές εμπόριο, η διατήρηση των ανοικτών εμπορικών συνόρων και η, πάση θυσία, αποφυγή ενός **οικονομικού εθνικισμού** (ο οποίος εκδηλώνεται είτε δια της έναρξης ενός νομισματικού πολέμου ανάμεσα σε *Κεντρικές Τράπεζες*, είτε δια της επαναφοράς του *Μερκαντιλισμού* ή κάποιας *παραλλαγής* αυτού), προωθεί την εξειδίκευση, την ανάπτυξη και εν' τέλει την ευημερία.

Πότε δεν θα πρέπει να ξεχάσουμε άλλωστε πως κατά την κρίση του 1930 σε αντιμετώπιση της, τότε, κρίσης επικράτησε η λογική και το πνεύμα του «ο σώζων εαυτόν σωθήτω»¹ με αποτέλεσμα την πυροδότηση κατά σειρά νομισματικού, εμπορικού και τέλος ενός πραγματικού πρωτοφανούς καταστροφικής δύναμης και φανατισμού με τα γνωστά, σε όλους επακόλουθα².

Συναφώς, οι **διεθνείς κεφαλαιαγορές** πάρα τα οποία προβλήματα τους (*μερικές φορές τεχνικής και πολύ περισσότερο ηθικής φύσεως*) διανέμουν χρήμα πολύ πιο αποτελεσματικά από τον οποιοδήποτε μέχρι στιγμής μηχανισμό, ενώ γίνεται περισσότερο κατανοητό από οτιδήποτε άλλο πως η διεθνής συνεργασία στην οικονομία ενισχύει την παγκόσμια εμπιστοσύνη και ασφάλεια. Όμως, παρόλο τα παραπάνω επιτεύγματα:

- Την τελευταία τριετία, παρατηρείται στροφή στον **εθνικισμό** τον **αντιευρωπαϊσμό κ' λαϊκισμό** που καλλιεργεί η κρίση χρέους καθώς αναδύονται «παλαιές τάσεις» & στερεότυπα που είχαν «θαφτεί» για χρόνια βαθιά στο ψυχισμό των ευρωπαϊκών λαών - «τα φαντάσματα του παρελθόντος πλανώνται πάνω από την ήπειρο μας», κατά παράφραση της προσφιούς ρήσης.

Εν' μέσω λοιπόν, αυτού του περίπλοκου ιστού, συναισθημάτων ιδανικών και προκαταλήψεων, καθίσταται κατανοητό πως για να μπορέσει επιτέλους η χώρα μας να απολαύσει τον κόπο, των μέχρι στιγμής, καταβληθεισών προσπαθειών της και έως ότου επιτευχθεί η πολυπόθητη **κοινή ευρωπαϊκή αλληλεγγύη** που ο Ρόμπερτ Σούμαν οραματιζόταν, θα πρέπει πρώτα να «**θωρακίσει εαυτόν**» υιοθετώντας το γνωστό απόφθεγμα του, Βρετανού πολιτικού, Πάλμερστον (*παρατίθεται στον πρόλογο της παρούσης*), οποίος κατ' ουσία δεν κάνει τίποτα άλλο από να εκφράσει στην εποχή του το διαχρονικό δόγμα του **πολιτικού ρεαλισμού** (*πατέρας και θεμελιωτής του οποίου θεωρείται ο Αθηναίος ιστορικός του Πελλ/σιακού πολέμου Θουκυδίδης*).

Ο κυριότερος σκοπός τον οποίου θεωρούμε πως, κατά την παρούσα περίοδο, θα πρέπει να υιοθετήσει η πολιτική ηγεσία και κατ' επέκταση η χώρα μας είναι η **εξυπηρέτηση των συμφερόντων του κοινωνικού συνόλου και συνακόλουθα της χώρας**.

Πιστεύουμε πως ο παραπάνω σκοπός δύναται να πραγματοποιηθεί δια συγκεκριμένων ενεργειών, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται :

- ✓ Προσέλκυση Αμέσων Ξένων Επενδύσεων,
- ✓ Αύξηση θέσεων εργασίας-μερική, τουλάχιστον, αποσυμπίεση του προβλήματος της ανεργίας,
- ✓ Επαναφορά της ρευστότητας στην οικονομία,
- ✓ Απαλλαγή της χώρας από τον έλεγχο της Τρίμερους Διεθνούς Επιτροπής,

Αποτελεί δε, πεποίθησή μας πώς ειδικά σε ότι αφορά την προσέλκυση των άμεσων ξένων επενδύσεων, **οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες**, θεωρούνται από την διεθνή πρακτική και θεωρία χρήσιμο εργαλείο για την προσέλκυση τους και κατά συνέπεια η υιοθέτησή τους και εφαρμογή τους στην χώρα μας θα αποτελέσει ένα μικρό «**βήμα**» προς την επανάκτηση της **χαμένης αξιοπιστίας** της χώρας αλλά και της **δημοσιονομικής της αυτονομίας** στο μέτρο του δυνατού.

Εξαχθέντα Συμπεράσματα

- a) Η δυσπρόστατη κρίση «**χρέους**» στην Ευρωζώνη και «**πίστης**» ως προς το πολιτικό μέλλον της Ένωσης, εξακολουθεί να υφίσταται και εξ' όσων μπορούμε να προβλέψουμε ήρθε για να μείνει για μεγάλο χρονικό διάστημα καθότι ενέργειες ουσιαστικές που δύναται να βγάλουν την Ευρωζώνη από την κρίση (έκδοση ευρώ-ομολόγου, χαλάρωση των μέτρων λιτότητας, υιοθέτηση περαιτέρω μέτρων που θα ευνοήσουν πληθωριστικές συνθήκες) δεν έχουν ακόμα διενεργηθεί, **τουναντίον** παρατηρούμε μια **παρελκυστική πολιτική** εκ μέρους τόσο των κεντρικών ευρωπαϊκών τραπεζών όσο και των κορυφαίων πολιτικών ηγετών της ηπείρου,
- b) Η χώρα μας διάγει κρίσιμη χρονικά περίοδο, από όπου πολλά θα κριθούν τόσο για το οικονομικό όσο και για το ευρωπαϊκό της μέλλον για τα επόμενα πενήντα (50) χρόνια.,
- c) Καθίσταται πλέον επιτακτική η ανάγκη, χώρα να αποκτήσει αντανακλαστικά πολιτικού αλλά και οικονομικού ρεαλισμού,
- d) Η έξοδος από την παρούσα κρίση, δύναται να έρθει μόνο δια συγκεκριμένων λύσεων που ο «**πυρήνας**» της Ε.Ε, ακόμα δεν εγκρίνει (έκδοση ευρωομολόγου, οικονομική ενοποίηση- όχι μόνο νομισματική- δημιουργία Ευρώ-Υπουργείου Οικονομικών, Ομοσπονδοποίηση της Ένωσης),
- e) Ολοένα γίνεται περισσότερο κατανοητή στην ευρύτερη κοινωνία, η **Ανάγκη Ξένων Επενδύσεων**, που θα φέρουν, άμεσα, ρευστότητα και θέσεις εργασίας, λύση η οποία υποστηρίζεται και από τα κορυφαία ακαδημαϊκά ιδρύματα της χώρας,
- f) Μια εκ' των λύσεων που προτείνονται, σε ότι αφορά την προσέλκυση Α.Ξ.Ε είναι η δημιουργία **Ειδικών Οικονομικών Ζωνών**,
- g) Ύπαρξη πολλών παραδειγμάτων από την διεθνή εμπειρία για το τι μπορούν να προσφέρουν αλλά και τι είδους επιπλοκές δύναται να παρουσιάσουν (π. χ Ρωσία, Κίνα),
- h) Η Ελλάδα ανέκαθεν ήταν προσανατολισμένη (**φιλική**) ως προς την απορρόφηση ξένων κεφαλαίων-Τα τελευταία τριάντα χρόνια «**έχασε το βηματισμό της**»-τρόπον τίνα κατέστη «**ουδέτερη έως εχθρική**» ως προς το ξένο κεφάλαιο και την επιχειρηματικότητα,

- i) Το προτεινόμενο, στην παρούσα αναλύση, μοντέλο για Οικονομική Ζώνη, προτείνεται να «χτιστεί» με «θεμέλιο λίθο», τον εν' γένει χώρο της ναυτιλίας, με επίκεντρό το λιμάνι του Πειραιά,
- j) Θα συνδυάζει διαφόρους τύπους ελκυστικών πλεονεκτημάτων (φορολογικών πρωτίστως),
- k) Πρόκειται για **ολική ειδική ρύθμιση** του κράτους υποδοχής (βάσει της Θεωρίας του Διεθνούς Οικονομικού Δίκαιου)- παραλλήλως δεν σημαίνει και αποκοπή αυτού (ο χώρος εγκαθίδρυσης) από τον λοιπό εθνικό χώρο,
- l) Μπορεί να εισαχθεί **ομαλά** στην εγχώρια έννομη τάξη καταρχήν σε **Εθνικό** επίπεδο ενώ σε **Κοινοτικό** θα πρέπει να διασφαλιστεί η έγκριση της από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως εξαίρεση, υπακούοντας συγκεκριμένους κανόνες & προϋποθέσεις,

1= «Το Μεγάλο Κραχ του 1929», του Τζόν Κένεθ Γκάλμπριεθ, σειρά των Ιδεών, Εκδόσεις Ν. Σύνορα- Α. Α Λιβάνη,

2= «Με τρικ εμπιστοσύνης η από - Δυτικοποίηση ... των BRICS» άρθρο της Ζέζας Ζήκου, δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής στις 7 Απριλίου 2013, σελ 11,

A. Βιβλιογραφία

i. Ελληνική

«Δημόσια Οικονομικά», Κ. Φινοκαλιώτη κ' Ν. Μπάρμπα, Εκδόσεις Σακκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2001,

«Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές-Διεθνές Εμπόριο-Ξένες Επενδύσεις», Παναγιώτη Γκλαβίνη, εκδόσεις Σακκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009,

«Ιμπεριαλισμός και Οικονομική Ανάπτυξη», Ανδρέα Παπανδρέου, Αθήνα 1975,

«Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα-Μια σχέση Αγάπης & Μίσους», του Δημήτρη Σταμπόγλη, εκδόσεις Κέρκυρα ΕΠΕ-Economia Publishing, 2008,

«Εισαγωγή στην Οργάνωση και Διοίκηση Λιμένων», Κώστα Χλώμουδη, 1998,

«Το Νομικό Καθεστώς των Διεθνών Επενδύσεων –Το Σχέδιο της Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων», επιμέλειας κ. κ Πέτρου Ν. Στάγκου & Αντώνη Μπρεδήμα-

«*Η Φορολογία των Διεθνών Επενδύσεων και η Πολυμερής Συμφωνία Επενδύσεων*» της Έλλης Ασημακοπούλου, εκδόσεις Σακούλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2000,

«*Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο*», Αντώνη Μπρεδήμα, εκδόσεις Αντ. Σακούλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1989,

«*Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο-Σειρά Μελετών Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου*», Κωνσταντίνου Α. Στεφάνου & Χρήστου Βλ. Γκόρτσου, Νομική Βιβλιοθήκη-Έκδοση 2005,

«*Ο Μεταξάς και η εποχή του-Η Ελληνική Οικονομία (1922-1941)*», των Θάνου Βερέμη & Mark Mazower, εκδόσεις Ευρασία 2009,

«*Τα δημόσια Οικονομικά επί δικτατορίας Παγκάλου*», του Δ. Τανταλίδη, Αθήνα 1978,

«*Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση & Ευρωπαϊκή Περιφέρεια*», των Παναγιώτη Γρηγορίου και Αντώνη Μεταξά, εκδόσεις Αντ. Ν. Σακούλα- Αθήνα, Κομοτηνή 2006,

«*Justi atque injusti scientia- Μια εισαγωγή στην επιστήμη του δικαίου*» Παύλου Σούρλα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακούλα, Αθήνα- Κομοτηνή 1995,

«*Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου & Θεσμών-Γ' Έκδοση*», Παναγιώτη Ε. Πούλη, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2004,

«*Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα, τεύχος Α'*», Π. Δ. Δατόγλου, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 1991,

«*Γιατί γεννήθηκε το κράτος-Εξουσία, Ιδεολογία και Θεσμοί στην αυγή της Νεότερης Ευρώπης*», Τζοζεφ Στρεγερ, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης 2012,

«*Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο*», Αλέξανδρου Καρακατσάνη, εκδόσεις Αντ. Α. Σακούλα, Αθήνα -Κομοτηνή 1992,

«*Δημόσιο Οικονομικό Δίκαιο*», Γέροντα, Εκδόσεις Σακούλα 2011,

«*Φορολογικό Δίκαιο Α'*», Ιωάννη Αναστασοπούλου, Αθήνα 1983,

«*Μελέτες Δημοσίου Οικονομικού Δικαίου*», Ιωάννη Τζεβελεκάκη, Εκδόσεις Σάκκουλα 2011,

«Κοινή Ωφέλεια και Αγορά-Το Τέλος των Διαχωριστικών Γραμμών: Η Αγοράκεντρική Δημόσια Ρύθμιση των Κοινωφελών Δραστηριοτήτων», Γιώργου Ι. Δελλή, Εκδόσεις Αντ. Α. Σακκουλα Αθήνα – Κομοτηνή,

«Το Μεγάλο Κραχ του 1929», του Τζον Κένεθ Γκάλμπριεθ, Σειρά των Ιδεών, Εκδόσεις Ν. Σύνορα- Α. Α Λιβάνη,

ii. Αγγλική

«The Role of free Economic Zones in the USSR and Eastern Europe», United Nations Centre On Transitional Corporations, by Peter Hansen, United Nations New York, March 1990,

«The Historical Development of the RTE», by Davis,

«Globalization for Development, Trade-Finance, Aid, Migration and Policy, Revised Edition», by Ian Goldin and Kenneth Reinert, Co-Publication of the World Bank and Palgrave Macmillan, April 2007.

B. Μελέτες-Αρθογραφία & Ιστοσελίδες

i. Ελληνική

«Τεχνική Έκθεση για την δημιουργία Ειδικής Οικονομικής Ζώνης στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη», των Βασιλείου Μάργαρη, Κωνσταντίνου Μπακαλμπάση και Ελένης Σπανού, Capital Markets Experts, Φεβρουάριος 2012, Αγγλική,

Στοιχεία εκ' της ιστοσελίδας του Υπουργείου Οικονομικών, της Κυπριακής Δημοκρατίας-Τμήμα Τελωνείων-2012

«Διεθνής Μετεγκατάσταση Παραγωγικών Δραστηριοτήτων», Εφημερίδα Καθημερινή-Ελληνική έκδοση του Economist, Μάιος 2012, Κωνσταντίνου Μανασάκη,

«Ελεύθερες ζώνες για προσέλκυση επενδύσεων», της Κατερίνας Σώκου, Οικονομική Καθημερινή, 1 Ιουνίου 2012,

«Κρίση Ευημερίας στην Κίνα», του Mark Leonard, αναδημοσίευση άρθρου του Reuters, στην Οικονομική Καθημερινή, στις 12 Αυγούστου 2012,

«Το τοπίο της απελευθέρωσης κεφαλαίων και η ειδική οικονομική ζώνη της Σεντζέν», 21 Ιουλίου 2012, αναδημοσίευση από το περιοδικό Economist, Οικονομική Καθημερινή,

«Η προσπάθεια της Ρωσίας να κατακτήσει την Ανατολή-Πακτωλός χρημάτων προς το Βλαδιβοστόκ για την προσέλκυση επενδυτών», του Denis Dyomkin-Reuters, αναδημοσίευση στην Οικονομική Καθημερινή, στις 08 Σεπτεμβρίου 2012,

«Ελευθερές Ζώνες για προσέλκυση επενδύσεων», Κατερίνας Σώκου, Οικονομική Καθημερινή, 17 Ιουλίου 2012,

«Οι ξένοι επενδυτές αποφεύγουν την Ελλάδα», του Δημήτρη Μανιφάβα, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής στις 6 Ιουλίου 2012,

«Δικαιοσύνη, φορολογία και διοίκηση διώχνουν τις επενδύσεις», Σωτήρη Νίκα, Οικονομική Καθημερινή, 14 Ιουλίου 2012,

«Πυλώνας για την ανάπτυξη η αποτελεσματική δικαιοσύνη», της Viviane Reding, Οικονομική Καθημερινή, 1 Ιουλίου 2012,

«Η κακοδαιμονία των ιδιωτικοποιήσεων και επενδύσεων», άρθρο στην εφημερίδα «το Βήμα της Κυριακής» την Κυριακή 2 Ιουνίου 2002,

Άρθρο 56 (πρώην 73β) του ενοποιημένου κειμένου της Συνθήκης εγκαθίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

«Ισχυρά Κίνητρα Ανάπτυξης, τώρα», του Γεωργίου Κωνσταντινίδη, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής, στις 28 Ιουλίου 2012,

«Χαμηλότερα δάνεια, στενότερα ελλείμματα», Μπάμπη Παπαδημητρίου, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής, στις 2 Μαρτίου 2013,

«Τα όρια του Συνταγματικού Πατριωτισμού και η διεθνής ανάγνωση του Μνημονίου», Παναγιώτη Γκλαβίνη, άρθρο δημοσιευθέν στο Νομικό Βήμα, τεύχος 60-τεύχος 10, Δεκέμβριος 2012,

«Μη βιώσιμο το ελληνικό χρέος χωρίς αλλαγές στο πρόγραμμα προσαρμογής», του Σωτήρη Νίκα, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής, στις 5 Σεπτεμβρίου 2012,

«Μπροστά σε μια νέα ιστορική διαδρομή», του Σταύρου Η. Καλογερόπουλου, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 25 Αυγούστου 2012,

«Το έξυπνο χρήμα αγοράζει γη-Ευκαιρίες στις αναδυόμενες οικονομίες που αποδίδουν πολλά κέρδη, αφού αναβαθμιστούν οι αγορές», του Λεωνίδα Στεργίου, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 15 Απριλίου 2012,

«Να ανακαλύψουμε τον εαυτό μας και να δεσμευτούμε εκ' νέου», του Νίκου Ασκούνη-Asford, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 08 Ιουλίου 2012,

«Η Στρατηγική της Ανάπτυξης», του Γιάννη Γραμματίδη, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 08 Ιουλίου 2012,

«Προοπτικές ανάπτυξης σε υψηλή τεχνολογία, γεωργία και ναυτιλία», της Θεοδώρας Λιακοπούλου, δημοσιευθέν άρθρο στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 28 Ιουλίου 2012,

«Μαθαίνοντας από το Ισραήλ», του Κώστα Κοκκινοπλίτη, δημοσιευθέν άρθρο στην Οικονομική Καθημερινή στις 12 Αυγούστου 2012,

«Η ερευνά ως παράγοντας ανάπτυξης της οικονομίας», του Κωνσταντίνου Ζεκέντε, δημοσιευθέν άρθρο στην Οικονομική Καθημερινή, στις 18 Αυγούστου 2012,

Πράσινη Βίβλος, *«Προς μια μελλοντική Θαλάσσια Πολιτική για την Ένωση: Ένα Ευρωπαϊκό όραμα για τους ωκεανούς και τις θάλασσες»*, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες, 7.6.2006, com(2006) 275 τελικό, τόμος ii-παράρτημα,

Στοιχεία αντληθέντα από την ιστοσελίδα του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς (Ο.Λ.Π),

«Διαμετακομιστικός Κόμβος ο Πειραιάς, ο στόχος της Cosco », του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής-22 Ιουλίου 2012,

«Εξετάζονται σενάρια για συγχωνεύσεις λιμανιών », του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής-13 Σεπτεμβρίου 2012,

«Συνεργασία COSCO-ΤΡΑΙΝΟΣΕ», του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής-02 Οκτωβρίου 2012,

«Πωλούνται και λιμάνια κομμάτι κομμάτι», του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 25 Νοεμβρίου 2012,

«Οι Προτάσεις του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας (Σ.Ε.Ε.Ν) προς τον υπουργό Ναυτιλίας, Κωστή Μουσουρούλη», δημοσιευμένες στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής, στις 19 Οκτωβρίου 2012,

«Υποδομές στην Ανάπτυξη της Κρουαζιέρας», του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής-27-27 Οκτωβρίου 2012,

«Ένα στα δύο ελληνόκτητα πλοία είναι υπό ελληνική σημαία», του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 02 Αυγούστου 2012,

«Δράσεις για την στήριξη του εθνικού νηολογίου», του Νίκου Μπαρδούνια, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 08 Αυγούστου 2012,

«One- stop -shop για τους εφοπλιστές», του Ηλία Γ. Μπέλου, δημοσιευθέν άρθρο στην Ιστοσελίδα «www. Capital.gr », στις 17 Οκτωβρίου 2012,

«Έκτο μεγαλύτερο το ελληνικό νηολόγιο στην παγκοσμία ναυτιλία», άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 14 Σεπτεμβρίου 2012,

«Διεθνοποίηση του ναυτιλιακού μας συστήματος», του Κωστή Μουσουρούλη-Υπουργού Ναυτιλίας και Αιγαίου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή - 4 Νοεμβρίου 2012,

«Ανάγκη για Ενιαία Βιομηχανική Πολιτική Μέσα στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα», του Γ.Χ Κάτσου,

«Ενιαίος Φορέας Ναυπηγείων», της Χρύσας Λιάγγου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 04 Αυγούστου 2012,

«Οι Τεχνικές Ιδιομορφίες των Ναυπηγείων», του Τάσου Τέλλογλου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 21 Οκτωβρίου 2012,

«Η Ναυπηγική Βιομηχανία στην Ελλάδα» εισήγηση του Κ. Σταματάκη παρουσιασθείσα στον Ναυτικό Όμιλο Ελλάδος στα πλαίσια Ημερίδας υπό τον τίτλο:

«Η Ναυπηγική Βιομηχανία στην Ελλάδα Παρούσα Κατάσταση- Προοπτικές », η οποία έλαβε χώρα στις 30 Μαΐου 2005,

<http://www.hellenic-shipyards.gr>

«*Νέο Καθεστώς Παραγγελιών θέλουν τα Ναυπηγεία*», του Τάσου Τελλογλου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 01 Ιουλίου 2012, ,

«*Ανάσα*» για τα ναυπηγεία, η «*πράσινη*» Ναυτιλία -*Διημερίδα για τα οφέλη των προτάσεων για πράσινα Λιμάνια*», του Διονυσίου Βυθούλκα, άρθρο δημοσιευθέν στην ιστοσελίδα «*το Βήμα*» στις 16 Ιουλίου 2012,

«*Ικανοποιώντας τη ζήτηση: η ανάγκη για πιο πράσινα πλοία*», παρουσίαση του Torsten Klimke-Γενική Διεύθυνση Μεταφορών Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 28 Ιουνίου 2012-Βρυξέλλες, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

«*Βελτίωση των τεχνολογικών προϊόντων και υπηρεσιών στο τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας*», παρουσίαση του Reinhard Lüken- Ένωση Ευρωπαϊκών Ναυπηγείων, 28 Ιουνίου 2012, Βρυξέλλες, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ομιλία του ευρωβουλευτή, Νίκου Χρυσόγελου στο Ευρωκοινοβούλιο, σε ημερίδα με θέμα: «*"Πράσινη Στροφή της Ναυτιλίας, των Λιμανιών, της Ακτοπλοΐας και της Ναυπηγοεπισκευαστικής Βιομηχανίας. Ακτοπλοϊκές συνδέσεις των νησιών*» διεξαχθείσα στις 27 & 28 Ιουνίου 2012, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

«*Προωθείται η δημιουργία τουλάχιστον μιας Ειδικής Οικονομικής Ζώνης*», της Δήμητρης Μανιφάβα, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 19 Σεπτεμβρίου 2012,

«*Αδειοδότηση εξπρές για τις στρατηγικές επενδύσεις*», της Δήμητρης Μανιφάβα άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 04 Οκτωβρίου 2012,

«*Κίνητρα σε επιχειρήσεις για την εγκατάσταση στις ΕΟΖ*», της Δήμητρης Μανιφάβα, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 08 Σεπτεμβρίου 2012,

«*Φορολογικά Κίνητρα σε αλλοδαπούς υψηλού εισοδήματος*», της Χρύσας Λιάγγου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 22 Νοεμβρίου 2012,

«*ΕΟΖ και κέντρα κράτησης*», της Χριστίνας Κοψίνη, άρθρο δημοσιευθέν στην Καθημερινή στις 18 Σεπτεμβρίου 2012,

«*Δύο Μοντέλα Αντιμετώπισης της Ανεργίας*», της Χριστίνας Κοψίνη, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 14 Οκτωβρίου 2012,

«*Μείωση Κόστους Εργασίας και Αύξηση Ανταγωνιστικότητας*», της Δήμητράς Μανιφάβας, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή στις 18 Σεπτεμβρίου 2012,

«*Η διάσωση του Ευρώ ίσως είναι φθηνότερη*», αναδημοσίευση στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή ανάλυσης του Bloomberg, 9 Αυγούστου 2012,

«*Ειδικές Οικονομικές Ζώνες με προστασία των εργαζομένων*», άρθρο της Ροής Χαϊκού, στην εφημερίδα Τύπο της Κυριακής-στις 12.08.2012, αναδημοσίευση στην ιστοσελίδα «Antinews»,

Συνέντευξη στη Δέσποινα Παπαγεωργίου του καθηγητού Εργατικού Δικαίου του ΑΠΘ Άρη Καζάκου, δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Crash», τ. Δεκεμβρίου 2011,

«*Η Ευρώπη χρειάζεται αλλαγή πορείας*», άρθρο των Jurgen Habermas, Peter Bofinger & Julian Nida-Rumelin, δημοσιευμένο στην σελίδα 11 της Οικονομικής Καθημερινής στις 19 Αυγούστου 2012,

ΔΕΚ, C-73-79, Philip Morris, Συλλογ. 1980, 2671,

ΔΕΚ, 169/95, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλ 1997, I-135 (155), σκέψη 18,

«*Προνομιακή Μεταχείριση για την Πραγμάτωση της Ισότητας- Κριτική Θεώρηση της Αμερικανικής Πρακτικής της Affirmative Action*», του Φαίδωνα Ι. Κοζυρή, Ε. Ε. ΕυρωΔ 2-3:1986,

«*Η Δεσμευτικότητα και η Αγωγιμότητα των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων*», άρθρο του Βασίλη Γ. Τζέμου, δικηγόρου Δ.Ν, δημοσιευθέν στο περιοδικό Νομικό Βήμα, τόμος 60-τευχός 1-Μαρτίος-Ιανουάριος 2012,

«*Οι περιορισμοί των δικαιωμάτων του ανθρώπου*», Φαίδωνα Βεγλήρη, 1982,

«*Ο κοινωνικός Περιορισμός των Ατομικών Δικαιωμάτων*», Π Δ Δατόγλου, Νομικό Βήμα, τόμος 33, τεύχος 6, Ιούνιος 1985,

«Πως απάντησαν οι ΗΠΑ στην χρηματοπιστωτική κρίση», των Rodrigo Olivares Caminal- Κυριακού Ε. Παπαδάκη & Ιωάννη Κοκκορή, άρθρο δημοσιευθέν στην εφημερίδα Οικονομική Καθημερινή, στις 6 Ιανουαρίου 2013,

«Με τρικ εμπιστοσύνης η από- Δυτικοποίηση ... των BRICS» άρθρο της Ζέζας Ζήκου, δημοσιευθέν στην εφημερίδα της Οικονομικής Καθημερινής στις 7 Απριλίου 2013,

«Αλλαγή Ευνοϊκής Φορολόγησης ζητεί ο ΟΟΣΑ-Η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο προσελκύουν ξένες επενδύσεις και διευκολύνουν την φοροδιαφυγή», αναδημοσίευση από το Reuters- Bloomberg, στην Οικονομική Καθημερινή, 20 Απριλίου 2013,

«IOBE: Στα 13,3 δις. Ευρώ η Εισφορά της Ναυτιλίας στην Ελληνική Οικονομία- Η Προστιθέμενη Αξία μπορεί να αυξηθεί στα 26 δις. ευρώ, Δημιουργώντας 550.000 Νέες Θέσεις Εργασίας», του Νίκου Χ. Ρουσάνογλου, άρθρο δημοσιευθέν στην Οικονομική Καθημερινή, στις 24 Απριλίου 2013,

ii. Αγγλική

«Special Economic Zones Progress, Emerging Challenges, and Future», Directions Thomas Farole, Gokhan Akinci World Bank,

«Russian Draft Law on Special Economic Zones», by Valentin A. Povarchuk, Pacific Rim Law & Policy Journal, April 2004,

«China and its development model: A broad outline from a Mexican perspective», by Arturo Orepeza Garcia, Universidad Nacional de Mexico, Facultad de Economia, Centro de Estudios China-Mexico, Numero 3-2012,

«Entering China Through the Sez Open Door», by William N. Post, Hastings International and Comparative Law Review- Spring 1987,

«Upgrading China' s Competitiveness: From Special Economic Zones to Science and Technology Cluster», by Dr Filip De Beule & Em Prof. Dr. Daniel Van Den Bulcke-Institute of Development Policy and Management University of Antwerp,

«The Future of Special Economic Zones in the Aftermath of Poland's Accession to the European Union», by Monika G. Kislowaska, Journal of International Business and Law, Spring 2006

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalcompetitivenessReport_2012-13.pdf,

Pardali. A., and Stathopoulou. C.,(2005), *Port Competition: The case of the Greek Port Industry*-IAME Annual Conference 2005, Cyprus,

«*Special Economic Zones and Economic Corridors*» by Masami Ishida, ERIA Discussion Paper Series-Development Studies Center, Institute of Developing Economies, Japan, June 2009,

«*Trade Reorientation and its Effects on Regional Port Systems: The Korea-China Link along the Yellow Sea Rim*», των Jung-Yoon Lee, Jean Paul Rodrigue, Revised Version for Growth and Change, special issue on Global Production Networks,

«*The Missing Link-A Long Overdue Industrial Policy for Greece*», by Aris Christodoloy, an article published on the National Herald-USA, 26 March 2011,

http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/6/17/03/02/index.tkl?lang=gr&all=1&pos=240&s=1&e=10,

http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/6/17/03/index.tkl?lang=gr&all=1&pos=238&s=1&e=10

«*The Future of the World Economy*», article published on October the 8th 2011, Euromonitor Global Market Research,